2018

ÅRSRAPPORT

Sammen får vi ting til å skje

SpareBank 1 SMN

Innholdsfortegnelse

Om banken

Konsernsjefen har ordet 4
Sentrale mål og strategier 7
Til stede 9
Vår historie 10

Virksomheten

Organisering 12
Privatmarked 13
Næringsliv 16
Menneskene - bankens største fortrinn 19
Digital utvikling 21

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar 24

Styring og ledelse

Konsernledelsen 44
Styret 46
Tillitsvalgte 49
Eierstyring og selskapsledelse 50

MING

Egenkapitalbevis 63

Finansielle resultater

Styrets årsberetning 66
Resultatregnskap 87
Balanse 89
Endring i egenkapital 90
Kontantstrømoppstilling 93
Noter til regnskapet 94
Analyse av regnskapet (konsern) 192
Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5 197
Revisjonsberetning 198

Om banken

Konsernsjefen har ordet

2018 ble et svært aktivt år med gode resultater for SpareBank 1 SMN. Vi har også i 2018 hatt en solid vekst, spesielt i personmarkedet. I bedriftsmarkedet har vi lyktes godt med en strategi der vi i økende grad fremstår som det naturlige bankvalget for det store antallet små og mellomstore bedriftene i Midt-Norge.

Med dette har vi befestet vår posisjon som markedsleder i regionen samtidig som vi bruker mye tid på å ruste oss mot enda tøffere konkurranse i årene som kommer. God bankdrift og gode resultat over flere år har gitt SpareBank 1 SMN en solid egenkapitaldekning og god utbyttekapasitet; både i form av utbytte til bankens egenkapitalbeviseiere og utbytte på samfunnskapitalen som materialiserer seg i bidrag til en rekke gode formål i hele bankens markedsområde.

De finansielle resultatene i konsernet er vi godt fornøyd med. Banken er svært solid med en kjernekapitaldekning på 14,6 prosent. Dette er over myndighetskravet på 14,1 prosent og vi er på god vei mot vårt selvpålagte mål på 15,0 prosent. Samtidig som vi har bygd egenkapital leverer vi også tilfredsstillende avkastning på en etter hvert høy egenkapital. Det er god grunn til å være fornøyd med et resultat etter skatt på godt over to milliarder kroner og en egenkapitalavkastning på 12,2 prosent.

I tillegg til god drift i morbanken skyldes dette at vi over tid har diversifisert inntektene gjennom en satsing på å utvikle datterselskap. Både SpareBank 1 SMN Regnskapshuset, EiendomsMegler 1 Midt-Norge, SpareBank1 Finans Midt-Norge, SpareBank 1 SMN Invest og SpareBank 1 Markets bidrar godt til konsernets topplinje og i økende grad til resultatet. Det samme gjelder for tilknyttede selskaper som BN Bank og selskapene i SpareBank 1 Gruppen.

Det er hyggelig å konstatere at vi siden børsnoteringen i 1994 har gitt en gjennomsnittlig årlig avkastning til egenkapitalbeviseierne på 15,4 prosent, hensyntatt både utbytte og verdistigning. En lang periode med kapitaloppbygging tror jeg er ved veis ende. Vi har nådd våre soliditetsmål og har et godt kapitalgrunnlag for robust vekst. Tapene i 2018 ble lavere enn i 2017 og var i all hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet. Det er en positiv utvikling i bankens eksponering i denne porteføljen. Det er gledelig at bankens utlånsportefølje for øvrig fremstår svært robust.

Styret anbefaler for 2018 et utbytte på 5,10 kroner per egenkapitalbevis, som utgjør i overkant av 50 prosent av resultatet. Dette er et signal om at SpareBank 1 SMN er opptatt av en investorvennlig aksjonær- og utbyttepolitikk.

Vi har siden år 2000 utbetalt ut mer enn en milliard kroner som samfunnsutbytte i form av gaver til allmennyttige formål. I fjor tydeliggjorde vi strategien for vårt samfunnsutbytte. Blant annet gikk vi foran i kampen mot forsøpling av plast gjennom Plastdugnaden. Vi utløste deltagelse fra mer enn 12.000 frivillige – voksne som barn – og som gjennom noen hektiske uker i mai samlet inn 18.000 sekker med plast.

Vi setter stor pris på at Sparebankstiftelsen SMN har fulgt opp initiativet fra banken og bevilget midler til arbeidet med å redusere utslipp av gummigranulat fra kunstgressbaner i hele regionen. I 2019 vil folkehelse være temaet vi løfter for å skape engasjement og bevissthet i hele regionen.

For noen år tilbake tok vi et krevende strategisk valg. I en tid da mange banker gjennomførte en omfattende nedbygging av kontornettet og lanserte en omfattende satsing på digitalisering av alle prosesser og produkter, valgte vi en migreringsstrategi. Vårt valg var bygget på erfaringen vi har med et godt samspill mellom dyktige medarbeidere lokalisert der våre kunder bor og førsteklasses digitale løsninger. Strategien

ble formulert som *SpareBank 1 SMN skal være en digital bank med en personlig og lokal signatur*. I praksis betød dette at vi opprettholdt vårt kontornett riktignok med kraftig reduksjon i nærværskostnadene, samtidig som vi alene og sammen våre kollegaer i SpareBank 1-alliansen utviklet de beste digitale løsninger. At vår mobilbank i 2018 ble kåret til Norges beste mobilbank var en god bekreftelse på at vi lykkes med vår digitale strategi.

Vi er svært opptatt av å sikre banken fremtidig konkurransekraft og evaluerer fortløpende den valgte strategien opp mot konkurransebildet. Fortsatt er våre viktigste konkurrenter banker med likeverdige strategier. Men vi har kontinuerlig et våkent øye mot de store, internasjonale teknologigigantene som kan utvikle krevende, disruptive konsepter. Likevel er det min overbevisning at det er fullt mulig å møte denne potensielle utfordringen gjennom fortsatt satsing på utvikling av digitale løsninger.

Vipps er en synliggjøring av erkjennelsen både SpareBank 1 og DNB har kommet frem til: Det er svært fornuftig at hardt konkurrerende norske banker samarbeider på ikke konkurransesensitive områder. Slik hentes skalaeffekter og man styrker begge bankgrupperingenes konkurransekraft.

I 2018 ble de samme bankene enige om å slå sine krefter sammen på forsikring. Dette er en direkte konsekvens av Vipps-samarbeidet. DNB valgte å kjøpe 35 prosent av SpareBank 1 Forsikring, dels gjennom å fusjonere inn DNB Forsikring og dels gjennom et kontantvederlag. Det er grunn til å tro at DNB i 2019 vil benytte sin opsjon til å øke eierandelen til 40 prosent. Det nye forsikringsselskapet Fremtind fikk offentlig godkjenning og ble formelt etablert 1. januar i år. Ambisjonen er å utvikle Fremtind til Norges største skadeforsikringsselskap basert på bankdistribusjon av produktene SpareBank 1 Forsikring, DNB Forsikring samt LO Favør Forsikring.

SpareBank 1 Gruppen ble etablert i 1996 for å sikre SpareBank 1-bankenes konkurransekraft basert på den respektive alliansebankens selvstendighetsstrategi. Alliansen har vist seg svært bærekraftig. Det er etter min mening fortsatt en fornuftig strategi å satse på selvstendighet for SpareBank 1 SMN. Dersom man senere kommer til erkjennelsen at andre modeller bedre fremmer samfunnsoppdraget og lønnsomhetskravene, kan vi oppleve en ny bølge av bankfusjoner i Norge. Det er ingenting i dagens situasjon som etter mitt skjønn tilsier at dette er en fornuftig retning. SpareBank 1 SMN vil gjøre det som er mulig for at alliansen skal opprettholdes og bidra til bankenes konkurransekraft fremover. At vi siden etableringen i 1996 også har bygget betydelige verdier har vi i 2018 fått grundig bekreftet. Verdsettelsen av SpareBank 1 Forsikring i forbindelse med fusjonen med DNB Forsikring har gitt alliansebankene en betydelig gevinst som vil bli inntektsført i 2019.

Vi har i nesten 200 år bygd banken til å bli Midt-Norges ledende finanshus. Konsernet har om lag 1500 kompetansearbeidsplasser hvorav rundt 600 arbeider i morbanken. Våre datterselskap har vist en fantastisk evne til lønnsom vekst. Vi er helt på toppen i evnen til å genere provisjonsinntekter, hvor nær 50 prosent av konsernets topplinje kommer fra datterselskap, tilknyttede selskap samt fra provisjoner på salg av spare- og forsikringsprodukter. Innen regnskap og rådgivning til bedrifter har vi etablert oss som en av gigantene i Norge. Innen eiendomsmegling tar vi nå betydelige kostnader for å få etablert et effektivt og lønnsomt meglerkonsept i Oslo under merkevaren BN Bolig. I Markets har vi på få år utviklet vårt selskap til et av de ledende i et svært krevende marked. Mellom banken og bankens datterselskap er det betydelige synergier. Vi har bare så vidt sett starten på det synergipotensialet som ligger i konsernet.

Dette er siste gang jeg signerer årsberetningen til SpareBank 1 SMN siden jeg overtok som konsernsjef i 1991. Det har vært en eventyrlig reise som jeg er umåtelig glad og stolt over å ha fått deltatt på sammen med de dyktigste kollegaene en sjef kan ønske seg. Fra 1. mai overtar Jan-Frode Janson stafettpinnen. Jeg

er overbevist om at SMN med ham ved roret vil oppleve vekst og utvikling som sikrer at SpareBank 1 SMN forblir et regionalt kraftsentrum med solid lønnsomhet til glede for ansatte, eiere og det samfunnet konsernet betjener.

Jeg vil takke alle kolleger, eiere og samarbeidspartnere som alle har bidratt til å skape finanshuset SpareBank 1 SMN!

Finn Haugan

Konsernsjef

Sentrale mål og strategier

Visjon og verdier

Vår nye visjon vedtatt i februar 2017 handler om å skape energi, resultater, endring og utvikling. Vi har derfor valgt "Sammen får vi ting til å skje" som vår visjon. *Sammen* står først, og det er ikke tilfeldig. Det vi ønsker å få til kan vi bare lykkes med sammen med andre. Med kolleger, kunder, leverandører, partnere og andre gode krefter lokalt og regionalt. Vi vil bygge relasjoner og være på lag. *Får vi ting til å skje* handler om at vi skaper energi, resultater, endring og utvikling. Det skjer ting når vi kommer på banen.

Verdiene våre er:

Helhjerta: Det er herlig å være sammen med engasjerte folk, og ingenting er mer inspirerende enn å jobbe med helhjerta kolleger. Det er puls, kraft og lidenskap i et helhjerta menneske – for ikke å snakke om en bank full av slike.

Ansvarlig: Integritet, troverdighet, tillit, vidsyn og kunnskap er alle viktige egenskaper. Vi har oppsummert dem i ett ord: Ansvarlig. Å være ansvarlig er å si ja når det er riktig og nei når det er nødvendig.

Likandes: Vi er positive og lett å like. Vi er jordnære og ujålete. Vi er hel ved og på kundens parti. Folk velger en bank de liker. En som er likandes.

Dyktig: Dyktige folk har beina på jorda og trenger ikke å slå om seg med storslagne ord og begreper. De utstråler profesjonalitet og kompetanse uten å skape kunstig avstand. Dyktige folk vinner kundenes tillit.

Strategisk ambisjon

SpareBank 1 SMN vil være et selvstendig, regionalt finanshus som utgjør et kraftsenter for å utvikle regionen. Vi skal være lønnsom og best på kundeopplevelser. SpareBank 1 SMN er ubestridt solid, og målet er en egenkapitalavkastning som plasserer banken blant de tre beste bankene i Norge. SpareBank 1 SMN skal styrke sin markedsposisjon spesielt i Trondheim, Molde og Ålesund – byer som vil få sterk befolkningsvekst i årene framover samt i markedet for små og mellomstore bedrifter.

Vår ambisjon er å forbli en selvstendig, regional og lønnsom bank som betyr mer for bedrifter og personer i vårt markedsområde enn hvilken som helst annen bank. SpareBank 1-alliansen er bankens strategiske fundament og gir grunnlag for SpareBank 1 SMN sine regionale forretningsstrategier og selvstendighet. SpareBank 1 SMN skal ha en aktiv rolle i utviklingen av SpareBank 1-alliansen som en ledende norsk finansgruppering.

Sentrale tema

SpareBank 1 SMN vil i perioden 2017-2020 iverksette konkrete prosjekt som skal bidra til å skape en effektiv, kundeorientert og framtidsrettet bank. Hovedtema som ligger til grunn er blant annet:

- Skape framtidas bank. Delprosjekter og tiltak som skal styrke bankens dominerende posisjon i regionen, øke salgskraften i alle kanaler samtidig som vi bygger en infrastruktur som sikrer kostnadseffektiv salg, distribusjon, produksjon og drift

- SpareBank 1-alliansen er bankens strategiske plattform for kostnadseffektiv drift, utvikling og innovasjon. SpareBank 1 SMN skal bidra til utvikling av lønnsomme produktselskaper i banksamarbeidet

- SpareBank 1 SMN skal være et kraftsenter for å bidra til regionens utvikling og til langsiktig verdiskaping. Aktivitetene spenner over et bredt sett av tiltak der banken samarbeider med privatpersoner, bedrifter, lag og foreninger

Finansielle mål

SpareBank 1 SMN skal være blant de best presterende bankene i Norge gjennom å være:

- **Kundeorientert:** Banken skal være best på kundeopplevelser og derigjennom styrke sin markedsposisjon
- **Lønnsom:** Banken skal ha en årlig egenkapitalavkastning på 12 prosent
- **Solid:** Banken skal ha en ren kjernekapitaldekning på 15 prosent
- **Effektiv:** Banken skal ha nullvekst i nominelle kostnader i morbanken
- **Utbytte:** Banken skal gi egenkapitalbeviseierne omlag 50 prosent utbytte på sin rettmessige del av overskuddet

Til stede

Vi satser på en kombinasjon av dyktige rådgivere på mange steder, og enkle og gode digitale løsninger.

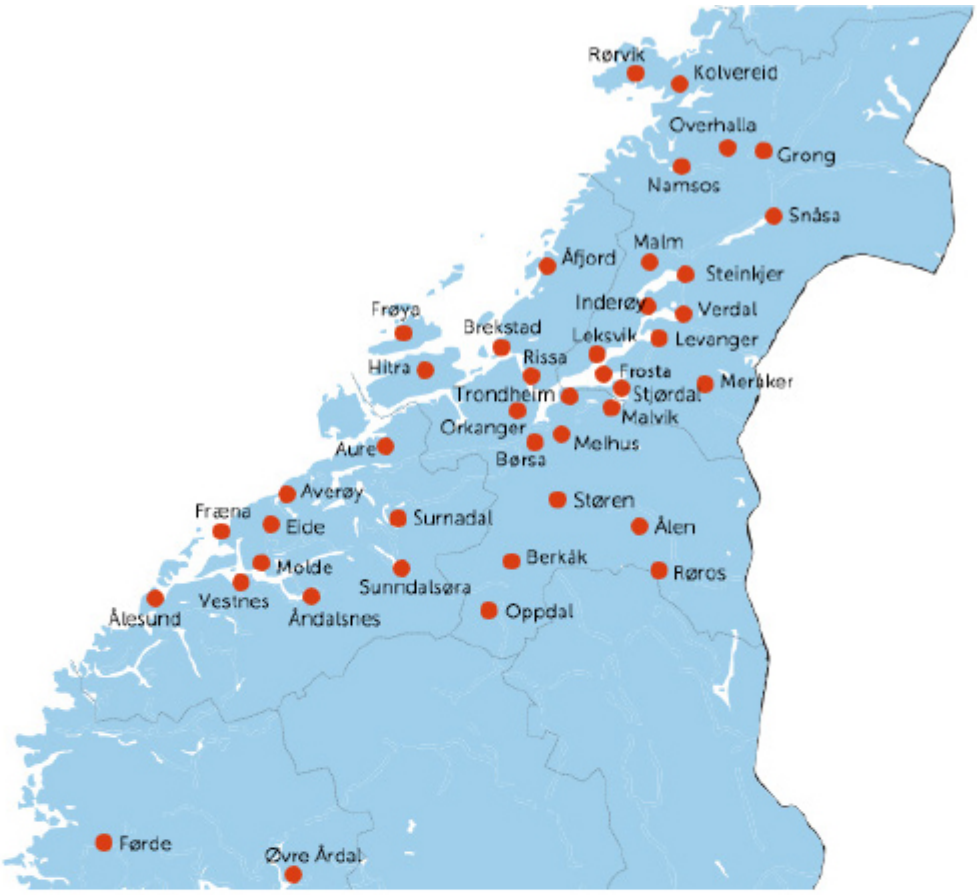

Nettbank	Mobilbank	smn.no	Vipps	Facebook	Direktebank
7.045.000	37.217.000	9.782.000	123.300	65.200	494.000
-630.000*	13.917.000*	-418.000*	23.300*	1.200*	34.000*
innlogginger	innlogginger	besøk	brukere	følgere	henvendelser

* Endring fra 2017

Vår historie

De første kundene gikk inn døra i Trondhjems Sparebank i 1823. Opprinnelig hadde banken som mål å bekjempe fattigdom og gi vanlige folk mulighet for å spare. I dag er SpareBank 1 SMN en av landets største banker og et komplett finansvarehus.

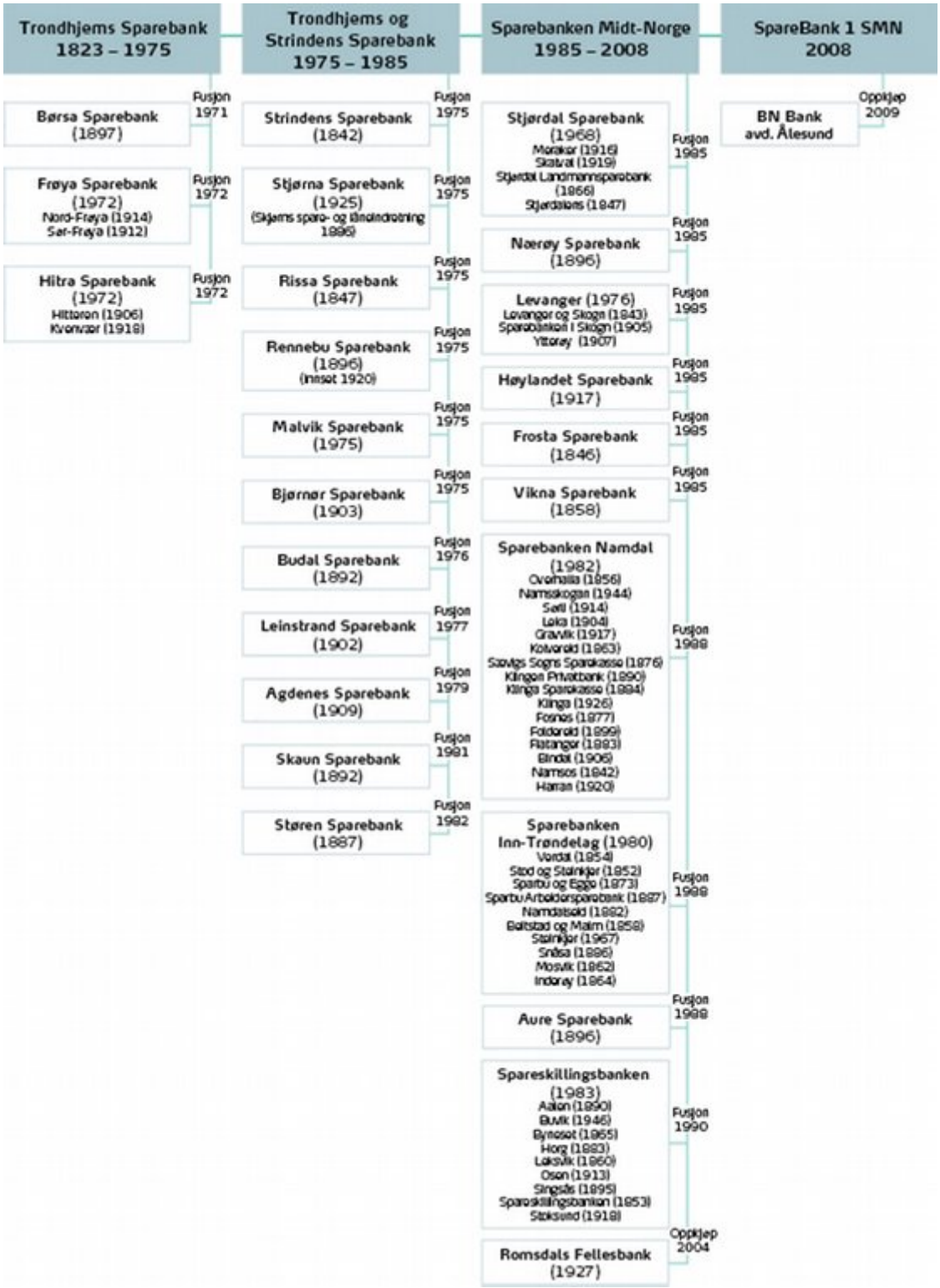

Virksomheten

Organisering

SpareBank 1 SMN er regionens ledende finanskonsern og en av seks eiere i SpareBank 1-alliansen. Hovedkontoret ligger i Trondheim og konsernet har med sine datterselskaper i underkant av 1500 ansatte. SpareBank 1 SMN er en regional selvstendig sparebank med lokal forankring. Gjennom SpareBank 1-alliansen og egne datterselskaper har SpareBank 1 SMN sikret seg tilgang til konkurransedyktige produkter innen finansiering, sparing, forsikring, betaling samt eiendomsmegling, leasing, regnskapstjenester og kapitalmarkedstjenester. Bankens organisering bygger på følgende struktur:

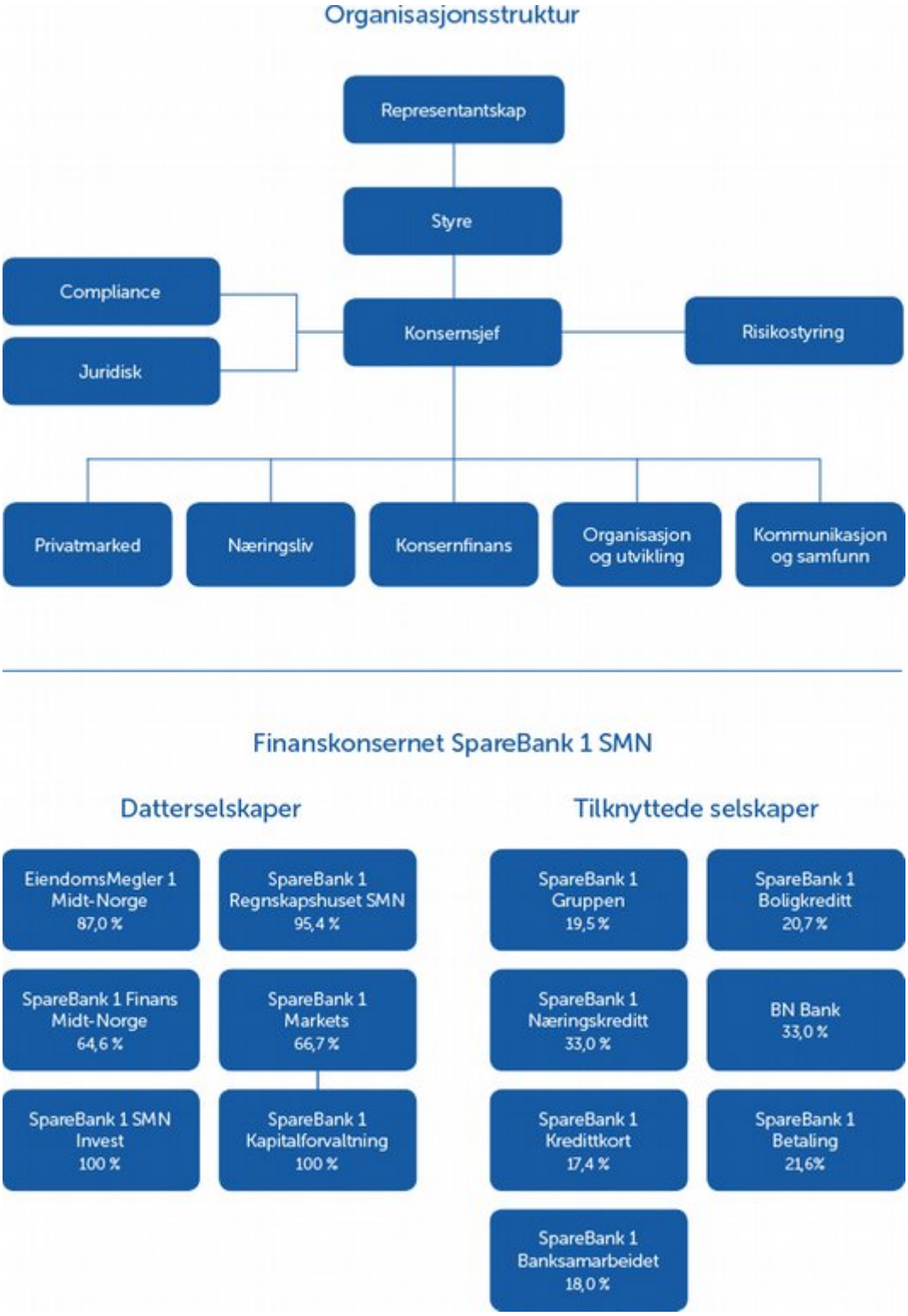

Privatmarked

Forretningsområdet Privatmarked tilbyr rådgiving til personkunder, landbrukskunder, lag og foreninger og enkeltpersonforetak. Sammen med produktleverandører og datterselskaper tilbyr vi et bredt spekter av produkter og tjenester som er viktig for å gjøre kundens økonomi enklere og tryggere. En lang og bred kunderelasjon gir oss det beste utgangspunktet for å finne de beste løsningene sammen med kunden, tilpasset den enkelte kundes behov. Vi tror på at selv om produksjonsoppgaver og løsninger blir mer og mer digitale, så finnes det et stort og udekket behov for rådgiving for å bygge og trygge nåtid og framtid for våre kundegrupper.

Vi har en ambisjon om å ha bransjens beste digitale løsninger for å gi kunder enkle dagligbanktjenester og mulighet til å dekke alle behov kunder måtte ha innenfor bank- og forsikringssfæren. Men vi ser fortsatt styrken i en lokal tilstedeværelse som gir kunden mulighet til å møte oss for helhetlig rådgivning, og til å oppleve at vi er noe mer enn summen av våre produkter.

I tillegg til å følge bransjens normer og krav til god rådgivingsskikk skal vi som bank også bidra med kunnskap og innsikt som bringer stadig bedre og mer relevant service- og rådgivingsinnhold til våre kunder. Det er fremdeles positiv risikoutvikling i boliglånsporteføljen.

Kunder og markedsposisjon
SpareBank 1 SMN har gjennom 2018 styrket sin posisjon som den ledende aktøren innenfor alle kundegruppene i privatmarkedet, og alle produktområder.

Virksomheten har en sterk posisjon hos kundene, og har en meget god utvikling i kundetilfredshet. Samspillet med datterselskaper, næringslivsdivisjonen og LO er viktig for Privatmarked for å nå målene om fortsatt økt aktivitet og vekst i antall kunder.

Finansiell utvikling
Samlet resultat før skatt for Privatmarked ble 1.206 millioner kroner.

Det har i 2018 vært en vekst i låneporteføljen innenfor Privatmarked på om lag 10 prosent. Vekst i porteføljen er i stor grad knyttet til nye lånekunder fra andre banker, men også refinansiering av lån i eksisterende portefølje. En andel av veksten skyldes også økt satsing på samarbeid med låneagenter. Utviklingen i salget av breddeprodukter har vært på nivå med resultatene for 2017.

Det er gjennomgående lav risiko i låneporteføljen. Ved inngangen til 2018 så vi en negativ trend og en vesentlig økning i langt mislighold. Utover i 2018 har det imidlertid vært en svakt nedadgående trend, slik at vi relativt til utlånsveksten har en nedgang i misligholdsandelen. Vi ser imidlertid fortsatt behov for en styrket beredskap inn mot en forventning om økt mislighold. Det er spenning knyttet til informasjon om kundens usikrede kreditter som etter hvert blir gjort tilgjengelig via gjeldsregistrene. Med bakgrunn i gjeldsveksten i norske husholdninger forventer vi en generell økning i antall kunder som får problemer med gjeldsbetjening framover. Vi ser behovet for en ytterligere innstramming av vår utlånspraksis slik at vi fortsatt opprettholder en akseptabel kvalitet innenfor kredittområdet.

Det er for øyeblikket god vekst i norsk økonomi, og utsiktene er også positive for næringslivet i vår region. Kapasitetsutnyttelsen i økonomien er god og det forventes vekst i sysselsetting og arbeidstilbud, slik at arbeidsmarkedet også i 2019 vil preges av lave tall for gjennomsnittlig ledighet. Markedsutsiktene har ved utgangen av 2018 allikevel vært preget av noe usikkerhet, og med en lavere forventning til husholdningers

private forbruk. Det har vært en treghet i boligmarkedet med lengre omsetningstid, og en situasjon med et rekordhøyt tilbud av brukte boliger. Vi forventer en noe lavere vekst i porteføljen for 2019.

Lokal og digital

Vi beveger oss stegvis fra å være en tradisjonell bank med digitale tjenester til en digital bank med personlig og lokal signatur.

Nelly S. Maske, konserndirektør Privatmarked

Kundene blir flere og dekker flere av sine behov hos oss

2018 ble nok et år som bekrefter at vår strategi passer godt inn mot de kundene vi ønsker å henvende oss mot. Vi beveger oss stegvis fra å være en tradisjonell bank med digitale tjenester til en digital bank med personlig og lokal signatur. Kundene stiller stadig større krav til oss som bank og vi ser også at disse kravene endrer seg ut fra behov, situasjon og livsfase. Derfor tilbyr vi flere produkter og tjenester i flere kanaler enn noen gang. Kundeopplevelsen er vårt hovedfokus og skal ivareta et bredt spekter av situasjoner. Dette handler om tilgjengelige og enkle muligheter for kjøp av produkter, en trygg etablering av nye produkter og tjenester, effektive digitale tjenester som gjør livet enkelt for bankkunden og familien i hverdagen samt kompetent rådgivning i de mer krevende spørsmål som dukker opp i kundens liv.

I 2018 har vi fortsatt den gode utviklingen på vekst. Med en utlånsvekst på ti prosent endte vi godt over målet som ble satt for 2018, samtidig som veksten med risiko og kvalitet er godt innenfor det vi har målsatt. Vi oppnår også en god innskuddsvekst på 6,7 prosent. Innskuddsveksten er et resultat av høy aktivitet for å sikre at alle kunder har sine lønns- og brukskonti hos oss og et bevisst ønske fra mange nye lånekunder om også benytter oss på dagligbank.

Vi beholder vår lokale tilstedeværelse med 48 kontor i vår region, samtidig som vi gradvis tilpasser vår kontorstruktur til en mer digital hverdag. Det betyr konkret en økning i rådgivning relatert til livshendelser og en nedgang i antall henvendelser relatert til dagligbank og service. Sistnevnte blir i større grad ivaretatt gjennom gode intuitive digitale løsninger, og da oftere og oftere i kundens mobilbank.

I 2018 har vi implementert nytt CRM-system, hvor vi gjennom bruk av kundedata utvikler nye løsninger for å gi kundene relevant rådgivning og service, enten de er i direkte kontakt med våre rådgivere eller de benytter seg våre digitale løsninger. Kundene skal oppleve at vi er oppdatert på deres kundeforhold, og kontakt de har hatt med oss, uavhengig av hvordan denne blir gjennomført.

Året er også benyttet godt for å forberede ulike scenario som vil kunne bli virkelighet som en følge av PSD2. Dette skal vi ta en ledende rolle innenfor, og fokusere på nye partner- og forretningsinitiativ som kommer alle våre kunder til gode. SpareBank 1-alliansen har allerede åpnet for at konto i andre SpareBank 1-banker og fra Sbanken kan vises i vår mobilbank.

2019 venter på oss. Nok et år i endringens tegn. Vi skal fortsette å gripe mulighetene og gi kundene bedre råd, gi ansatte mestring og en spennende jobbhverdag som vil gi eierne god avkastning.

Privatmarked	2018	2017
Innskudd	40,0 mrd	37,2 mrd
Utlån	112,7 mrd	103,1 mrd
Antall kunder	223.000	218.000
Antall årsverk	316	350
Resultat før skatt	1.206 mill	1.127 mill

Næringsliv

Forretningsområdet Næringsliv gir bankens kunder råd innen finansiering av investeringer og drift, betalingsformidling innland og utland, sikring av rente- og valutaforretninger, plassering av overskuddslikviditet samt forsikring av personer, bygg og løsøre. Mye av virksomheten skjer i tett samhandling med Privatmarked, SpareBank 1 Markets samt datterselskaper og tilknyttede selskaper som tilbyr leasing, factoring, eiendomsmegling og regnskap. Virksomheten er fysisk lokalisert i hele markedsområdet for å sikre nærhet til kundene kombinert med tilfredsstillende kompetansemiljøer.

Banken er IRB-godkjent og benytter avansert IRB-metode for beregning av kapitalkrav og kredittrisiko. Banken har gode kredittmodeller, prosesser og verktøy samt organisering av bransjekompetanse som sikrer god kunnskap og styring av låneporteføljen. Dette skal medvirke til at videre vekst skjer i tråd med bankens ansvar som regional markedsleder samtidig som eksponert risiko er i overensstemmelse med bankens kredittstrategi. Sammen med de andre alliansebankene legges det ned betydelige ressurser i stadig forbedring av kredittmodellene.

Kunder og markedsposisjon

Banken betjener ca. 15.000 næringslivskunder medregnet offentlig sektor. I 2018 ble det registrert ca. 1100 nye næringslivskunder. SpareBank 1 SMN har en markedsandel på rundt 35 prosent i bedriftsmarkedet i regionen. I tillegg betjener banken en rekke kunder innen forretningsområder som forsikring, kapitalmarked, leasing, factoring, eiendomsmegling og regnskapsførsel. Næringslivet i Midt-Norge preges av et stort antall små og mellomstore bedrifter. Denne strukturen gir klare føringer for bankens organisering av virksomheten.

Kundesenter Bedrift er et sentralt forretningsområde i Næringsliv, som åpner for at bedriftskundene får god oppfølging og relevant rådgivning i valg av produkter og tjenester samt bruk av digitale tjenester. I egen kundetilfredshetsmåling scorer Kundesenter Bedrift svært høyt på områder som kompetanse, service, informasjon og initiativ.

Finansiell utvikling

Forretningsområde Næringsliv økte inntektene med nær 20 millioner kroner til 1,2 milliarder i fjor. Inntektene genereres fra positiv utvikling innenfor alle forretningsområder, men spesielt fra økte innskuddsmarginer og økte garantiprovisjoner. Spesielt gledelig er det at inntektene fra forsikring (skade og liv) øker og at stadig flere bedrifter ser verdien av å samle sine finansielle tjenester hos en lokal leverandør som tilbyr lokal kompetanse på alle produktområder.

Vekst på utlån har vært lav og i tråd med kapitalplanen til banken og endte på 4,2 prosent for året. Innskuddsveksten ble meget god med en økning på 16,5 prosent. Vi forventer lav utlånsvekst også i 2019, mens vi har ambisjoner om en innskuddsvekst i området fem prosent.

I takt med digitalisering av våre produkter og tjenester har vi redusert antall ansatte og derigjennom kostnadene på forretningsområdet. Det vil bli økt fokus på digitalisering, effektivisering av prosesser og reduksjon av antall ansatte i 2019.

Oljeprisnedgangen har medført en vesentlig forverring av utsiktene til selskapene som jobber innenfor olje- og offshore, og har derfor bokført tap på 212 millioner kroner i 2018. I all hovedsak er nedskrivingene relatert til en portefølje av offshore-service fartøyer. Det er liten smitteeffekt av lav oljepris til andre næringer, og tap og mislighold på øvrige deler av porteføljen er svært lave.

Full fokus på SMB

I 2019 vil vi videreføre vår satsing på SMB og tilby enda flere digitale løsninger samtidig som vi jobber med produktutvikling for å kunne tilby enda flere produkter og tjenester til SMB markedet i vår region.

Vegard Helland, konserndirektør næringsliv

Fortsetter satsingen på SMB

SpareBank 1 SMN har klare ambisjoner om å styrke posisjonen som den ledende banken for små og mellomstore bedrifter i Midt-Norge.

Næringsliv jobber systematisk med rekruttering av nye kunder og alle kunderådgiverne har egne mål for kunderekruttering. Arbeid med kontinuerlig forbedring er sentralt for å frigi tid til kunderådgiverne slik at deres primære hovedoppgave blir å ivareta eksisterende kunder og rekruttere nye. I 2019 vil vi fortsette å fokusere på SMB-segmentet slik at konsentrasjoner mot enkeltnæringer eller enkeltkundegrupperinger reduseres.

Løsningen ligger i nærhet til dyktige rådgivere i banken kombinert med utvikling av nye digitaliserte løsninger som gjør det enklere å utføre dagligbanktjenester og som frigjør tid og ressurser for god rådgivning og skreddersydde løsninger for kunden.

Banken har i samarbeid med øvrige banker i SpareBank 1-alliansen utviklet nye digitale tjenester for næringslivet. Dette foregår i et innovasjonsmiljø i selskapet SMB Lab, og som har til hensikt å lansere konsepter, produkter og tjenester som til enhver tid er tilpasset behovene til små og mellomstore bedrifter og gjøre hverdagen enklere for disse.

Banken har mål om å redusere tapene i forhold til de nivåer vi har sett i 2018. Sammen med et lønnsomhetsforbedringsprogram for forretningsenheten, vil dette bedre resultatet og den risikojusterte avkastningen. Banken er fortsatt beredt til å ta nødvendige grep for å møte problemer som eventuelt måtte dukke opp innen olje og offshore. I tett samarbeid med kundene tilstreber banken å finne løsninger som ivaretar felles interesser under de til enhver tid rådende konjunkturer. Således vil Næringsliv opprettholde kapasitet og kompetanse og på lang sikt være nær og dyktig med sine finansielle tjenester.

Selv om makrobildet er usikkert på overordnet nivå er utfordringene ulik i de bransjene bankens kunder er eksponert i. Banken publiserte også i 2018 et eget Konjunkturbarometer som tar pulsen på de viktigste bransjene i regionen i tillegg til å lage prognoser for økonomisk vekst i Midt-Norge. Næringsliv legger stor vekt på å ha rådgivere med praktisk forretningsforståelse i viktige bransjer. Dette skjer i tett samarbeid med andre SpareBank 1-banker.

I 2018 har forretningsenheten hatt stort fokus på compliance og spesielt på anti-hvitvaskingsarbeid. Videre har vi iverksatt et stort arbeid for å bygge en ny kundeflate som kombinerer informasjon fra bank og

regnskap og som samtidig gir tredjeparter mulighet til å levere tjenester til våre kunder. Den nye kundeflaten vil bli gjort tilgjengelig i markedet i løpet av 2019 og vil muliggjøre økt digitalt salg og ikke minst distribusjon av nye produkter og tjenester.

Næringsliv	**2018**	**2017**
Innskudd	39,2 mrd	38,7 mrd
Utlån	40,5 mrd	39,5 mrd
Antall kunder	15.000	15.000
Antall årsverk	148	145
Resultat før skatt	744 mill	632 mill

Menneskene - bankens største fortrinn

Bak de sterke regnskapstallene ligger gode konjunkturer og solid bankhåndverk. Men, bankens aller største fortrinn er og blir dyktige medarbeidere.

Menneskene
Teknologisk utvikling og endringer i kundeatferd, innebærer at banken må tilpasse seg en ny hverdag og rigge seg for fremtiden. Dette har også preget arbeidet med organisasjon og ledelse i 2018.

Omstilling, leder- og medarbeiderutvikling for å bygge ny kompetanse og nye ferdigheter for fremtidens bank hadde høy prioritet i året som gikk.

Ved utgangen av 2018 hadde banken 580,4 årsverk.

Visjon og verdier
VI har hatt stort fokus og bevissthet på våre grunnverdier; helhjerta, ansvarlig, likandes og dyktig. Verdiene skal, sammen med bankens visjon Sammen får vi ting til å skje, gi mening, retning og energi for menneskene som jobber i banken. Videre bruker vi verdiene aktivt for å bygge bankens identitet, og de skal danne grunnlaget for en kultur hvor medarbeidere trives, og hver dag jobber for å skape resultater til det beste for kundene og banken.

Rekruttering og medarbeiderattraktivitet
SpareBank 1 SMN er blant regionens mest attraktive arbeidsgivere og opplever stor interesse når det søkes etter nye medarbeidere. I 2018 ble det rekruttert mange nye dyktige medarbeidere, som sammen med resten av organisasjonen blir viktige bidragsytere i arbeidet med å tilpasse og utvikle banken i takt med de betydelige endringene vi er inne i.

Banken arbeider målrettet mot høyskoler og universiteter for å bygge relasjoner til dyktige studenter. Det er mange søkere og stor interesse både for bankens mentorprogram for økonomistudenter og for bankens sommerprosjekt.

Omstilling
Endring i kundeatferd og teknologiske muligheter innebærer behov for tilpasning av organisasjonen. Digitalisering og automatisering av kunde- og produksjonsprosesser betyr at behovet for mennesker blir mindre i deler av virksomheten. Det er derfor gjennomført tilpasninger i deler av organisasjonen, og det ble inngått 13 sluttavtaler i 2018. Prosessene er ytterligere beskrevet i kapittelet om samfunnsansvar.

Leder- og medarbeiderutvikling
Lederne og medarbeiderne er bankens viktigste ressurser og en avgjørende differensieringsfaktor for at vi skal lykkes med å realisere mål og strategier. Derfor legger banken stor vekt på kompetanse- og ferdighetsutvikling. Det gjennomføres interne opplærings- og treningsaktiviteter i et betydelig omfang, og mange talentfulle ledere og medarbeidere tilbys muligheter for faglig og personlig utvikling gjennom eksterne kurs og utdanningsinstitusjoner. Banken jobber kontinuerlig med å kartlegge kompetansebehov på kort og lang sikt for å sikre at vi kan tilby kundene våre rådgivning og tjenester av topp kvalitet.

SpareBank 1 SMN er tilsluttet bransjeordningene for finansnæringen, og alle våre finansrådgivere må gjennomføre nødvendige sertifiseringsløp. I 2018 ble det innført en ny bransjeordning for kredittområdet. Ved utgangen av 2018 har en stor del av våre rådgivere og ledere gjennomført det nye sertifiseringsløpet. Alle våre rådgivere i privatmarked må gjennomføre sertifiseringene innen utgangen av mars 2019.

I tillegg til bransjeordningene og grunnleggende kompetansebygging innen de ulike produktområdene, har vi stort fokus på å utvikle ferdigheter som skal sikre gode kundeopplevelser og høy kvalitet i rådgivningen. Vi har i 2018 blant annet gjennomført et prosjekt med bruk av VR-teknologi for å trene kunderådgivere i kommunikasjons- og relasjonsferdigheter knyttet til kundedialog.

Vi har i 2018 gjennomført lederutviklingsprogrammet SKIFT2020. Alle ledere med personalansvar har gjennomført fem moduler, hvor fokus har vært både på individuelle og kollektive lederferdigheter vi som organisasjon må beherske for å nå våre ambisiøse mål. Programmet videreføres i 2019.

Helse, miljø og sikkerhet

Det jobbes målrettet med tiltak for å legge til rette for et godt arbeidsmiljø, og det brukes betydelige ressurser for å legge til rette for god helse gjennom fysisk aktivitet og trening. Programmet Bedre form stimulerer enkeltpersoner og avdelinger til trening gjennom konkurranser og premiering, subsidiering av medlemskap på treningssenter og treningsaktiviteter i forbindelse med jobb. Ansatte logger trening i en digital treningsdagbok, og andel ansatte som logget trening i 2018 var på 84 prosent.

Sykefraværet i 2018 var på 4,2 prosent, hvorav egenmeldt og legemeldt fravær utgjorde henholdsvis 0,7 prosent og 3,5 prosent.

Likestilling

SpareBank 1 SMN er opptatt av å gi kvinner og menn like muligheter for utvikling, lønn og karriere. Ved lønnsoppgjøret i 2018 ble det lagt føringer for å sikre at skjevheter i lønnsnivå mellom kvinner og menn utjevnes. Fordelingen i banken mellom kvinner og menn i 2018 var 49,7 prosent kvinner og 50,3 prosent menn. Andelen kvinnelige ledere var 42,6 prosent. Konsernledelsen består av seks personer, hvorav en er kvinne. Bankens fokus på mangfold og likestilling er beskrevet i detalj, i kapittelet om samfunnsansvar.

Samfunn / sosiale forhold	2018	2017
Antall årsverk	580	595
Sykefravær	4,2 %	4,0 %
Andel kvinner	49,8 %	51,2 %
Andel kvinner i ledende stilling	42,6 %	41,8 %
Gjennomsnittsalder	46 år	46 år
Medarbeiderengasjement	82	83

Digital utvikling

Relevant kundekommunikasjon og digitalt salg

SpareBank 1 SMNs viktigste konkurransefortrinn er kombinasjonen av enkle, brukervennlige digitale løsninger med relevant rådgivning i både digitale kanaler og i våre kontor. Av totalt antall salg utgjorde digitale salg 34 prosent i 2018, som er en økning fra 24 prosent i 2017. Ved utgangen av året ble over 60 prosent av alle lånesøknader i privatmarkedet startet i digital kanal.

Nye digitale løsninger for bedrifter er også et viktig satsingsområde, og høsten 2018 lanserte vi som første bank i Norge en helt ny tjeneste som gjør det enkelt for kunder å etablere sin egen bedrift. Løsningen er heldigital og koblet opp mot Brønnøysundregistrene og Altinn. Siden lanseringen har 83 bedrifter brukt løsningen for å etablere sin bedrift.

Høsten 2017 innførte banken et av markedets kraftigste verktøy for koordinering av relevant kundekommunikasjon på tvers av bankens kanaler. Gjennom 2018 har dette gitt banken mulighet til å igangsette ulike oppfølgingsprogram for å sikre at kundene får riktig informasjon og rådgivning tilpasset deres behov. Initiativ som presenteres i mobilbank og nettbank blir godt mottatt av kundene. Riktig bruk av data og et velfungerende og effektivt kanalsamspill er avgjørende for å skape gode kundeopplevelser, og å øke salget i alle kanaler. Avanserte statiske prediksjonsmodeller hever presisjonsnivået betydelig. Ved inngangen til 2019 er det pågående prosjekt for å ta verktøyet i bruk også i forretningsområdet Næringsliv.

Rådgivningsmøtet mellom kunde og rådgivere er sentralt i bankens tilbud til både privatkunder og bedrifter. Samtidig som stadig flere kontaktpunkter mellom kunden og banken digitaliseres, arbeider banken målrettet for å sikre at vi gir relevant og god rådgivning i kundenes viktige livshendelser eller ved større endringer hos bedriftene. I 2018 har banken blant annet tatt i bruk VR-teknologi i forbindelse med rådgivningstrening for å gi enda bedre læringseffekt av kompetansetiltakene for våre rådgivere.

Framtidas finansnæring

SpareBank 1 SMN har satt ambisiøse mål om å utnytte mulighetene som betalingsdirektivet PSD2 gir til å tilby bedre tjenester og tilføre mer verdi for eksisterende og nye kunder. I 2018 ble det mulig for våre kunder å se saldo på konti man har i andre banker i mobilbanken. Dette er det første skrittet på veien mot en åpen front der vi kan tilby banktjenester til både nye og eksisterende kunder. Dette kan skje gjennom bankens eksisterende kanaler, i nye egne flater og i økosystem med flere samarbeidspartnere.

Mye av utviklingsarbeidet vil skje gjennom SpareBank 1-alliansen som har et sterkt utviklingsmiljø, men vi styrker samtidig også vårt interne team med ny kompetanse for mer kundenær innovasjon og utvikling spesielt knyttet til samhandling med lokale innovasjonsmiljø. Banken samarbeider tett med oppstartsselskaper, blant annet gjennom inkubatoren F3 Finance for Future som holder til i bankens hovedkontor.

Banken har i 2018 fortsatt arbeidet med å utnytte skyteknologi som plattform for nye IT-løsninger. Bruk av skyløsninger gir muligheter for raskere å få tilgang til nye løsninger eller tilpasse løsninger for å dekke nye behov. SpareBank 1 SMN deltar i alliansens felles sikkerhetsstrategiarbeid for å adressere og ivareta endringene denne utviklingen medfører.

Salget øker i digitale kanaler

Av totalt antall salg utgjorde digitale salg 34 prosent i 2018, som er en økning fra 24 prosent i 2017

Nelly S. Maske, konserndirektør, organisasjon og utvikling

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar

SpareBank 1 SMN ønsker å bidra til samfunnets verdiskaping gjennom ansvarlig bankdrift som gir tillit hos folket.

De fire kjerneverdiene *helhjerta, ansvarlig, likandes og dyktig* er alle knyttet til arbeidet med samfunnsansvar. Det er likevel *ansvarlig* som utpeker seg som den viktigste rettesnoren for SpareBank 1 SMN sitt arbeid med samfunnsansvar.

Banken jobber med samfunnsansvar for å styrke konkurransekraften, redusere risiko, tiltrekke seg gode kunder, investorer og dyktige ansatte samt øke nyskapingen og bidra til å utvikle og påvirke regionen som konsernet er en del av. Slik skaper banken verdier på en ansvarlig og bærekraftig måte for alle interessenter. Ambisjonen er at SpareBank 1 SMN skal bruke samfunnsansvar som et konkurransefortrinn gjennom å integrere samfunnsansvar i all virksomhetsstyring og innarbeide det i alle interne styrende dokumenter, relevante policyer og retningslinjer.

Vi rapporterer bankens prestasjoner innen samfunnsansvar og bærekraft i henhold til den globalt anerkjente standarden til Global Reporting Initiative (GRI), i henhold til Core-kravet. Banken rapporterer årlig resultater innen samfunnsansvar i henhold til GRI-standarden sammen med årsrapporten.

Slik styres bærekraft

SpareBank 1 SMN utviklet i 2017 en ny strategi for samfunnsansvar. Strategien er bygget på bankens verdier, er forankret i konsernledelsen og vedtatt i styret. Styret var aktivt involvert i utviklingen av strategien, og en pådriver for å få den på plass.

Strategien gjelder for hele konsernet inkludert datterselskap, og skal revideres hvert annet år. Konserndirektørene er ansvarlige for at det enkelte fagområdet utvikler spesifikke, målbare, relevante og tidsbestemte tiltak som bidrar til å oppfylle målene i strategien for samfunnsansvar. Konserndirektør for kommunikasjon og samfunn er ansvarlig for å sammenstille dette i handlingsplaner. Konsernsjefen har det overordnede ansvaret for at planer og tiltak følges opp og gjennomføres.

Strategien beskriver konkrete mål innen temaene:

- Ansvarlige produkter og tjenester
- Kommunikasjon og åpenhet
- Etikk og antikorrupsjon
- Miljø og klima
- Medarbeidere og organisasjon

Utover det spesifikke ansvaret til konsernledelsen har alle ledere ansvar for å bidra til at arbeidet med bærekraftig utvikling og samfunnsansvar er relevant for konsernets virksomhet. Lederne har også ansvar for å gjennomføre vedtatte tiltak og sikre at alle medarbeidere innen eget ansvarsområde har kjennskap til disse.

Det gjennomføres en årlig internkontroll for å følge opp etterlevelsen av og kjennskapen til strategien. Resultatet av denne kontrollen rapporteres til styret.

Involverer interessenter (GRI 102-43)

SpareBank 1 SMNs strategi for samfunnsansvar definerer hvordan banken skal jobbe med interessentene. Banken forsøker kontinuerlig å identifisere og engasjere egne omgivelser, og integrere innspill i viktige beslutningsprosesser. Banken forsøker å møte krav og forventninger fra bankens interessenter på en åpen og konstruktiv måte. Banken har derfor en årlig prosess for interessentarbeidet, forankret i styret:

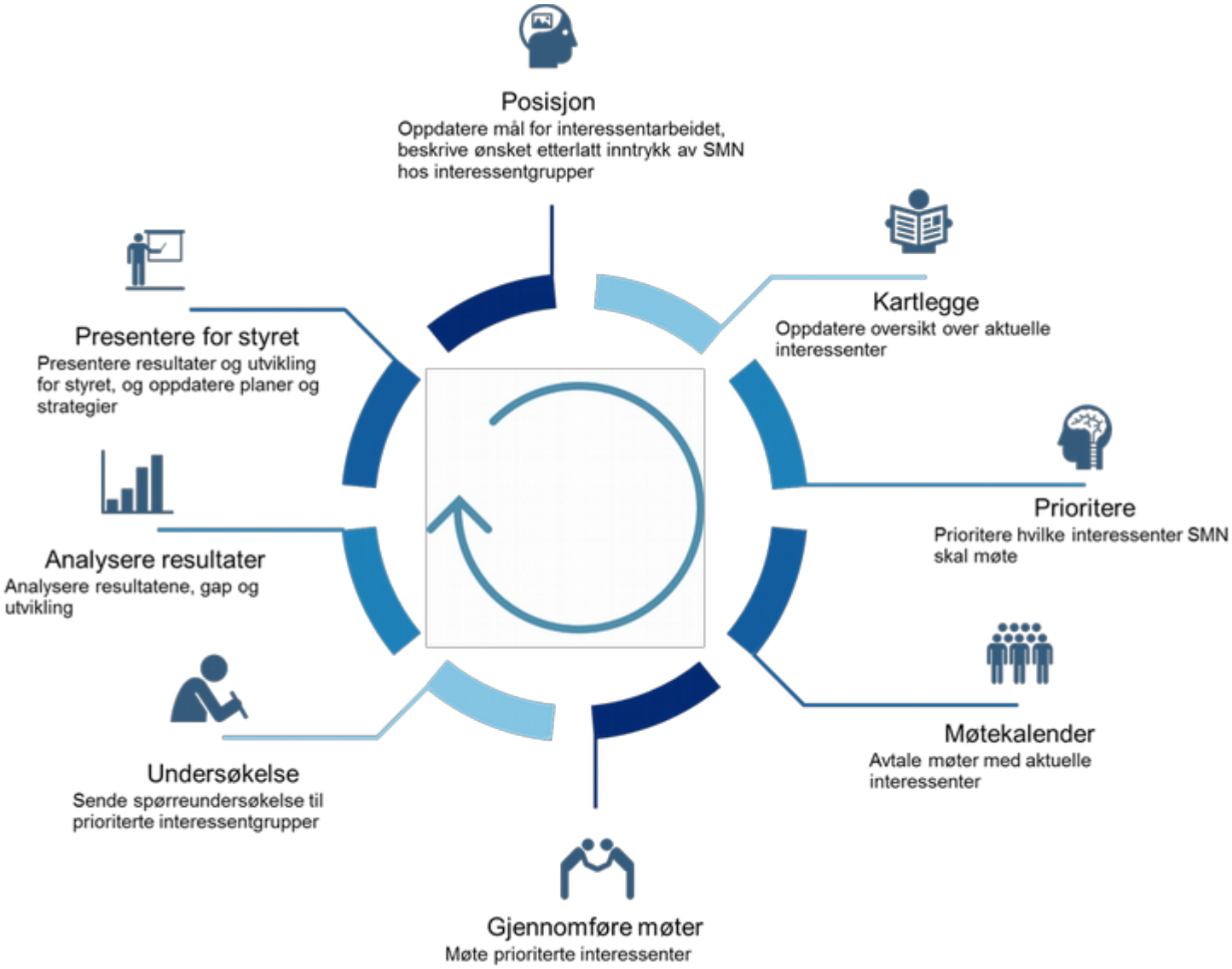

I arbeidet med interessenter skal SpareBank 1 SMN: (GRI 102-42)

1. Definere interessenter bredt og strategisk og søke muligheter
2. Prioritere interessenter etter hvilken verdi interessenten har for banken og hvilken interesse interessenten har for banken samt være åpen om hva banken vinner på interessentdialogen
3. Være åpen, tydelig, nysgjerrig og konstruktiv i dialogen med interessentene
4. Søke etter partnerskap og dele suksesshistorier med interessentene
5. Inkludere interessentenes synspunkter i selskapsstyringen

SpareBank 1 SMN har kontinuerlig dialog med en rekke interessenter, deriblant kunder, investorer, ordfører, fylkesordfører, Forbrukerrådet, Finanstilsynet, Framtiden i våre hender, LO og Finans Norge for å diskutere bærekraftstema. (GRI 102-40)

Denne dialogen har spesielt løftet bankens policyutvikling på ansvarlige investeringer og ansvarlig kreditt, et tema som har vært gjenstand for flere diskusjoner med Finans Norge, Forbrukerrådet og Framtiden i våre hender. (GRI 102-44)

SpareBank 1 SMN ønsker å fokusere på tema som er av høy viktighet både for bankens eksterne og interne interessenter, og bygge opp under bankens overordnede forretningsstrategi. Banken skal alltid inkludere interessentenes legitime forventninger i det strategiske arbeidet. Banken har gjennom interessentdialog identifisert vesentlige tema, og rapportert utvalgte indikatorer på disse samt forklart hvordan banken håndterer tema. Banken er en del av SpareBank 1-alliansen, og der vesentlige tema håndteres av alliansen beskriver rapporten hvordan alliansen håndterer det aktuelle tema. (GRI 102-46)

I vesentlighetsprosessen definerte banken følgende tema som spesielt vesentlige:

- Ansvarlige investeringer, negativ screening og eksklusjon og krav til finansielle leverandører
- Ansvarlig kreditt
- Ansvarlig markedsføring av produkter og tjenester og godt bankhåndverk
- Personvern og informasjonssikkerhet
- Utvikling av medarbeidere
- Mangfold og likestilling
- Etikk og anti-korrupsjon
- Økonomisk kriminalitet
- Lokal næringsutvikling
- Innovasjon og digitalisering

(GRI 102-47)

Rapportering av samfunnsansvar og bærekraft
SpareBank 1 SMN har brukt 2018 på å videreutvikle bankens arbeid med samfunnsansvar. Rapporteringsprosessen har vært en viktig del av dette arbeidet. I tillegg til å få innspill fra eksterne interessenter, har samtlige av lederne, styret, de enkelte bankdirektørene og ledelsen i datterselskapene vært involvert.

Bankens fagansvarlige har hentet frem informasjon på hvert tema i rapporten og kapitlene er kvalitetssikret av bankens ledere på feltet.

Rapporten er godkjent av konsernledelsen og styret, og vedtatt av bankens øverste organ, Representantskapet, sammen med årsrapporten.

Vi rapporterer bankens prestasjoner innen samfunnsansvar og bærekraft i henhold til den globalt anerkjente standarden til Global Reporting Initiative (GRI), i henhold til Core-kravet. (GRI 102-54) Banken rapporterer årlig resultater innen samfunnsansvar i henhold til GRI-standarden sammen med årsrapporten. (GRI 102-52)

Informasjonen gitt i rapporten er gitt så balansert og korrekt som mulig, og nøyaktig og tilgjengelig nok til å evaluere bankens prestasjoner på samfunnsansvar. Rapporten henviser til styringsdokumenter og gjør de offentlige dokumentene tilgjengelig gjennom referanser, for å gjøre det mulig for leser å hente ytterligere detaljer i den informasjonen rapporten tilbyr. Rapporten er publisert som en del av den vedtatte årsrapporten for å sikre aktuell informasjon. (GRI 102-46)

GRI-indeksen kan lastes ned fra vår nettside om samfunnsansvar.

Ansvarlige investeringer

En av bankens grunnleggende verdier er ansvarlighet. I dette ordet ligger det at banken har et utvidet ansvar for hvordan bankens handlinger påvirker nåtid og fremtid for miljø, mennesker, arbeidsplasser og forvaltning av verdier. Kapital er en viktig innsatsfaktor i både etisk og uetisk virksomhet. Banken kanaliserer bevisst kapital til etisk virksomhet og vekk fra uetisk virksomhet, for å bidra til å skape et bedre samfunn og for å senke risiko i egen kapitalforvaltning. I dialog med våre interessenter har banken identifisert aktivt eierskap, negativ screening og krav til finansielle leverandører som vesentlige tema vi skal ha kontroll på for å sikre ansvarlig kapitalforvaltning.

Det er spesielt viktig for oss som regionbank å ta ansvar for bærekraft i investeringer. Vi er forpliktet til å gjøre det vi kan for å støtte opp om FNs bærekraftmål, og vi er opptatt av at selskaper vi investerer i eller låner penger til tar hensyn til tema som ansvarlig forvaltning av vannressurser, skog, mineraluthenting, ansvarlig oljeutvinning og foredling av petroleumsprodukter og fiskeriressurser.

Banken har sitt bestemte geografiske nedslagsfelt i Midt-Norge. Den geografiske avgrensningen gjør at investeringer og utlån stort sett skjer i og til selskap som er omfattet av norsk lov. Likevel har verdens globalisering og digitalisering endret konteksten banken operer i. Banken har derfor i 2017 og 2018 gjennomgått et omfattende program for å strukturere bankens arbeid med ansvarlige investeringer.

Samtlige av SpareBank 1 SMNs direkteinvesteringer, datterselskap og selskap der banken har majoritetskontroll, er i dag underlagt ny policy av 2017 «Våre krav til bærekraft i utlån og egne eierposisjoner» samt «Våre prinsipper for etikk, samfunnsansvar, eierstyring og bærekraft i forvaltning». Policyene beskriver blant annet hvilke kriterier som ligger til grunn for positiv og negativ screening utover lovkrav (GRI FS11) samt bankens krav til eksterne forvaltere.

Banken følger opp ansvaret for kunders og bankens eierinteresser gjennom egne retningslinjer for å:

- Unngå eierposisjoner eller yte lån til selskaper som ikke etterlever våre prinsipper, og medta forbehold om oppfølging og konsekvens ved avvik (covenants) i finansiering der selskapene driver i bransjer, land og regioner med spesielt høy risiko
- Legge press på kundene og selskapene vi investerer i slik at de har gode rutiner og prosesser for å gjøre riktige etiske, miljømessige og bærekraftige valg, og for å påvirke selskaper de har eierposisjoner i gjennom aktiv eierstyring
- Kreve dokumentasjon på at kunder har fulgt opp forhold som bryter med våre prinsipper
- Ta konsekvensen av avvik som ikke følges opp gjennom å ikke fornye eller forlenge lån, eller avvikle eierposisjoner.

Hvert år skal banken gjennomgå utviklingen i dokumentasjon på etterlevelse av hvitvaskingsregler, krav til åpenhet, etikk, samfunnsansvar, bærekraft og eierstyring hos alle selskaper der banken har eierposisjoner. Banken vil kontrollere nødvendige forbedringstiltak i rutiner og prosesser for oppfølging av eierposisjonene. Alle bankens ansatte skal årlig gjennomgå bankens policy for bærekraftige og etiske investeringer og være kjent med at banken i alle kredittsaker og investeringsbeslutninger i internasjonale selskaper eller risikobransjer forventer en redegjørelse for hvordan etterlevelse av bankens prinsipper er vurdert, og hvilke kontrolltiltak og sanksjonsmuligheter som er etablert ved brudd.

Konsernets investeringer i sertifikater og obligasjoner til likviditetsformål utgjør ved utgangen av 2018 20,3 milliarder kroner. Investeringer i derivater, aksjer og eierinteresser utgjør ved samme tidspunkt 12,0 milliarder kroner. (GRI FS11).

Investeringer hos SpareBank 1 SMN kan deles i tre kategorier:

- Egne direkteinvesteringer
- Investeringer gjort av forvaltningstjenester formidlet gjennom banken
- Investeringer gjort av gavefondet og SpareBank 1 SMN Utvikling.

Banken støtter prinsippene i UN PRI – prinsipper for ansvarlig investering – i alle egne investeringer, og jobber for at prinsippene etterleves også i SpareBank 1 Gruppens selskaper.

Egne direkteinvesteringer

Datterselskap (og selskap med majoritetskontroll)
SpareBank 1 SMN kontrollerer EiendomsMegler 1 Midt-Norge, SpareBank 1 Finans Midt-Norge, SpareBank 1 Regnskapshuset SMN, SpareBank 1 SMN Invest og SpareBank 1 Markets. Sistnevnte forvalter egne midler med en forvaltningskapital på ca. 2,3 milliarder kroner. Datterselskapet SpareBank 1 Kapitalforvaltning forvalter kapital på vegne av kunder for ca. 16 milliarder kroner. (GRI FS11) SpareBank 1 SMN Invest er bankens heleide datterselskap, og forvalter egen kapital for ca. 400 millioner kroner. (GRI FS11)

SpareBank 1 SMN Invest opererer i teknologihovedstaden Trondheim, og gjennom SpareBank 1 SMN Invest fyller banken et ekstra behov i lokalsamfunnet, for lokal kapital til teknologi. SpareBank 1 SMN Invest investerer utelukkende i unoterte aksjer og fond i bankens geografiske område.

I tillegg kommer selskapet inn og overtar aksjer ved konkurser og misligholdte låneengasjement for å beholde lokal næringsvirksomhet. Ved behov brukes eierposisjonen for å påvirke selskapet til å etterleve bankens prinsipper for bærekraft, etikk, eierstyring og sosialt ansvar. Banken skal se en positiv utvikling i selskapets vilje til å etterleve bankens prinsipper for å kunne opprettholde eierposisjonen. Eierposisjoner i selskaper som bryter mot bankens prinsipper skal følges opp særskilt med halvårlig rapport til styret frem til posisjonen er avviklet. (FS10)

Selv om nye eierposter screenes etter bankens krav, har ikke eksisterende portefølje enda ikke vært gjennom en strukturert screeningprosess. (GRI FS11). Banken har kontinuerlig eierdialog med datterselskapene hvor banken også samhandler om sosiale eller miljømessige tema. (GRI FS10)

SpareBank 1-alliansens selskap (uten majoritetskontroll)
SpareBank 1 SMN har eierandeler gjennom SpareBank 1-alliansen i Odin Forvaltning, SpareBank 1 Forsikring, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt, BN Bank og SpareBank 1 Gruppen.

Eierdialog rundt ansvarlige investeringer forenkles imidlertid her ettersom de andre eierne er sparebanker med liknende krav og forventninger som banken har. Bankene samhandler om sosiale og miljømessige tema med disse selskapene (GRI FS10), men alliansens selskap er ikke underlagt bankens egen policy.

Spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1 Gruppen gjør en kvalitetsvurdering av alle spare- og plasseringsprodukter som distribueres fra Gruppen. Utvalget er ansvarlig for en årlig revisjon av produktporteføljen. I 2018 har utvalget innarbeidet ESG-kriterier i revisjonen.

Odin Forvaltning

Odin Forvaltning er forpliktet til å følge FNs prinsipper for ansvarlig eierskap. Odin kombinerer ESG-analyser i forbindelse med investeringer samt ekskludering av selskaper som produserer varer og tjenester som ikke er i samsvar med allment aksepterte etiske verdier. Odin har løpende screening med det anerkjente analyseselskapet Sustainalytics. Hos Odin er det forvaltere selv som har ansvar for integrering av samfunnsansvar og eierstyring i investeringsanalyser og investeringsbeslutninger. Odins produkter inngår i revisjonen til SpareBank 1 Gruppens spare- og plasseringsutvalg.
https://odinfond.no/om-oss/ansvarlig-forvaltning/

SpareBank 1 Forsikring

Alle utenom to av SpareBank 1 Forsikrings forvaltere har signert FNs prinsipper for ansvarlige investeringer. Selskapet benytter et bredt spekter av virkemidler for å sikre ansvarlig investering i sin portefølje. SpareBank 1 Forsikring beskriver egen policy her.

Investeringer gjort av forvaltningstjenester formidlet gjennom banken

Odin Forvaltning leverer brorparten av bankens fondsprodukter. Det betyr også at brorparten av fond som banken tilbyr egne kunder følger Odin Forvaltnings policy for ansvarlige investeringer, beskrevet i forrige kapittel. Som distributør kan banken påvirke gjennom forhandlingsmakt overfor potensielle fondsleverandører samt gjennom en god og tett dialog med kundene. Banken kan ikke selv styre eierskap, men råder over flere virkemidler for å påvirke leverandører til å følge opp sine eierposisjoner så virksomhetene tar gode valg.

Privatmarked i SpareBank 1 SMN har ansvar for å følge opp fondsleverandører. Fra og med 2018 har banken kontrollert i hvilken grad fondsleverandører følger bankens retningslinjer om negativ screening på sosiale og miljømessige kriterier. Arbeidet vil følges opp med kontinuerlige stikkprøver av produktene til forvalterne for å bekrefte etterlevelse. (GRI FS11)

Konkret fungerer oppfølging av fondsforvaltere slik:

Konsekvens	SpareBank 1 kan ikke anbefale eller distribuere fond fra forvalteren	SpareBank 1 ber forvalteren om ytterligere dokumentasjon på tiltak og prosess for å opprettholde distribusjon og anbefaling	SpareBank 1 kan anbefale og distribuere forvalteren, og kan fremheve elementer ved selskapets arbeid med etikk og bærekraft	SpareBank 1 kan anbefale forvalteren, og bekrefte at den opererer i tråd med våre krav til etikk, samfunnsansvar og bærekraft
Beskrivelse	Følger ikke eksklusjonsliste eller eksklusjonsprosess minst på nivå med oljefondets eksklusjonsliste og/eller har mangler i dokumentasjon av screeningsprosess og rutine for tiltak ved identifikasjon og oppfølging av mulige avvik. Mangler strengere etiske krav og krav om bærekraft på enkeltområder og har ikke en strategi for etikk og bærekraft. Har satt ut forvaltning til underleverandører uten å innhente og dokumentere samsvarserklæring fra underliggende leverandører minst på nivå med SpareBank 1 sin egenerklæring, og kan ikke dokumentere egne kontrolltiltak og kvalitetssikring	Følger Oljefondets eksklusjonsliste og/eller strengere eksklusjonsprinsipper. Har egen strategi for bærekraft og ESG. Offentliggjør eksklusjonsliste, men har enkelte svakheter i rutine for identifikasjon og oppfølging av potensielle brudd	Har tydelig strategi for ESG og bærekraft. Har en tydelig og dokumentert prosess for identifikasjon og oppfølging av hendelser og avvik, og kan dokumentere at etiske retningslinjer gir praktisk konsekvens i forvaltning	Har strategier for ESG og bærekraft som omfatter alle områder i SpareBank 1 sine krav til etisk og bærekraftig forvaltning
Tiltak	Nydistribusjon av fond under distribusjon stoppes med to måneders varsel til forvalter og kunder. Hvis tiltak ikke er dokumentert gjennomført fra forvalter kontaktes alle kunder med fond kjøpt gjennom våre kanaler med tilbud om andre alternative produkter, og beskrivelse av svikt som er avdekket og vårt arbeid mot forvalter for å forbedre etterlevelse	Forvalter følges opp med sikte på å forbedre svakheter i prosess og strategi, og gis rimelig tid til utbedring	Forvalterens produkter kan fremheves i distribusjonskanaler som etiske eller bærekraftige valg med presisering av hvilke områder forvalter har en god strategi for etikk og bærekraft på. VI følger opp forvalter for å videreutvikle strategien	Forvalterens produkter kan anbefales, og fremheves i distribusjonskanaler som etiske og bærekraftige valg

Hentet fra Våre prinsipper for etikk, samfunnsansvar, eierstyring og bærekraft i forvaltning.

Banken er opptatt av å forvalte sparing i fond på en bærekraftig måte. Det betyr at miljø, sosiale - og forretningsetiske forhold (ESG) er viktig for banken som ledd i kapitalforvaltningen. Banken har som mål å tilby et spekter av bærekraftige fond. ODIN og andre fondsforvaltere setter sammen fondsprodukter med investeringer i utvalgte selskap. Fondsproduktene formidles så til kunde gjennom banken.

I september 2017 lanserte banken Aksjesparekonto. Ved utgangen hadde vi 18.169 etablerte aksjesparekontoer. IPS (individuell pensjonssparing) ble lansert i november 2018. Ved utgangen av 2018 hadde vi 3.267 kunder med IPS. (GRI 102-10)

Investeringer gjort av SpareBank 1 SMN Utvikling og gavefondet
Stiftelsen SpareBank 1 SMN Utvikling driver utelukkende formålstjenlige investeringer i prosjekter som skal bygge opp under positiv samfunnsutvikling. Tiltak som kommer allmennheten til gode. SpareBank 1 SMN Utvikling har eierposisjoner på 51,5 millioner kroner. (GRI FS11)

Gavefondet finansieres av bankens overskudd. Fondet prioriterer prosjekter innen innovasjon, næringsutvikling, kultur, idrett, miljø og humanitære formål. Fondets midler står på konto i banken, og gir ut ca. 60 millioner kroner årlig fordelt forholdsvis likt mellom breddeidrett, kultur og næringsutvikling. (GRI 201-1)

SpareBank 1 SMN Utvikling og gavefondet har som mål å utvikle et samfunnsregnskap med indikatorer i løpet av 2019.

Ansvarlig kreditt

Banken har ambisjoner om å være ledende på ansvarlig kreditt, og å sikre at banken ivaretar sin rolle som aktør og veileder for bankens kunder ut fra et regionalt og globalt perspektiv.

Ansvarlig kreditt er viktig for å unngå at kundene påtar seg forpliktelser de ikke kan betjene, for å bidra til at banken støtter opp om et grønt skifte og for å gi kundene informasjon om bærekraftige og konkurransedyktige løsninger.

Banken yter kreditt til både privatkunder og til næringskunder, og tilnærmingen til de to kundegruppene er litt forskjellig.

Privatkunder
SpareBank 1 SMNs kredittstrategi er vedtatt av styret. Grunnprinsippet om bærekraftige utlån på privatmarked er nedfelt i bankens overordnede strategi for bærekraft i utlån, og i bankens kredittpolitikk for privatkunder. Kravene er operasjonalisert gjennom en kreditthåndbok som beskriver bankens spesifikke krav knyttet til arbeid mot hvitvasking og svart økonomi. Sammen med bankens produktpolitikk gir kreditthåndboken begrensinger i ikke-bærekraftige utlån. Slik bidrar banken til at kundene ikke påtar seg for store gjeldsforpliktelser.

Banken fraråder også kunder å ta opp lån basert på lånets formål. Dette gjelder eksempelvis kunder som ønsker lån for å sende penger til ukjente, for å frigjøre lotterigevinster eller arv, eller andre typiske former for svindel.

Kredittsjef i Privatmarked har operativt ansvar for utvikling av produkter og tilhørende ivaretagelse av bærekraft. Banken vedtok i 2017 en strategi for samfunnsansvar hvor det er satt krav til utvikling av grønne produkter, og har kredittrutiner hvor sosialt ansvarlige utlån skal gis prioritet.

Banken har godt etablerte klagerutiner. Klageadgang er lett tilgjengelig for kunder, og alle saker behandles av egne klageansvarlige. De klageansvarlige gjør en særskilt gjennomgang av om bankens policy og rutiner er ivaretatt i hver sak. Banken har også kvartalsvis gjennomgang av læringspunkter fra klager i eget klageutvalg i banken. Her vurderes behov for å endre policy, rutiner, markedsføring og produkter. Styringssystem for produktområdene evalueres årlig, og er basert på klager og hendelser i forutgående år.

Sosialt bærekraftige banktjenester (GRI FS7)
Det er spesielt viktig for banken som regionbank å ta et sosialt ansvar i lokalsamfunnet. Banken er kjent for å gjøre dette gjennom investeringer og gavefond, men banken gjør det også gjennom spesielle sosiale produkter.

I et moderne samfunn er tilgang til grunnleggende banktjenester helt nødvendig. Likevel er det sosiale grupper i Midt-Norge som av ulike årsaker faller utenfor slike tjenester. Derfor har banken utviklet produktet Kommunalt utbetalingskort. Kortet er et kontantkort, men fungerer som et normalt bankkort, og kan fylles på med penger i nettbank og direkte fra kommunale støtteordninger. Systemet kan utbetale stønad fra NAV til sosialklienter, asylsøkere og flyktninger. Det er mange innen denne gruppen som ikke får åpnet en ordinær bankkonto på grunn av at de ikke kan dokumentere sin identitet. Brukerne av kortet slipper tungvinte og stigmatiserende turer i banken for å ta ut kontanter, ofte sammen med støttekontakt som må bekrefte deres identitet. Kortet er også populært blant utenlandsstudenter. Banken utstedte 26.548 kommunale utbetalingskort i 2018, og 42 prosent av regionens flyktninger og asylsøkere har denne tjenesten gjennom banken.

Barn er en annen gruppe som har og skal ha begrenset tilgang til banktjenester. Banken har i 2018 forbedret produkttilbudet for denne gruppen med blant annet appen Spink hvor barnet sammen med bankkort og egen sparekonto får god oversikt over økonomien og lærer seg å håndtere digitale penger. Banken utstedte 6200 kort til barn mellom 8 og 15 år i 2018.

Banken samarbeider med Husbanken om startlån. Startlån har lavere krav til egenkapital enn andre førstehjemslån og har i tillegg lave rente. Startlån ytes til sosiale grupper i en sårbar situasjon beskrevet her. I 2018 utstedte banken i alt 120 startlån til en verdi av 250 millioner kroner, hvilket utgjorde ti prosent av nettovolum på førstehjemslån.

Miljømessig bærekraftige banktjenester (GRI FS8)
Banken utvikler også tjenester med miljøprofil. I 2018 har banken grønne utlån til solcelleanlegg i samarbeid med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (NTE). I 2018 utstedte banken fire slike lån til en samlet verdi av 2,1 millioner kroner.

Banken har også en smartapp for miljøvennlig kjøring som premieres på bilforsikring. Banken solgte 2515 silke tjenester i 2018, til en verdi av 16,4 millioner kroner, hvilket tilsvarer fem prosent av salget.

Næringskunder
Banken har i 2017 og 2018 gitt det systematiske arbeidet med ansvarlig kreditt til næringsvirksomhet et betydelig løft. Styret har vedtatt ny kredittstrategi og nye krav til bærekraft i utlån: «Våre krav til bærekraft i utlån og egne eierposisjoner» Banken har også utviklet en tilhørende rettledning for hvordan medarbeidere skal håndtere kredittsaker i praksis, hvordan de skal vurdere kravene og hvordan de skal implementere kravene i eget arbeid.

Alle som er involvert i kredittyting til næringsvirksomhet eller investeringsbeslutninger knyttet til bankens egen eller SpareBank 1-alliansens investeringsbeslutninger, skal kjenne bankens prinsipper. De er styrende for hva banken låner ut penger til. Prinsippene styrer også hvordan banken skal opptre og påvirke i felles investeringsbeslutninger der banken ikke selv har en dominerende posisjon.

Banken ønsker ikke å finansiere virksomheter eller prosjekter som ikke driver i tråd med bankens krav, og eksisterende næringskunder forventes å gjøre tiltak for å rette opp eventuelle forhold som bryter disse

kravene. Banken er forpliktet av låneavtaler med eksisterende kunder, men manglende tiltak for etterlevelse av bankens krav medfører økt risiko som kan resultere i ny prissetting overfor låntaker. Banken har satt høye krav til bærekraft i alle utlån, men har foreløpig ingen særegne bærekraftige produkter for næringskunder, utover hva som tilbys i privatmarkedet. (GRI FS7 FS8)

I mindre kredittsaker benyttes standard kredittverktøy. Fra 2018 er bærekraft innarbeidet i selve kredittverktøyet gjennom egne kontrollpunkter knyttet til temaet. Fullmaktsystemet sikrer at dokumentasjon av bærekraftvurderinger kvalitetssikres. I kredittsaker som behandles av kredittutvalgene er det utarbeidet en egen mal for vurdering av bærekraft i utlån. Ved behandling i kredittutvalgene vil det også gjennomføres en kvalitetssikring av vurderingene.

Dokumentasjon av vurderinger rundt bærekraft inngår som tema i intern revisjon, med jevnlige gjennomganger av kvalitet i kredittbehandlingen. Kredittstrategi med tilhørende dokument Våre krav til bærekraft i utlån og egne eierposisjoner inngår i prosess for minimum årlig revidering.

Markedsføring og personvern

SpareBank 1 SMN forplikter seg til å ta hensyn til mennesker, miljø og samfunn utover det finansmarkedslovgivningen pålegger.

Ansvarlig markedsføring av produkter og tjenester
Godt bankhåndverk innebærer at SpareBank 1 SMN opplyser kunden om hvordan man best innretter seg etter de finansielle produktene som er tilgjengelig. Banken går derfor aktivt ut og fronter viktige temaer knyttet til ansvarlig markedsføring av bankens produkter.

Det er SpareBank 1 SMNs strategi å belyse utfordringer knyttet til markedsføring. Dette gir nyttige diskusjoner og bidrar til forbedringer. Et eksempel her kan være bankens arbeid med god rådgiving rundt bruk av personlig kreditt og ansvarlige utlånspraksis, som banken i 2016 mottok Forbrukerrådets rose for.

SpareBank 1 SMNs produkter og tjenester samt materiale for merking og markedsføring, utvikles sentralt i SpareBank 1-alliansen. Spare- og plasseringsutvalget i SpareBank 1-alliansen gjør en kvalitetsvurdering av merking og markedsføring for banken. Bankens markedsavdeling har det overordnede ansvaret for ansvarlig markedsføring. Banken har klageordning lett tilgjengelig for kundene på nett, gjennom et fast telefonnummer og til finansklagenemda. Banken har ikke mottatt klager på merking av produkter og tjenester. Banken hadde i 2018 ett tilfelle av brudd på personopplysningssikkerhet i forbindelse med markedsføring av et arrangement. (GRI 417-2)

Før banken lanserer eller distribuerer produkter er de gjenstand for en omfattende konsekvensvurdering for målgruppen til produktet. Banken foretar en systematisk risikovurdering hvor banken innhenter uavhengige vurderinger knyttet til jus, etikk og forståelighet for målgruppen.

Personvern og informasjonssikkerhet
Banken er avhengig av tillit fra kunder, tilsynsmyndigheter, eiere og andre interessenter. Gjennom bankens tjenester forvaltes store mengder persondata, og dette stiller store krav til bankens håndtering av kundeinformasjon og ivaretakelse av sentrale personvernprinsipper.

Ny personopplysningslov som implementerer personvernforordningen (GDPR), trådte i kraft 20. juli 2018. Arbeidet med etterlevelse av personopplysningsreglene har fortsatt inn i 2018. Banken har blant annet laget

malverk til understøttelse av gjennomføring av krav i personopplysningsloven. Egen mal for risikovurdering av personvernkonsekvenser (DPIA) er laget gjennom SpareBank 1-alliansen. Ny personvernerklæring er i 2018 publisert på bankens nettsider.

Banken har arbeidet med digitaliseringstiltak i 2018. Samtidig som banken anerkjenner behovet for å digitalisere og forenkle flere tjenester, er det helt nødvendig å ivareta personvern og informasjonssikkerhet.

Banken rapporterte sju tilfeller av brudd på personopplysningssikkerheten til Datatilsynet i 2018. Målet for 2019 er å fortsette arbeidet med opplæring samt etablere gode sletterutiner og arbeide videre med innebygd personvern i våre systemer.

Banken forvalter store mengder kundeinformasjon, og for banken handler personvern om å sikre nødvendig konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til alle personopplysninger som eies, behandles eller forvaltes av banken. Informasjonsmengden og mulighetene for bruk og misbruk øker stadig. Tilliten vi som bank er avhengig av - fra kunder, tilsynsmyndigheter og andre interessenter - vil i stadig større grad hvile på at kundedataen våre forvaltes på en trygg måte. I banken har vi derfor beskrevet bankens forpliktelser i detalj og offentliggjort forpliktelsene for bankens interessenter her:
https://www.sparebank1.no/nb/smn/om-oss/personvern.html

Videre har banken egen policy og overordnede retningslinjer for personvern. Retningslinjene hjelper banken å følge opp kravene om behandling av personopplysninger, både i lys av i dagens personvernlovgivning, men også i EUs nye personvernforordning GDPR, som trådte i kraft i mai 2018. Retningslinjene beskriver hvordan banken behandler personopplysninger, roller og ansvar innenfor personvern samt hvordan nødvendig dokumentasjon er tilgjengelig og oppdatert.

Banken ferdigstilte fase to i Prosjekt personopplysningsloven i 2017. Prosjektet forbedret etterlevelse av lovkrav. Gjennom prosjektet etablerte banken tydeligere rolle- og ansvarsbeskrivelser. I tillegg fikk banken på plass et mer robust internkontrollsystem med avvikshåndtering, kontroll- og oppfølgingsaktiviteter som gjør oss i stand til å forbedre våre styringssystem over tid.

Banken har utpekt et personvernombud som skal bistå konsernsjefen i arbeidet med å ivareta krav til behandling av personopplysninger. Personvernombudet fungerer som faglig rådgiver, og har ansvar knyttet til blant annet kontroll av etterlevelse, håndtering av avvik, risikovurdering samt meldinger til Datatilsynet ved eventuell uautorisert utlevering av personopplysninger.

Banken rapporterte ett tilfelle av brudd på behandling av personopplysninger til Datatilsynet i 2018. I tillegg har banken meldt inn ett tilfelle av utkontraktering til skytjeneste til Finanstilsynet. Banken har ikke mottatt klager på personvernbrudd. (GRI 418-1)

I 2018 er det gjennomført opplæring på ulike nivåer i organisasjonen, både gjennom e-læring og klasseromsundervisning. Vi vil fortsette arbeidet med å tette identifiserte gap samt sikre involvering, forankring og opplæring i organisasjonen. I tillegg jobbes det videre mot innføringen av GDPR både i banken og i SpareBank 1-alliansen. Datterselskapene gjennomfører også personvernprosjekt i 2018.

Informasjonssikkerhet
Utvikling av sikkerhetsarkitektur og løsninger tilpasset en mer åpen forretningsmodell er utfordringer som hele finansnæringen står overfor. SpareBank 1 SMN deltar derfor i alliansens felles sikkerhetsstrategiarbeid for å adressere og ivareta de endringene denne utviklingen medfører.

Bransjeutvikling kombinert med akselererende teknologisk utvikling gir nye trusler og sikkerhetsutfordringer. SpareBank 1 er opptatt av sikkerhet, høy driftskontinuitet og sikre tjenester for kundene. Det er tatt grep for å styrke kapasitet, robusthet og videreutvikling innen utvalgte områder, spesielt innen områdene informasjonssikkerhet med hensyn til åpen bankfront, samt samordning og sikring av skytjenester.

Policy for Informasjonssikkerhet i SpareBank 1-alliansen er det grunnleggende styringsdokumentet for all behandling av informasjon i alliansen, og den bygger på alliansens overordnede sikkerhetspolicy. Banken har en egen policy for utkontraktering av IT-tjenester samt en felles sikkerhetsstrategi som gjelder for hele alliansen. Viktige avgjørelser, som utkontrakteringer skal også styrebehandles. Avdeling for operativ informasjonssikkerhet i SpareBank 1-alliansen leverer SpareBank 1 SMNs tekniske løsninger, inkludert kontinuerlig overvåking av bankens systemer.

IKT-forskriften er førende for arbeidet som gjøres innenfor informasjonssikkerhet og oppfølging av IKT-området. SpareBank 1 SMN revideres jevnlig av båre intern og eksternrevisjon opp i mot forhold regulert i IKT-forskriften .

SpareBank 1 SMN har etablert en rekke tekniske sikringstiltak for informasjonssikkerhet, opplæring og bevisstgjøring står sentralt. Bankens kompetanse- og holdningsprogram for informasjonssikkerhet Passopp styrker sikkerhetskulturen i hele organisasjonen har pågått i 2018 og fortsetter også i 2019. Basert på internundersøkelser gjør banken analyser og prioriterer hvilke områder som skal være fokus i holdningsprogrammet.

Banken ønsker å bidra til at kundene opptrer trygt og lærer om informasjonssikkerhet. På smn.no finner kundene tips og råd for sikker bruk av banken.

Medarbeidere og mangfold

Omstilling, medarbeiderutvikling og rekruttering av ny kompetanse for å bygge fremtidens bank har høy prioritet.

Utvikling av medarbeidere
Bankmarkedet er i endring. Teknologiske fremskritt endrer kundenes atferd og muligheter, og banken opplever konkurranse fra nye aktører med nye forretningsmodeller. Omstilling, medarbeiderutvikling og rekruttering av ny kompetanse for å bygge fremtidens bank har høy prioritet. Konsernledelsen er tydelig på at ansatte vil være bankens viktigste ressurs og viktigste faktor for å kunne skille seg fra konkurrentene. Derfor legges det stor vekt på å utvikle kompetanse og ferdigheter. Det gjennomføres interne opplærings- og treningsaktiviteter i et betydelig omfang, og mange av bankens talentfulle ledere og medarbeidere tilbys muligheter for faglig og personlig utvikling gjennom eksterne kurs og utdanningsinstitusjoner.

Å sikre at banken imøtekommer endringene i kundenes preferanser og atferd er en av bankens største utfordringer og samtidig den største muligheten. Å være en regional bank betyr at medarbeidere er tett på kundene, og fanger opp nye preferanser, krav og ønsker. Økt kommunikasjon med kundene på digitale flater må også holde den samme høye kvaliteten som tradisjonell rådgivning. Banken jobber kontinuerlig for å ivareta godt bankhåndverk også i digitale kanaler, og har fokus på å utvikle kunderådgiverne innen både privatrådgivning og bedriftsrådgivning.

Bankens intensjon er å følge kundenes livsreise. En reise som i perioder er trygg og rolig, men av og til også vanskelig og turbulent. Banken kan ofte ha en rolle i kundenes liv i turbulente perioder der vanskelige valg skal tas. Banken spiller en viktig rolle i store beslutningssituasjoner, som å kjøpe den første boligen, spare til pensjon, sikre arveoppgjør eller rådgi ved samlivsbrudd.

For næringskundene er banken en strategisk partner som tilrettelegger etablering, vekst, generasjonsskifter, innovasjon og nyskaping i regionen. Bankens samfunnsoppdrag er å legge til rette for økonomisk utvikling som grunnlag for vår felles velferd. Dette skal skje gjennom en sunn og bærekraftig vekst. Kompetansen til medarbeidere har stor innvirkning i relasjon til samfunnet, næringsliv og privatpersoner. Bankens ambisjon og mål er at god rådgivningsskikk skal sikre kvaliteten på rådgivning og kundebehandling, og skape forutsigbarhet og stabilitet, for alle interessenter.

Systemer for utvikling av medarbeidere

SpareBank 1-alliansen har en felles digital læringsplattform (LMS), som gjør kurs og treningsprogrammer tilgjengelig for medarbeidere. Bankens egne fagplaner og finansnæringens autorisasjonsordninger danner grunnlag for bankens målsetninger og ansvar for å utvikle medarbeidernes kompetanse. Sammen med god rådgivningsskikk danner bransjens rutiner og regler, og bankens personalhåndbok grunnlag for policyer, retningslinjer og forpliktelser. Banken er tilsluttet autorisasjonsordningen for finansielle rådgivere som krever bestemte programmer for å utvikle bankens medarbeidere. Les mer om ordningen her. (GRI 404-2a)

Banken gjennomfører årlig talentutviklingsprogrammet Utviklingsorientert ledelse, i samarbeid med SpareBank 1-alliansen og BI. Tre av bankens medarbeidere startet dette programmet i 2018. (GRI 404-2a)

Banken har utviklet omfattende videreutviklingsprogram for alle lederne. Programmet startet tidlig i 2018 med en 360 graders evaluering av alle ledere. Programmet omfatter både fagsamlinger og individuell oppfølging av den enkelte leder basert på evalueringen og den enkeltes utviklingsplan. (GRI 404-2a)

Medarbeidersamtalene er et viktig instrument for å sikre oppfølging og utvikling av ansatte. Konsernets godtgjørelsespolitikk punkt 4.2.5 slår fast at alle medarbeidere årlig skal gjennomføre samtaler vedrørende egen utvikling og egne prestasjoner med sin nærmeste leder. Dette gjelder også medarbeidere som er ute i permisjon. (GRI 404-3)

Banken har i tillegg jobbet med en ny prosess og nye verktøy for kompetanseutvikling og -styring. Prosjektet Ny arbeidshverdag skal sikre at banken, parallelt med utvikling og implementering av nye systemer og prosesser, utvikler riktig kompetanse. Alle bankens utviklingsprosjekt bruker de nye verktøyene, for å avdekke kompetansebehov og for å utvikle målrettede kompetansetiltak.

Omstilling

Det er store endringer i bransjen som skaper er stort behov for endring i bankens kompetanseprofil. Fremover vil banken ha behov for færre medarbeidere i produksjon, flere i digital utvikling og flere i digitalt salg, analyse og forretningsutvikling. Banken har derfor gjennomført en strukturert nedbemanning over flere år, og andelen ansatte som sluttet er derfor vesentlig høyere enn antallet nyansatte i 2018. Medarbeidere som blir berørt av endring, enten ved omorganisering av oppgaver eller reduksjon av kapasitet, får tilbud om sluttavtale. En del ansatte får også bygget ny kompetanse gjennom å delta i utviklingsprosjekter som kvalifiserer til andre oppgaver. De som slutter får økonomisk rådgivning, veivalgsamtaler og karriereveiledningsprogram med veletablerte eksterne tilbydere på feltet. (GRI 404-2b)

Banken avsluttet totalt 56 arbeidsforhold i 2018, 28 kvinner og 28 menn. Fordelt på alder var det 3 personer under 30 år, 30 mellom 30 og 50 år og 23 over 50 år. Total turnover med sluttpakker og pensjon var da samlet på 9 prosent. (GRI 401-1b) Samtidig har banken også sikret ny kompetanse. Banken ansatte i 2018 totalt 45 personer, 17 kvinner og 28 menn, hvor 20 var under 30 år, 22 mellom 30 og 50 år og 3 mellom 50 og 70 år. (GRI 401-1a)

Mangfold og likestilling

SpareBank 1 SMN har som mål at bankens medarbeidere skal gjenspeile befolkningsstrukturen i regionen. Banken jobber aktivt med rekruttering og forfremmelser, for å fylle eventuelle gap og skjevheter i dette mangfoldet.

Banken opererer i den bransjen i Norge med størst lønnsforskjell mellom kvinner og menn med høyere utdannelse. Banken er spesielt opptatt av å gi kvinner og menn like muligheter for utvikling, lønn og karriere. Aktivitetene omfatter blant annet rekruttering, lønns- og arbeidsvilkår, forfremmelse, utviklingsmuligheter og beskyttelse mot trakassering. Foreldrepermisjoner skal heller ikke påvirke mulighetene for hverken karriere- eller lønnsutvikling.

Konsernets godtgjørelsespolitikk slår fast at konsernet følger likelønnsprinsippet, det vil si at kvinner og menn skal lønnes likt for samme arbeid eller arbeid av lik verdi. Banken bruker det digitale verktøyet Faktorbasert Analyse av Kompetanse I Stilling (FAKIS), for å sikre at banken plasserer stillinger av lik verdi i samme lønnsramme. Ved lønnsoppgjøret i 2018 ble det lagt føringer for, og satt av midler til, å utjevne skjevheter i lønnsnivå mellom kvinner og menn. Internrevisor gjennomgår hvert år bankens rapport om etterlevelse av godtgjørelsespolitikken. Likelønnsprinsippet drøftes i tillegg med tillitsvalgte i forbindelse med det årlige lokale lønnsoppgjøret.

Banken er likevel ikke tilfreds med resultatene for etterlevelse av likelønnsprinsippet. Til tross for økt fokus flere år på rad, er det fremdeles for store lønnsforskjeller mellom kvinner og menn. Likelønn vil derfor fortsatt være i fokus i årene fremover.

Bankens lønnsforskjeller mellom kvinner og menn fordeler seg slik etter stillingskategori: (GRI 405-2)

Stillingskategori	Kvinners andel av menns lønn
Mellomledelse	99 %
Operativ ledelse	89 %
Kunderådgivere kontor	85 %
Direktekanal kundesenter	93 %
Produksjon	99 %
Spesialister og støttefunksjoner	87 %
Forretningsutvikling og digitalisering	88 %

Mens banken har flest kvinner i operativ ledelse (10 kvinner og 4 menn) er det flest menn i mellomlederposisjoner (17 kvinner og 29 menn), og i konsernledelsen (1 kvinne og 6 menn). (GRI 405-1). Banken er bevisst utfordringen med kjønnsfordeling i lederstillinger og ønsker å øke kvinneandelen i lederstillinger på høyere nivå. Banken har hatt spesielt fokus på å øke andelen kvinnelige ledere de siste årene, men vil fortsatt prioritere å jobbe for en bedre fordeling i mellomledelse og konsernledelse.

Tilfeller av diskriminering fanges opp av systemene for bankens etiske retningslinjer beskrevet i neste kapittel. Banken har ikke registrert tilfeller av diskriminering i 2018 (GRI 406-1). 85 prosent av medarbeidernes lønnsavtaler er kollektivt fremforhandlede avtaler som tariffavtale etc. (GRI 102-41)

Etikk og antikorrupsjon

De etiske retningslinjene handler om holdninger og verdier, og skal bidra til bevissthet om og etterlevelse av den etiske standarden som kreves av ansatte og tillitsvalgte i konsernet.

SpareBank 1 SMN opererer i en næring med risiko for interne misligheter. Med bakgrunn i virksomhetens art og omfanget av verdier som forvaltes, vurderes den iboende risikoen for interne misligheter i bankvirksomhet som høy.

Interne misligheter kan oppstå i form av forsøk på infiltrasjon fra kriminelle miljøer, press fra ansatte og misligheter motivert ut fra egen vinning. Det er derfor viktig at banken har implementert både forebyggende og avdekkende kontroller knyttet til mislighetsrisiko. Banken må alltid ha dekkende og hensiktsmessige rutiner for arbeidsdeling, begrensninger og rammer i fullmakter, sikre dualkontroller, tilfredsstillende tilgangskontroller og gode rutiner for endringshåndtering i IT-systemene.

Etiske retningslinjer
Bankens etiske retningslinjer beskriver bankens holdninger og verdier ut fra fire overordnede prinsipper om taushetsplikt, økonomisk uavhengighet, lojalitet og personlig integritet. Bankens ansatte, forretningspartnere og tillitsvalgte skal være seg bevisst bankens etiske retningslinjer i dagligdagse beslutninger. Den enkelte leder plikter å gjøre sine medarbeidere kjent med de etiske retningslinjene og at temaet tas opp jevnlig i avdelingsmøter. Retningslinjene gjelder hele konsernet inkludert datterselskap og inngår som kontraktsmessige forhold til bankens leverandører.

Retningslinjene regulerer blant annet den enkelte medarbeiders forhold til kunder, leverandører, konkurrenter og omverden. Den enkelte medarbeider må unngå på noen måte å komme i et avhengighetsforhold til konsernets kunder og forretningsforbindelser, og alle skal ha et bevisst forhold til forsøk på korrupsjon eller former for påvirkningshandel. De etiske retningslinjene er tydelige på nulltoleranse mot korrupsjon og medarbeidere skal ikke under noen omstendigheter motta gaver i form av penger eller pengebrev gjennom sitt arbeid.

Alle nyansatte skal gjennomgå de etiske retningslinjene som en del av introduksjonsprogrammet, og etikk er tema på faste samlinger for nyansatte. Bankens konsernledelse spesielt og ansatte generelt har fått trening i etikk og antikorrupsjon. (GRI 205-2)

Banken vedtok oppdaterte etiske retningslinjer (pdf) i 2017.

Varslingsrutine
I tillegg til de etiske retningslinjene har banken etablert en egen varslingsrutine. Varslingsrutinene ivaretar kravene i arbeidsmiljøloven, for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten. Formålet med varslingsrutinen er å redusere risikoen for interne misligheter samt å ivareta arbeidstakers rett og plikt til å fremsette bekymringsmelding/varsel om kritikkverdige forhold.

I varslingsrutinen er det gitt eksempler på kritikkverdige forhold som kan være grunnlag for bekymringsmeldinger, og her nevnes kritikkverdige forhold relatert til for eksempel ukultur, korrupsjon, ulovligheter, økonomisk kriminalitet, uetisk eller skadelig aktivitet eller brudd på andre etiske normer.

Varslingsrutinen legger også til rette for at ansatte kan varsle til bankens eksterne varslingsmottak samt varsle anonymt dersom varsleren ønsker dette.

Banken gjennomfører årlig en organisasjonsundersøkelse. Undersøkelsen gir respondenten mulighet til å rapportere tilfeller av mobbing og trakassering i egen avdeling. Dersom det avdekkes slike tilfeller i noen avdelinger vil dette bli fulgt opp av HR-avdelingen.

Instruks for håndtering av interessekonflikter med kunder ble også revidert og godkjent av konsernstyret i 2018.

Oppfølging av kvalitetsavvik
Bankens rutine for oppfølging av kvalitetsavvik skal sikre identisk reaksjon, rapportering, arkivering og oppfølging av kritikkverdige forhold blant ansatte på tvers av forretningsområder.

Banken startet i 2017 en prosess for å etablere et nytt system for hendelsesrapportering i samarbeid med en ekstern leverandør. Det nye systemet ble implementert i 2018. Systemet bidrar til en bedre oversikt over hendelser på alle områder samt en dokumentasjon på hvordan hendelsene er fulgt opp.

Sanksjonsutvalget har ansvar for avviksoppfølging. Utvalget består av konsernadvokat, kredittsjef Næringsliv, kredittsjef Privatmarked, sikkerhetssjef og HR-sjef. Basert på internkontroll i forretningsområdene samt innmeldte og registrerte avvik for øvrig, skal sanksjoner vurderes. Utvalget har i utgangspunktet møter hvert kvartal, men akutte saker håndteres fortløpende.

Bankens styre, konsernledelse og samtlige medarbeidere har fått kommunisert bankens policy på antikorrupsjon og etiske retningslinjer. Det har derimot ikke vært på agendaen til representantskapet. Forretningspartnere har ikke fått bankens policy kommunisert spesifikt, men kontraktsvedlegg om samfunnsansvar følger alle leverandøravtaler, og gjelder hele SpareBank 1-alliansen. Les vedlegget her. (GRI 205-2). Banken vurderer etiske problemstillinger når banken inngår avtaler med kunder. Banken har i noen tilfeller valgt ikke å etablere kundeforhold i eiendomsbransjen grunnet mistanke om sosial dumping. Dette styres av bankens policy for ansvarlig kreditt beskrevet i eget kapittel.

Banken reagerer konsekvent ved brudd med retningslinjer, og i 2018 utstedte banken skriftlige advarsler som følge av to interessekonflikter og ett tilfelle av trakassering. Banken har ikke hatt oppsigelser, rettsaker eller kontraktsbrudd som følger av korrupsjon eller brudd på etiske retningslinjer. (GRI 205-3)

Økonomisk kriminalitet

SpareBank 1 SMN arbeider kontinuerlig med å avdekke og bekjempe økonomisk kriminalitet. Bankens overordnede retningslinjer for anti-hvitvasking legger tydelige føringer for hvordan SpareBank 1 SMN arbeider med temaet, med definerte roller og ansvar for arbeidet.

Innsikt i banken og kundenes virksomhet er viktig for å sikre en risikobasert tilnærming til økonomisk kriminalitet og overholde kravene i lovverket. Banken skal kjenne til hvilke transaksjoner det er vanlig for kunden å foreta slik at vi effektivt kan avdekke uvanlige eller mistenkelige transaksjoner. Det må også dokumenteres at kontrolltiltak er tilpasset den aktuelle risikoen. Myndigheter, kunder og konkurrenter skal ha tillit til bankens profesjonalitet og redelighet.

Økt grad av organisert og grensekryssende kriminalitet har endret trusselbildet også for økonomisk kriminalitet. Banken ser flere transaksjoner over landegrenser, vekst i utenlandske kunder, økt utbredelse av virtuell valuta samt nye produkter, nye tjenester og nye aktører i egen bransje. Oppsummert ser vi at hvitvasking, svindel og svindelforsøk mot bankens kunder blir mer utbredt og mer avansert for hvert år.

Banken skal bidra til at bankens produkter og tjenester ikke benyttes til kriminell aktivitet, og våre styringssystem evalueres og oppdateres årlig for å tilpasses et oppdatert risikobilde og endringer i retningslinjer for hvitvasking. I tillegg gjennomfører banken løpende kontroller på ulike nivåer, fra internkontroll i forretningsområdene, via løpende transaksjonsovervåkning til kontroller utført av compliance-funksjonen. Avvik og forbedringstiltak vurderes løpende, og rapporteres til styret kvartalsvis.

I 2018 har banken jobbet med å operasjonalisere nye rutiner og prosesser fra bankens hvitvaskingsprosjekt. Banken har økt treffsikkerheten på hvilke transaksjoner som flagges til overvåkning, og styrket prosessene for kundeetablering og løpende kundekontroll. Eksempelvis undersøker banken kilder til kunders egenkapital og inntekter, spesielt der kunden har oppgradert en bolig vesentlig og ønsker å belåne verdiøkningen. Banken ber da om informasjon og dokumentasjon på hvem som har utført arbeidet og hvordan oppgradering ble finansiert, med den hensikt å bekjempe økonomisk kriminalitet og svart arbeid.

I 2018 ble totalt 12.196 transaksjoner fanget opp av bankens systemer for transaksjonsovervåkning. Alle de flaggede transaksjonene ble vurdert av bankens egne anti-hvitvaskingsmedarbeidere, som rapporterte 148 av de mistenkelige transaksjonene til Økokrim. (GRI SMN-1)

Banken har også etablert egne ryddeprosjekter. Ryddeprosjektene innhenter tilstrekkelig informasjon fra kundeforhold banken etablerte før dagens krav til *kjenn-din-kunde* trådte i kraft.

Banken har fokus på kunnskap og trening for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Alle medarbeidere skal regelmessig gjennomføre obligatorisk e-læring om hvitvasking og terrorfinansiering. I tillegg avholdes årlig klasseromsundervisning innen hvitvasking for et stort antall ansatte.

Ambisjonene for 2019 er å styrke organiseringen og forankringen av roller og ansvar knyttet til hvitvasking. Banken vil iverksette tiltak for å sikre fortsatt etterlevelse av lover og retningslinjer når EUs fjerde hvitvaskingsdirektiv trer i kraft.

Miljø og innkjøp

SpareBank 1 SMN er miljøfyrtårnsertifisert. Dette betyr at vi tar et bevisst miljøansvar og gjør tiltak for å holde orden i eget hus.

Miljø i eget hus og ansvarlige innkjøp
Det er spesielt viktig for oss som regionbank å ta ansvar for bærekraft i investeringer og utlån. Vi er forpliktet til å gjøre det vi kan for å støtte opp om FNs bærekraftmål, og vi er opptatt av at selskaper vi investerer i eller låner penger til tar bærekraftige valg. Dette er beskrevet i eget kapittel.

SpareBank 1 SMN har sertifisert eget miljøstyringssystem etter standarden for Miljøfyrtårn, Norges mest brukte miljøsertifisering. Banken rapporterer eget energiforbruk og klimautslipp hver vår til den norske Stiftelsen Miljøfyrtårn. Sertifiseringen innebærer systematisk, målsatt og kontinuerlig forbedring innenfor temaene arbeidsmiljø, innkjøp, avfall, transport, energi, utslipp og estetikk. Slik følger banken det

bærekraftige føre-var prinsippet. (GRI 102-11) Banken bruker moderne miljørapporteringssystem med hyppig og konsistent logging av nøkkeltall. Her vurderes HMS og miljøindikatorer opp mot bankens målsettinger.

Forbruk og klima
SpareBank 1 SMN jobber kontinuerlig for å redusere forbruk av energi, papir, andre ressurser og reisevirksomhet. Alt teknologisk utstyr håndteres som spesialavfall og leveres i en godkjent miljøreturordning for gjenvinning. Banken arbeider for å sikre riktige innkjøp av teknologisk utstyr der banken legger energi og miljøkrav inn som spesifikke vurderingskriterier. Dette er forankret i en egen innkjøpsveileder og i bankens handlingsplaner for Miljøfyrtårn.

All energi som banken kjøper som går til oppvarming og forbruk til kontordriften er basert på fornybare energikilder som fjernvarme og vannkraft. Oljefyring og bruk av fossile energikilder er faset helt ut.

Hovedkontoret i Trondheim og kontoret i Steinkjer som er lavenergibygg har bidratt til et lavere forbruk i kontorstrukturen og gjennom å etablere en bedre energioppfølging på alle kontorer i 2019 så settes det fokus på å senke forbruket ytterligere.

Fra 2018 vil banken årlig presentere et eget klimaregnskap (pdf).

Samlet energiforbruk for 2018 var på 5,9 gWh, mot 5,7 gWh i 2017. Økningen på 300.000 kWh skyldes sesongvariasjon og økt forbruk på lokasjoner som kan skyldes tekniske systemer som er modne for utskifting til mer moderne og energigjerrige systemer. Lokasjonsbasert utslippsfaktor i 2018 var 0,018 kg CO^2 per kWh. SpareBank 1 SMNs eget klimautslipp består i all hovedsak av energiforbruk, transport og avfall. Andre klimautslipp er neglisjerbare i forhold. Med utslippsfaktorer fra Defra 2018, og NVEs lokasjonsbaserte kraftmiks har SpareBank 1 SMN et totalt klimautslipp på 631 tonn CO^2 -ekvivalenter.

Ansvarlige innkjøp
Bankens innkjøpspolicy krever at alle innkjøpsavtaler inkluderer dokumentert samfunnsansvar. Leverandørene skal rette seg etter lokale, nasjonale og internasjonale lover, regler og prinsipper (herunder bestemmelser om forhold som lønn, arbeidstid, helse, miljø, sikkerhet og korrupsjon). Ved anbuds- og tilbudsforespørsler krever SpareBank 1 SMN at tilbydere dokumenterer godkjent miljøsertifisering.

Leverandører har varslingsplikt, og SpareBank 1 SMN kan foreta innsyn og revisjon. De forplikter seg til å opptre etisk korrekt i forbindelse med produksjon og leveranser til SpareBank 1 SMN. De samme krav gjelder for leverandørens underleverandør og samarbeidspartner tilknyttet leveranse til SpareBank 1 SMN. Brudd på bestemmelsene om samfunnsansvar anses som kontraktsbrudd og kan gi grunnlag for heving av avtalen.

Leverandørene skal som et minimum tilfredsstille og rette seg etter lokale, nasjonale og internasjonale lover, regler og prinsipper, herunder bestemmelser om forhold som lønn, arbeidstid og HMS (Helse, Miljø og Sikkerhet) samt miljø og anti-korrupsjon. Standard vedlegg om samfunnsansvar som ligger til grunn for våre innkjøp gjelder hele SpareBank 1-alliansen. Les vedlegget her (pdf).

Lokal næringsutvikling

SpareBank 1 SMN har tradisjonelt hatt en sterk lokal forankring, og en viktig del av SpareBank 1 SMNs samfunnsoppdrag er å legge til rette for vekst og utvikling som grunnlag for lokal felles velferd.

SpareBank 1 SMN dekker gjennom sin kjernevirksomhet mange viktige behov i samfunnet: Sparing, kreditt, betalingsformidling, forsikring, skadeforebygging, forvaltning av kapital og investeringer. Det faktum at banken drifter denne kjernevirksomheten langsiktig og bærekraftig, er kanskje bankens viktigste bidrag til lokal næringsutvikling. Utover den ordinære bankvirksomheten har SpareBank 1 SMN mange ekstraordinære tiltak, for å utvikle regionen banken operer i. SpareBank 1 SMN Invest utvikler lokal næringsvirksomhet ved å tilby kapital direkte i ny utvikling. SpareBank 1 SMN Invest invester derfor utelukkende i unoterte aksjer og fond i bankens geografiske område.

Sparebankstiftelsen SMN er betydelig eier i SpareBank 1 SMN, og stiftelsens formål er å ivareta det samfunnsmessige eierskapet i SpareBank 1 SMN. Les mer om Sparebankstiftelsen SMN.

Stiftelsen SpareBank 1 SMN Utvikling

Stiftelsen SpareBank 1 SMN Utvikling investerer i prosjekter som skal bygge opp under positiv samfunnsutvikling. I overkant av 50 millioner kroner er investert i infrastrukturprosjekter, såkorn og venture. (GRI 203-1)

I tillegg har SpareBank 1 SMN et samfunnsengasjement utenom det vanlige og støtter over tusen store og små formål i året gjennom gavefondet. Gavefondet fordeler årlig midler til breddeidrett, kultur og næringsutvikling.

Stiftelsen SpareBank 1 SMN Utvikling og gavefondet har som mål å få på plass et samfunnsregnskap i 2019.

Styring og ledelse

Konsernledelsen

Finn Haugan (1953)

Konsernsjef

Siviløkonom fra BI (1977).

Tiltrådte som adm. dir. i SpareBank 1 SMN i 1991. Konsernsjef fra 2010. Styreleder i BN Bank og Sparebankforeningen, styremedlem Finans Norge (FNO). Styreleder i SpareBank 1 Gruppen fra 2017 samt styreleder i BankAxept.

Styreleder i EiendomsMegler 1 Midt-Norge og SpareBank 1 Markets. Styremedlem i Trondheim Stiftelse Til Nevrovitenskaplig Forskning (Kavlistiftelsen). Tidligere ansatt i Fokus Bank i 13 år, hvorav siste to år som viseadm. dir.

Vegard Helland (1975)

Konserndirektør Næringsliv

Siviløkonom fra Handelshøyskolen i Bodø (1999) og Autorisert Finansanalytiker fra NHH (2007).

Styreleder i SpareBank 1 Finans Midt-Norge og styremedlem i SpareBank 1 Markets, SpareBank 1 Factoring, Conecto, SpareBank 1 Porteføljе, Confide, SMB Lab og Mavi XV.

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2003, og har primært jobbet mot bedriftsmarkedet. Leder for konsernkredittutvalget i SpareBank 1 SMN siden 2007. Tidligere erfaring fra KPMG, senter for havbruk og fiskeri.

Kjell Fordal (1957)

Konserndirektør Konsernfinans

Siviløkonom fra BI (1981) samt Master of Management BI (2004).

Styreleder i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN, SpareBank 1 SMN Pensjonskasse, SpareBank 1 Næringskreditt, SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 SMN Invest, GMA Invest, Prøven Eiendom, BNBolig og Trondhjems Turistforening. Styremedlem i SpareBank 1 Markets, SpareBank 1 Kredittkort og BN Kreditt. Ansatt i SpareBank 1 SMN i 1982.

Nelly S. Maske (1975)

Konserndirektør Privat samt Organisasjon og utvikling

Master of Science fra South Bank University London 2000, Bachelor i Økonomi og Administrasjon TØH 1998.

Tidligere bred erfaring fra rådgivningselskapet Ernst & Young, senest som direktør i Ernst & Young Advisory 2010-2013.

Styreleder i Odin Forvaltning fram til desember 2018. Styremedlem i SpareBank 1 Mobilbetaling, BN Bank og SMB Lab. Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2013.

Rolf Jarle Brøske (1980)

Konserndirektør Kommunikasjon og samfunn

Studier i statsvitenskap og historie fra Høgskolen i Molde og NTNU.

Medlem av konsernledelsen med ansvar for kommunikasjon i Det norske Oljeselskap samt ledelsen i Danske Bank (Fokus Bank). Erfaring som rådgiver for tidligere næringsminister Børge Brende og for ordføreren i Trondheim. Har innehatt en rekke politiske verv. Ansatt i SpareBank 1 SMN i 2016.

Ola Neråsen (1965)

Konserndirektør Risikostyring

Siviløkonom fra BI (1990), Statsautorisert revisor fra NHH (1994).

Styremedlem i Betr.

Tidigere erfaring fra Deloitte.

Ansatt i SpareBank 1 SMN i 1997.

Styret

Kjell Bjordal (1953) styreleder

Siviløkonom fra NHH (1976), 1. avdeling jus og AMP Wharton Business School (1989).

Medlem av styret siden 2007 og styreleder siden 2013. Medlem av godtgjørelsesutvalget siden 2012 og leder siden 2013.

Selvstendig virksomhet.

Erfaring som administrerende direktør i EWOS-Gruppen og leder fôrdivisjonen i Cermaq, administrerende direktør i NorAqua, økonomidirektør og konsernsjef i Glamox Gruppen samt direktør ved Trøndelag Teater.

Styreleder i Axess-Gruppen, Nordlaks-konsernet, Broodstock Capital Partners og Norsk Landbrukskjemi. Nestleder i styret for Entra Eiendom.

Deltatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Bård Benum (1962) nestleder

Sivilingeniør fra NTNU (1987).

Styremedlem siden mars 2009 og nestleder siden 2013. Medlem av revisjonutvalget siden 2009 og medlem av risikoutvalget siden 2013.

Administrerende direktør i VitalThings.

Erfaring fra ledende stillinger i Norsk Hydro, Statoil, Reitangruppen. Administrerende direktør i Cresco 1998-2000 og Vital Forsikring 2001-2007. Administrerende direktør Powel 2007-2018.

Deltatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Paul E. Hjelm-Hansen (1962)

MBA fra Universitetet i Denver, USA (1988), Autorisert Europeisk Finansanalytiker (AFA) fra NHH (1996) og Autorisert Porteføljeforvalter (Norske Finansanalytikeres Forening/NHH 2001).

Medlem av styret og leder av revisjonsutvalget siden 2008. Leder av risikoutvalget siden 2013.

Privat investor og selvstendig næringsdrivende innen rådgiving.

Har hatt stillinger som finansanalytiker, porteføljeforvalter i Christiania Bank og Kreditkasse og Fokus Bank samt finanssjef og finansdirektør i henholdsvis Bachke & Co og Det norske oljeselskap.

Styreleder i Arild og Emilie Bachkes Fond, Trondhjems Kunstforenings legatstyre, Adolf Øiens Fond for almennyttige formål og Stiftelsen Karen og Adolf Øiens Aldershjem. Styremedlem i Bachke & Co.

Detatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Mette Kamsvåg (1971)

Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI (1994).

Medlem av styret siden 2018. Medlem av revisjons-og risikoutvalget fra 2018.

Selvstendig virksomhet. Erfaring fra IT og betalingsformidling gjennom ulike lederposisjoner i BBS og Nets i 15 år. Administrerende direktør i Nets fra 2011 til 2014.

Styreleder i Maritech Systems og easy2you. Styremedlem i VPS og SIVA.

Deltatt på 10 av 11 styremøter i 2018.

Tonje Eskeland Foss (1971)

Sivilingeniør innen Petroleumsøkonomi (1996)

Medlem av styret siden 2018. Medlem av godgjørelsesutvalget fra 2018.

Regiondirektør i Atea Region Nord siden mars 2017. Har 19 års erfaring fra oljeindustrien innen kontrakt/innkjøp og prosjektledelse fra blant annet AkerBP.

Tidligere styremedlem i Det norske oljeselskap (2012-2014) og i BUE-stiftelsen (2007-2013).

Deltatt på 11 av 11 styremøter i 2018.

Morten Loktu (1960)

Sivilingeniør NTNU (1984)

Medlem av styret siden 2013. Medlem av godtgjørelsesutvalget siden 2013.

Senior Vice President med ansvar for LEAN & Operational Improvements i Equinor (tidligere Statoil).

Begynte i Statoil i 1985, og har hatt ulike stillinger innen bl.a. forskning og utvikling. Konserndirektør med ansvar for teknologiorganisasjonen i Statoil 2000-2002. Senior Vice President for forskning og utvikling i Statoil 2005-2010. Områdedirektør for Statoils produksjon- og utviklingsaktivitet utenfor Midt-Norge og Nord-Norge 2011-2016.

Konsernsjef i SINTEF-gruppen 2002-2004.

Deltatt på 14 av 15 styremøter i 2018.

Janne Thyø Thomsen (1957)

Cand jur. Københavns Universitet (1981). HD i Finansiering og Kreditvæsen, CBS (1986).

Medlem av styret siden 2014. Medlem av revisjonsutvalget og risikoutvalget siden 2014.

Konsulent og eier i JTTargeting i Danmark.

Tidligere Senior Vice President i ratingbyrået Moody's fra 1997 til 2012. Har også jobbet i Yamaichi International (Europe) 1987-1995, Finansministeriet, Statsgældskontoret 1984-1987 og Eksportkreditrådet, Industriministeriet 1981-1984.

Deltatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Erik Gunnes (1966)

3-årig handelshøyskole økonomi. Bankrelatert utdanning ved Bankakademiet/BI.

Fast møtende varamedlem for de ansatte 2014-2016. Styremedlem for de ansatte fra 2016.

23 års praksis i ulike posisjoner i SpareBank 1 SMN.

Styremedlem i Finansforbundet Trøndelag 2010-2012.

Deltatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Venche Johnsen (1952)

Diverse utdanning gjennom Bankakademiet og på høyskolenivå.

Medlem av styret 2004-2016.

Varamedlem for de ansatte 2016-mars 2017. Fast medlem for de ansatte fra mars 2017.

Konserntillitsvalgt i Finansforbundet i SpareBank 1 SMN. 39 års praksis i ulike posisjoner i SpareBank 1 SMN.

Deltatt på 15 av 15 styremøter i 2018.

Tillitsvalgte

Medlemmer valgt av egenkapitalbeviseierne	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Lars Bjarne Tvete	Trondheim	30 000
Marit Collin	Trondheim	4 655
Jøran Nyheim	Molde	3 965 391
Thor Arne Falkanger	Trondheim	179 255
Torgeir Svae	Os	2 500
Knut Solberg (leder)	Trondheim	293 887
Therese Bjørstad Karlsen	Trondheim	170
Nina Kleven	Trondheim	1 100
Nils Martin Williksen	Rørvik	10 049
Randi Borghild Dyrnes	Smøla	1 000
Frithjof Anderssen	Trondheim	26 797
Åsmund Skår	Nesbru	1 200

Medlemmer valgt av innskyterne	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Per Olav Tyldum (nestleder)	Overhalla	0
Vegard Forbord	Steinkjer	0
Marit Dille	Abelvær	3 339
Anne Rita Bakken	Stjørdal	0
Randi Bakken	Trondheim	0
Jan-Yngvar Kiel	Bosberg	0
Wollert Krohn-Hansen	Trondheim	0
Elin Hagerup	Trondheim	0
Line Melkild	Sunndalsøra	0

Medlemmer valgt av fylkestingene	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Jan Inge Kaspersen	Stjørdal	0
Stig Klomsten	Bosberg	0
Tove-Lise Torve	Sunndalsøra	0

Medlemmer valgt av ansatte	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Linda Renate Linmo	Grong	1 562
Anders Skrove	Inderøy	1 437
Bjørn Larsen	Trondheim	3 338
Anne Valstad-Aalmo	Trondheim	912
Geir Tore Mathisen	Trondheim	2 597
Rolf Bratlie	Buvik	1 312
Bjørn Kristian Dyrseth	Molde	2 603
Berit Bøifot	Molde	4 828

Styret	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Kjell Bjordal (leder)	Molde	130 000
Bård Benum (nestleder)	Trondheim	0
Morten Loktu	Trondheim	5 000
Paul E. Hjelm-Hansen	Trondheim	49 219
Janne Thyø Thomsen	Danmark	3 000
Tonje Eskeland Foss	Trondheim	0
Mette Kamsvåg	Molde	5 600
Erik Gunnes	Trondheim	815
Venche Johnsen	Trondheim	24 996
Oddny Lysberg (varamedlem)	Grong	1 188

Valgkomiteen	Bosted	Antall egenkapitalbevis*
Lars Bjarne Tvete	Trondheim	30 000
Thor Arne Falkanger	Trondheim	179 255
Marit Dille	Kolvereid	3 339
Tove-Lise Torve	Sunndalsøra	0
Rolf Bratlie	Buvik	1 312

* Antall egenkapitalbevis per 31. desember 2018 inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående, selskaper man kontrollerer og selskaper man er valgt på vegne av.

Eierstyring og selskapsledelse

Ledelsen og styret i SpareBank 1 SMN vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. Prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse avlegges i samsvar med krav i regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse (NUES).

Regnskapslovens § 3-3b, 2. ledd

Nedenfor redegjøres det for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, 2. ledd, er dekket i SpareBank 1 SMN. Inndelingen refererer til nummereringen i paragrafen.

1. En angivelse av anbefalinger og regelverk om foretaksstyring som foretaket er omfattet av eller for øvrig velger å følge.
Prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 SMN er basert på norsk lov. Konsernet følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Det henvises ellers til anbefalingens punkt 1 nedenfor.

2. Opplysninger om hvor anbefalinger og regelverk som nevnt i punkt 1 er offentlig tilgjengelige.
Anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er tilgjengelig på nues.no.

3. En begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalinger og regelverk som nevnt i punkt 1.
Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleves.

4. En beskrivelse av hovedelementene i foretakets, og for regnskapspliktige som utarbeider konsernregnskap eventuelt også konsernets, systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.
Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 10 nedenfor.

5. Vedtektsbestemmelser som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjeloven kapittel 5.
Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 6 nedenfor.

6. Sammensetningen til styre, bedriftsforsamling, representantskap og kontrollkomité; eventuelle arbeidsutvalg for disse organene samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instrukser og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid.
Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 6, 7, 8 nedenfor.

7. Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskifting av styremedlemmer
Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 8 nedenfor.

8. Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis.
Se redegjørelsen for anbefalingens punkt 3 nedenfor.

Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen nedenfor redegjør for hvordan de 15 gjeldende punktene i den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse av 17. oktober 2018 er fulgt opp.

Punkt 1: Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse
Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterleves i SpareBank 1 SMN.

Anbefalingen gjelder så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Eventuelle avvik er det redegjort for i teksten nedenfor.

SpareBank 1 SMN har en egen policy for eierstyring og selskapsledelse, og det legges vekt på å videreutvikle policyen innenfor gjeldende lover og i tråd med anbefalinger fra ledende miljøer.

Banken skal gjennom sin eierstyring og selskapsledelse sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at dens uttalte mål og strategier blir realisert. God virksomhetsstyring omfatter de verdier, mål og overordnede prinsipper som banken styres og kontrolleres etter for å sikre eiernes, kundenes og andre gruppers interesser. Banken følger Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse så langt det passer for sparebanker med egenkapitalbevis. Anbefalingen er tilgjengelig på nues.no.

Gjennom bankens eierstyring og selskapsledelse er det særlig vektlagt:

- en struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll
- systemer som sikrer måling og ansvarliggjøring
- en effektiv risikostyring
- fullstendig informasjon og effektiv kommunikasjon
- likebehandling av egenkapitalbeviseierne og balansert forhold til øvrige interessegrupper
- overholdelse av lover, regler og etiske standarder

Medarbeiderne skal kjennetegnes ved at de har en høy etisk standard. Dette innebærer at de skal vise en adferd som oppfattes som tillitvekkende, ærlig og redelig og som er i henhold til de normer, regler og lover som gjelder i samfunnet. Etikkreglene omhandler blant annet habilitet, forhold til kunder, leverandører og konkurrenter, verdipapirhandel, innsideregler og relevante privatøkonomiske forhold. Regelverket gjelder for alle ansatte og tillitsvalgte i styrende organer.

Alle ansatte og tillitsvalgte er pålagt taushetsplikt om konsernets eller kundens forhold. Denne taushetsplikten gjelder ikke bare overfor utenforstående, men også overfor medarbeidere som ikke har behov for de aktuelle opplysningene i sitt arbeid. Videre skal ingen, via datasystemene eller på annen måte, hente opplysninger om kunder eller medarbeidere som ikke er nødvendig for vedkommende sitt arbeid. Bankens etikkregler slår fast at en medarbeider straks skal informere sin overordnede eller andre kontaktpersoner dersom han eller hun får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende lover og regler eller vesentlige brudd på interne bestemmelser.

Avvik fra anbefalingens pkt. 1: Ingen

Punkt 2: Virksomhet
SpareBank 1 SMN sin virksomhet er tydeliggjort i selskapets vedtekter. SpareBank 1 SMN har som formål å drive virksomhet som bank og for øvrig drive og delta i virksomhet som sparebanken kan utføre i henhold til tillatelser og den til enhver tid gjeldende lovgivning. Vedtektene finnes i sin helhet på bankens hjemmeside, og SpareBank 1 SMN sine mål og hovedstrategier fremgår i årsrapporten.

Med bakgrunn i vedtatte strategier og mål utarbeides det langsiktige avkastningsmål for virksomheten. Disse er styrende for bankens konkrete mål, rammer, budsjett, etc. Der det er naturlig settes risikojusterte mål for virksomheten og avkastningskravet gjenspeiler de ulike risikoer som banken pådrar seg. Risiko- og kapitalstyring er integrert i bankens styringsprosess og verdiskaping.

Det er utviklet retningslinjer og ulike målevariabler som forretningsenhetene måles og styres etter for å nå de forretningsmessige målene. I tillegg benyttes prognose- og budsjettstyring som effektive verktøy for å nå de strategiske målsettingene.

Det vises til eget kapittel i årsrapporten for en beskrivelse av bankens strategier og mål.

SpareBank 1 SMN ønsker å medvirke til en bærekraftig samfunnsutvikling gjennom ansvarlig forretningsdrift ved blant annet å ivareta hensynet til etikk, miljø og sosiale forhold. Det er etablert en egen strategi for forvaltning av bankens samfunnsansvar (CSR).

Samfunnsansvar er en integrert del av bankens virksomhet og ansvaret uttrykkes gjennom strategier, tiltak og aktiviteter. Samfunnsansvaret synliggjøres gjennom hvordan ressurser forvaltes og gjennom dialog med ansatte, eiere, kunder, lokalsamfunn og øvrige interessenter. I tillegg er det etablert en innkjøpsstrategi som beskriver det etiske rammeverket, krav til leverandører og hvilke kriterier banken legger til grunn ved innkjøp.

Det vises ellers til eget kapittel om samfunnsansvar i årsrapporten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 2: Ingen

Punkt 3: Selskapskapital og utbytte
Styret foretar løpende en vurdering av kapitalsituasjonen i lys av konsernets mål, strategi og ønsket risikoprofil. SpareBank 1 SMN hadde per 31. desember 2018 en ren kjernekapital på 14,6 prosent.

For detaljert informasjon om kapitaldekningen, se egen note i årsrapporten. For nærmere omtale av reglene om kapitaldekning og hvilke prinsipper som legges til grunn for å vurdere kapitalbehovet, vises det til Pilar 3-rapportering som er publisert på smn.no.

Utbytte
SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviseierne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviseierne) og grunnfondskapitalen i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

SpareBank 1 SMN legger til grunn at om lag halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at om lag halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet benyttes til utdeling til allmennyttige formål eller overføres til Sparebankstiftelsen SMN. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå.

Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital. Det er bankens representantskap som fastsetter det årlige utbytte basert på forslag fra styret. Utbyttepolitikken er publisert på bankens hjemmeside.

Kjøp av egne egenkapitalbevis
Styret har fullmakt til å kjøpe egne egenkapitalbevis for inntil fem prosent av bankens eierandelskapital. Slike kjøp skal skje ved handel i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Den samlede beholdningen av egenkapitalbevis som banken eier og/eller har avtalepant i kan ikke overstige fem prosent av bankens eierandelskapital. Hvert egenkapitalbevis kan kjøpes til kurser mellom 1 og 200 kroner. Fullmakten er gyldig i 15 måneder fra vedtaket ble fattet i representantskapets møte 22. mars 2018.

Kapitalforhøyelse
Styrefullmakter til kapitalforhøyelser gis på bakgrunn av konkrete og definerte formål. Per 31. desember 2018 foreligger det ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 SMN.

Avvik fra anbefalingens pkt. 3: Ingen

Punkt 4: Likebehandling av aksjeeiere og transaksjoner med nærstående
SpareBank 1 SMN har én egenkapitalbevisklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid legges det vekt på at alle egenkapitalbeviseiere skal likebehandles og ha samme mulighet for innflytelse. Alle egenkapitalbevis har lik stemmerett. Banken forholder seg til finansforetakslovens regler for eier- og stemmerettsbegrensninger så langt bestemmelsene gjelder for en sparebank med egenkapitalbevis.

Ved forhøyelse av eierandelskapitalen skal eksisterende eiere ha fortrinnsrett med mindre særlige forhold tilsier at dette fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet. SpareBank 1 SMN har ved ujevne mellomrom gjennomført ansatteemisjoner og slike kapitalforhøyelser er gjennomført i den hensikt å styrke ansattes eierskap til egen bank og interesse for bankens kapitalinstrument. En eventuell utøvelse av styrets fullmakt til kjøp av egne egenkapitalbevis skal skje ved kjøp i verdipapirmarkedet via Oslo Børs.

For å styrke egenkapitalbeviset som et attraktivt finansielt instrument og gi investorer økt innflytelse ved beslutninger som berører eierandelskapitalen, vedtok representantskapet i 2017 å endre bankens vedtekter slik at et kvalifisert flertall innenfor representantene for egenkapitalbeviseierne må stemme for endringer som gjelder eierandelskapitalen i tillegg til representantskapets kvalifiserte beslutning. En angivelse av hvilke saker dette gjelder for er angitt i bankens vedtekter § 10-1, som finnes på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens pkt. 4: Ingen

Punkt 5: Aksjer og omsettelighet
Bankens egenkapitalbevis er notert på Oslo Børs med ticker MING og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger på omsetteligheten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 5: Ingen

Punkt 6: Generalforsamling
Representantskap
Styringsstrukturen og sammensetningen av styringsorganene i en sparebank skiller seg noe fra allmennaksjeselskaper, jfr. finansforetaksloven og hvilke organer en sparebank skal ha. Bankens øverste organ er representantskapet som er sammensatt av egenkapitalbeviseiere, kunder, ansatte og representanter fra det offentlige.

Representantskapet skal se til at banken virker etter sitt formål og i samsvar med lov, vedtekter og representantskapets vedtak.

Representantskapet har 32 medlemmer og 30 varamedlemmer med følgende representasjon:

- egenkapitalbeviseiere: 12 medlemmer og 10 varamedlemmer
- fylkestingene i Trøndelag og Møre og Romsdal: 3 medlemmer og 3 varamedlemmer
- kunder: 9 medlemmer og 9 varamedlemmer
- ansatte: 8 medlemmer og 8 varamedlemmer

Representantskapet godkjenner konsernets årsregnskap og årsberetning, herunder disponering av årets overskudd/utdeling av utbytte, behandler styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte samt behandler redegjørelse for god foretaksstyring. Representantskapets oppgaver er ytterligere beskrevet i bankens vedtekter som er tilgjengelig på smn.no.

Til representantskapets møter innkalles også styrets medlemmer, konsernsjefen og revisor. Disse kan delta i forhandlingene, men har ikke stemmerett. Representantskapets leder er møteleder, eller ved dennes fravær nestlederen.

Innkalling til representantskapets møter sendes medlemmene og er tilgjengelig på bankens hjemmeside senest 21 dager før møtet avholdes. Målet er at forslag til vedtak og saksvedlegg er tilstrekkelig detaljert slik at medlemmene kan ta stilling til sakene før de behandles. Protokoll fra møtene gjøres tilgjengelig på bankens hjemmeside.

En oversikt over representantskapets medlemmer finnes på smn.no.

Avvik fra anbefalingens pkt. 6: Når det gjelder bankens sammensetning av organer, forholder SpareBank 1 SMN seg til lover og forskrifter som regulerer finansforetak.

Punkt 7: Valgkomité
Banken skal ha en valgkomité bestående av fem medlemmer og fem varamedlemmer som velges av representantskapet for en periode på to år. Valgkomiteen skal speile sammensetningen av medlemmer i representantskapet og være sammensatt som følger:

- To medlemmer med to varamedlemmer velges fra egenkapitalrepresentantenes valgte medlemmer
- Ett medlem med ett varamedlem velges fra kunderepresentantenes valgte medlemmer
- Ett medlem med ett varamedlem velges fra fylkestingsrepresentantenes valgte medlemmer
- Ett medlem med ett varamedlem velges fra ansatterepresentantenes valgte medlemmer

Representantskapet fastsetter nærmere instruks for gjennomføring av valgene.

Valgkomiteen skal forberede kundenes og egenkapitalbeviseiernes valg av medlemmer og varamedlemmer til representantskapet.

Valgkomiteen skal videre forberede valg av:

- leder og nestleder til representantskapet
- leder, nestleder og øvrige medlemmer til styret
- leder, medlemmer og varamedlemmer til valgkomiteen som omhandlet i dette kapittel

For de styremedlemmer med varamedlemmer som skal velges blant de ansatte, avgir bare representanter for de ansatte i valgkomiteen innstilling.

Valgkomiteens innstillinger skal begrunnes.

Valgkomiteen foreslår honorarer for medlemmer av de respektive organer.

Avvik fra anbefalingens pkt. 7: Alle medlemmene av valgkomiteen til representantskapet velges blant de gruppene som er representert i representantskapet, iht. vedtektsbestemmelser.

Punkt 8: Styret, sammensetning og uavhengighet
Det vises til punkt 6 for informasjon om representantskapet. Styret består per 31.12.2018 av ni fast møtende medlemmer, hvorav to er ansatterepresentanter. Fire av styrets ni medlemmer er kvinner. Medlemmene velges for to år av gangen, og kan maksimalt sitte i 20 år, hvorav 12 år sammenhengende i samme verv. Konsernsjefen er ikke medlem av styret. Ingen av styremedlemmene valgt av representantskapet, med unntak av de to ansatterepresentantene, er ansatt eller har oppdrag til konsernet, utover sine verv som tillitsvalgte. Styremedlemmenes uavhengighet er vurdert av valgkomiteen, og er vurdert som uavhengige, med unntak av de ansattevalgte. Leder og nestleder velges av representantskapet ved særskilte valg for to år av gangen.

Sammensetningen av styret skal være basert på bankens vedtekter. Ved valg av medlemmer vurderes kompetanse, kapasitet og mangfold. De enkelte styremedlemmers bakgrunn er beskrevet i årsrapporten. Styret har minimum 11 møter i året og medlemmenes deltakelse er beskrevet i årsrapporten. Styrets medlemmer oppfordres til å eie egenkapitalbevis i banken og deres beholdning fremkommer under presentasjonen av styret i årsrapporten og på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens pkt. 8: Ingen

Punkt 9: Styrets arbeid
Styrets arbeid og saksbehandling reguleres av en egen styreinstruks og det utarbeides årsplaner for styrets arbeid. Styret leder bankens virksomhet i samsvar med lover, vedtekter og vedtak i representantskapet. Styret er ansvarlig for at midler banken rår over forvaltes på en trygg og hensiktsmessig måte. Styret har også en plikt til å påse at regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll. I tillegg fastsetter styret bankens strategi, budsjett, markeds- og organisasjonsmessige mål og risikoprofil. Det er styret som ansetter og avsetter konsernsjef.

Styret mottar blant annet rapporter på resultat- og markedsutvikling, og status i risikobildet for konsernet. Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid og egen kompetanse. De vurderer arbeidsform, saksbehandling, møtestruktur og prioritering av oppgaver som igjen gir grunnlag for eventuelle endringer og tiltak.

Uavhengig behandling
Styreinstruksen slår fast at et styremedlem ikke må delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål som har betydning for egen del eller for noen nærstående. Dette gjelder saker hvor medlemmet må anses for å ha personlige, økonomiske eller andre særinteresser i saken. Det samme følger av de etiske retningslinjene i konsernet. Den enkelte plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil i behandlingen av en sak.

Styret skal godkjenne avtaler mellom banken og et styremedlem eller med konsernsjefen. Styret skal også godkjenne avtaler mellom banken og tredjemann, der et styremedlem eller konsernsjefen måtte ha en særlig interesse. Styremedlemmer skal på eget initiativ opplyse om enhver interesse den enkelte eller nærstående kan ha. Med mindre styremedlemmet selv velger å fratre ved behandlingen eller avgjørelsen av en sak, skal styret beslutte om vedkommende skal fratre. Styrets vurderinger av habilitetsspørsmål skal protokolleres.

Styreutvalg

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg, et revisjonsutvalg og et risikoutvalg som består av medlemmer fra bankens styre. Medlemmene oppnevnes for en periode på to år. Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret, og det er styret som fastsetter mandatene for utvalgene.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalgets oppgaver etter finansforetaksloven § 8-19 med tilhørende bokstav er å:

- forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen
- overvåke systemene for intern kontroll og risikostyring samt bankens internrevisjon
- avgi uttalelse om valg av revisor
- ha løpende kontakt med bankens valgte revisor om revisjonen av årsregnskapet
- vurdere og overvåke revisors uavhengighet og objektivitet

Revisjonsutvalget møtes minst fem ganger i året i forkant av styrebehandling av kvartals- og årsrapporter.

Risikoutvalg

Risikoutvalgets oppgaver er regulert i finansforetaksloven § 13-6 (4) og finansforetaksforskriftens § 13-2. Risikoutvalget skal bidra til at risiko- og kapitalstyringen støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Risikoutvalget skal bidra til at styrings- og kontrollordninger er tilpasset risikonivået og omfanget av virksomheten.

Utvalget skal blant annet:

- bidra til at risikostyringen er i tråd med beste praksis og styrets ambisjonsnivå
- gjennomgå risikostyringsstrategier og policyer som forberedelse til styrets behandling
- bidra til at konsernets kapitaldekning er tilfredsstillende innenfor vedtatte konsernstrategi
- bidra til at lover og forskrifter samt interne regler som regulerer konsernet identifiseres, implementeres, etterleves og kontrolleres.

Risikoutvalget møtes minst fem ganger årlig.

Godtgjørelsesutvalg

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som skal bestå av minst tre styremedlemmer. I tillegg til disse tre utnevner styret én styrerepresentant for de ansatte som deltar i utvalget. Styrets leder er fast medlem av utvalget og er også utvalgets leder. Medlemmene av utvalget utnevnes for to år av gangen av styret.

Utvalget skal være et forberedende organ for styret i saker som gjelder utforming og praktisering av retningslinjer og rammer for konsernets godtgjørelsespolitikk. Politikken skal bidra til å fremme god styring av og kontroll med foretakets risiko, motvirke for høy risikotaking, oppfordre til langsiktighet, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift.

Godtgjørelsesutvalget skal innstille overfor styret på godtgjørelsespolitikk for konsernet samt vilkår for konsernsjef. Videre skal utvalget fastsette rammer for variabel godtgjørelse samt godkjenne godtgjørelsesordninger for alle forretningsområder og datterselskaper. Utvalget skal også kunne benyttes som rådgivende instans for konsernsjef ved fastsettelse av vilkår for konsernledelsen.

Utvalget møtes etter innkalling fra lederen, men minst en gang i året og ellers etter behov. Det kreves at minst to medlemmer av utvalget deltar.

Styret har fastsatt godtgjørelsesutvalgets mandat.

Avvik fra anbefalingens pkt. 9: Ingen

Punkt 10: Risikostyring og intern kontroll
God risiko- og kapitalstyring er sentralt i SpareBank 1 SMNs langsiktige verdiskaping. Internkontroll skal bidra til å sikre effektiv drift og forsvarlig håndtering av risikoer av betydning for å oppnå forretningsmessige mål.

Konsernets rapport om kapitalkrav og risikostyring, Pilar 3-rapport, inneholder en nærmere beskrivelse av risikostyring, kapitalstyring og kapitalberegning. Rapporten er tilgjengelig på smn.no.

SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, risikojustert avkastning, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital samt regulatorisk kapitaldekning.

Styret gjennomgår kvartalsvis konsernets utvikling innenfor de viktigste risikoområdene og foretar årlig en gjennomgang av internkontrollen. Styret har hovedansvaret for å sette grenser for, og overvåke konsernets risikoeksponering. Risikoene måles og rapporteres i henhold til prinsipper og policy som styret har vedtatt.

Risikostyringen støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Ledelsen i de ulike selskapene i konsernet har ansvar for risikostyring og internkontroll og dette skal bidra til å sikre:

- målrettet, sikker og kvalitets- og kostnadseffektiv drift
- pålitelig og rettidig rapportering
- overholdelse av gjeldende lover og regler samt interne rutiner og retningslinjer

Styret mottar årlig, fra intern- og ekstern revisor, en uavhengig vurdering av konsernets risiko og internkontroll. Styret følger opp vedtatte rammeverk, prinsipper, kvalitets- og risikomål gjennom:

- kvartalsvis rapport fra konsernsjef og avdeling for risikostyring
- kvartalsvis rapport fra compliance
- kvartalsrapport/årsrapport fra intern revisor

SpareBank 1 SMN benytter Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions (COSO) rammeverk og Control Objectives for Information and related Technology (CobiT) rammeverk som grunnlag for prinsipper for internkontroll og risikostyring.

Risikostyringen er en integrert del av ledelsens beslutningsprosesser og et sentralt element hva angår organisering, rutiner og systemer. Det er etablert en egen avdeling for risikostyring i banken.

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til konsernsjef. Avdelingen har ansvaret for konsernets risikomodeller og videreutvikling av effektive risikostyringssystemer. Avdelingen er ansvarlig for uavhengig risikovurdering, risikorapportering og den overordnede risikoovervåkingen i konsernet og rapporterer periodisk til konsernsjefen og styret.

Bankens viktigste resultatmål er å oppnå en konkurransedyktig avkastning på egenkapitalen. Dette oppnås blant annet gjennom økt fokus på risikoprising og risikojustert avkastning. Prinsipper og rammer for

internkontroll og risikostyring er nedfelt i egen policy. Policyen gir føringer for konsernets overordnede holdninger til risikostyring og skal sikre at konsernet har en effektiv og hensiktsmessig prosess.

Compliance

Compliancefunksjonen er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Funksjonen vurderer foretakets prosedyrer, rutiner og systemer for å sikre regelverksetterlevelse, og gir råd til ledelse og annet relevant personale om tiltak som skal iverksettes for å sikre etterlevelse av gjeldende regelverk. Funksjonen skal også etablere retningslinjer og prosesser for å håndtere compliancerisiko samt sikre at etterlevelse overvåkes og testes gjennom et strukturert og veldefinert overvåkingsprogram. Leder for funksjonen rapporterer periodisk til konsernsjefen og styret. Det utarbeides kvartalsvise compliancerapporter.

Compliancefunksjonen har etablert særskilt ansvar for overvåkning av etterlevelse av henholdsvis hvitvaskingsloven og personopplysningsloven.

Forretningsområder og støttefunksjoner samt datterselskap skal ivareta compliance ved operasjonalisering av policy for compliance og identifiserte compliancerisikoer vedtatt av styret.

Internkontroll finansiell rapportering

Styret i SpareBank 1 SMN har gitt retningslinjer for konsernets finansielle rapportering. Disse er gitt innenfor gjeldende myndighetspålagte krav og skal bidra til å sikre relevant, pålitelig, tidsriktig og lik informasjon til bankens egenkapitalbeviseiere og verdipapirmarkedet forøvrig. Konsernfinans ledes av konserndirektør finans og er organisert uavhengig av forretningsområdene. Enheten ivaretar den finansielle rapporteringen både på morbank- og konsernnivå, og fastsetter retningslinjer for månedlig, kvartalsvis og årlig rapportering fra de ulike forretningsområdene og datterselskaper. Konserndirektør finans vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, og påser at alle enhetene presterer i tråd med konsernets overordnede økonomiske målsettinger. Konserndirektør finans rapporterer direkte til konsernsjef.

Avdelingene Regnskap og Økonomi er organisert under Konsernfinans og utarbeider finansiell rapportering for konsernet. Avdelingene påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, konsernets regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer.

Konsernfinans har etablert prosesser som sørger for at regnskapsrapporteringen kvalitetssikres og at eventuelle feil og mangler følges opp og rettes løpende. Til all finansiell rapportering er det etablert en rekke kontrolltiltak for å sikre korrekt, gyldig og fullstendig rapportering.

Ekstern revisor foretar hvert kvartal begrenset revisjon av konsernets delårsregnskap. I tillegg utføres full revisjon av konsernets årsregnskap.

For videre informasjon om risikostyring og internkontroll, se note 6 i årsrapporten vedrørende finansiell risikostyring samt konsernets rapport om kapitalkrav og risikostyring, Pilar 3-rapport, som er tilgjengelig på smn.no.

Internrevisjon

Intern revisor er et redskap for styret og administrasjonen for overvåking av at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Det er KPMG som leverer internrevisjonstjenester og leveransen omfatter morbanken og datterselskap underlagt forskrift om risikostyring og internkontroll.

Internrevisjonens hovedoppgave er å bekrefte at internkontrollen fungerer som forutsatt samt å påse at risikostyringstiltak er tilstrekkelige i forhold til bankens risikoprofil. Internrevisjonen rapporterer kvartalsvis til styret og revisors rapporter og anbefalinger blir gjennomgått og forbedringstiltak implementert fortløpende.

Styret vedtar årsplaner og budsjett for internrevisjonen.

Internrevisjonen utfører operasjonell revisjon av enheter og forretningsområder, og ingen finansiell revisjon for konsernet. Det utarbeides årlige revisjonsplaner som diskuteres med konsernledelsen, behandles i risikoutvalget og godkjennes av styret. Revisors risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal gjennomgås. Det utarbeides særskilte revisjonsrapporter med resultater og forslag til forbedringstiltak som presenteres for ansvarlig leder og konsernets ledelse. Et sammendrag av rapportene sendes kvartalsvis til risikoutvalget og styret. Eventuelle konsulentoppdrag utføres innenfor standarder og anbefalinger som gjelder for internrevisorer (IIA).

Etikk og varsling
Det er utarbeidet etiske retningslinjer for konsernet og dets ansatte, og etikk er fast tema på kurs for alle nyansatte. Dette skal bidra til at verdigrunnlaget og de etiske retningslinjene blir godt kommunisert og gjort kjent i hele organisasjonen. Det er etablert klare retningslinjer for varsling dersom ansatte får kunnskap om forhold som er i strid med eksterne eller interne bestemmelser, eller andre forhold som kan være med på å skade konsernets omdømme eller finansielle situasjon.

Avvik fra anbefalingens pkt. 10: Ingen

Punkt 11: Godtgjørelse til styret
Styrehonorarene som innstilles av valgkomiteen og som fastsettes av representantskapet, er ikke resultatavhengige og det utstedes ikke opsjoner til styremedlemmene. Styrets leder og nestleder godtgjøres særskilt og styremedlemmer som deltar i styreutvalg mottar egen godtgjørelse for dette. Ingen av styrets medlemmer valgt av representantskapet har oppgaver for konsernet utover styrevervet. Nærmere informasjon om kompensasjon for styret og styreutvalg fremgår av note 22 i årsrapporten.

Avvik fra anbefalingens pkt. 11: Ingen

Punkt 12: Godtgjørelse til ledende ansatte
Konsernets har etablert en godtgjørelsespolitikk som skal være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Denne skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter og være i henhold til gjeldende lov og forskrift. Jfr. krav i forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond inneholder konsernets godtgjørelsespolitikk særskilte regler for ledende ansatte. Disse reglene gjelder også for andre ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering og for ansatte og tillitsvalgte med kontrolloppgaver.

Styret har etablert et godtgjørelsesutvalg som fungerer som et forberedende organ for styret i saker som gjelder vurdering av og kompensasjon til konsernsjefen. Videre skal utvalget innstille overfor styret på retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte (konsernledelsen). Se også omtale av styrets godtgjørelsesutvalg under pkt. 9.

En beskrivelse av godtgjørelse til konsernsjefen og ledende ansatte fremgår av note 22 i årsrapporten. Ytterligere beskrivelse av bankens godtgjørelsesordning finnes på bankens hjemmeside.

Avvik fra anbefalingens pkt. 12: Ingen

Punkt 13: Informasjon og kommunikasjon
Bankens informasjonspolitikk skal underbygge tillitsforholdet mellom eiere, styret og ledelsen samt sørge for at bankens interessegrupper har en løpende mulighet til å vurdere og forholde seg til banken. Bankens informasjonspolitikk er basert på en aktiv dialog der åpenhet, forutsigbarhet og gjennomsiktighet settes i fokus.

Den åpne informasjonspraksisen skal være i samsvar med interne og eksterne retningslinjer, med de begrensninger som følger av taushetsplikten og de til enhver tid gjeldende børsregler.

Korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, eget Investor Relations-område på bankens hjemmeside og børsmeldinger. Finanskalenderen offentliggjøres på bankens hjemmeside.

Det avholdes også regelmessige presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, långivere og investorer. Styret har vedtatt en egen kommunikasjonsstrategi som gir føringer for hvem som kan uttale seg på vegne av SpareBank 1 SMN og i hvilke saker.

Avvik fra anbefalingens pkt. 13: Ingen

Punkt 14: Selskapsovertakelse

SpareBank 1 SMNs egenkapital består av eierandelskapitalen, grunnfondskapitalen og opptjent egenkapital. Grunnfondskapitalen representerer en selveiende del av sparebanken som ikke kan overtas av andre ved oppkjøp. Eierstrukturen i en bank er for øvrig lovregulert ved godkjenning av erverv som medfører at eierandelen representerer 10 prosent eller mer av kapitalen eller stemmene i banken. En oversikt over de 20 største egenkapitalbeviseierne finnes på bankens hjemmeside smn.no.

Avvik fra anbefalingens pkt. 14: Lovpålagt eierbegrensning

Punkt 15: Revisor
Ekstern revisor velges av representantskapet etter anbefaling fra revisjonsutvalget og innstilling fra styret, og ekstern revisor er den samme for alle selskap i konsernet. Ekstern revisor foretar den lovbestemte bekreftelsen av den økonomiske informasjon som gis i offentlige regnskap. Revisor presenterer hvert år hovedtrekkene i en plan for gjennomføring av revisjonsarbeidet. Ekstern revisor deltar i styremøtene som behandler årsregnskapet samt i revisjonsutvalget ved behandling av regnskapet.

Styret avholder årlig minst ett møte med revisor uten at konsernsjefen eller andre fra den daglige ledelsen er til stede. Det er fastsatt egne retningslinjer for den daglige ledelsens adgang til å benytte revisor til andre tjenester enn revisjon. Eventuell rådgivning fra ekstern revisor skal til enhver tid ligge innenfor rammene av revisorloven. Styret orienterer representantskapet om ekstern revisors godtgjørelse for revisjon og eventuelt andre tjenester.

Ekstern revisor gir revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen, herunder om det er identifisert vesentlige svakheter i bankens interne kontroll knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen. I tillegg bekrefter revisor sin uavhengighet og opplyser om hvilke andre tjenester enn lovpliktig revisjon som er levert i løpet av regnskapsåret.

Avvik fra anbefalingens pkt. 15: Ingen

MING

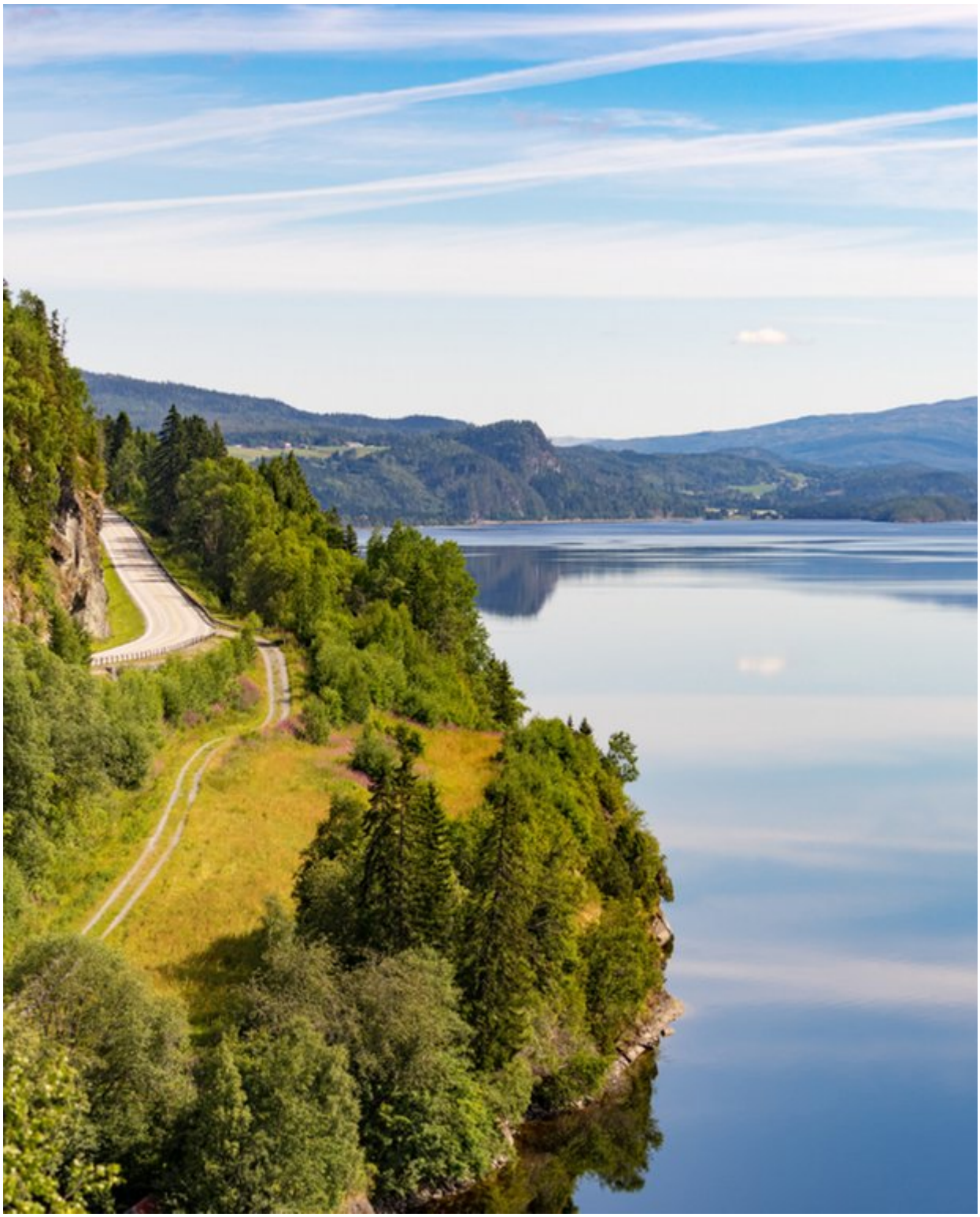

Egenkapitalbevis

Markedskursen for SpareBank 1 SMNs egenkapitalbevis (MING) var ved årsskiftet 84,20 kroner per bevis. Per 31. desember 2017 var kursen 82,25 kroner. Med et kontantutbytte på 5,10 kroner for 2018 blir direkteavkastningen for egenkapitalbeviset 6,1 prosent.

SpareBank 1 SMN hadde ved utgangen av 2018 en egenkapitalbeviskapital på 2597 millioner kroner fordelt på 129.836.443 egenkapitalbevis hvert pålydende 20 kroner. Banken hadde ved årsskiftet en egenbeholdning på 12.400 kroner tilsvarende 620 egenkapitalbevis.

Egenkapitalbeviskursen sammenlignet med hovedindeksen

Nøkkeltall	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Børskurs	84,20	82,25	64,75	50,50	58,50	55,00	34,80	36,31	49,89	45,06
Antall utstedte EKB, mill	129,62	129,38	129,83	129,83	129,83	129,83	129,83	102,76	102,74	82,78
Børsverdi (mill kr)	10.914	10.679	8.407	6.556	7.595	7.141	4.518	3.731	5.124	3.749
Utbytte per EKB	5,10	4,40	3,00	2,25	2,25	1,75	1,50	1,85	2,77	2,10
Bokført verdi per EKB	83,87	78,81	73,26	67,65	62,04	55,69	50,09	48,91	46,17	42,11
Resultat per EKB	9,97	8,71	7,91	7,02	8,82	6,92	5,21	6,06	5,94	6,37
P/E (Børskurs / resultat per EKB)	8,44	9,44	8,19	7,19	6,63	7,95	6,68	5,99	8,40	7,29
P/BV (Børskurs / bokf EK per EKB)	1,00	1,04	0,88	0,75	0,94	0,99	0,69	0,74	1,07	1,09
Utdelingsforhold	50 %	50 %	38 %	25 %	25 %	25 %	29 %	30 %	47 %	34 %
Egenkapitalbevisprosent	64,0 %	64,0%	64,0 %	64,0 %	64,6 %	64,6 %	64,6 %	60,6 %	61,3 %	54,8 %

Egenkapitalbeviskursen sammenlignet med hovedindeksen

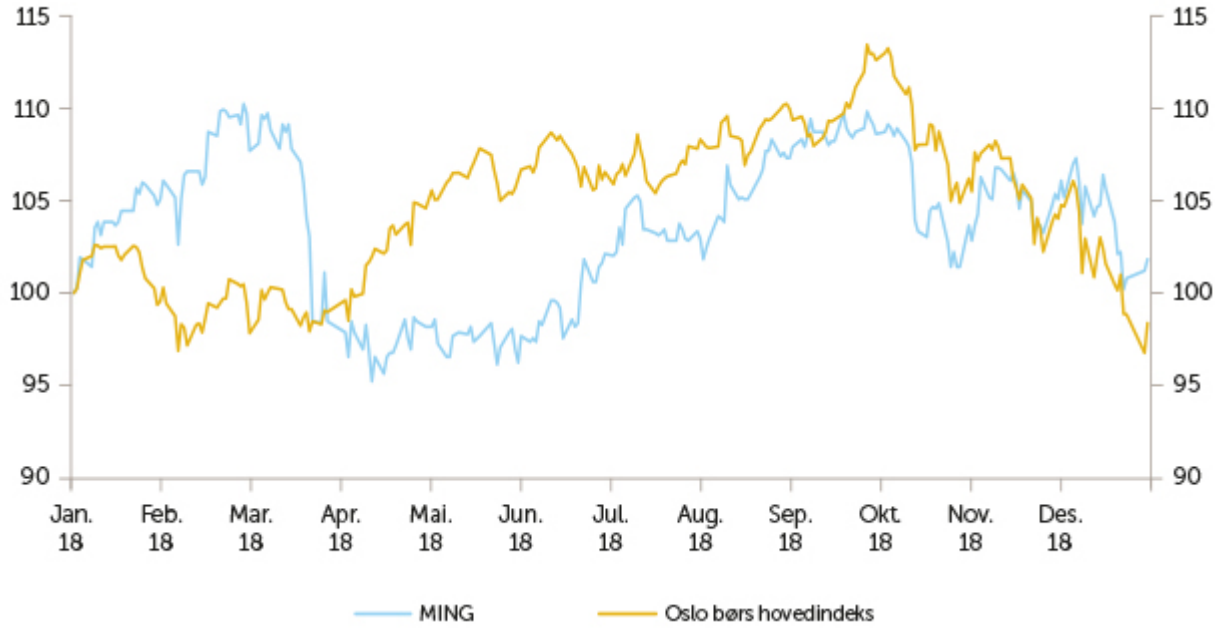

OSEBX = Oslo Stock Exchange Benchmark Index (rebasert lik MING 1. januar 2018)

Utbyttepolitikk

Lov og forskrift om egenkapitalbevis som trådte i kraft 1. juli 2009 innebærer at egenkapitalbevis i

sparebanker i større grad enn tidligere er sammenlignbare med aksjer. Regelverket medfører økt likebehandling av de ulike eiergrupperingene i sparebanker og minimerer i stor grad tidligere utfordringer knyttet til utvanning av egenkapitalbeviseierne ved betaling av kontantutbytte.

Som følge av den endrede lovgivningen ble følgende utbyttepolitikk fastsatt i desember 2009, justert i 2017 *):

- SpareBank 1 SMNs mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviseierne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene
- Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviseierne) og grunnfondskapitalen (tidligere sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital
- Banken legger til grunn at om lag halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at om lag halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en stiftelse. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital

*) *Representantskapet besluttet i 2017 å justere bankens utbyttepolitikk med å oppheve utbyttebegrensningen. Tidligere formulering var «opp til halvparten» i stedet for «om lag halvparten».*

Investorpolitikk

Banken legger vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om bankens utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. Informasjon til markedet formidles gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner og børsmeldinger. Det avholdes også regelmessige presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, långivere og investorer.

På smn.no/ir er det til enhver tid oppdatert informasjon for investorer, analytikere og media.

Eierforhold

SpareBank 1 SMN har som mål å sikre god likviditet i egenkapitalbevisene og oppnå god spredning på eiere som representerer kunder, regionale investorer samt norske og utenlandske institusjoner.

Finansielle resultater

Styrets årsberetning

Makroøkonomiske forhold

Global oppgangskonjunktur modnes – og heller ikke denne oppgangen vil vare evig
Verdensøkonomien bremset forsiktig gjennom 2018 etter en solid oppgang de siste årene. Arbeidsledigheten har falt til et lavt nivå. Lønnsveksten har tatt seg klart opp. Sentralbanker i flere land har satt opp styringsrentene. Investeringene har steget til et ganske høyt nivå. Inntil høsten 2018 var også stemningen på finansmarkedene god. Aksjekursene var høye og kredittpåslagene lave.

Mot slutten av 2018 ble økonomer og markedsaktører mer urolige. Vekstforventninger ble nedjustert, aksjemarkedene falt, kredittpåslagene steg og noen sentralbanker, blant annet i USA, signaliserte at videre renteøkninger var satt på hold. Nedjusteringen av vekstforventningene var i tråd med data fra økonomien og bedriftsundersøkelser som kom gjennom 2018.

De pågående handelskonfliktene mellom USA og Kina og andre land samt Brexit, har påvirket vekstutsiktene og kanskje også den faktiske veksten. Handelskonfliktene er så langt ikke så omfattende at de direkte burde føre til merkbar nedgang i global vekst. De indirekte effektene kan imidlertid være langt større og de kan komme raskere. Usikkerhet om det fremtidige handelspolitiske regimet kan føre til at bedrifter vil avvente noen investeringsbeslutninger. Det kan bidra til at en moden oppgangskonjunktur kjøles ned. Det er trolig allerede i ferd med å skje. Bedrifter over store deler av verden, særlig i industrien, melder også om noe lavere vekst.

Utsiktene ute er usikre. En konjunkturnedgang i rike land i løpet av 2019 eller 2020 er godt mulig. USA ligger lengst fremme i konjunkturoppgangen, med blant annet svært lav arbeidsledighet, og er av den grunn utsatt. Det er noen svakhetstegn i amerikansk økonomi. Boligmarkedet er noe svekket, etter at rentene er satt opp. Gjennom 2018 har imidlertid veksten i Euro-landene og Storbritannia bremset mer enn i USA, og risikoen for et tilbakeslag også her har tiltatt. En hard Brexit-løsning for Storbritannia kan også skape større uro og lavere vekst.

I fremvoksende økonomier er bildet blandet. Den kinesiske økonomien bremser ned, trolig mer som følge av tidligere kredittinnstramminger enn som følge av den usikkerheten handelskrigen med USA har skapt. Et fortsatt høyt gjelds- og investeringsnivå utgjør en risiko for finansiell stabilitet, men myndighetene prøver igjen å stimulere veksten. De fleste venter en videre avdemping av veksten i Kina.

God vekst i norsk økonomi – og gode utsikter
Nedgangen i oljeinvesteringene dempet veksten i fastlandsøkonomien til nær null i 2016. I god tid før oljeinvesteringene vendte opp, ved årsskiftet 2017/18, tok veksten i norsk økonomi seg opp. En svak krone, svært lave renter og en ekspansiv finanspolitikk bidro. Gjennom 2018 har investeringene i oljesektoren tatt seg opp og etter noen trange år melder leverandørindustrien om høyere aktivitet. BNP Fastlands-Norge steg med 2,5 prosent i fjor, om lag som i 2017.

Veksten på 2,5 prosent er høyere enn veksten i produksjonskapasiteten. Også i Norge er veksten i produktiviteten fortsatt lav, og selv dagens moderate vekst fører til rask vekst i sysselsettingen. Samtidig er innvandringen redusert og sysselsettingen stiger raskere enn befolkningen. Arbeidstilbudet – det vil si yrkesfrekvensen – stiger også, men noe mindre og arbeidsledigheten faller, over hele landet.

Yrkesfrekvensen er fortsatt lavere enn normalt og kan øke videre. Ledigheten er ennå heller ikke spesielt lav. Bedriftene melder heller ikke samlet sett at det er spesielt vanskelig å få besatt ledige stillinger. Samlet tilsier dette at landet fortsatt har mer å vokse på.

Samtidig som arbeidsledigheten synker, tiltar imidlertid lønnsveksten, til oppunder tre prosent. Det er lavere enn normalt i Norge. Imidlertid tåler heller ikke Norge normal vekst i lønningene når veksten i produktiviteten er unormalt lav uten å få problemer med press på bedriftenes inntjening eller for høy prisvekst.

Bedriftsundersøkelsene tilsier at veksten i norsk økonomi vil fortsette i 2019. Alle hovedsektorer og alle regioner melder om økt aktivitet. Oljeinvesteringene vil bidra til vekst også gjennom 2019, men langt mindre enn gjennom 2018, basert på tilgjengelige anslag fra oljeselskap, myndigheter og organisasjoner. Utsiktene for 2020 og lengre frem er mer usikre, men oljeselskapenes portefølje av feltutbygginger tilsier nedgang i investeringene etter hvert som utbyggingen av feltet Johan Sverdrup blir fullført. Industribedriftene vil øke investeringene videre i 2019. Eksporten utenom olje og gass steg gjennom 2018, men er nok avhengig av at global vekst opprettholdes. Mange norske eksportbedrifter er også på sikt svært avhengige av et godt organisert globalt handelsregime, med friest mulig tilgang til markeder i andre land. Dette regimet er nå mer truet enn på lenge.

Veksten i husholdningenes realinntekter har vært lav de siste årene. Dette er delvis fordi lønnsveksten har vært lav, delvis som følge av høy prisvekst, fallet i kronekursen og nå i det siste også på grunn av høyere strømpriser. Forbruksveksten har derfor vært lavere enn før, selv om husholdningene har kompensert lav vekst i realinntektene med å redusere sparingen noe. Strømprisene vil trolig falle i 2019 og samlet prisvekst blir lavere. Dermed vil veksten i realinntektene bli bedre. Forbruksveksten blir tross dette ikke særlig høy.

Etter den kraftige økningen i boligprisene frem til første kvartal 2017 falt prisene litt gjennom 2017, men steg noe igjen gjennom 2018. Prisene er om lag tilbake til samme nivå som tidlig i 2017. Salgsaktiviteten er høy, men samtidig blir det også ferdigstilt mange nye boliger. Boligbyggingen falt gjennom 2017, men steg gjennom 2018 og nivået er igjen ganske høyt.

Veksten i husholdningenes gjeld har gradvis blitt redusert de siste årene, men den er fortsatt høyere enn veksten i disponibel inntekt og gjeldsbelastningen stiger videre. Innstrammingene i boliglånsforskriften synes å ha bidratt til å dempe gjeldsveksten, mens lave boliglånsrenter trekker i motsatt retning.

Norges Bank hevet i september 2018 styringsrenten fra 0,50 til 0,75 prosent. Styringsrenten hadde da vært uendret siden mars 2016, og det var den første renteøkningen siden 2011. Norges Bank prognoser indikerer at styringsrenten vil bli satt opp til 1,0 prosent i løpet av første kvartal 2019, og deretter heves gradvis til 2,0 prosent ved utgangen av 2021. I siste del av 2018 og i første del av 2019, har markedenes forventninger til fremtidige renteøkninger avtatt, både i Norge og ute. I Norge er det usikkerhet knyttet til hvor mye de mest belånte husholdningene absorberer av renteøkninger før de reduserer sin etterspørsel i et forsøk på å få ned gjeldsbyrden. Den raske veksten i forbrukslån de siste årene utgjør også en usikkerhetsfaktor. Myndighetene har nå forskriftsfestet utlånsregelverket også for forbruksbankene og i løpet av 2019 vil gjeldsregistre bli tatt i bruk.

Kronekursen er historisk sett fortsatt på et lavt nivå, selv om oljeprisen har økt. Mange år med særnorsk høy lønnsvekst har resultert i et høyt kostnadsnivå. Utviklingen i valutakursen har bidratt til å få kostnadsnivået ned på et rimelig nivå.

Trøndelag og Møre og Romsdal
De regionale konjunkturene i Norge er normalt svært like. Oljenedturen var et unntak, og den rammet hardt langs kysten, fra Agder opp til Møre, men langt mildere i Trøndelag. Nå melder også oljeregionen om god vekst og arbeidsledigheten faller raskest i denne delen av regionen.

Arbeidsledigheten i Trøndelag var lav med 1,9 prosent av arbeidsstyrken ved utgangen av 2018, mens den har falt i Møre og Romsdal og lå på 2,3 prosent ved utgangen av fjoråret.

Det var flat utvikling i boligprisene i Midt-Norge i 2018. Tolvmånedersveksten i Midt-Norge i desember 2018 var på null prosent, mens Norge samlet hadde en prisoppgang på 2,8 prosent. I Trondheim falt boligprisene med 0,8 prosent, mens de økte med 0,4 prosent i Ålesund.

Ifølge bedriftene som rapporterer til Norges Banks regionale nettverk er veksten i Trøndelag noe dempet de siste kvartalene og forventningene for de neste månedene ligger nå under gjennomsnittet for landet, etter at Trøndelag har rapportert høyere vekst et par år. Veksten i nordvest, hvor Møre og Romsdal inngår, har tatt seg bra opp de to siste årene, men den er fortsatt klart under snittet for landet. Sentios forventningsbarometer og NHOs bedriftsundersøkelse melder om noe bedre vekst i regionen enn Norges Banks nettverk.

Møre og Romsdal vil fortsatt være mer avhengig av aktiviteten i olje og skipsbygging enn resten av landet – og her er utsiktene positive det neste året. Trøndelag er bedre diversifisert, og med unntak av oppdrettsnæringen og byggenæringen som begge har gode år bak seg, er det neppe spesiell nedsiderisiko, utover det som følger av mer strukturelle endringer, som f.eks. i detaljhandelen, hvor mer av omsetningen flyttes til netthandelen. Konjunkturmessig er usikkerheten knyttet til byggebransjen større. Byggeaktiviteten i Trøndelag har ligget på et høyere nivå enn normalt de siste årene, og høyere enn i landet samlet. Samtidig har befolkningsveksten, som for landet samlet, falt til det laveste nivået på 14 år og inntekstveksten er lavere enn normalt.

Årsregnskap 2018

Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift, og styret bekrefter med dette at grunnlaget for fortsatt drift er til stede.

(Konserntall. Tall i parentes gjelder tilsvarende periode i fjor hvis ikke annet er nevnt).

Hovedtrekk for 2018

- Resultatet var 2.090 millioner kroner og 262 millioner bedre enn i 2017. Bedringen skyldes hovedsakelig økte driftsinntekter og reduserte tap på utlån. I tillegg hadde konsernet gevinst på 144 millioner kroner ved salg av bankens hovedkontor
- Betydelig flere kunder og høy vekst innenfor alle produktområder
- Foreslått utbytte 5,10 kroner (4,40) per egenkapitalbevis og avsetning til gaver på 373 millioner (322 millioner)

Overskudd på 2.090 millioner kroner

- Resultat før skatt 2.450 millioner kroner (2.279 millioner)

- Resultat 2.090 millioner kroner (1.828 millioner)
- Avkastning på egenkapital 12,2 prosent (11,5 prosent)
- Ren kjernekapitaldekning 14,6 prosent (14,6 prosent)
- Vekst i utlån 7,8 prosent (8,2 prosent) og innskudd 5,4 prosent (13,9 prosent)
- Andel privatmarkedslån 67 prosent (66 prosent)
- Tap på utlån og garantier 263 millioner kroner (341 millioner)
- Resultat per egenkapitalbevis 9,97 kroner (8,71). Bokført verdi per egenkapitalbevis 83,87 kroner (78,81), inklusive foreslått utbytte for 2018

Resultatøkning på 262 millioner i 2018

SpareBank 1 SMN oppnådde i 2018 et resultat før skatt på 2.450 millioner kroner (2.279 millioner). Overskuddet er 2.090 millioner kroner (1.828 millioner) og avkastning på egenkapitalen 12,2 prosent (11,5 prosent).

Samlede driftsinntekter i 2018 utgjorde 4.580 millioner kroner (4.230 millioner). Det er en økning på 350 millioner kroner fra året før.

Resultatandelen fra SpareBank 1 Gruppen og andre tilknyttede selskaper var 416 millioner kroner (437 millioner). Utbytte og avkastning på finansielle instrumenter ble 341 millioner kroner (322 millioner), hvorav 90 millioner er gevinst fra fusjonen mellom Vipps, Bank-Axept og BankID.

Driftskostnadene ble 2.624 millioner kroner (2.369 millioner) i 2018. Kostnadsveksten tilskrives i stor grad satsing på BN Bolig, kapasitetsøkning i SpareBank 1 Markets og vekst i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN.

Tap på utlån og garantier ble 263 millioner kroner (341 millioner), som utgjør 0,17 prosent (0,24 prosent) av totale utlån. Tapene er i hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet.

Det var god vekst både i utlån og innskudd i 2018. Utlånene økte med 7,8 prosent (8,2 prosent) og innskuddene med 5,4 prosent (13,9 prosent).

Ren kjernekapitaldekning var per 31. desember 2018 14,6 prosent (14,6 prosent). Målsatt ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent.

Kursen på bankens egenkapitalbevis (MING) var ved årsskiftet 84,20 kroner (82,25). Det ble i 2018 utbetalt et kontantutbytte på 4,40 kroner per egenkapitalbevis for 2017.

Resultatet per egenkapitalbevis var 9,97 kroner (8,71). Bokført verdi var 83,87 kroner (78,81) per egenkapitalbevis inklusive foreslått utbytte på 5,10 kroner. Foreslått utbytte representerer en utdelingsgrad på 50 prosent (50 prosent) av konsernresultatet.

Forslag til overskuddsdisponering

Det er morbankens regnskap som danner grunnlag for disponering av årsoverskuddet. Morbankens disponible resultat inkluderer mottatt utbytte fra datterselskaper, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet, og er korrigert for rentekostnader på hybridkapital etter skatt.

I konsernregnskapet foretas full konsolidering av datterselskaper, mens resultatandel fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet konsolideres etter egenkapitalmetoden. Utbytte inkluderes derfor ikke i konsernresultatet.

Årsoverskudd til disponering fremkommer etter endringer i fond for urealiserte gevinster på 29 millioner kroner.

Samlet beløp til disponering er med dette 1.857 millioner kroner.

Forskjell konsern - morbank	2018	2017
Årsoverskudd konsern	**2.090**	**1.828**
Renter hybridkapital (e.skatt)	-36	-33
Årsoverskudd konsern ekskl renter hybridkapital	**2.054**	**1.795**
Resultat i datterselskaper	-165	-196
Utbytte og konsernbidrag datterselskap	151	364
Resultatandel tilknyttede selskaper	-416	-437
Utbytte fra tilknyttede selskaper	355	410
Elimineringer konsern	-93	-119
Årsoverskudd morbank ekskl. renter hybridkapital	**1.887**	**1.817**

Overskuddsdisponering	2018	2017
Årsoverskudd morbank ekskl. renter hybridkapital	1.887	1.817
Overført fond for urealiserte gevinster	-29	-17
Årsoverskudd til disponering	**1.857**	**1.800**
Utbytte	661	572
Utjevningsfond	526	580
Grunnfondskapital	297	327
Gaver	373	322
Sum disponert	**1.857**	**1.800**

Resultatet er fordelt mellom grunnfondet og eierkapitalen i henhold til deres relative andel av egenkapitalen, slik at utbytte og avsetning til utjevningsfond utgjør 64,0 prosent av det disponerte resultatet.

Resultat per egenkapitalbevis ble 9,97 kroner, og av dette foreslår styret overfor bankens representantskap et kontantutbytte på 5,10 kroner, totalt 661 millioner. Dette gir en utdelingsgrad til egenkapitalbeviseierne på 50,4 prosent av resultat per egenkapitalbevis. Videre foreslår styret at bankens representantskap avsetter 373 millioner kroner i gaver, også tilsvarende en utdelingsgrad på 50,4 prosent. Av dette beløpet foreslås overført 293 millioner kroner til Sparebankstiftelsen SMN og 80 millioner til gaver til allmennyttige formål. Utjevningsfondet og grunnfondet tilføres henholdsvis 526 millioner kroner og 297 millioner.

Etter disponering av resultatet for 2018 er egenkapitalbevisbrøken fortsatt 64,0 prosent.

Økte netto renteinntekter

Netto renteinntekter økte med 178 millioner kroner til 2.403 millioner (2.225 millioner) i 2018. Økte utlån og innskudd både til privat- og næringslivskunder er hovedårsaken, hvor særlig boliglånsveksten har vært høy.

Gjennomsnitt av tre måneders Nibor var i 2018 1,07 prosent mot 0,89 prosent i 2017. Til tross for økende pengemarkedsrente har marginen på utlån til næringslivet holdt seg stabil, mens marginen på boliglån har blitt redusert. En generell renteøkning på boliglån i fjerde kvartal 2018 styrket marginene. Innskuddsmarginene har økt i 2018.

Rentenetto fra lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt inntektsføres som provisjonsinntekter. Provisjonsinntektene for lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde i 2018 samlet 366 millioner kroner (370 millioner).

Risikoprising og oppmerksomhet mot regulatorisk kapitalbruk har gitt forbedrede marginer, og arbeidet med dette videreføres i 2019. Bankens sterke vekst viser at banken har markedsriktige priser.

Økte andre inntekter

Provisjonsinntekter og øvrige driftsinntekter økte i 2018 med 172 millioner kroner til 2.177 millioner (2.005 millioner).

Inntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt er redusert med fem millioner kroner som følge av noe fallende marginer på boliglån.

Sterk inntektsvekst i SpareBank 1 Markets og i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN er hovedårsaken til økningen i andre inntekter.

Høy produktdekning hos kundene er viktig for banken, som gir høy kundetilfredshet og en diversifisert inntektsstrøm for banken.

Provisjonsinntekter (mill. kr)	2018	2017	Endring
Betalingstjenester	207	207	0
Kredittkort	60	59	0
Sparing og forvaltning	123	117	6
Forsikring	174	172	2
Garantiprovisjoner	61	69	-8
Eiendomsmegling	376	365	11
Regnskapstjenester	421	357	64
Markets	335	214	121
Øvrige provisjoner	54	75	-21
Provisjoner eks. SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	**1.811**	**1.635**	**177**
Provisjoner fra SB1 Boligkreditt	350	353	-4
Provisjoner fra SB1 Næringskreditt	16	17	-1
Sum provisjonsinntekter	**2.177**	**2.005**	**172**

Avkastning finansielle investeringer

Samlet avkastning på finansielle investeringer ble 341 millioner kroner (322 millioner). Dette fordeler seg slik:

- Gevinst på aksjer i banken og datterselskaper var 103 millioner kroner (67 millioner), herav 90 millioner i gevinst som følge av fusjonen mellom Vipps, Bank Axept og Bank ID
- Finansielle derivater har gitt gevinster på 187 millioner kroner (124 millioner). Dette er i all hovedsak gevinster på renteinstrumenter. Renteoppgang gjennom 2018 har gitt relativt store gevinster. Dette motvirkes dels av tap på fastrenteobligasjoner, med tap på 77 millioner kroner (gevinst 58 millioner)
- Øvrige finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi inkluderer verdiendring på bankens portefølje av fastrentelån og har gitt en gevinst på 10 millioner (7 millioner)
- Inntekter fra valutaforretninger på 63 millioner kroner (45 millioner) er inntekter fra valutahandel i SpareBank 1 Markets og resultat av kurssvingninger på bankens finansiering i utenlandsk valuta
- Gevinster på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets var samlet 58 millioner kroner (43 millioner)
- Prisene på finansielle instrumenter banken anvender som sikring er redusert og banken har regnskapsført et netto tap på 4 millioner kroner (tap 22 millioner) på sikringsinstrumenter

Avkastning finansielle investeringer (mill. kr)	2018	2017	Endring
Gevinst/(tap) på aksjer (inkl utbytte)	103	67	36
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	187	124	63
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	10	7	4
Gevinst/(tap) på valuta	63	45	18
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	-77	58	-135
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	58	43	15
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbokføring	-4	-22	18
Netto resultat fra finansielle instrumenter	**341**	**322**	**18**

Produktselskaper og andre tilknyttede selskaper
Produktselskapene gir bankens kunder tilgang til et bredt produktspekter og tilfører banken provisjonsinntekter. Produktselskapene gir også banken god avkastning på investert kapital. Samlet resultat i produktselskapene og andre tilknyttede selskaper ble 416 millioner kroner (437 millioner) i 2018.

SpareBank 1 Gruppen
SpareBank 1 Gruppen eier 100 prosent av aksjene i SpareBank 1 Forsikring, SpareBank 1 Skadeforsikring, ODIN Forvaltning og SpareBank 1 Gruppen Finans. SpareBank 1 SMN sin eierandel i SpareBank 1 Gruppen er 19,5 prosent.

SpareBank 1 Gruppens resultat etter skatt i 2018 ble 1.480 millioner kroner (1.811 millioner). Gruppens resultat før skatt er svekket av lavere finansinntekter i forsikringsselskapene og svakere driftsresultat i skadeforsikringsselskapet som følge av økte skadeutbetalinger. Resultat etter skatt er sterkt påvirket av endringer i skattereglene for liv- og skadeselskap. Regelverksendringen ble vedtatt i desember med virkning for 2018 og har medført en tilbakeføring av utsatt skatt for SpareBank 1 Gruppen i fjerde kvartal på 330 millioner kroner.

SpareBank 1 SMNs andel av resultatet for 2018 ble 289 millioner kroner (349 millioner).

SpareBank 1 Boligkreditt
SpareBank 1 Boligkreditt er etablert av bankene i SpareBank 1-alliansen for å dra nytte av markedet for obligasjoner med fortrinnsrett. Bankene selger godt sikrede boliglån til selskapet og oppnår reduserte finansieringskostnader.

Per 31. desember 2018 hadde banken solgt lån på samlet 38,1 milliarder kroner (34,9 milliarder) til SpareBank 1 Boligkreditt tilsvarende 35,2 prosent (35,3 prosent) av konsernets samlede utlån til lønnstakere.

Bankens eierandel i SpareBank 1 Boligkreditt i 2018 var 19,9 prosent, og bankens andel av resultatet i selskapet i 2018 ble minus 7 millioner kroner (minus 41 millioner).

Ny eierandel fra 31. desember 2018 er 20,7 prosent.

SpareBank 1 Næringskreditt
SpareBank 1 Næringskreditt er etablert etter samme modell og med samme administrasjon som SpareBank 1 Boligkreditt. Per 31. desember 2018 er utlån på 1,8 milliarder kroner (1,8 milliarder) solgt til SpareBank 1 Næringskreditt.

SpareBank 1 SMN sin eierandel var i 2018 33,5 prosent av selskapet og bankens andel av resultatet for 2018 ble 15 millioner kroner (19 millioner). Bankens eierandel reflekterer bankens relative andel av solgte lån til næringseiendom og bankens eierandel i BN Bank. Av utlånene i SpareBank 1 Næringskreditt er 41 prosent solgt fra BN Bank. Ny eierandel fra 31. desember 2018 er 33,0 prosent.

SpareBank 1 Kredittkort
Resultatet for 2018 ble 131 millioner kroner (84 millioner). SpareBank 1 Kredittkort eies av SpareBank 1-bankene, og SpareBank 1 SMN har en eierandel på 17,4 prosent. SpareBank 1 SMN sin andel av resultatet i 2018 ble 23 millioner kroner (15 millioner), og andel av porteføljen var 923 millioner kroner (845 millioner) per 31. desember 2018.

SpareBank 1 Kredittkort har siden 2017 håndtert kredittkortprogrammet i LOfavør, og dette utvidet det forretningsmessige forholdet mellom LO og SpareBank 1-alliansen.

BN Bank
SpareBank 1 SMN eier 33,0 prosent av BN Bank per 31. desember 2018.

Resultatet i BN Bank i 2018 ble 294 millioner kroner (298 millioner) som gir en avkastning på egenkapitalen på 7,5 prosent (8,3 prosent). SpareBank 1 SMN korrigerer sin resultatandel fra BN Bank med renter hybridkapital og BN Bank sin andel av resultat i BN Bolig. Resultatandel for 2018 ble således 97 millioner kroner (98 millioner).

Etter beslutning om avvikling av satsingen på finansiering av næringseiendom er næringslivsporteføljen redusert med 17,6 milliarder kroner tilsvarende 56 prosent siden 30. september 2015. Dette har bidratt til bedring av soliditeten i SpareBank 1 SMN og til forbedret lønnsomhet i den resterende næringslivsporteføljen i BN Bank.

BN Bank skal primært være en privatmarkedsbank og hovedmarkedet er Oslo og østlandsområdet.

BN Bank har vedtatt å styrke produktplattformen gjennom en forsiktig satsing på forbrukslån. I tillegg har selskapet i samarbeid med EiendomsMegler 1 Midt-Norge etablert selskapet BN Bolig hvor BN Bank har en eierandel på 50 prosent. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet vil kunne bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank. For å understøtte satsingen på eiendomsmegling har bankens styre også vedtatt en nysatsing på prosjektfinansiering av hovedsakelig boligprosjekter. Dette vil være en kontrollert satsing med gradvis oppbygging av porteføljen.

SpareBank 1 Betaling (Vipps)
SpareBank 1 Betaling er SpareBank 1-bankenes eierselskap for betalingsløsninger, herunder Vipps. Bank ID og Bank Axept ble besluttet fusjonert med Vipps for å ta opp kampen om de framtidige betalingsløsningene, og fusjonen ble gjennomført i tredje kvartal 2018. Vipps har mål om å være Nordens ledende finansteknologimiljø, og for SpareBank 1 SMN vil eierandel og tett samarbeid med Vipps være viktig for å holde på kunderelasjoner etter innføringen av PSD2. Vipps har lansert flere nye produkter i 2018 som forenkler kundenes hverdag, og har høye ambisjoner om ytterligere utvikling av løsningen.

SpareBank 1 Betaling fikk i 2018 et underskudd på 56 millioner kroner som utgjør selskapets resultatandel fra virksomheten i Vipps. SpareBank 1 SMN sin andel av underskuddet utgjorde 12 millioner kroner. I tillegg betaler SpareBank 1 SMN etter samme prinsipp som andre eierbanker fra 2018 9,5 millioner kroner i årlig distribusjonskostnad til Vipps.

SpareBank 1 SMN inntektsførte i andre kvartal 2018 en gevinst på 90 millioner kroner knyttet til fusjonen.

Driftskostnader
Samlede kostnader i konsernet økte med 255 millioner kroner i 2018 og var 2.624 millioner (2.369 millioner).

I morbanken økte kostnadene med 53 millioner kroner til 1.262 millioner kroner i 2018. 11 millioner kroner av veksten er kostnader knyttet til salg av bankens hovedkontor i Trondheim, og eksklusive denne engangskostnaden har kostnadene økt med 3,5 prosent.

Kontinuerlig effektivisering av banken har gitt lavere bemanning, lav kostnadsvekst og økt effektivitet. Siden 31. desember 2014 er bemanningen i morbanken redusert med 178 årsverk til 575. Endret kundeadferd og ny teknologi vil bidra til fortsatt effektivisering.

Omfattende digitalisering skaper nye muligheter, men også trusler for banknæringen. Banken har investert tungt i nye selvbetjeningsløsninger og CRM-system. Samtidig gir økte regulatoriske krav behov for økt kapasitet og kompetanse. Banken har i 2018 brukt store ressurser på anti-hvitvasking og dette arbeidet vil fortsette.

I 2018 ble bemanningen redusert med 20 årsverk, samtidig som banken har rekruttert nye medarbeidere innenfor datavarehus, digital markedsføring, teknologi og etterlevelse. Utskifting av kompetanse har medført økt lønnsvekst.

Kostnader i datterselskapene økte med 202 millioner 2018 til 1.362 millioner kroner (1.160 millioner). Av dette er 58 millioner kroner følge av selskapsoppkjøp i SpareBank Regnskapshuset SMN, 93 millioner oppbygging i SpareBank 1 Markets og 42 millioner satsing på BN Bolig. Også i datterselskapene arbeides det kontinuerlig med kostnadskontroll.

Økt aktivitet i SpareBank 1 Regnskapshuset SMN gir inntektsvekst og resultatøkning i selskapet. Kapasitetsøkning har gitt sterk inntektsvekst og resultatforbedring i SpareBank 1 Markets, og potensialet for ytterligere vekst er høyt.

Kostnader i forhold til inntekter ble i konsernet 49 prosent (47 prosent), i morbanken 33 prosent (32 prosent).

Reduserte tap og lavt mislighold

Regnskapsstandarden IFRS 9 Finansielle instrumenter har fra og med 1. januar 2018 erstattet IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. Implementeringseffekten er ført direkte mot egenkapitalen første januar 2018. Det vises til note 2 og note 4 i denne rapporten for ytterligere detaljer.

I 2018 ble tap på utlån 263 millioner kroner (341 millioner). Tap på utlån utgjorde 0,17 prosent av totale utlån (0,24 prosent).

På utlån til konsernets næringslivskunder er det i 2018 tapsført 223 millioner kroner (324 millioner), i all hovedsak knyttet til oljerelatert virksomhet.

På utlån til privatmarkedskunder er det i 2018 tapsført 40 millioner kroner (17 millioner). Av tapene på privatmarkedskunder var 17 millioner kroner på boliglån og 23 millioner tap på billån og forbrukslån i SpareBank 1 Finans Midt-Norge.

Samlede nedskrivninger på utlån og garantier per 31. desember 2018 utgjorde 909 millioner kroner (1.155 millioner). Av netto nedgang på 246 millioner kroner utgjorde konstateringer en reduksjon på 417 millioner og økning i avsetning for forventet tap 171 millioner.

Samlede problemlån (misligholdte og tapsutsatte) utgjør 1.682 millioner kroner (1.468 millioner) tilsvarende 1,0 prosent (0,99 prosent) av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Mislighold over 90 dager var 310 millioner kroner (284 millioner). I prosent av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var misligholdet 0,19 prosent (0,19 prosent). Av samlet mislighold er det tapsavsatt 30 millioner kroner (55 millioner), tilsvarende 14 prosent (20 prosent).

Misligholdet fordelte seg på næringslivskunder med 69 millioner kroner (75 millioner) og på privatmarkedskunder med 242 millioner (209 millioner).

Andre tapsutsatte engasjement utgjorde 1.372 millioner kroner (1.184 millioner). Av brutto utlån inklusive lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt utgjorde andre tapsutsatte engasjement 0,86 prosent (0,80 prosent). 527 millioner kroner (714 millioner) tilsvarende 52 prosent (60 prosent) er nedskrevet.

Andre tapsutsatte engasjement fordelte seg på næringslivskunder med 1.018 millioner kroner (1.164 millioner) og på privatmarkedskunder med 40 millioner (21 millioner).

Det er god kredittkvalitet i utlånsporteføljen. En svært stor andel av årets tap på utlån er knyttet til oljerelatert virksomhet, men også i denne del av porteføljen er utviklingen positiv.

Forvaltningskapital 161 milliarder
Bankens forvaltningskapital per 31. desember 2018 var 161 milliarder kroner (153 milliarder) og har økt med 8 milliarder tilsvarende 4,9 prosent det siste året. Forvaltningskapitalen har i hovedsak økt som følge av høyere utlånsvolum.

Per 31. desember 2018 er utlån på til sammen 40 milliarder kroner (37 milliarder) solgt fra SpareBank 1 SMN til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt. Disse lånene fremkommer ikke som utlån i bankens balanse. Kommentarene som omhandler vekst i utlån inkluderer dog utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt.

Høy vekst i utlån til bolig
Totale utlån økte med 11,5 milliarder kroner (11,2 milliarder), tilsvarende 7,8 prosent (8,2 prosent) i 2018 og var 160,3 milliarder (148,8 milliarder) per 31. desember 2018.

- Utlån til personkunder økte i 2018 med 9,4 milliarder kroner (9,3 milliarder) til 108,1 milliarder (98,7 milliarder). Vekst på 9,6 prosent (10,4 prosent)
- Utlån til bedriftskunder økte i 2018 med 2,1 milliarder kroner (1,5 milliarder) til 52,2 milliarder (50,1 milliarder). Vekst på 4,2 prosent (4,1 prosent)

Veksten i boliglån er høy, og bankens markedsandeler er økende. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånsportefølje og kvaliteten i boliglånsporteføljen er god.

Nye utlån til bedriftskunder er i hovedsak til landbruk og mindre bedrifter, og er prioritert utfra kapitalbegrensninger og lønnsomhetskrav.

SpareBank 1 SMN har i løpet av de siste årene økt andelen lån til personkunder, og andelen personmarkedslån av totale utlån var 67 prosent (66 prosent) per 31. desember 2018.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 5)

Innskudd

Innskudd fra kunder økte i 2018 med 4,1 milliarder kroner (9,3 milliarder) til 80,6 milliarder kroner (76,5 milliarder). Dette tilsvarer en vekst på 5,4 prosent (13,9 prosent).

- Innskudd fra personkunder økte med 1,3 milliarder kroner (2,0 milliarder) til 33,1 milliarder, tilsvarende 4,0 prosent (6,8 prosent)
- Innskudd fra bedriftskunder økte med 2,9 milliarder kroner (7,3 milliarder) til 47,6 milliarder, tilsvarende 6,5 prosent (19,5 prosent)
- Innskuddsdekningen i SpareBank 1 SMN var 67 prosent per 31. desember 2018 (68 prosent). Innskuddsdekningen inklusiv SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var 50 prosent (51 prosent)

Innskuddsveksten i banken var tilfredsstillende i 2018, både fra personkunder og bedriftskunder.

(Fordelt i henhold til sektor – se note 9)

Investeringsprodukter

Samlet kundeportefølje av investeringsprodukter ført utenfor bankens balanse var 9,8 milliarder kroner (10,0 milliarder) ved utgangen av 2018. Nedgangen på i alt 0,3 milliarder kroner på aksjefond er drevet av børsnedgang i siste del av 2018.

Investeringsprodukter, kundeporteføljer (mill. kr)	2018	2017	Endring
Aksjefond	5.932	6.235	-303
Spareforsikring	755	840	-85
Aktiv forvaltning	3.147	2.989	158
Totalt	**9.834**	**10.064**	**-230**

Forsikring

Bankens forsikringsportefølje har hatt en vekst på 9,3 prosent i 2018. Det har vært god vekst innenfor de ulike produktene, og størst på tjenestepensjon som har økt med 25 prosent.

Forsikring, premievolum (mill. kr)	2018	2017	Endring
Skadeforsikring	812	769	43
Personforsikring	351	327	24
Tjenestepensjon	289	232	57
Totalt	**1.452**	**1.328**	**124**

Privatmarked

Totale utlån i privatmarkedet er 113 milliarder kroner (103 milliarder) og totale innskudd 40 milliarder (37 milliarder) per 31. desember. Dette er utlån til og innskudd fra lønnstakere, landbrukskunder og enkeltpersonsforetak.

I privatmarkedet ble samlede driftsinntekter 2.027 millioner kroner (1.926 millioner) i 2018. Netto renteinntekter utgjorde 1.234 millioner kroner (1.137 millioner) og provisjonsinntektene 793 millioner (789 millioner). Inntektene har økt i hovedsak som følge av økte utlån og innskudd. Samlede inntekter økte med 101 millioner kroner. Avkastning på anvendt kapital i privatmarkedssegmentet ble 13,2 prosent (16,6 prosent). Anvendt kapital er basert på regulatoriske risikovekter og 15,0 prosent kapitalkrav, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlånsmarginen i 2018 ble 1,69 prosent (1,93 prosent), mens innskuddsmarginen ble 0,27 prosent (0,11 prosent) målt mot tremåneders NIBOR. Gjennomsnittet av gjennomsnittlig tremåneders NIBOR var 0,18 prosentpoeng høyere 2018 enn i 2017.

Utlåns- og innskuddsvekst i privatmarkedet i 2018 ble henholdsvis 9,3 prosent (10,0 prosent) og 7,7 prosent (6,7 prosent).

Kostnadene i privatmarkedet økte med 10 millioner kroner til 804 millioner i 2018, og bemanningen er redusert med 34 årsverk til 316 årsverk i 2018. Privatmarked innførte i 2018 et nytt CRM- system, Iver. Iver har effektivisert og forbedret kundebehandlingen og styrket samspillet mellom analog og digital betjening.

Det er lav risiko i utlån til privatkunder, noe som reflekteres i lave tap. Det er ingen indikasjoner på økte taps- og misligholdsnivåer i bankens boliglånsportefølje. Lånene er sikret med pant i boligeiendom.

Konserndirektør for privatmarked Svein Tore Samdal overtok stillingen som administrerende direktør i BN Bank fra 1. desember 2018. Nelly Maske er ny konserndirektør for privatmarkedsvirksomheten. Hun kommer fra stillingen som konserndirektør for Organisasjon og Utvikling.

Næringsliv

Utlån til næringslivskunder var 41 milliarder kroner (39 milliarder) og innskudd 39 milliarder (39 milliarder) per 31. desember 2018. Dette er en diversifisert portefølje med utlån til og innskudd fra i næringslivskunder i Trøndelag og Møre og Romsdal.

Driftsinntektene ble 1.329 millioner kroner (1.315 millioner) i 2018. Netto renteinntekter ble 1.110 millioner kroner (1.108 millioner) og provisjonsinntektene 219 millioner (207 millioner).

Kostnadene økte med 8 millioner kroner til 373 millioner i 2018, mens bemanningen er uendret i 2018 og var 148 årsverk ved årsskiftet.

Samlede tap i næringslivssegmentet er redusert og var 212 millioner kroner (318 millioner) i 2018. Tapene er i all vesentlighet knyttet til utfordringene innen oljerelatert virksomhet.

Avkastning på anvendt kapital for næringslivssegmentet ble 11,3 prosent i 2018 (10,5 prosent). Anvendt kapital er basert på regulatoriske risikovekter og 15,0 prosent kapitalkrav, tilsvarende konsernets målsetting om ren kjernekapitaldekning.

Utlåns- og innskuddsmargin ble henholdsvis 2,73 prosent (2,80 prosent) og minus 0,04 prosent (minus 0,11 prosent) per fjerde kvartal 2018.

Utlånene økte med 2,2 prosent (1,5 prosent) og innskuddene økte med 1,3 prosent (19,5 prosent) i 2018.

Datterselskaper

Samlet resultat i bankens datterselskaper i 2018 ble 225,1 millioner kroner (258,1 millioner) før skatt. Resultatene er fra selskapsregnskapene.

Resultat før skatt (mill. kr)	2018	2017	Endring
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	-22,9	2,6	-25,5
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	148,5	128,3	20,2
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	70,4	60,3	10,0
SpareBank 1 Markets	15,1	1,9	13,2
SpareBank 1 SMN Invest	8,0	43,3	-35,3
Andre selskaper	5,9	21,6	-15,7
Sum	**225,1**	**258,1**	**-33,1**

EiendomsMegler 1 Midt-Norge er markedsleder i Trøndelag og Møre og Romsdal med en svært sterk markedsposisjon, særlig i Trondheim. Markedsandelen i regionen skal fortsatt styrkes. Selskapet har i samarbeid med BN Bank etablert selskapet BN Bolig, hvor selskapene har en eierandel på 50 prosent hver. Satsingen på eiendomsmegling i Oslo-markedet skal i tillegg til inntekter fra eiendomsmegling også bidra til sterkere boliglånsvekst for BN Bank.

EiendomsMegler 1 Midt-Norge hadde et underskudd på 22,9 millioner kroner i 2018 (pluss 2,6 millioner). Resultatet er i hovedsak svekket av:

- Svakere resultat i EiendomsMegler 1 Midt-Norge på 20,2 millioner kroner (37,4 millioner). Inntektene er noe lavere enn i 2017 som følge av færre solgte enheter og lavere inntekt per enhet. Antall solgte enheter i 2018 var 6.633 mot 6.712 i 2017. Hovedårsaken til resultatsvekkelsen i EiendomsMegler 1 er økte kostnader som følge av pågående omstillingsprosjekter knyttet til digitalisering og ny forretningsmodell samt omfattende investering i traineeløp for å sikre riktig og relevant meglerkapasitet fremover
- 40,7 millioner kroner i negativt resultat før skatt (negativt resultat 32,3 millioner) i BN Bolig. EiendomsMegler 1 Midt-Norge konsoliderer resultatet fra BN Bolig som datterselskap. BN Bolig har bygget kapasitet til å ta en posisjon i eiendomsmeglingsmarkedet i Oslo

SpareBank 1 Finans Midt-Norge oppnådde et resultat på 148,5 millioner kroner i 2018 (128,3 millioner). Den gode resultatutviklingen skyldes sterk inntektsøkning og begrenset kostnadsvekst. Selskapets forretningsområder er hovedsakelig leasing til SMB-markedet og billån til privatkunder. Porteføljen av leasing- og billånsavtaler utgjør til sammen 7,5 milliarder kroner, hvorav leasingavtalene utgjør 2,9 milliarder (2,8 milliarder) og billån 4,6 milliarder (3,7 milliarder). Selskapet tilbyr også forbrukslån, og denne porteføljen var ved årsskiftet 0,3 milliarder kroner (0,2 milliarder).

SpareBank 1 SamSpar-bankene hadde per 31. desember 2018 en eierandel i SpareBank 1 Finans Midt-Norge på 27,9 prosent og Sparebanken Sogn og Fjordane en eierandel på 7,5 prosent. De øvrige aksjene eies av SpareBank 1 SMN.

SpareBank 1 Regnskapshuset SMN oppnådde i 2018 et overskudd før skatt på 70,4 millioner kroner (60,3 millioner). Resultatøkningen tilskrives god drift og at selskapet har hatt betydelig vekst, hovedsakelig gjennom oppkjøp av regnskapskontorer i Trøndelag og Møre og Romsdal. Selskapet har 450 ansatte og en årsomsetning på 445 millioner kroner. 10.000 virksomheter benytter Regnskapshuset, som er representert på 40 kontor og har en markedsandel på 26 prosent.

Selskapet retter seg mot SMB-segmentet med en teknologisk moderne plattform og et bredt tjenestespekter.

SpareBank 1 SMN Invest investerer i aksjer, hovedsakelig i regionale virksomheter. Selskapet hadde et overskudd i 2018 på 8,0 millioner kroner (43,3 millioner).

Verdiendringer og realisering av tap eller gevinster i selskapets samlede aksjebeholdning utgjør minus 0,9 millioner kroner av selskapet netto totale inntekter. Selskapet har i tillegg eierinteresser i eiendomsselskapet Grilstad Marina og resultatandelen fra dette selskapet var 13,4 millioner kroner i 2018.

SpareBank 1 Markets er datterselskap av SpareBank 1 SMN hvor SpareBank 1 SMN har en eierandel på 66,7 prosent. Øvrige eiere er SpareBank 1 Nord-Norge, SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 Østlandet og SamSpar-bankene. SpareBank 1 Markets har hovedkontor i Oslo og avdelinger i Trondheim, Ålesund og Stavanger. Det var 143 ansatte i selskapet ved årsskiftet.

SpareBank 1 Markets eier SpareBank 1 Kapitalforvaltning 100 prosent (tidligere Allegro Kapitalforvaltning og SpareBank 1 Nord-Norge Forvaltning). Selskapet er sentralt i SpareBank 1 Markets sin satsing på kapitalforvaltning med en samlet forvaltningskapital på 16 milliarder kroner. Selskapet har 17 ansatte.

SpareBank 1 Markets sitt konsernresultat før skatt per 31. desember 2018 ble 15,1 millioner kroner (1,9 millioner). Det har vært en sterk inntektsutvikling spesielt innenfor emisjoner av egenkapital og obligasjoner, aksjehandel og valuta-/rentederivat sammenlignet med foregående år.

DeBank

SpareBank 1 SMN kjøpte med virkning fra første januar 2019 aksjene i DeBank, som har hovedkontor i Trondheim og har 18 ansatte. Per første halvår 2018 hadde selskapet en utlånskapital på 90 millioner kroner, driftsinntekter på 6,0 millioner og resultat for skatt på minus 13,2 millioner. Ingen ansatte i DeBank blir overtallig som følge av oppkjøpet. DeBank vil inntil videre drives som datterselskap i SpareBank 1 SMN. SpareBank 1 SMN øker satsingen på små og mellomstore bedrifter og vil gjennom dette oppkjøpet styrke tilbudet innen fordringsfinansiering, som er et raskt voksende marked.

Søndre gate 4-10

SpareBank 1 SMN aksepterte 9. november 2017 et bud på eiendommen Søndre gate 4-10, bankens hovedkontor. SpareBank 1 SMN med datterselskaper vil leie tilbake ca. 70 prosent av arealet i en 15 års leiekontrakt med opsjon på forlengelse. Estimert årlig brutto årsleie i 2018 er 36,4 millioner kroner. Brutto eiendomsverdi var 755 millioner kroner og har gitt SpareBank 1 SMN en gevinst på 144 millioner. Transaksjonen ble sluttført i andre kvartal 2018 i form av salg av eiendomsselskapet Søndre gate 4-10.

Tilfredsstillende finansiering og god likviditet

Banken har en konservativ likviditetsstrategi. Strategien legger vekt på å ha likviditetsreserver som sikrer banken overlevelse i tolv måneder med ordinær drift og uten behov for ny ekstern finansiering.

Banken hadde per 31. desember 2018 likviditetsreserver på 26 milliarder kroner og var finansiert i 25 måneder med ordinær drift uten ny ekstern finansiering.

Myndighetene stiller krav til at kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffere til å tåle perioder uten tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankenes likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stressituasjon. LCR var beregnet til 183 prosent per 31. desember 2018 (164 prosent). Kravet er 100 prosent.

Konsernets innskuddsdekning per 31. desember 2018 inklusive SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt var 50 prosent (51 prosent).

Banken har god diversifisering mellom ulike finansieringskilder og -produkter. Andelen av bankens samlede pengemarkedsfinansiering med over ett års løpetid var 89 prosent (80 prosent) per 31. desember 2018.

SpareBank 1 Boligkreditt er en viktig finansieringskilde og boliglån for 38 milliarder kroner er solgt per 31. desember 2018.

Rating

Bankens rating hos Moody's og Fitch Ratings er henholdsvis A1 (outlook negative) og A- (outlook stable). Moody's endret i juli 2017 utsiktene for SpareBank 1 SMN og andre norske banker fra «stable» til «negative» outlook. Endringen er utløst som følge av innføring av EUs krisehåndteringsdirektiv i norsk lovgivning.

Soliditet

Ren kjernekapitaldekning per 31. desember 2018 ble 14,6 prosent (14,6 prosent). Konsernets målsetting for ren kjernekapitaldekning er 15,0 prosent. Myndighetskravet til ren kjernekapitaldekning er 14,1 prosent.

Risikoveid balanse (beregningsgrunnlaget) økte med 6,7 prosent i 2018 i all hovedsak som følge av høy boliglånsvekst og økt kapitalkrav knyttet til overgangsordningen i kapitalkravsregelverket. Ren kjernekapital økte med 7,0 prosent som følge av godt resultat også i 2018.

Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio) er 7,4 prosent (7,2 prosent).

Krav til ren kjernekapital inkludert kombinerte bufferkrav er 12 prosent. Inklusive et pilar 2-krav på 2,1 prosent er det samlede myndighetskravet til ren kjernekapital på 14,1 prosent.

Finanstilsynets endelige vurdering av tillegg for risikoer som ikke dekkes tilstrekkelig av pilar 1, ble fastsatt til 2,1 prosent i 2015. Påslaget er hovedsakelig knyttet til eierrisiko, markedsrisiko og konsentrasjonsrisiko på kreditt. SpareBank 1 SMN har mål om en ledelsesbuffer på om lag 1 prosent over samlede pilar 1 samt pilar 2-krav til å kunne absorbere svingninger i risikovektet balanse samt svingninger i konsernets resultat. På bakgrunn av dette er konsernets kapitalmål på 15 prosent, ved utgangen av 2018. I fjerde kvartal 2018 reduserte Finanstilsynet Pilar 2-påslaget til 1,9 prosent, dog minimum 1.794 millioner kroner, gjeldende fra 2019.

Finanstilsynet foreslo 18. oktober 2018 i et brev til Finansdepartementet at SpareBank 1 SMN, som en av flere regionbanker, skal defineres som systemviktig (SIFI). Får Finanstilsynet gjennomslag for sitt syn, må SpareBank 1 SMN oppfylle et SIFI-bufferkrav på to prosentpoeng. Samlet krav til ren kjernekapital vil da være på 16,1 prosent, gitt dagens nivå på motsyklisk buffer samt gjeldende Pilar 2 påslag.

Ren kjernekapitaldekning uten overgangsregler utgjorde 16,9 prosent per 31. desember 2018. Det økte bufferkravet motvirkes av effekten SpareBank 1 SMN vil oppnå når det særnorske kapitalkravet knyttet til overgangsreglene bortfaller.

Bankens egenkapitalbevis (MING)

Bokført verdi per egenkapitalbevis per 31. desember 2018 (inklusive et foreslått utbytte på 5,10 kroner) var 83,87 kroner (78,81) og resultatet per egenkapitalbevis ble 9,97 kroner (8,71).

Pris/Inntjening var 8,44 (9,44) og pris/bok 1,00 (1,04).

Kursen ved årsskiftet var 84,20 kroner og det er i 2018 utbetalt 4,40 kroner i utbytte per egenkapitalbevis for 2017.

SpareBank 1 SMNs vedtekter inneholder ikke begrensninger for eierne på omsetning av egenkapitalbevis.

Ved emisjoner rettet mot ansatte tilbys ansatte deltakelse etter gitte retningslinjer. I de tilfeller det gis rabatter i emisjoner rettet mot ansatte, vil bindingstid før eventuelt salg foreligge. Rettighetene til egenkapitalbevis utstedt ved emisjoner rettet mot ansatte kan ikke overdras.

SpareBank 1 SMN er ikke kjent med at det foreligger avtaler mellom egenkapitalbeviseierne som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for egenkapitalbevis.

Se for øvrig kapittelet Eierstyring og selskapsledelse.

Risikoforhold

Konsernets problemlån preges av utfordringene knyttet til offshorenæringen. Lån til oljerelatert virksomhet utgjør per 31. desember 2018 2,6 prosent av konsernets samlede utlån. Kredittkvaliteten i bankens øvrige utlånsportefølje er tilfredsstillende. Det har ikke vært noen smitteeffekter fra oljerelatert virksomhet til andre bransjer, og det foreligger ingen øvrige vesentlige konsentrasjoner i misligholdte og tapsutsatte engasjement.

Det er positive vekstsignaler både internasjonalt og i Norge, men det er økt usikkerhet knyttet til handelskonflikter. Den norske kronen har styrket seg gjennom 2018, men svekket seg noe mot slutten av året. Kronen er fortsatt på et relativt svakt nivå, noe som er positivt for norsk eksportnæring. Det forventes en viss styrking av kronen fremover. Reallønnsveksten forventes å øke noe. Kombinert med et fortsatt lavt rentenivå vurderer banken at tapsrisiko i bankens privatmarkedsportefølje vil være lav. Arbeidsledigheten er redusert i bankens markedsområde og banken legger til grunn at nivået vil være relativt moderat også fremover.

Kredittveksten blant norske husholdninger er fortsatt høyere enn lønnsveksten, men veksten er redusert gjennom 2018. Renteøkninger vil kunne påvirke boligprisene negativt, og det vil sannsynligvis virke dempende på kredittetterspørselen. Fallende boligpriser og forventingen om høyere renter vil sannsynligvis føre til økt sparerate i norske husholdninger, som vil kunne gi redusert omsetning for deler av norsk næringsliv.

Bankens resultater påvirkes direkte og indirekte av svingningene i verdipapirmarkedene og særlig verdsettelse av basisswapper bidrar til volatilitet. Den indirekte effekten skyldes i all hovedsak bankens eierandel i SpareBank 1 Gruppen hvor både forsikringsvirksomheten og fondsforvaltningsaktivitetene påvirkes av svingningene.

Banken er også eksponert for risiko knyttet til tilgang på ekstern finansiering. Dette reflekteres i bankens konservative likviditetsstrategi (se avsnitt foran om finansiering og likviditet).

Forsikringsfusjon

SpareBank 1 Gruppen og DNB inngikk 24. september 2018 avtale om å slå sammen sine forsikringsvirksomheter. Fusjonen ble godkjent av Finanstilsynet 21. desember og trådte i kraft med virkning fra 1. januar 2019. Det fusjonerte selskapets navn er Fremtind Forsikring. Som ledd i transaksjonen er

planen å fisjonere de individuelle personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring (livselskapet) og DNB Livsforsikring og de bedriftsbetalte personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring, til det fusjonerte selskapet. Denne delen av transaksjonen planlegges gjennomført i løpet av første kvartal 2019.

I transaksjonsavtalen er det lagt til grunn et bytteforhold på 80 prosent for SpareBank 1 Gruppen og 20 prosent for DNB. Dette bytteforholdet baserer seg på fremforhandlet markedsverdi av de to skadeforsikringsselskapene, inklusive verdien av personrisikoproduktene i den planlagte fisjonen. DNB skal deretter kjøpe seg opp til en eierandel på 35 prosent i selskapet. DNB har i tillegg sikret seg en opsjon på å kjøpe seg opp til 40 prosent eierandel.

I transaksjonen er det nye skadeselskapet verdsatt til 19,75 milliarder kroner, inklusive verdien av personrisikoprodukter. Fremtind, uten personrisikoproduktene, er verdsatt til 13,5 milliarder kroner. Basert på tall per 31. desember 2017 og proforma konsernregnskap, vil fusjonen og DNBs oppkjøp fra 20 til 35 prosent eierandel, samlet sett medføre en økt egenkapital for SpareBank 1 Gruppen på konsernnivå på ca. 4,7 milliarder kroner. Majoriteten (SpareBank 1-bankene og LO) sin andel av denne økningen er ca 2,5 milliarder kroner. SpareBank 1 SMN sin andel av denne økningen (19,5 prosent) utgjør ca. 488 millioner kroner. Dette gir imidlertid tilnærmet uendret ren kjernekapitaldekning i konsernet. Sistnevnte skyldes at den økte bokførte verdien av eierandelen i SpareBank 1 Gruppen AS øker fradraget i ren kjernekapital og øker risikovektet beregningsgrunnlag. Samlet sett vil dette tilnærmet nøytralisere effekten av økte bokførte verdier.

SpareBank 1 Gruppen (morselskapet) vil, før man hensyntar effekten av eventuell overføring av personrisikoproduktene, få en skattefri gevinst på ca. 1,71 milliarder kroner som følge av nedsalget til DNB. SpareBank 1 Gruppen sitt utbyttegrunnlag øker tilsvarende denne gevinsten. SpareBank 1 SMN sin andel av et eventuelt utbytte utgjør 334 millioner kroner. Utbyttet vil redusere verdien av konsernets bokførte verdi av investeringen i SpareBank 1 Gruppen, og dermed også redusere både fradraget i ren kjernekapital og størrelsen på risikovektet beregningsgrunnlag (ref. foregående avsnitt). Konsernets kapitaldekning vil således øke. Basert på konsernets regnskapstall per 31. desember 2018 vil dette medføre en økt ren kjernekapitaldekning på anslagsvis 0,3-0,4 prosentpoeng. Et eventuelt utbytte fra SpareBank 1 Gruppen vil være betinget av kapitalsituasjonen og beslutninger i selskapets styrende organer og kan ikke gjennomføres før tidligst i andre kvartal 2019.

Samfunnsansvar

De fire kjerneverdiene helhjerta, ansvarlig, likandes og dyktig er alle knyttet til arbeidet med samfunnsansvar. Ansvarlig er den viktigste rettesnoren for SpareBank 1 SMN sitt arbeid med samfunnsansvar.

SpareBank 1 SMN arbeider med samfunnsansvar for å styrke konkurransekraften, redusere risiko, tiltrekke seg gode kunder, investorer og dyktige ansatte samt øke nyskapingen og utvikle regionen som konsernet er en del av. Slik skaper SMN verdier på en ansvarlig og bærekraftig måte for alle interessenter.

SpareBank 1 SMN rapporterer bankens prestasjoner innen samfunnsansvar og bærekraft i henhold til den globalt anerkjente standarden til Global Reporting Initiative (GRI).) Les mer om bankens samfunnsansvar i eget kapittel i årsrapporten – se her. SpareBank 1 SMN har hatt en god bærekraftig utvikling i 2018.

SpareBank 1 SMN har også tilsluttet seg FNs Global Compact med de forpliktelser det innebærer. SpareBank 1 SMN utviklet i 2017 en ny strategi for samfunnsansvar. Strategien beskriver konkrete mål innen temaene

- Ansvarlige produkter og tjenester
- Kommunikasjon og åpenhet
- Etikk og antikorrupsjon
- Miljø og klima
- Medarbeidere og organisasjon

Ansvarlige produkter og tjenester
SpareBank 1 SMN har egne policyer for bærekraft i utlån, egne eierposisjoner og forvaltning. I tillegg utvikler banken egne bærekraftige produkter. I den daglige driften betyr policyene blant annet at SpareBank 1 SMN skal:

1. Ikke ta eierposisjoner eller yte lån til selskaper som ikke etterlever våre prinsipper, og medta forbehold om oppfølging og konsekvens ved avvik i finansiering der selskapene driver i bransjer, land og regioner med spesielt høy risiko
2. Legge press på kundene og selskapene vi investerer i slik at de har gode rutiner og prosesser for å gjøre riktige etiske, miljømessige og bærekraftige valg, og for å påvirke selskaper de har eierposisjoner i gjennom aktiv eierstyring
3. Kreve dokumentasjon på at kunder har fulgt opp forhold som bryter våre prinsipper
4. Ta konsekvensen av avvik som ikke følges opp gjennom å ikke fornye eller forlenge lån, eller avvikle eierposisjoner

Banken gjennomfører løpende ESG-screening av alle bankens eksisterende fondsleverandører.

Kommunikasjon og åpenhet
SpareBank 1 SMNs strategi for samfunnsansvar definerer hvordan banken skal arbeide med interessentene. SMN forsøker kontinuerlig å identifisere og engasjere egne omgivelser, og integrere innspill i viktige beslutningsprosesser. SpareBank 1 SMN møter legitime krav og forventninger fra bankens interessenter på en åpen og konstruktiv måte. Banken har derfor en egen definert prosess for interessentarbeidet, forankret i styret. Strategien påpeker eksempelvis at SpareBank 1 SMN skal:

1. Definere interessenter bredt og strategisk og søke muligheter
2. Prioritere interessenter etter hvilken verdi interessenten har for banken
3. Være åpen, tydelig, nysgjerrig og konstruktiv i dialogen med interessentene
4. Søke etter partnerskap og dele suksesshistorier med interessentene
5. Inkludere interessentenes synspunkter i selskapsstyringen

Etikk og antikorrupsjon
Banken vedtok oppdaterte etiske retningslinjer i 2017. Retningslinjene regulerer blant annet den enkelte medarbeiders forhold til kunder, leverandører, konkurrenter og omverden.

I tillegg til de etiske retningslinjene har SpareBank 1 SMN etablert en egen varslingsrutine. Varslingsrutinene ivaretar kravene i arbeidsmiljøloven, for varsling av kritikkverdige forhold i virksomheten.

Varslingsrutinen legger også til rette for at ansatte kan varsle til bankens eksterne varslingsmottak samt varsle anonymt dersom varsleren ønsker dette.

SpareBank 1 SMN har i 2018 implementert et nytt system for hendelsesrapportering i samarbeid med en ekstern leverandør.

Miljø og klima
Det er spesielt viktig for oss som regionbank å ta ansvar for bærekraft i investeringer og utlån. SpareBank 1 SMN er forpliktet til å gjøre det banken kan for å støtte opp om FNs bærekraftmål, og banken er opptatt av at selskaper banken investerer i eller låner penger til tar bærekraftige valg.

SpareBank 1 SMN har sertifisert eget miljøstyringssystem etter standarden for Miljøfyrtårn. Banken rapporterer eget energiforbruk og klimautslipp hver vår til den norske Stiftelsen Miljøfyrtårn. Miljøstyringssystemet sørger for kontinuerlig forbedring av bankens egne miljøprestasjoner.

Medarbeidere og organisasjon
Det er store endringer i bransjen som skaper et stort behov for endring i bankens kompetanseprofil. Fremover vil banken ha behov for færre medarbeidere i produksjon, flere i digital utvikling og flere i digitalt salg, analyse og forretningsutvikling.

SpareBank 1-alliansen har en felles digital læringsplattform (LMS), som gjør kurs og treningsprogrammer tilgjengelig for medarbeidere. SpareBank 1 SMN har i 2017 i tillegg arbeidet med en ny prosess og nye verktøy for kompetanseutvikling og -styring. Prosjektet Ny arbeidshverdag skal sikre at banken, parallelt med utvikling og implementering av nye systemer og prosesser, utvikler riktig kompetanse. Det vises til kapittelet menneskene og note 22 Personalkostnader for mer informasjon om arbeidsmiljø, likestilling og andre medarbeiderrelaterte forhold.

Utsikter

De økonomiske utsiktene i Midt-Norge er gode. Bankens forventningsbarometer viser økt optimisme i næringslivet.

Styret er tilfreds med at banken fortsatt styrker posisjonen i privatmarkedet med flere kunder og sterk vekst i utlån til boligformål. Dette bekrefter at strategien med å være en digital bank med personlig og lokal signatur fungerer. Banken legger til grunn en utlånsvekst som er i overkant av markedsveksten også i 2019.

Banken styrker posisjonen som den ledende banken for små bedrifter gjennom et bredt produktspekter, gode digitale løsninger og kompetente rådgivere. Gjennom oppkjøpet av DeBank utvides produktspekteret overfor bedriftene. Utlånsveksten til næringslivskunder er primært på små og mellomstore bedrifter. Dette forventes å fortsette.

Tapene i 2018 er lavere enn i 2017, og er i all hovedsak innenfor oljerelatert virksomhet. Det er en positiv utvikling i bankens eksponering innen denne porteføljen. I bankens øvrige utlånsportefølje er det fortsatt svært lite tap. Tap på utlån er på et lavt nivå, og banken forventer at tapene i 2019 ikke vil være høyere enn i 2018.

Finansbransjen står foran store endringer. Betalingsdirektivet PSD2 vil gi store muligheter for bedre kundeopplevelser. Banken og SpareBank 1-alliansen har satt ambisiøse mål om å tilby bedre tjenester og tilføre mer verdi for eksisterende og nye kunder. Investeringene vil øke som følge av dette, men morbankens ambisjon om nullvekst i kostnader står fast.

SpareBank 1 Gruppen og DNBs sammenslåing av skadeforsikringsvirksomhetene bekrefter verdien av bankenes distribusjonsmodell, medfører økt effektivitet samt ytterligere styrking av konkurransekraften i forsikringsmarkedet. Banken får en betydelig gevinst i 2019 som følge av transaksjonen.

Ren kjernekapitaldekning er på 14,6 prosent og i underkant av konsernets målsetting. Uvektet kapitaldekning på 7,4 prosent viser at banken er meget solid. Banken vil fortsatt arbeide med kapitaleffektivisering for å styrke lønnsomhet og ivareta soliditet. Styret legger til grunn at konsernets kapitalmål vil nås gjennom styring av de kapitalkrevende aktivitetene. I fjerde kvartal 2018 reduserte finanstilsynet bankens Pilar-2 krav med 0,2 prosentpoeng til 1,9 prosent, gjeldende fra 2019.

Konsernsjef Finn Haugan vil våren 2019 fratre etter 28 år i stillingen. Jan Frode Jansson tiltrer som konsernsjef fra samme tidspunkt.

Styret er godt fornøyd med konsernets prestasjoner og resultater i 2018 og forventer at 2019 blir et godt år med styrket bankdrift, god vekst og forbedret soliditet.

Trondheim, 5. mars 2019
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal Styrets leder	Bård Benum Nestleder	Paul E. Hjelm-Hansen
Mette Kamsvåg	Tonje Eskeland Foss	Morten Loktu
Janne T. Thomsen	Erik Gunnes Ansatterepresentant	Venche Johnsen Ansatterepresentant
		Finn Haugan Konsernsjef

Resultatregnskap

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Noter	Konsern 2018	Konsern 2017
3.173	3.335	Renteinntekter effektiv rentes metode	5,19	3.660	3.434
399	401	Andre renteinntekter		398	395
1.599	1.640	Rentekostnader	5,19	1.655	1.600
1.972	**2.097**	**Netto renteinntekter**		**2.403**	**2.225**
1.098	1.102	Provisjonsinntekter	5,20	1.387	1.390
98	92	Provisjonskostnader	5,20	168	168
38	32	Andre driftsinntekter	5,20	958	783
1.038	**1.042**	**Netto provisjons- og andre inntekter**		**2.177**	**2.005**
629	516	Utbytte	21,44	8	6
-	-	Netto resultat fra eierinteresser	5,21,39	416	437
146	152	Netto resultat fra finansielle instrumenter	5,21	334	317
776	**668**	**Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser**		**757**	**760**
3.786	**3.807**	**Sum netto driftsinntekter**		**5.337**	**4.989**
575	577	Personalkostnader	22,24	1.584	1.426
634	685	Andre driftskostnader	23,32,33	1.040	943
1.209	**1.262**	**Sum driftskostnader**		**2.624**	**2.369**
2.577	**2.546**	**Resultat før tap**		**2.713**	**2.621**
323	229	Tap på utlån og garantier	5,11	263	341
2.253	**2.316**	**Resultat før skatt**		**2.450**	**2.279**
403	456	Skattekostnad	25	509	450
-	62	Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	39	149	-1
1.850	**1.922**	**Resultat for regnskapsåret**		**2.090**	**1.828**
33	36	Hybridkapitaleiernes andel av periodens resultat		37	33
1.162	1.207	Egenkapitalbeviseiernes andel av periodens resultat		1.291	1.128
655	680	Grunnfondskapitalens andel av periodens resultat		727	636
		Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av periodens resultat		34	32
1.850	**1.922**	**Resultat for regnskapsåret**		**2.090**	**1.828**
		Resultat/Utvannet resultat per egenkapitalbevis		9,97	8,71

Totalresultat

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Noter	Konsern 2018	Konsern 2017
1.850	1.922	Resultat for regnskapsåret		2.090	1.828
		Poster som ikke vil bli reklassifisert til resultat			
-24	18	Aktuarielle gevinster og tap pensjoner	24	18	-20
6	-6	Skatt på estimatavvik pensjon		-6	5
-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		1	4
-18	12	Sum		13	-11
		Poster som vil bli reklassifisert til resultat			
15	-	Endring i virkelig verdi for investeringer tilgjengelig for salg		-	15
-	-2	Verdiendring utlån klassifisert til virkelig verdi over totalresultat		-2	-
-	-	Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet		-38	4
15	-2	Sum		-40	19
-3	**11**	**Sum andre inntekter og kostnader**		**-27**	**8**
1.847	**1.933**	**Totalresultat for regnskapsåret**		**2.063**	**1.836**
33	36	Hybrikapitaleiernes andel av periodens totalresultat		37	33
1.160	1.213	Egenkapitalbeviseiernes andel av periodens totalresultat		1.274	1.132
654	684	Grunnfondskapitalens andel av periodens totalresultat		718	638
		Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av periodens totalresultat		34	32
1.847	**1.933**	**Totalresultat for regnskapsåret**		**2.063**	**1.836**

Utvidet resultatregnskap består av poster ført direkte mot egenkapitalen som ikke er transaksjoner med eiere, jfr IAS 1.

Balanse

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	(mill. kr)	Noter	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
		EIENDELER			
3.313	883	Kontanter og fordringer på sentralbanker	4,26	883	3.313
9.543	11.178	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4,8,15,26,28	5.074	4.214
104.769	112.659	Netto utlån til kunder	4,5,9,10,11,12, 15,26,28	119.728	110.959
19.895	20.428	Sertifikater og obligasjoner	4,15,26,27,29	20.348	19.736
4.328	3.914	Derivater	4,14,26,27,30	4.119	4.351
169	391	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	4,26,27,31	1.873	1.825
3.940	4.309	Investering i eierinteresser	39,40,41,44	6.098	5.760
3.120	2.610	Investering i konsernselskaper	39,41	-	-
82	82	Virksomhet holdt for salg	31,33,39	43	649
522	533	Immaterielle eiendeler	32	851	793
703	733	Øvrige eiendeler	5,24,25,33,34	1.687	1.654
150.383	**157.720**	**Sum eiendeler**	**13,16,17**	**160.704**	**153.254**
		GJELD			
9.047	8.546	Innskudd fra kredittinstitusjoner	4,8,26,28	9.214	9.607
77.362	81.448	Innskudd fra og gjeld til kunder	4,5,26,28,35	80.615	76.476
42.194	44.269	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4,26,28,36	44.269	42.194
3.341	2.933	Derivater	14,26,27,30	2.982	3.343
909	1.892	Annen gjeld	24,26,27,37	2.670	1.923
-	-	Virksomhet holdt for salg	39	1	1
2.159	2.224	Ansvarlig lånekapital	4,26,28,38	2.268	2.201
135.011	**141.311**	**Sum gjeld**	**18**	**142.018**	**135.744**
		EGENKAPITAL			
2.597	2.597	Eierandelskapital	43	2.597	2.597
-0	-0	Egenbeholdning eierandelskapital	43	-4	-8
895	895	Overkursfond		895	895
5.079	5.602	Utjevningsfond		5.594	5.072
571	661	Avsatt utbytte		661	571
322	373	Avsatt gaver		373	322
4.831	5.126	Grunnfondskapital		5.126	4.831
126	155	Fond for urealiserte gevinster		155	126
-	-	Annen egenkapital		1.608	1.547
950	1.000	Hybridkapital	3,6	1.043	993
		Ikke-kontrollerende eierinteresser		637	565
15.372	**16.409**	**Sum egenkapital**	**6,44**	**18.686**	**17.510**
150.383	**157.720**	**Sum gjeld og egenkapital**	**16,17**	**160.704**	**153.254**

Endring i egenkapital

Morbank	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital						
(mill. kr)	Eier-andels-kapital	Over-kurs-fond	Grunn-fonds-kapital	Utjev-nings-fond	Utbytte og gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen-kapital	Hybrid-kapital	Sum egen-kapital
Egenkapital per 1.1.17	**2.597**	**895**	**4.499**	**4.490**	**609**	**126**	**-**	**950**	**14.166**
Periodens resultat	-	-	327	580	893	17	-	33	1.850
Utvidede resultatposter									
Virkelig verdiendring for investeringer over totalresultat	-	-	-	-	-	-	15	-	15
Estimatavvik pensjoner	-	-	-	-	-	-	-18	-	-18
Sum utvidede resultatposter	-	-	-	-	-	-	-3	-	-3
Totalresultat for perioden	-	-	327	580	893	17	-3	33	1.847
Transaksjoner med eierne									
Utbetalt utbytte for 2016	-	-	-	-	-389	-	-0	-	-390
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-220	-	-	-	-220
Betalte renter hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-33	-33
Kjøp og salg egne egenkapitalbevis	0	-	-	0	-	-	-	-	0
Andre egenkapitalføringer	-	-	5	9	-	-17	3	-	-
Sum transaksjoner med eierne	0	-	5	9	-609	-17	3	-33	-642
Egenkapital per 31.12.17	**2.597**	**895**	**4.831**	**5.079**	**893**	**126**	**-**	**950**	**15.372**

Morbank	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital						
(mill. kr)	Eier-andels-kapital	Over-kurs-fond	Grunn-fonds-kapital	Utjev-nings-fond	Utbytte og gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen-kapital	Hybrid-kapital	Sum egen-kapital
Egenkapital per 31.12.17	**2.597**	**895**	**4.831**	**5.079**	**893**	**126**	**-**	**950**	**15.372**
Implementeringseffekt IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-17	-	-17
Egenkapital per 1.1.18	**2.597**	**895**	**4.831**	**5.079**	**893**	**126**	**-17**	**950**	**15.355**
Periodens resultat	-	-	297	526	1.034	29	-	36	1.922
Utvidede resultatposter									
Verdiendring utlån klassifisert til virkelig verdi over totalresultat							-2		-2
Estimatavvik pensjoner	-	-	-	-	-	-	12	-	12
Sum utvidede resultatposter	-	-	-	-	-	-	11	-	11
Totalresultat for perioden	-	-	297	526	1.034	29	11	36	1.933
Transaksjoner med eierne									
Utbetalt utbytte for 2017	-	-	-	-	-571	-	-	-	-571
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-322	-	-	-	-322
Ny hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	1.000	1.000
Tilbakekjøp hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-950	-950
Betalte renter hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-36	-36
Kjøp og salg egne egenkapitalbevis	0	-	-	0	-	-	-	-	0
Andre egenkapitalføringer	-	-	-2	-4	-	-	6	-	-0
Sum transaksjoner med eierne	0	-	-2	-4	-893	-	6	14	-879
Egenkapital per 31.12.18	**2.597**	**895**	**5.126**	**5.602**	**1.034**	**155**	**-**	**1.000**	**16.409**

Konsern	Kontrollerende eierinteresser									
	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital							
(mill. kr)	Eier-andels-kapital	Over-kurs-fond	Grunn-fonds-kapital	Utjev-nings-fond	Utbytte og gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen-kapital	Hybrid-kapital	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egen-kapital
Egenkapital per 1.1.17	**2.593**	**895**	**4.499**	**4.487**	**609**	**139**	**1.656**	**950**	**425**	**16.253**
Periodens resultat	-	-	327	580	893	17	-54	33	32	1.828
Utvidede resultatposter										
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
Virkelig verdiendring for investeringer over totalresultat	-	-	-	-	-	-	15	-	-	15
Estimatavvik pensjoner	-	-	-	-	-	-	-16	-	1	-15
Sum utvidede resultatposter	-	-	-	-	-	-	7	-	1	8
Totalresultat for perioden	-	-	327	580	893	17	-46	33	32	1.836
Transaksjoner med eierne										
Utbetalt utbytte for 2016	-	-	-	-	-389	-	-0	-	-	-390
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-220	-	-	-	-	-220
Ny hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	43	-	43
Betalte renter hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-33	-	-33
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	0	-	-	0	-	-	-	-	-	0
Egne egenkapitalbevis i SB1 Markets*)	-4	-	-	-4	-	-	-12	-	-	-21
Andre egenkapitalføringer	-	-	5	9	-	-30	-31	-	2	-44
Andre transaksjoner tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-21	-	-	-21
Endring ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-	-	-	-	-	105	105
Sum transaksjoner med eierne	-4	-	5	5	-609	-30	-63	9	107	-580
Egenkapital per 31.12.17	**2.588**	**895**	**4.831**	**5.072**	**893**	**126**	**1.547**	**993**	**565**	**17.510**

*) Beholdning av egne egenkapitalbevis som ledd i SpareBank i Markets' tradingaktivitet

(mill. kr)	Kontrollerende eierinteresser									
	Innskutt egenkapital		Opptjent egenkapital							
	Eier-andels-kapital	Over-kurs-fond	Grunn-fonds-kapital	Utjev-nings-fond	Utbytte og gaver	Fond for urealiserte gevinster	Annen egen-kapital	Hybrid-kapital	Ikke-kontrollerende eierinteresser	Sum egen-kapital
Egenkapital per 31.12.17	**2.588**	**895**	**4.831**	**5.072**	**893**	**126**	**1.547**	**993**	**565**	**17.510**
Implementeringseffekt IFRS 9	-	-	-	-	-	-	-24	-	-	-24
Egenkapital per 1.1.18	**2.588**	**895**	**4.831**	**5.072**	**893**	**126**	**1.523**	**993**	**565**	**17.486**
Periodens resultat	-	-	297	526	1.034	29	131	37	34	2.090
Utvidede resultatposter										
Andre inntekter og kostnader tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-38	-	-	-38
Verdiendring utlån klassifisert til virkelig verdi over totalresultat	-	-	-	-	-	-	-2	-	-	-2
Estimatavvik pensjoner	-	-	-	-	-	-	13	-	-	13
Sum utvidede resultatposter	-	-	-	-	-	-	-27	-	-	-27
Totalresultat for perioden	-	-	297	526	1.034	29	105	37	34	2.063
Transaksjoner med eierne										
Utbetalt utbytte for 2017	-	-	-	-	-571	-	-	-	-	-571
Besluttet utbetalt til gaveformål	-	-	-	-	-322	-	-	-	-	-322
Ny hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	1.000	-	1.000
Tilbakekjøp hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-950	-	-950
Betalte renter hybridkapital	-	-	-	-	-	-	-	-37	-	-37
Kjøp og salg av egne egenkapitalbevis	0	-	-	0	-	-	-	-	-	0
Egne egenkapitalbevis i SB1 Markets*)	4	-	-	0	-	-	11	-	-	15
Andre egenkapitalføringer	-	-	-2	-4	-	-	-5	-	-	-12
Andre transaksjoner tilknyttede foretak og felleskontrollert virksomhet	-	-	-	-	-	-	-24	-	-	-24
Endring ikke-kontrollerende eierinteresser	-	-	-	-	-	-	-	-	38	38
Sum transaksjoner med eierne	4	-	-2	-4	-893	-	-19	13	38	-863
Egenkapital per 31.12.18	**2.592**	**895**	**5.126**	**5.594**	**1.034**	**155**	**1.608**	**1.043**	**637**	**18.686**

*) Beholdning av egne egenkapitalbevis som ledd i SpareBank i Markets' tradingaktivitet

Kontantstrømoppstilling

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
1.850	1.922	Resultat etter skatt	2.090	1.828
50	66	+ Av- og nedskrivninger	98	102
323	229	+ Tap på utlån/garantier	263	341
2.223	**2.218**	**Tilført fra årets virksomhet**	**2.451**	**2.271**
656	366	Reduksjon/(økning) øvrige fordringer	170	480
-455	575	Økning/(reduksjon) annen gjeld	387	-339
-8.593	-8.138	Reduksjon/(økning) utlån	-9.059	-9.946
-1.340	-1.636	Reduksjon/(økning) utlån kredittinstitusjoner	-860	-322
8.972	4.086	Økning/(reduksjon) innskudd kunder	4.140	9.308
-1.252	-501	Økning/(reduksjon) innskudd kredittinstusjoner	-393	-902
-2.259	-533	Reduksjon/(økning) sertifikater og obligasjoner	-613	-2.179
-2.047	**-3.563**	**A) Netto likviditetsendring fra virksomhet**	**-3.778**	**-1.629**
-100	-60	Brutto investeringer bygninger/driftsmidler	-126	383
5	-	Avgang bygninger/driftsmidler	-	5
-145	140	Netto innbetalt kapital tilknyttede selskaper/datterselskaper	232	-685
94	-222	Reduksjon/(økning) aksjer og eierinteresser	-47	-249
-146	**-141**	**B) Netto likviditetsendring investeringer**	**59**	**-546**
-27	66	Økning/(reduksjon) i ansvarlig lånekapital	66	-27
0	0	Innbetalinger/(utbetalinger) knyttet til eierandelskapital	15	-21
-390	-571	Utbetalt utbytte	-571	-390
-220	-322	Besluttet gaveutdeling	-322	-220
-	1.000	Ny hybridkapital	1.000	-
-	-950	Tilbakekjøp hybridkapital	-950	-
-33	-36	Betalte renter hybridkapital	-37	-33
5.860	2.087	Økning/(reduksjon) annen langsiktig gjeld	2.088	5.862
5.191	**1.274**	**C) Netto likviditetsendringer finansiering**	**1.289**	**5.173**
2.998	**-2.430**	**A) + B) + C) Netto endringer i likvider i året**	**-2.430**	**2.998**
315	3.313	Likviditetsbeholdning per 1.1	3.313	315
3.313	883	Likviditetsbeholdning ved utgangen av året	883	3.313
2.998	**-2.430**	**Endring**	**-2.430**	**2.998**

Noter til regnskapet

Note	Side	
1	96	Generell informasjon
		Likviditetsrisiko
2	97	Regnskapsprinsipper
3	106	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper
4	109	Overgangsnote IFRS 9
5	112	Segmentinformasjon
6	115	Kapitaldekning og kapitalstyring
7	117	Risikoforhold
		Kredittrisiko
8	121	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld
9	122	Utlån til og fordringer på kunder
10	129	Fraregning av finansielle eiendeler
11	131	Tap på utlån og garantier
12	134	Kreditteksponering for hver interne risikorating
13	136	Maksimal kreditteksponering
14	139	Finansielle instrumenter og motregning
15	140	Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler
		Markedsrisiko
16	143	Markedsrisiko knyttet til renterisiko
17	144	Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering
		Likviditetsrisiko
18	145	Likviditetsrisiko
		Resultatregnskap
19	146	Netto renteinntekter
20	147	Netto provisjons- og andre inntekter
21	148	Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser
22	149	Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte
23	154	Andre driftskostnader
24	155	Pensjon
25	159	Skatt
		Balanse
26	161	Klassifisering av finansielle instrumenter
27	162	Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter
28	165	Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost
29	167	Sertifikater og obligasjoner
30	168	Finansielle derivater
31	170	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser
32	173	Immaterielle eiendeler
33	174	Eiendom, anlegg og utstyr
34	176	Øvrige eiendeler

35	177	Innskudd fra og gjeld til kunder
36	178	Gjeld ved utstedelse av verdipapirer
37	179	Annen gjeld og forpliktelse
38	181	Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån
39	182	Investering i eierinteresser
		Øvrige opplysninger
40	186	Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning
41	187	Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper
42	188	Eierandelskapital- og eierstruktur
43	190	Resultat per aksje
44	191	Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

Note 1 - Generell informasjon

Beskrivelse av virksomheten
Se virksomhetsbeskrivelse presentert i årsrapporten.

Konsernet SpareBank 1 SMN
SpareBank 1 SMN har sitt hovedkontor i Trondheim, Søndre gate 4. Bankens markedsområder er i hovedsak Trøndelag og Nordvestlandet.

Konsernregnskapet for 2018 ble godkjent av styret 5. mars 2019.

Note 2 - Regnskapsprinsipper

Grunnlaget for utarbeidelse av det konsoliderte årsregnskapet
Konsernregnskapet 2018 for SpareBank 1 SMN er satt opp i overensstemmelse med internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er gjort gjeldende i Norge. Dette omfatter også tolkninger fra Den internasjonale tolkningskomité for finansiell rapportering (IFRIC) og dens forgjenger, Den faste tolkningskomité (SIC). Målegrunnlaget for konsernregnskapet er historisk kost med de unntak som er beskrevet nedenfor. Regnskapet er avlagt basert på IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges per 31. desember 2018.

Implementerte regnskapsstandarder og andre relevante endringer i regelverk i 2018
Anvendte regnskapsprinsipper er konsistente med prinsippene anvendt i foregående regnskapsperiode, med unntak av de endringene i IFRS som har blitt implementert av konsernet i inneværende regnskapsperiode. Nedenfor er det listet hvilke endringer i IFRS med virkning for 2018-regnskapet som har vært relevante for samt effekten dette har hatt på konsernets årsregnskap.

Følgende nye og endrede regnskapsstandarder og fortolkninger er første gang anvendt i 2018:

IFRS 15 Driftsinntekter fra kontrakter med kunder
IFRS 15 erstatter IAS 11 Anleggskontrakter, IAS 18 Driftsinntekter og tilhørende tolkninger og den gjelder, med begrensede unntak, for all inntekt som stammer fra kontrakter med kunder. IFRS 15 etablerer en fem-stegs modell for regnskapsmessig behandling av inntekter som stammer fra kontrakter med kunder og krever at inntekter er innregnet til det beløp som reflekterer vederlaget som virksomheten forventer i bytte mot å overføre en vare eller en tjeneste til en kunde.

IFRS 15 krever at virksomheter bruker skjønn, og tar hensyn til alle relevante fakta og omstendigheter når kundekontraktene vurderes i de ulike stegene i modellen. Standarden spesifiserer også regnskapsføringen knyttet til de marginale utgiftene knyttet til oppnåelse av en kontrakt og de utgiftene som foretaket pådrar seg for å oppfylle denne kontrakten. I tillegg krever standarden omfattende noteopplysninger.

Konsernet implementerte IFRS 15 ved bruk av full retrospektiv metode. Det er ikke gitt opplysninger om overgangseffektene til IFRS 15 på inneværende regnskapsperiode da den praktiske løsningen i IFRS 15.C4 som gir unntak for dette kravet har blitt anvendt. Konsernet har ikke anvendt noen av de andre tilgjengelige valgfrie praktiske løsningene. Standarden har ikke vesentlig betydning for konsernets inntektsføringsprinsipper.

IFRS 9 Finansielle instrumenter
IFRS 9 Finansielle instrumenter erstatter IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. IFRS 9 er gjeldende fra første januar 2018 og er godkjent av EU. For en oversikt over kvantitative effekter ved implementering av IFRS 9 vises det til note 4 Overgangsnote IFRS 9.

En beskrivelse av nye krav i IFRS 9 og endringer fra tidligere standard følger under. Videre følger en beskrivelse av hvilke valg SpareBank 1 SMN har tatt. For beskrivelse av prinsippene etter IAS 39 som er benyttet i 2017 vises det til årsrapporten for 2017.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler
Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter
Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger er presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kredittmargin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og

hovedstol, og instrumenter som holdes i en forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer. Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over OCI kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold. Finansielle instrumenter klassifisert til virkelig verdi er omtrent i samme omfang som etter tidligere regelverk.

Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter
Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapsføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse, kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

Finansielle forpliktelser
For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi over resultatet, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet.

Sikringsbokføring
IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuende) effektivitetstest, mens sikringseffektiviteten etter IAS 39 må vurderes både prospektivt og retrospektivt (tilbakeskuende). Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Banken har videreført sikringsbokføring etter IAS 39.

Tapsnedskrivning utlån
Etter tidligere regler under IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene derimot innregnes basert på forventet kredittap (ECL). Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Metodikken i IFRS 9 standarden innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivninger kommer tidligere. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en nedgangskonjunktur.

Nærmere beskrivelse av bankens nedskrivningsmodell
Tapsanslaget lages kvartalsvis, og bygger på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Banken benytter tre makroøkonomiske scenarier for å ta hensyn til ikke-lineære aspekter av forventede tap. De ulike scenarier benyttes for å justere aktuelle parametre for beregning av forventet tap, og et sannsynlighetsvektet gjennomsnitt av forventet tap i henhold til respektive scenarier blir innregnet som tap.

Tapsestimatene beregnes basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette danner grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:
Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:
I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig. SpareBank 1 SMN har besluttet å benytte både absolutte og relative endringer i livstids-PD som kriterie for flytting til trinn 2. Den viktigste driveren for en vesentlig endring i kredittrisiko er kvantitativ endring i PD på balansedagen sammenlignet med PD ved første gangs innregning. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig

endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i PD minimum være over 0,6 prosentpoeng. I tillegg vil kunder med med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse alltid flyttes til trinn 2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking.

Kriteriene for bevegelse mellom trinn 1 og trinn 2 er symmetriske. Dersom en eiendel i trinn 2 ikke lenger er ansett å ha vesentlig økt kredittrisiko sammenlignet med første gangs innregning, vil eiendelen migreres tilbake til trinn 1.

Trinn 3:
I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og hvor det på balansedato er objektive bevis på verdifall som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under tidligere regelverk var definert som misligholdte og nedskrevne.

Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs innregning (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet om følgende tapshendelser:

- vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- ikke uvesentlig mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- konsernet innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- på grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte fremtidige kontantstrømmer diskontert med den finansielle eiendelens opprinnelige effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en nedskrivningskonto og tapet innregnes i resultatregnskapet.

Presentasjonsvaluta
Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Konsolidering
Konsernregnskapet omfatter banken og alle datterforetak som ikke er planlagt avhendet i nær framtid og derfor skal klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5. Som datterforetak regnes alle foretak hvor banken har kontroll, det vil si makt til å styre et foretaks finansielle og driftsmessige prinsipper i den hensikt å oppnå fordeler av foretakets aktiviteter. Datterforetak er konsolidert fra det tidspunkt banken har overtatt kontroll, og det tas ut av konsolideringen fra det tidspunkt banken gir fra seg kontroll. Gjensidige balanseposter og alle vesentlige resultatelementer er eliminert.

Ved overtakelse av kontroll i et foretak (virksomhetssammenslutning) blir alle identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppført til virkelig verdi i samsvar med IFRS 3. En positiv differanse mellom virkelig verdi av kjøpsvederlaget og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser oppføres som goodwill, mens en eventuell negativ differanse inntektsføres ved kjøpet. Regnskapsføring av goodwill etter førstegangsinnregning er omtalt under avsnittet om immaterielle eiendeler.

Alle transaksjoner innad i konsernet blir eliminert ved utarbeidelse av konsernregnskap. Ikke-kontrollerende eierinteressers andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises ikke-kontrollerende eierinteressers andel som en egen post.

Tilknyttet foretak
Tilknyttet foretak er foretak der banken har betydelig innflytelse. Normalt er det betydelig innflytelse når banken har en eierandel på 20 prosent eller mer. Tilknyttede foretak regnskapsføres etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og justeres deretter for endring i bankens andel av nettoeiendelene til det tilknyttede foretaket. Banken resultatfører sin andel av resultatet i det tilknyttede foretaket. I morbankens regnskap regnskapsføres tilknyttede foretak til kostmetoden. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Felleskontrollert virksomhet
Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. SpareBank 1 SMN har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden i konsernet og kostmetoden i selskapsregnskapet. Ved bruk av egenkapitalmetoden regnskapsføres felleskontrollerte virksomheter opprinnelig til anskaffelseskost. Deretter reguleres det balanseførte beløpet for å innregne

andelen av resultater etter kjøpet, samt andel av utvidet resultat. Når konsernets andel av tap i en felleskontrollert virksomhet overstiger balanseført beløp (inkludert andre langsiktige investeringer som i realiteten er en del av konsernets nettoinvestering i virksomheten) innregnes ikke ytterligere tap, med mindre det er pådratt forpliktelser eller det er gjennomført utbetalinger på vegne av de felleskontrollerte virksomhetene. Urealisert gevinst på transaksjoner mellom konsernet og dets felleskontrollerte virksomheter elimineres i henhold til eierandelen i virksomheten. Urealiserte tap elimineres også med mindre transaksjonen gir bevis for et verdifall på den overførte eiendelen. Beløp rapportert fra felleskontrollerte virksomheter omarbeides om nødvendig for å sikre sammenfall med regnskapsprinsippene til konsernet. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Utlån og tap på utlån
Utlån som holdes i en «holde for å motta» forretningsmodell måles til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemetode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Banken selger bare deler av de utlån som kvalifiserer for overføring til SpareBank 1 Boligkreditt. Utlån som inngår i forretningsmodeller (porteføljer) med utlån som kvalifiserer for overføring holdes derfor både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg. Banken klassifiserer derfor alle boliglån til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader. Virkelig verdi på boliglån ved førstegangsinnregning er transaksjonsprisen, uten reduksjon for 12-måneders forventet tap.

Fastrentelån til kunder regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi innregnes over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjent rente og over/underkurs regnskapsføres som renter. Renterisikoen i fastrenteutlånene styres med renteswapper som regnskapsføres til virkelig verdi. Det er konsernets oppfatning at vurdering av fastrenteutlån til virkelig verdi gir mer relevant informasjon om verdiene i balansen.

Nedskrivning
Balanseført beløp av bankens ikke-finansielle eiendeler blir gjennomgått på balansedagen for å vurdere om det foreligger indikasjoner på verdifall. Dersom det foreligger slike indikasjoner estimeres eiendelens gjenvinnbare beløp. Årlig beregnes gjenvinnbart beløp på balansedagen for goodwill, eiendeler som har en ubegrenset utnyttbar levetid, og immaterielle eiendeler som ennå ikke er tilgjengelig for bruk. Nedskrivninger foretas når balanseført verdi av en eiendel eller kontantstrømgenererende enhet overstiger gjenvinnbart beløp. Nedskrivninger føres over resultatregnskapet. Nedskrivning av goodwill reverseres ikke. For andre eiendeler reverseres nedskrivninger dersom det er en endring i estimater som er benyttet for å beregne gjenvinnbart beløp.

Verdireduksjon på eiendeler bokført til virkelig verdi
På hver balansedag vurderer konsernet om det eksisterer bevis på at en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler bokført til virkelig verdi er utsatt for verdireduksjon. Tap som følge av verdireduksjon er innregnet i resultatregnskapet i den perioden de oppstår.

Konstaterte tap
Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstatert og fraregnes. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte nedskrivninger, føres mot nedskrivningene. Konstaterte tap uten dekning i trinn 3-nedskrivninger samt over- eller underdekning i forhold til tidligere nedskrivninger, resultatføres.

Overtatte eiendeler
Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier, overtar banken i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi. Eventuelt avvik fra balanseført verdi av misligholdt eller nedskrevet engasjement ved overtakelsen klassifiseres som nedskrivning på utlån. Overtatte eiendeler balanseføres etter sin art. Ved endelig avhendelse resultatføres avviket fra balanseført verdi i henhold til eiendelens art i regnskapet.

Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet
Eiendeler som bankens styre har besluttet skal selges, blir behandlet etter IFRS 5 dersom det er svært sannsynlig at eiendelen vil bli solgt innen 12 måneder. Denne typen eiendeler er i hovedsak overtatte eiendeler i forbindelse med tapsengasjement samt investering i datterselskap holdt for salg. Anleggsmidler og grupper av anleggsmidler og gjeld klassifisert som holdt for salg måles til den laveste verdien av tidligere balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader. Resultat fra slik virksomhet samt tilhørende eiendeler og gjeld, presenteres på egen linje som holdt for salg.

Leieavtaler
Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten utlån i balansen og regnskapsføres til amortisert kost. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Verdipapirer og derivater
Verdipapirer og derivater består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner og derivative aksje-, valuta- og renteinstrumenter. Aksjer og andeler klassifiseres til virkelig verdi over resultatet. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten som til virkelig verdi over resultatet,

til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader eller amortisert kost. Derivater regnes alltid som til virkelig verdi over resultatet med mindre de inngår i en kontantstrømsikring. Banken benytter seg imidlertid ikke av kontantstrømsikringer.

Alle finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi over resultatet måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra andre finansielle investeringer. Finansielle eiendeler holdt for tradingformål karakteriseres av at instrumenter i porteføljen omsettes hyppig og at posisjoner etableres med mål om kortsiktig gevinst. Øvrige slike finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet er investeringer som ved førstegangsinnregning blir definert som vurdert til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle derivater presenteres som en eiendel når virkelig verdi er positiv og som en forpliktelse når virkelig verdi er negativ.

Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres til amortisert kost måles ved en effektiv rentemetode, jf. omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Immaterielle eiendeler
Immaterielle eiendeler består hovedsakelig av goodwill i konsernet SpareBank 1 SMN. Andre immaterielle eiendeler vil innregnes når kravene til balanseføring er til stede. Goodwill oppstår som differanse mellom virkelig verdi av vederlaget ved kjøp av en virksomhet og virkelig verdi av identifiserbare eiendeler og forpliktelser, jf. omtale under konsolidering. Goodwill avskrives ikke, men den er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå der det er mulig å identifisere kontantstrømmer.

Immaterielle eiendeler ervervet separat balanseføres til kost. Økonomisk levetid er enten bestemt eller ubestemt. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid avskrives over økonomisk levetid og testes for nedskrivning ved indikasjoner på dette. Avskrivningsmetode og – periode vurderes minst årlig.

Eiendom, anlegg og utstyr
Eiendom, anlegg og utstyr samt eierbenyttet eiendom regnskapsføres i samsvar med IAS 16. Investeringen førstegangsinnregnes til anskaffelseskost og avskrives deretter lineært over forventet levetid. Ved fastlegging av avskrivningsplan splittes de enkelte eiendeler i nødvendig utstrekning opp i komponenter med forskjellig levetid, og det tas hensyn til estimert restverdi. Eiendom, anlegg og utstyr som hver for seg er av liten betydning, eksempelvis PC-er og annet kontorutstyr, vurderes ikke individuelt for restverdier, levetid eller verdifall, men vurderes som grupper. Eierbenyttet eiendom er etter definisjonen i IAS 40 eiendommer som i hovedsak benyttes av banken eller dens datterforetak til sin egen virksomhet.

Eiendom, anlegg og utstyr som avskrives er gjenstand for nedskrivningstest i samsvar med IAS 36 når omstendighetene indikerer det.

Eiendommer som eies med det formål å oppnå leieinntekter eller verdistigning, klassifiseres som investeringseiendommer og måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40. Konsernet har ingen investeringseiendommer.

Renteinntekter og -kostnader
Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost eller virkelig verdi over utvidet resultat, resultatføres løpende basert på en effektiv rentemetode. Renteinntektene presenteres i resultatregnskapet for renteinntekter effektiv rentes metode. Gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Renteinntekter beregnes basert på brutto utlån for utlån i trinn 1 og 2, og netto utlån i trinn 3.

For rentebærende instrumenter som måles til virkelig verdi over resultatet vil endring i virkelig verdi klassifiseres som inntekt fra andre finansielle investeringer, og renteinntekter presenteres som andre renteinntekter. For rentebærende instrumenter til amortisert kost eller virkelig verdi over utvidet resultat som ikke inngår i sikringsrelasjoner, amortiseres over-/underkurs som renteinntekt over løpetiden på kontrakten.

Provisjonsinntekter og -kostnader
Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir ytt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes. Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i bankens regnskap, resultatføres når transaksjonen sluttføres. Banken mottar provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt tilsvarende differansen mellom lånets rente og den finansieringskostnad SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt oppnår. I bankens regnskap fremkommer dette som provisjonsinntekter.

Transaksjoner og beholdninger i utenlandsk valuta
Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved transaksjonskursen. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av pengeposter på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost.

Sikringsbokføring
Banken vurderer og dokumenterer sikringens effektivitet i samsvar med IAS 39. Banken benytter virkelig verdi sikring for å styre sin renterisiko. I sin sikringsaktivitet sikrer banken seg mot bevegelser i markedsrenten. Endringer i kredittspread er ikke hensyntatt i måling av sikringseffektiviteten. Ved virkelig verdi sikring blir både sikringsinstrumentet og sikringsobjektet regnskapsført til virkelig verdi, og endringer i disse verdiene fra inngående balanse blir resultatført.

Øremerking til virkelig verdi over resultatet
Morbankens fastrentelån er øremerket til virkelig verdi over resultatet og morbanken styrer renterisikoen knyttet til disse utlånene gjennom bruk av derivater.

Skatt
Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Ved beregningen av utsatt skatt benyttes til enhver tid gjeldende skattesats. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes en eiendel ved utsatt skatt på fremførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Kildeskatt presenteres som periodeskatt. Formueskatt blir presentert som driftskostnad i konsernets regnskap i samsvar med IAS 12.

Innskudd fra kunder
Innskudd fra kunder vurderes til amortisert kost**.**

Gjeld ved utstedelse av verdipapirer
Lån som ikke inngår i sikringsbokføring, førstegangsinnregnes til kostpris. Dette er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag av transaksjonsutgifter. Lån måles deretter til amortisert kost. Enhver forskjell mellom kostpris og oppgjørsbeløpet ved forfall blir dermed periodisert over lånetiden ved hjelp av lånets effektive rente. Det benyttes ikke øremerking til virkelig verdi over resultatet for konsernets gjeld.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner
Ansvarlige lån måles til amortisert kost som andre langsiktige lån. Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. En fondsobligasjon er en obligasjon med en pålydende rente, men banken har under nærmere gitte vilkår ikke plikt til å betale ut renter, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjoner er klassifisert som hybridkapital under egenkapital da disse ikke tilfredsstiller definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen. Se også nærmere beskrivelse i note 3. Behandling av ansvarlige lån og fondsobligasjoner i beregningen av konsernets kapitaldekning er omtalt i note 6 Kapitaldekning og kapitalstyring.

Usikre forpliktelser
Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige. Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når banken har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse.

Pensjoner
SpareBank 1 SMN-konsernet har pensjonsordning for sine ansatte som tilfredsstiller kravene om obligatorisk tjenestepensjon. SpareBank 1 SMN hadde tidligere ytelsespensjon. Ytelsesordningen ble avviklet med virkning fra første januar 2017. Gevinst ved avviklingen ble behandlet som en planendring og i tråd med IAS 19 resultatført i 2016 da beslutningen ble tatt. Konsernet gikk over på innskuddsordning.

Innskuddsbasert pensjonsordning
Innskuddsbaserte pensjonsordninger innebærer at konsernet ikke gir løfte om fremtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig tilskudd til de ansattes kollektive pensjonssparing. Den fremtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på tilskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelser knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Det er ingen avsetning for påløpte pensjonsforpliktelser i slike ordninger. Innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres direkte. Eventuelle forskuddsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger. Innskuddene er gitt til pensjonsplanen for heltidsansatte, og tilskuddet utgjør fra sju prosent fra 0-7,1 G og 15 prosent fra 7,1-12 G. Pensjonspremien kostnadsføres når den påløper.

Se også note 24 Pensjon.

Avtalefestet førtidspensjon
Bank- og finansnæringen har inngått avtale om avtalefestet pensjon (AFP). Ordningen dekker førtidspensjon fra 62 til 67 år. Bankens ansvar er 100 prosent av pensjonen som utbetales mellom 62 og 64 år og 60 prosent av pensjonen som utbetales mellom 65 og 67 år. Opptak av nye pensjonister opphørte med virkning fra 31. desember 2010. Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Arbeidstakere tjener årlig opp rett til AFP med 0,314 prosent av pensjonsgivende inntekt opp til 7,1G frem til 62 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget.

Den nye AFP-ordningen anses regnskapsmessig å være en ytelsesbasert flerforetaksordning. Dette innebærer at det enkelte foretaket skal regnskapsføre sin proporsjonale andel av ordningens pensjonsforpliktelse, pensjonsmidler og pensjonskostnad. Dersom det ikke foreligger beregninger av de enkelte komponentene i ordningen og et konsistent og pålitelig grunnlag for allokering, regnskapsføres den nye AFP-ordningen som en innskuddsordning. På det nåværende tidspunkt foreligger det ikke slikt grunnlag, og den nye AFP-ordningen regnskapsføres derfor som en innskuddsordning. Regnskapsføring av ny AFP-ordning som ytelsesordning vil først skje når pålitelig måling og allokering kan foretas. Ny ordning skal finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 skal dekkes av arbeidsgiverne. Arbeidsgivernes premie skal fastsettes som en prosentandel av lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G.

I tråd med anbefalingen fra Norsk Regnskapsstiftelse er det i regnskapsåret ikke foretatt avsetning for konsernets reelle AFP-forpliktelse. Dette skyldes at Felleskontoret for LO/NHO så langt ikke har foretatt de nødvendige beregninger.

Segmentrapportering
SpareBank 1 SMN har Privatmarked og Næringsliv samt de vesentligste datterselskapene og tilknyttede selskaper som sine primære rapporteringssegmenter. Konsernet presenterer en sektor- og næringsfordeling av utlån og innskudd som sitt sekundære rapporteringsformat. Konsernets segmentrapportering er i samsvar med IFRS 8.

Utbytte og gaver
Foreslått utbytte på egenkapitalbevis og gaver regnskapsføres som egenkapital i perioden frem til det er vedtatt av bankens representantskap.

Hendelser etter balansedagen
Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet årsregnskapet. Representantskap og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette. Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

Styrets forslag til utbytte fremgår av årsberetningen og av oppstilling over endring i egenkapital.

Nye eller reviderte regnskapsstandarder som er godkjent, men ikke implementert i 2018
Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelsestidspunkt er frem i tid, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelsestidspunktet, under forutsetning av at EU godkjenner endringene før avleggelse av konsernregnskapet.

IAS 12
IAS 12 endres fra 1.1.2019. Endringene i IAS 12 medfører at skatt på egenkapitalposter som for skatteformål er klassifisert som gjeld (hybridkapital) skal ikke lenger klassifiseres som en del av egenkapitaltransaksjonen, men skal være som en del av skattekostnaden i resultatet. I 2019 vil resultatført skattekostnad reduseres med 14 millioner som følge av dette dersom renter på hybridkapitalen ligger på samme nivå som i 2018.

IFRS 16 Leieavtaler
IFRS 16 Leieavtaler trår i kraft fra første januar 2019 og erstatter IAS 17 Leieavtaler. IFRS 16 angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om leieavtaler for begge parter i en leieavtale, det vil si kunden (leietager) og tilbyder (utleier). Den nye standarden krever at leietaker innregner eiendeler og forpliktelser for de fleste leieavtaler, noe som er en vesentlig endring fra dagens prinsipper. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17. I tråd med dette skal en utleier fortsette å klassifisere sine leieavtaler som operasjonelle eller finansielle leieavtaler, og regnskapsføre disse to typene leieavtaler forskjellig.

Konsernet forventer å implementere standarden ved å bruke forenklet metode uten omarbeiding av sammenligningstall. Ved implementeringen vil SpareBank 1 SMN innregne en forpliktelse til å betale leie (leieforpliktelse) og en eiendel som representerer bruksretten til den underliggende eiendelen i leieperioden (rett til bruk-eiendel). I resultatregnskapet vil avskriving av rett-til bruk eiendelen regnskapsføres separat fra renten på leieforpliktelsen.

SpareBank 1 SMN har besluttet å benytte følgende praktiske unntak:

- unntak for eiendeler av lav verdi (kontorutstyr)
- unnlate å innregne komponenter i avtalen som ikke er leie
- ved implementeringen benyttes ingen omarbeiding av sammenligningtall. Rett-til bruk eiendel og leieforpliktelse vil bli mål til samme beløp, hensyntatt forskuddsbetalinger og foretatte avsetninger per 31. desember 2018.

Metode for måling og innregning

Måle leieforpliktelsen
Leieforpliktelsen måles som nåverdien av leiebetalingene for retten til å bruke den underliggende eiendelen i avtaleperioden. Leieperioden representerer perioden som ikke kan annulleres. I tillegg regnes opsjoner om forlengelse med i leieperioden, så fremst det er rimelig sikkerhet for at opsjonen vil bli benyttet. Det samme gjelder dersom det er opsjon om å terminere avtalen så fremst det anses med rimelig sikkerhet av opsjonen vil bli benyttet.

Leiebetalingene inkludert i målingen består av:

- faste leiebetalinger (inkludert betalinger som i vesentlighet er faste)
- variable leiebetalinger som avhenger av en indeks eller rente, opprinnelig målt ved bruk av indeksen eller renten på oppstartsdatoen
- prisen for å benytte seg av en kjøpsopsjon hvis konsernet med rimelig sikkerhet vil benytte den opsjonen
- betaling av bøter for å terminere leieavtalen hvis leieavtalen gjenspeiler at konsernet utøver en opsjon om å terminere leieavtalen

Konsernet inkluderer ikke variable leiebetalinger i leieforpliktelsen som oppstår fra avtalefestede indeksreguleringer underlagt fremtidige hendelser, som inflasjon. I stedet innregner konsernet disse kostnadene i resultatet i perioden hendelsen eller forholdet som utløser betalingene oppstår.

Leieforpliktelsen måles deretter ved å øke balanseført verdi slik at den gjenspeiler rente på leieforpliktelsen, redusere balanseført verdi slik at den gjenspeiler innbetalt leie og måle balanseført verdi på nytt slik at den gjenspeiler eventuelle nye vurderinger eller leiemodifikasjoner, eller slik at den gjenspeiler justeringer i leiebetalinger på grunn av justering av en indeks eller rate.

Konsernet presenterer leieforpliktelsen sammen med annen gjeld, mens bruksretten presenteres sammen med eiendom, anlegg og utstyr i den konsoliderte oppstillingen av balansen.

Innregning og diskonteringsrente
IFRS 16 viser til to ulike metoder for å fastsette diskonteringsrenten for leiebetalinger:

- Implisitt rente i leiekontrakten
- Leietakerens marginale lånerente, dersom den implisitte renten ikke enkelt kan fastsettes

Leiekontraktene som omfattes av IFRS 16 varierer med hensyn til løpetid og opsjonsstruktur. Videre må man gjøre forutsetninger på utgangsverdi av de underliggende eiendelene. Begge disse forholdene gjør en implisitt renteberegning mer komplisert enn en marginal lånerente-betraktning.

SpareBank 1 SMN har et rammeverk for mellomregning som skal gi et mest mulig korrekt bilde av hvordan ulike balanseposter, forretningsområder, segmenter eller regioner i banken bidrar til bankens lønnsomhet. Utgangspunktet for mellomregningsrentene er bankens historiske fundingkostnad. Konsernets fundingkostnad kan deles opp i en kostnad knyttet til senior usikret gjeld og en kostnad knyttet til kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån). Sistnevnte fundingkost skal, som annen egenkapital, fordeles på eiendeler ut fra risikovekter. Kostnaden knyttet til ansvarlig kapital (fondsobligasjon og ansvarlig lån) fremkommer da som et ytterligere tillegg på mellomregning på utlån.

Banken har også indirekte likviditetskostnader knyttet til likviditetsreserver. Dette er reserver banken er pålagt å holde av myndighetene, samt reserver av overskuddslikviditet som banken holder i kortere perioder. Likviditetsreservene har en betydelig negativ avkastning målt mot bankens fundingkostnad. Denne kostnaden fordeles på balanseposter som skaper behov for likviditetsreserver, og fremkommer som et fradrag på mellomregning på innskudd og et tillegg på utlån.

Mellomregningsrente= Fundingkostnad (CoF) + tillegg for likviditetsreservekostnad + tillegg for kapitalkostnad

I mellomregningen fordeles bankens likviditetskostnad eller fundingkostnad på aktiva og passiva, og benyttes aktivt i internregnskapet. Mellomregningen er dermed et godt etablert verktøy i styringen av banken, og oppdateres jevnlig.

Mellomregningsrenten for en eiendel med tilsvarende underliggende, i dette tilfellet næringseiendom, vil derfor være en god representasjon av den marginale lånerenten. Denne diskonteringsrenten vil inkludere de vesentlige tillegg til fundingkostnaden, som gir et mer korrekt bilde av alternativkostnaden for banken. Denne rentesatsen foreslås brukt som diskonteringssats for konsernets leieavtaler som faller under IFRS 16.

Regnskapsmessig effekt
For 2019 er det lagt inn en diskonteringsrente på 2,05 prosent.

Med utgangspunkt i tall fra 31. desember 2018 vil implementeringen av IFRS 16 medføre en reduksjon i ren kjernekapital på 0,08 prosent for konsernet.

Rett til bruk eiendelen klassifiseres som anleggsmidler i balansen, mens leieforpliktelsen klassifiseres som annen gjeld. Det alt vesentligste av konsernets leieforpliktelse knytter seg til leieavtaler for kontorer. Totale leieforpliktelser og rett-til bruk eiendel per første januar 2019 utgjør 645 mililioner for konsernet. Effekten på resultatet vil variere over tid, men kombinasjon av rentekostnad og avskrivninger gir et noe større beløp enn leiekostnaden i starten av leieperioden og lavere mot slutten av leieperioden. For 2019 forventes en negativ resultateffekt knyttet til dette på 19 millioner kroner for konsernet.

Morbank 1.1.2019	**Balanse (mill. kr)**	**Konsern 1.1.2019**
482	Leieforpliktelser	645
482	Bruksrett	645
31.12.2019	**Resultatregnskap**	**31.12.2019**
50	Avskrivninger	88
9	Renter	14
59	**Sum**	**102**
	Forventede effekter IFRS 16	
41	Reduksjon driftskostnader etter IAS 17	83
59	Økning kostnader etter IFRS 16	102
-18	**Endringer i resultat før skatt**	**-19**

Note 3 - Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet foretar ledelsen estimater, skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker effekten av anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette vil derfor påvirke regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og forventninger om fremtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Klassifisering av finansielle instrumenter
Finansielle eiendeler skal klassifiseres enten til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader (OCI), amortisert kost eller til virkelig verdi over resultat. Banken fastsetter klassifiseringen basert på karakteristika ved eiendelens kontraktuelle kontantstrømmer og hvilken forretningsmodell eiendelen styres under.

For å kunne klassifisere en finansiell eiendel må banken fastslå hvorvidt de kontraktuelle kontantstrømmene fra eiendelen er utelukkende betaling av rente og hovedstol på utestående beløp.

Hovedstol er virkelig verdi på eiendelen ved førstegangsinnregning. Rente består av betaling for tidsverdien av penger, for kredittrisiko knyttet til hovedstol utestående i en bestemt periode, og for andre utlånsrisiki og kostnader, i tillegg til en fortjenestemargin. Dersom banken fastslår at de kontraktuelle kontantstrømmene knyttet til en eiendel ikke er utelukkende betaling for rente og hovedstol, skal eiendelen klassifiseres som målt til virkelig verdi over resultatet.

Ved klassifisering av finansielle eiendeler, fastsetter banken forretningsmodellen som benyttes for hver portefølje av eiendeler som styres samlet for å oppnå samme forretningsmessige målsetning. Forretningsmodellen reflekterer hvordan banken styrer sine finansielle eiendeler og i hvilken grad kontantstrømmen genereres gjennom mottak av de kontraktuelle kontantstrømmene, salg av finansielle eiendeler eller begge. Banken fastsetter forretningsmodellen ved bruk av scenarier som er rimelig sannsynlig å forvente inntreffer. Fastsettelse av forretningsmodellen krever bruk av skjønn og vurdering av all tilgjengelig informasjon på det aktuelle tidspunktet.

En portefølje av finansielle eiendeler klassifiseres i en «holde for å motta» forretningsmodell når bankens primære mål er å holde disse eiendelene for å motta de kontraktuelle kontantstrømmene og ikke selge dem. Når bankens mål oppnås gjennom både å motta og å selge eiendelene, vil eiendelene klassifiseres i en «holde for å motta og selge» forretningsmodell. I en slik forretningsmodell vil både mottak av kontraktuelle kontantstrømmer og salg av eiendeler være integrerte deler for å oppnå bankens målsetning for den aktuelle porteføljen.

Finansielle eiendeler måles til virkelig verdi over resultatet dersom de ikke faller innenfor enten en «holde for å motta» forretningsmodell, eller «holde for å motta eller selge» forretningsmodell.

Tap på utlån og garantier
Bankens utlånsportefølje reklassifiseres månedlig. Kunder med objektive bevis på tap grunnet betalingsmislighold, svekkelse i kredittverdighet eller andre objektive kriterier er gjenstand for en individuell gjennomgang og beregning av tap. Dersom bankens beregninger viser at nåverdien av diskontert kontantstrøm basert på effektiv rente på estimeringstidspunktet er lavere enn lånets bokførte verdi plasseres utlånet i trinn 3 og det foretas nedskrivning for beregnet tap. Stor grad av skjønn kreves for å vurdere bevis på tap, og estimering av beløp og tidfesting av fremtidige kontantstrømmer for å fastsette beregnet tap påvirkes av dette skjønnet. Endringer i disse faktorene vil kunne påvirke størrelsen på avsetningen for tap. Hvor sikkerhetsverdier er knyttet til spesielle objekter eller bransjer som er i krise, vil sikkerheter måtte realiseres i lite likvide markeder og vurdering av sikkerhetsverdier kan i slike tilfeller være beheftet med betydelig usikkerhet.

For utlån i trinn 1 og 2 foretas det en beregning av forventet kreditttap ved bruk av bankens tapsmodell basert på estimater for sannsynlighet for tap (PD) og tap ved mislighold (LGD), samt eksponering (EAD). Vurdering av nedskriving for forventet tap vil alltid baseres på en betydelig grad av skjønn. Forutsetninger og estimater vil kunne medføre vesentlige endringer i avsetning fra periode til periode som påvirker bankens resultater.

De viktigste inputfaktorene i bankens tapsmodell som bidrar til vesentlige endringer i tapsestimatet og er gjenstand for stor grad av skjønn er følgende:

- Bruk av framoverskuende informasjon og framskrivning av makroøkonomiske variabler for flere scenarier og sannsynlighetsvekting av disse
- fastsettelse av hva en vesentlig økning i kredittrisiko er for et utlån

Bruk av framoverskuende informasjon
Måling av forventet kredittap for hvert trinn krever både informasjon om hendelser og nåværende forhold samt forventede hendelser og fremtidige økonomiske forhold. Estimering og bruk av framoverskuende informasjon krever stor grad av skjønn. Input på PD og LGD som benyttes for å estimere trinn 1 og trinn 2 avsetning for tap beregnes basert på de makroøkonomiske variabler som korrelerer med

kredittap i de relevante porteføljer. Hvert makroøkonomiske scenario som benyttes, inkluderer en projeksjon i en femårsperiode. Vårt estimat på forventet kredittap i trinn 1 og 2 er et sannsynlighetsvektet snitt av tre scenarier; Basis, Oppside og nedside. Vårt basisscenario er basert på pengepolitisk rapport fra Norges Bank. Oppside og nedside scenarier er designet med hovedvekt på utvikling i konjunkturer, med hovedvekt på arbeidsledighet og disse vektes med utgangspunkt i vårt beste estimat på sannsynlighet for de ulike utfallene representert. Estimatene oppdateres kvartalsvis. Dersom man doblet nedsidescenarioets sannsynlighet fra 10 til 20 prosent ved utgangen av 2018 ville dette medført en økning i tapsavsetningene på 61 millioner kroner for morbanken og 68 millioner kroner for konsernet.

Fastsettelse av vesentlig økning i kredittrisiko:
Vurderingen av hva som er vesentlig økning i kredittrisiko krever stor grad av skjønn. Bevegelser mellom trinn 1 og trinn 2 er basert på hvorvidt instrumentets kredittrisiko på balansedagen har økt vesentlig relativt til tidspunktet for førstegangsinnregning. Denne vurderingen gjøres med utgangspunkt i instrumentets livstids PD, og ikke forventede tap.

Vurderingen gjøres på hvert enkelt instrument. Vår vurdering gjennomføres minimum kvartalsvis, basert på tre forhold:

1. Banken benytter både absolutte og relative endringer i PD som kriterie for flytting til trinn 2. En endring i PD med over 150 prosent er vurdert å være en vesentlig endring i kredittrisiko. I tillegg må endringen i PD minimum være over 0,6 prosentpoeng.
2. Det gjøres i tillegg en kvalitativ vurdering basert på hvorvidt engasjementet har vesentlig økt kredittrisiko dersom det er gjenstand for særskilt overvåking.
3. I tillegg vil kunder med med mer enn 30 dagers betalingsforsinkelse alltid flyttes til trinn 2.

Hvis noen av de nevnte forhold indikerer at en vesentlig økning i kredittrisiko har inntruffet, blir instrumentet flyttet fra trinn 1 til trinn 2.

Se også note 2 Regnskapsprinsipper og note 7 Risikoforhold.

Virkelig verdi egenkapitalinteresser
Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatregnskapet vil i hovedsak være verdipapir som omsettes i et aktivt marked. Et aktivt marked er definert som et marked for omsetning av ensartede produkter hvor det normalt finnes villige kjøpere og selgere til enhver tid, og hvor prisene er tilgjengelige for allmennheten. Aksjer notert på en regulert markedsplass faller inn under definisjonen på et aktivt marked. Det kan være utfordringer knyttet til aksjer hvor det er stor forskjell mellom kjøps- og salgskurs, omtalt som spread, og hvor aksjen omsettes sjeldent. Noen vesentlige aksjer vil være basert på interne verdivurderinger, transaksjonspriser eller eksterne analyser av selskapet. Slike aksjer vedsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker. Dette kan være bruk av diskonterte kontantstrømmer eller ved hjelp av sammenligningsprising hvor en benytter lignende selskaper som er børsnoterte og benytter multippelprising for å fastslå verdien på det unoterte selskapet. Slike verdsettelser vil kunne være beheftet med usikkerhet. Markedsverdiene vil i hovedsak være basert på verdivurderinger eller siste kjente omsetning av aksjen.

Virkelig verdi på finansielle derivater og andre finansielle instrumenter
Virkelig verdi av derivater fastsettes ved bruk av verdivurderingsmodeller der prisen på underliggende instrument, eksempelvis renter og valuta, innhentes i markedet. Ved måling av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, gjør konsernet antagelser om hva markedsaktører vil legge til grunn ved verdsettelse av tilsvarende finansielle instrumenter. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn blant annet ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene vil påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. For mer informasjon se note 27 Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter.

For opsjoner vil volatiliteter være enten observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende instrument. I de tilfeller bankens risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil midtkurser bli anvendt. Med nøytral risikoposisjon menes eksempelvis at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I den utstrekning markedsprisene som innhentes tar utgangspunkt i transaksjoner med lavere kredittrisiko, vil dette hensyntas ved at den opprinnelige prisdifferansen målt mot slike transaksjoner med lavere kredittrisiko amortiseres over løpetiden.

Goodwill
Konsernet gjennomfører tester for å vurdere mulig verdifall på goodwill årlig eller ved indikasjon på verdifall. Vurderingen er basert på konsernets bruksverdi. Gjenvinnbart beløp fra kontantstrømgenererende enheter er fastsatt ved beregning av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer. Kontantstrømmene er basert på historisk inntjening og forventninger om fremtidige forhold og inkluderer antagelser og estimater om usikre forhold. Utfallet av nedskrivningstestene avhenger av anslag på avkastningskrav. Avkastningskravene er skjønnsmessig fastsatt på bakgrunn av tilgjengelig informasjon på balansedagen.

Ved nedskrivningstest av goodwill knyttet til Romsdals Fellesbank anses porteføljen å være integrert med bankens øvrige utlåns- og innskuddsvirksomhet, og laveste nivå for kontantgenererende enhet er fra og med 2009 morbanknivå. Det estimeres en netto kontantstrøm med utgangspunkt i inntjeningen i bankens utlåns- og innskuddsportefølje. Inntjeningen estimeres ut i fra snitt portefølje og

margin, samt snitt provisjonsinntekter. Det beregnes allokerte kostnader i henhold til morbankens kostnadsprosent i forhold til total forvaltningskapital. Det benyttes fem års snitt i beregningen da man mener dette gir det beste estimatet på fremtidige kontantstrømmer. Videre beregnes det et forventet tap på utlånsporteføljen (0,3 prosent).

Kontantstrømmen beregnes over 20 år og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (før skatt rente 10 prosent). Beregninger viser at verdien av neddiskonterte fremtidige kontantstrømmer overstiger balanseført goodwill med god margin.

Øvrig goodwill i konsernet beregnes ut i fra snitt inntjening i markedsområdet og neddiskonteres med risikofri rente + risikopremie for lignede virksomheter (12-14 prosent).

Oppkjøp
Oppkjøp av et annet selskap skal regnskapsføres etter oppkjøpsmetoden. Ved oppkjøpsmetoden skal det foretas en fullstendig merverdiallokering hvor kjøpesum allokeres til identifiserte eiendeler og forpliktelser i det oppkjøpte selskapet. Merverdier utover de som er allokert til identifiserte eiendeler og forpliktelser regnskapsføres som goodwill. Eventuelle mindreverdier skal, etter grundig vurdering, inntektsføres i resultatregnskapet i oppkjøpsåret (badwill). Analysene inneholder både konkrete beregninger og bruk av beste skjønn for å komme frem til en mest mulig riktig virkelig verdi av de oppkjøpte selskapene på oppkjøpstidspunktet. Det er alltid knyttet noe usikkerhet til skjønnsmessige poster, men disse er underbygget av beregninger om forventede kontantstrømmer, sammenlignbare transaksjoner tidligere perioder mv. Se også note 40 Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning.

Selskap holdt for salg
SpareBank 1 SMNs strategi er at eierskap som følge av misligholdte engasjementer i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lengre enn ett år. Det jobbes kontinuerlig med salg av selskapene, og regnskapsmessig klassifiseres disse som holdt for salg. Se også note 39 Investering i eierinteresser.

Salg av låneporteføljer
Ved salg av låneporteføljer til Eksportfinans, SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt vurderer konsernet om kriteriene for fraregning er oppfylt i henhold til IAS 39. Ved utgangen av regnskapsåret er alle solgte porteføljer fraregnet morbankens balanse. Se også note 10 Fraregning av finansielle eiendeler.

Klassifisering av fondsobligasjoner
Sparebank1 SMN har utstedt fondsobligasjoner hvor vilkårene tilfredstiller kravene i CRD IV for å regnes med som ren kjernekapital. Fra 2017 er disse klassifisert som egenkapital i regnskapet da de ikke tilfredsstiller definisjonen av finansiell forpliktelse i henhold til IAS 32. Obligasjonene er evigvarende og SpareBank 1 SMN har rett til å ikke betale renter til investorene. Rentene presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i egenkapitalen.

Note 4 - Overgangsnote IFRS 9

Følgende tabell viser endringer i klassifisering av finansielle instrumenter etter IFRS 9
Konsern

Finansielle instrumenter	Klassifisering etter IAS 39	Balanseført beløp etter IAS 39	Klassifisering etter IFRS 9	Balanseført beløp etter IFRS 9
Kontanter og fordringer på sentralbanker	Utlån og fordringer	3.313	Amortisert kost	3.313
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	Utlån og fordringer	4.214	Amortisert kost	4.214
Utlån til og fordringer på kunder	Utlån og fordringer	107.681	Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	60.600
			Amortisert kost	47.060
	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	3.278	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	3.278
Sertifikater og obligasjoner	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	19.736	Virkelig verdi over resultatet	19.736
Finansielle derivater	Virkelig verdi over resultatet	4.351	Virkelig verdi over resultatet	4.351
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	Tilgjengelig for salg	66	Virkelig verdi over resultatet	1.825
	Virkelig verdi over resultatet (FVO)	557		
	Virkelig verdi over resultatet (trading)	1.202		
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	Amortisert kost	9.607	Amortisert kost	9.607
Innskudd fra og gjeld til kunder	Amortisert kost	76.476	Amortisert kost	76.476
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	Amortisert kost	42.194	Amortisert kost	42.194
Finansielle derivater	Virkelig verdi over resultatet	3.343	Virkelig verdi over resultatet	3.343
Ansvarlig lånekapital	Amortisert kost	2.201	Amortisert kost	2.201

Følgende tabell viser effekter ved implementering av IFRS 9
Konsern

Finansielle eiendeler	Note	Balanseført beløp etter IAS 39 31.12.17	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Balanseført beløp etter IFRS 9 1.1.18
Amortisert kost					
Kontanter og fordringer på sentralbanker		3.313	-	-	3.313
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		4.214	-	-	4.214
Utlån til og fordringer på kunder	A	107.680	-60.561	-59	47.060
Sum effekt amortisert kost		**115.207**	**-60.561**	**-59**	**54.587**
Virkelig verdi over resultatet					
Utlån til og fordringer på kunder		3.278	-	-	3.278
Sertifikater og obligasjoner	C	19.736	-	-	19.736
Finansielle derivater		4.351	-	-	4.351
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	B	1.759	66	-	1.825
Sum effekt virkelig verdi over resultatet		**29.124**	**66**	**-**	**29.190**
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader med resirkulering					
Utlån til og fordringer på kunder	A	-	60.561	39	60.600
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	B	66	-66	-	-
Sum effekt virkelig verdi over andre inntekter og kostnader med resirkulering		**66**	**60.495**	**39**	**60.600**
Sum finansielle eiendeler	**D**	**144.397**	**0**	**-20**	**144.378**

Finansielle forpliktelser				
Amortisert kost				
Innskudd fra og gjeld til kredittinstitusjoner	9.607	-	-	9.607
Innskudd fra og gjeld til kunder	76.476	-	-	76.476
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	42.194	-	-	42.194
Ansvarlig lånekapital	2.201	-	-	2.201
Sum effekt amortisert kost	**130.478**	**-**	**-**	**130.478**
Virkelig verdi over resultatet				
Finansielle derivater	3.343	-	-	3.343
Egenkapitalinstrumenter	244	-	-	244
Sum effekt virkelig verdi over resultatet	**3.586**	**-**	**-**	**3.586**
Sum finansielle forpliktelser	**134.064**	**-**	**-**	**134.064**

Note A

SpareBank 1 SMN benytter seg av deleid obligasjonsutstedende boligkredittforetak som finansieringsverktøy. Dette innebærer at når banken gir et lån med pant i bolig som tilfredstiller gitte kriterier kan dette bli solgt til boligkredittforetaket enten med en gang eller på et senere tidspunkt. Salg av lånet til SpareBank 1 Boligkreditt medfører fraregning av lånet i SpareBank 1 SMN og innregning av lånet i SpareBank 1 Boligkreditt. Lån med flytende rente måles etter IAS 39 til amortisert kost. Etter IFRS 9 skal bare gjeldsinstrumenter som inngår i en forretningsmodell som innebærer å holde instrumentene for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer måles til amortisert kost. Utlån som inngår i en forretningsmodell som innebærer at instrumentene holdes både for å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og for salg skal måles til virkelig verdi med verdiendringer over andre inntekter og kostnader. Renteinntekt og nedskrivning skal resultatføres, og verdiendringer ført mot andre inntekter og kostnader skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhending (fraregning) av utlånene.

SpareBank 1 SMN har som følge av dette fra 1. januar 2018 reklassifisert boliglånsporteføljen fra amortisert kost til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader.

Note B

Tilgjengelig for salg-kategorien som eksisterer i IAS 39 blir ikke videreført i IFRS 9. Aksjer klassifisert som tilgjengelig for salg etter IAS 39 er reklassifisert til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

Note C

Sertifikater og obligasjoner utgjør deler av bankens likviditetsreserve. Porteføljen styres og måles på virkelig verdi basis og skal etter IFRS 9 klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Note D

Implementeringseffekten per 1. januar 2018 er ført mot egenkapital, netto etter skatt. Effekten mot egenkapital som følge av endret tapsavsetning er minus 15 millioner.

Endring tapsavsetninger	Tapsavsetning etter IAS 39 31.12.17	Endring som følge av reklassifisering	Endring som følge av ny måling	Tapsavsetning etter IFRS 9 1.1.18
Utlån og fordringer og instrumenter holdt til forfall under IAS 39 som skal måles til amortisert kost under IFRS 9	-1.113	112	8	-993
Sum instrumenter målt til amortisert kost under IFRS 9	-1.113	112	8	-993
Utlån og fordringer og instrumenter holdt til forfall under IAS 39 som skal måles til virkelig verdi over OCI under IFRS 9	-	-112	39	-73
Sum instrumenter målt til virkelig verdi over OCI under IFRS 9	-	-112	39	-73
Finansielle garantikontrakter	-4	-	-58	-62
Ubenyttede kreditter	-	-	-7	-7
Lånetilsagn	-	-	-1	-1
Sum finansielle garantier, ubenyttede kreditter og lånetilsagn	-4	-	-66	-70
Sum endring tapsavsetninger	**-1.117**	**-**	**-20**	**-1.136**

	1.1.2018				31.12.17		
	Trinn 1	**Trinn 2**	**Trinn 3**	**Total**	**Individuelle**	**Gruppe**	**Total**
Tapsavsetning per 1.1.2018	-74	-217	-776	-1.067	-765	-347	-1.113
Garantier, lånetilsagn og ubenyttet kreditt	-13	-52	-6	-70	-4	-	-4
Sum	**-86**	**-269**	**-782**	**-1.137**	**-769**	**-347**	**-1.117**

Note 5 - Segmentinformasjon

For datterselskapene oppgis tall fra de respektive selskapsregnskapene, mens for tilknyttede og felleskontrollerte selskaper som tas inn etter egenkapitalmetoden oppgis konsernets resultatandel etter skatt samt bokført verdi av investeringen på konsernnivå.

Konsern 31. 12.18

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat-marked	Nærings-liv	SB1 Markets	EM 1	SB1 Finans MN	SB1-Regnskaps-huset SMN	SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/ elim	Total
Netto renteinntekter	1.056	981	-14	-1	275	-0	-	-	105	2.403
Renter av anvendt kapital	177	129	-	-	-	-	-	-	-306	-
Sum renteinntekter	**1.234**	**1.110**	**-14**	**-1**	**275**	**-0**	**-**	**-**	**-201**	**2.403**
Netto provisjons- og andre inntekter	793	202	460	497	62	444	-	-	-282	2.177
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	17	105	-	-	-	289	92	255	757
Sum inntekter	**2.027**	**1.329**	**551**	**496**	**337**	**444**	**289**	**92**	**-228**	**5.337**
Sum driftskostnader	**804**	**373**	**536**	**519**	**155**	**373**	**-**	**-**	**-137**	**2.624**
Resultat før tap	**1.223**	**956**	**15**	**-23**	**182**	**71**	**289**	**92**	**-92**	**2.713**
Tap på utlån, garantier m.v.	17	212	-	-	34	-	-	-	-	263
Resultat før skatt	**1.206**	**744**	**15**	**-23**	**149**	**71**	**289**	**92**	**-92**	**2.450**
EK avkastning*)	**13,2%**	**11,3%**								**12,2%**
Balanse										
Utlån til kunder	112.723	40.458	-	-	7.760	-	-	-	-714	160.317
Herav solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	-38.189	-1.656	-	-	-	-	-	-	0	-39.844
Nedskriving utlån	-103	-594	-	-	-45	-	-	-	-2	-744
Andre eiendeler	121	4.261	2.258	1.114	9	394	1.569	1.238	30.012	40.975
Sum eiendeler	**74.552**	**42.560**	**2.258**	**1.114**	**7.723**	**394**	**1.569**	**1.238**	**29.296**	**160.704**
Innskudd fra og gjeld til kunder	40.046	39.236	-	-	-	-	-	-	1.333	80.615
Annen gjeld og egenkapital	34.506	3.324	2.258	1.114	7.723	394	1.569	1.238	27.963	80.089
Sum egenkapital og gjeld	**74.552**	**42.560**	**2.258**	**1.114**	**7.723**	**394**	**1.569**	**1.238**	**29.296**	**160.704**

Konsern 31.12.17

Resultatregnskap (mill. kr)	Privat-marked	Nærings-liv	SB1 Markets	EM1	SB 1 Finans MN	SB 1 Regnskaps-huset SMN	SB1 Gruppen	BN Bank	Øvrige/ elim	Total
Netto renteinntekter	993	977	-15	3	228	-1	-	-	38	2.225
Renter av anvendt kapital	144	131	-	-	-	-	-	-	-274	-
Sum renteinntekter	**1.137**	**1.108**	**-15**	**3**	**228**	**-1**	**-**	**-**	**-236**	**2.225**
Netto provisjons- og andre inntekter	789	199	369	473	55	377	-	-	-257	2.005
Netto avkastning på finansielle investeringer **)	0	9	82	-0	-	-	349	94	226	760
Sum inntekter	**1.926**	**1.315**	**437**	**477**	**283**	**376**	**349**	**94**	**-269**	**4.989**
Sum driftskostnader	794	365	435	474	137	315			-152	2.369
Resultat før tap	1.132	950	2	3	146	61	349	94	-116	2.621
Tap på utlån, garantier m.v.	5	318		-	18	-	-	-	-0	341
Resultat før skatt	**1.127**	**632**	**2**	**3**	**128**	**61**	**349**	**94**	**-116**	**2.279**
EK avkastning *)	**16,6 %**	**10,5 %**								**11,5 %**
Balanse										
Utlån til kunder	103.131	39.482	-	-	6.740	-	-	-	-569	148.784
Herav solgt til Boligkreditt og Næringskreditt	-35.047	-1.666	-	-	-	-	-	-	0	-36.713
Individuell nedskrivning utlån	-22	-729	-	-	-12	-	-	-	-2	-765
Gruppenedskrivning utlån	-90	-218	-	-	-24	-	-	-	-15	-347
Andre eiendeler	168	4.141	2.242	612	20	323	1.569	1.149	32.070	42.295
Sum eiendeler	**68.141**	**41.010**	**2.242**	**612**	**6.724**	**323**	**1.569**	**1.149**	**31.483**	**153.254**
Innskudd fra og gjeld til kunder	37.182	38.719	-	-	-	-	-	-	574	76.476
Annen gjeld og egenkapital	30.959	2.290	2.242	612	6.724	323	1.569	1.149	30.909	76.778
Sum egenkapital og gjeld	**68.141**	**41.010**	**2.242**	**612**	**6.724**	**323**	**1.569**	**1.149**	**31.483**	**153.254**

*) Regulatorisk kapital er lagt til grunn ved beregning av anvendt kapital i PM og Næringsliv. Denne kapitalen er oppgrosset til 15,0 prosent for å være i tråd med bankens kapitalmål per 31. desember 2018

**) Spesifikasjon av netto avkastning på finansielle eiendeler (mill. kr)	31.12.18	31.12.17
Utbytte	**8**	**6**
Gevinst/(tap) på aksjer	96	62
Gevinst/(tap) på finansielle derivater	187	124
Gevinst/(tap) på øvrige finansielle instrumenter til virkelig verdi (FVO)	10	7
Gevinst/(tap) på valuta	63	45
Gevinst/(tap) på sertifikater og obligasjoner	-77	58
Gevinst/(tap) på aksjer og aksjederivater i SpareBank 1 Markets	58	43
Gevinst/(tap) på finansielle instrumenter knyttet til sikringsbokføring ***)	-4	-22
Sum verdiendringer finansielle eiendeler	**334**	**317**
SpareBank 1 Gruppen	289	349
SpareBank 1 Boligkreditt	-7	-41
SpareBank 1 Næringskreditt	15	19
BN Bank eks. resultatandel BN Bolig	97	98
SpareBank 1 Kredittkort	23	15
SpareBank 1 Mobilbetaling	-12	-14
Andre selskaper	12	12
Sum avkastning på eierinteresser	**416**	**437**
Sum netto avkastning på finansielle eiendeler	**757**	**760**

***) Spesifikasjon av virkelig- verdi sikring	31.12.18	31.12.17
Virkelig verdi-endringer på sikringsinstrumentet	-46	-214
Virkelig verdi-endringer på den sikrede posten henførbar til sikret risko	42	192
Gevinster el.tap fra sikringsbokføring, netto	**-4**	**-22**

Note 6 - Kapitaldekning og kapitalstyring

SpareBank 1 SMN benytter interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. Fra 31. mars 2015 har banken tillatelse til å benytte Avansert IRB for de foretaksporteføljene som tidligere ble rapportert etter grunnleggende IRB-metode.

Per 31. desember 2018 er kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og den norske motsyklisk kapitalbuffer 2,0 prosent. Disse kravene er i tillegg til kravet om ren kjernekapital på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital er 12,0 prosent. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et pilar 2-krav for SpareBank 1 SMN på 2,1 prosent. Totalt minstekrav til ren kjernekapital inklusive pilar 2-kravet er dermed 14,1 prosent. Med virkning fra første kvartal 2019 er pilar 2-kravet for SpareBank 1 SMN endret til 1,9 prosent.

Motsyklisk kapitalbuffer beregnes på differensierte satser. For engasjementer i andre land benyttes den motsyklisk kapitalbuffersatsen som er fastsatt av myndighetene i vedkommende land. Dersom landet ikke har fastsatt sats benyttes samme sats som for engasjementer i Norge med mindre Finansdepartementet fastsetter en annen sats. Per 31. desember 2018 er morbanken og konsern under unntaksgrensen slik at den norske satsen benyttes på alle aktuelle engasjementer.

Deler av konsernets fondsobligasjoner og ansvarlig lån er utstedt i henhold til gammelt regelverk. Disse har vært gjenstand for nedtrapping med 50 prosent i 2017 og 60 prosent i 2018. Per 31. desember 2018 hadde morbanken 450 millioner kroner i fondsobligasjoner som vil være gjenstand for nedtrapping.

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**(mill. kr)**	**31.12.18**	**31.12.17**
15.372	**16.409**	**Sum balanseført egenkapital**	**18.686**	**17.510**
-950	-1.000	Hybridkapital inkludert i egenkapital	-1.043	-993
-522	-533	Utsatt skattefordel, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-1.079	-984
-893	-1.034	Fradrag for avsatt utbytte og gaver	-1.034	-893
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser bokført i annen egenkapital	-637	-565
-	-	Ikke-kontrollerende eierinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	366	324
-30	-31	Verdijusteringer som følge av kravene om forsvarlig verdsettelse	-44	-41
-350	-268	Positiv verdi av justert forventet tap etter IRB-metoden	-286	-333
-	-	Verdiendring på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring	5	7
-	-163	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-206	-212
12.627	**13.381**	**Sum ren kjernekapital**	**14.727**	**13.820**
950	1.000	Fondsobligasjon	1.378	1.427
459	367	Fondsobligasjon omfattet av overgangsbestemmelser	367	459
14.036	**14.748**	**Sum kjernekapital**	**16.472**	**15.707**
		Tilleggskapital utover kjernekapital		
1.000	1.750	Ansvarlig kapital	2.316	1.615
561	96	Ansvarlig kapital omfattet av overgangsbestemmelser	96	561
-254	-140	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-140	-254
1.307	**1.705**	**Sum tilleggskapital**	**2.272**	**1.922**
15.343	**16.453**	**Netto ansvarlig kapital**	**18.743**	**17.629**

		Minimumskrav ansvarlig kapital		
978	967	Spesialiserte foretak	1.116	1.107
1.098	1.156	Foretak	1.163	1.113
1.370	1.516	Massemarked eiendom	2.098	1.892
90	90	Massemarked øvrig	92	91
1.198	1.062	Egenkapitalposisjoner IRB	1	1
4.733	**4.790**	**Sum kredittrisiko IRB**	**4.470**	**4.205**
3	3	Stater og sentralbanker	4	3
80	87	Obligasjoner med fortrinnsrett	124	146
431	390	Institusjoner	246	333
0	-	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	8	4
25	23	Foretak	221	226
18	73	Massemarked	520	405
13	12	Engasjementer med pant i fast eiendom	215	193
232	228	Egenkapitalposisjoner	366	344
70	57	Øvrige eiendeler	107	166
872	**873**	**Sum kredittrisiko Standardmetoden**	**1.810**	**1.820**
16	30	Gjeldsrisiko	31	18
-	-	Egenkapitalrisiko	7	22
-	-	Valutarisiko og oppgjørsrisiko	3	1
341	370	Operasjonell risiko	575	510
52	39	Risiko for svekket kredittverdighet for motpart (CVA)	122	117
-	-	Overgangsordning	1.074	891
6.015	**6.102**	**Minimumskrav ansvarlig kapital**	**8.093**	**7.585**
75.182	**76.274**	**Beregningsgrunnlag (RWA)**	**101.168**	**94.807**
3.383	3.432	Minimumskrav ren kjernekapital, 4,5 prosent	4.553	4.266
		Bufferkrav		
1.880	1.907	Bevaringsbuffer, 2,5 prosent	2.529	2.370
2.255	2.288	Systemrisikobuffer, 3,0 prosent	3.035	2.844
1.504	1.525	Motsykliskbuffer, 2,0 prosent	2.023	1.896
5.639	**5.721**	**Sum bufferkrav til ren kjernekapital**	**7.588**	**7.111**
3.605	**4.228**	**Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav**	**2.587**	**2.444**
		Kapitaldekning		
16,8 %	17,5 %	Ren kjernekapitaldekning	14,6 %	14,6 %
18,7 %	19,3 %	Kjernekapitaldekning	16,3 %	16,6 %
20,4 %	21,6 %	Kapitaldekning	18,5 %	18,6 %
		Uvektet kjernekapitalandel		
145.821	153.395	Balanseposter	216.240	210.764
7.112	7.110	Poster utenom balansen	9.086	9.295
-902	-832	Øvrige justeringer	-1.474	-1.580
152.032	159.673	Beregningsgrunnlag for uvektet kjernekapitalandel	223.853	218.479
14.036	14.748	Kjernekapital	16.472	15.707
9,2 %	**9,2 %**	**Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)**	**7,4 %**	**7,2 %**

Note 7 - Risikoforhold

Risikostyring
SpareBank 1 SMN har som mål å opprettholde en moderat risikoprofil, og å ha en så høy kvalitet i sin risikooppfølging at ingen enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad. Bankens risikoprofil er kvantifisert gjennom mål for rating, konsentrasjon, risikojustert avkastning, misligholdssannsynlighet, tapsgrader, forventet tap, nødvendig økonomisk kapital, regulatorisk kapitaldekning samt kjente, og forventede likviditetsmessige regulatoriske krav.

Prinsippene for risikostyring i SpareBank 1 SMN er fastsatt i bankens risikostyringspolicy. Banken legger stor vekt på å identifisere, måle, styre og følge opp sentrale risikoer for å sikre at konsernet utvikler seg i tråd med vedtatt risikoprofil og strategier.

Risikostyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse. Risikostyringen skal videre sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- en sterk organisasjonskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen og risikokostnadene, og gjennom dette skape bedre beslutningsgrunnlag
- å tilstrebe en optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi
- å unngå uventede negative hendelser som kan være ødeleggende for konsernets drift og omdømme i markedet

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og behov for risikojustert kapital (økonomisk kapital) for å kunne dekke uventede tap.

Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i en tolv måneders periode. Risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet har påtatt seg. Styret har vedtatt at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 prosent av alle mulige uventede tap. Det er lagt til grunn statistiske metoder for beregning av forventet tap og for risikojustert kapital, men beregningen forutsetter likevel i noen tilfeller bruk av ekspertvurderinger. For risikotyper hvor det ikke finnes anerkjente metoder for å beregne kapitalbehov, legger banken vekt på å definere rammer for styring av risikoen som sikrer at sannsynligheten for at en hendelse inntreffer er svært lav. For ytterligere detaljer vises det til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på bankens hjemmesider.

Konsernets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikorapporter til administrasjonen og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring, som er uavhengig av de enkelte forretningsområdene i konsernet.

Kredittrisiko
Kredittrisiko er risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor konsernet.

Konsernet er eksponert for kredittrisiko gjennom alle sine fordringer på kunder og motparter. Hovedsakelig er konsernet eksponert gjennom ordinær utlånsvirksomhet og leasingaktiviteter, men i tillegg er konsernets kredittrisiko knyttet til likviditetsreserveporteføljen samt gjennom motpartsrisiko som oppstår gjennom rente- og valutaderivater.

Kredittrisiko knyttet til konsernets utlånsvirksomhet utgjør konsernets største risikoområde.

Gjennom den årlige revisjonen av bankens kredittstrategi konkretiserer styret bankens risikoappetitt gjennom fastsettelse av mål og rammer for bankens kredittportefølje. Bankens kredittstrategi og kredittpolicy er utledet av bankens hovedstrategi, og inneholder retningslinjer for risikoprofilen herunder maksimalt forventet tap (EL) for henholdsvis Privatmarked og Næringsliv, maksimal misligholdssannsynlighet i porteføljen (PD) og maksimal regulatorisk kapital (UL) allokert til kredittvirksomheten.

Konsentrasjonsrisiko styres ved fordeling mellom Privatmarked og Næringsliv, begrensning i størrelse på utlån og tapsgrad på enkeltengasjement, rammer for maksimal eksponering for tjue største grupperte engasjement, rammer for maksimal eksponering innenfor bransjer, samt rammer for regulatorisk beregningsgrunnlag fra utlån til Privatmarked og Næringsliv.

Etterlevelse av kredittstrategi og styrevedtatte rammer overvåkes løpende av avdeling for risikostyring og rapporteres kvartalsvis til styret.

Banken har godkjennelse til å benytte interne modeller i sin risikostyring og kapitalberegning (IRB), og fikk i februar 2015 tillatelse til å benytte avansert IRB-metode.

Bankens risikoklassifiseringssystem er utviklet for å kunne styre bankens utlånsportefølje i tråd med bankens kredittstrategi og for å sikre den risikojusterte avkastningen. Styret delegerer kredittfullmakt til konsernsjef. Konsernsjef kan videre delegere fullmakter under konserndirektørnivå. Utlånsfullmaktene er gradert i forhold til engasjementsstørrelse og risikoprofil.

Banken har en egen avdeling for kredittstøtte som bistår eller tar over behandlingen av kunder hvor det er åpenbart, eller anses overveiende sannsynlig, at kunden ikke vil kunne betjene sine forpliktelser uten at det iverksettes tiltak ut over ordinær oppfølging.

Banken bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikoprising og porteføljestyring. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

1. Misligholdssannsynlighet (PD)
Bankens kredittmodeller er basert på statistiske beregninger av misligholdssannsynlighet. Beregningene er basert på scoringsmodeller som tar hensyn til finansiell stilling samt interne og eksterne adferdsdata. Modellene er delvis Point In Time-orienterte, og reflekterer misligholdssannsynligheten i løpet av de neste tolv månedene under de gjeldende konjunkturforhold. Banken har i tillegg utviklet en kontantstrømsbasert PD-modell som benyttes for eksponeringer mot utleie av næringseiendom. Banken har søkt Finanstilsynet om på å kunne anvende denne modellen i kapitalkravsberegningen (IRB).

For å kunne gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni risikoklasser. I tillegg har banken to risikoklasser for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.

Modellene valideres løpende og minimum årlig både med hensyn på evne til å rangere kundene samt å estimere PD-nivå. Valideringsresultatene bekrefter at modellens treffsikkerhet er innenfor interne mål og internasjonale anbefalinger.

2. Eksponering ved mislighold (EAD)
EAD er en beregnet størrelse på eksponeringen ved et eventuelt fremtidig misligholdstidspunkt. For trekkrettigheter benyttes en konverteringsfaktor (KF) for å anslå hvor mye av nåværende ubenyttet ramme som vil være trukket opp ved et fremtidig misligholdstidspunkt. For garantier benyttes en myndighetsbestemt KF til å estimere hvor mye av avgitte garantier som vil bli gjort gjeldende etter mislighold. KF valideres månedlig for trekkrettigheter innenfor Privatmarked og Næringsliv. Bankens EAD-modell tar hensyn til ulikheter både mellom produkter og kundetyper.

3. Tap gitt mislighold (LGD)
Banken estimerer tapsgrad for hvert lån basert på forventet tilfriskningsgrad, realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier, gjenvinningsgrad på usikret del av lånene samt direkte kostnader ved inndrivelse. Verdiene fastsettes etter faste modeller og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet.

Estimert tapsgrad skal ta hensyn til en framtidig lavkonjunktur. Med et begrenset datagrunnlag fra lavkonjunktur har banken lagt inn betydelige sikkerhetsmarginer i sine estimater for å sikre konservative anslag ved beregning av kapitalkrav.

De tre overnevnte parametrene (PD, EAD og LGD) danner grunnlaget for konsernets porteføljeklassifisering og statistisk beregning av forventet tap (EL) og behov for nødvendig økonomisk og regulatorisk kapital/risikojustert kapital (UL).

Motpartsrisiko
Motpartsrisiko i derivathandel styres gjennom bruk av ISDA og CSA-avtaler med de finansinstitusjoner som utgjør bankens største motparter. ISDA regulerer oppgjør mellom finansielle motparter. CSA-avtalene begrenser maksimal eksponering gjennom markedsevaluering av porteføljen og margininnbetaling når verdiendringen i porteføljen overstiger maksimal avtalt ramme eller minimum overføringsbeløp. Banken vil fortsette å inngå CSA-avtaler med finansielle motparter for å styre motpartsrisikoen. Se note 15 Finansielle instrumenter og motregning for ytterligere beskrivelse av disse avtalene.

For kunder sikres motpartsrisikoen gjennom bruk av kontantdepot eller andre sikkerheter som til enhver tid skal overstige markedsverdien av kundens portefølje. Det er etablert egne rutiner for innkalling av ytterligere sikkerheter eller lukking av posisjoner dersom markedsverdiene overstiger åtti prosent av sikkerhetene.

For verdipapir og derivater som handles over Oslo Børs benytter datterselskapet SpareBank 1 Markets DNB ASA som clearingagent overfor Oslo Clearing. Eventuelle marginsikkerheter betales konto i DNB. DNB opererer som agent mellom SpareBank 1 Markets og Oslo Clearing. Det betyr at det er Oslo Clearing som er SpareBank 1 sin motpart.

Markedsrisiko
Markedsrisiko er en felles betegnelse for risikoen for tap som oppstår som følge av endringer i kurser eller priser på finansielle instrumenter. Markedsrisiko oppstår i SpareBank 1 SMN hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i obligasjoner, sertifikater og aksjer, inklusive finansiering. SpareBank 1 SMN har outsourcet kundehandel med rente og valutainstrumenter til SpareBank 1 Markets. Denne kundeaktiviteten, samt SpareBank 1 Markets anvendelse av bankens balanse, påvirker også bankens markedsrisiko.

Styringen av markedsrisiko skjer gjennom rammer for blant annet investeringer i aksjer, obligasjoner og posisjoner i rente og valutamarkedene. Bankens strategi for markedsrisiko legger grunnlaget for utarbeidelse av ledelsesrapportering, kontroll og oppfølgning av rammer og retningslinjer.

Konsernet definerer rammer for eksponering i egenkapitalinstrumenter med utgangspunkt i stresstester basert på Finanstilsynets modul for markedsrisiko. Rammene gjennomgås minst årlig og vedtas av bankens styre. Etterlevelse av rammene overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret.

Renterisiko er risiko for tap som følge av endringer i markedsrentene i finansielle markeder. Renterisikoen for alle renteposisjoner kan uttrykkes ved å se på endringen i verdien på renteinstrumentene ved en renteendring på ett prosentpoeng på hele rentekurven på alle balanseposter. Konsernet benytter analyser som viser effekten av nevnte renteendring for ulike løpetidsbånd, og det er egne rammer for renteeksponering innenfor hvert løpetidsbånd og samlet. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort, og konsernets renterisiko er lav til moderat.

Spreadrisiko er risikoen for at tap oppstår som følge av endringer i markedsverdi/virkelig verdi av obligasjoner grunnet generelle endringer i risikopåslag (kredittspread). Obligasjonsporteføljen styres med utgangspunkt i en evaluering av de enkelte utstedere. I tillegg har banken en egen ramme for samlet spreadrisiko for samtlige obligasjoner. Banken beregner spreadrisiko basert på Finanstilsynets modul for markeds- og kredittrisiko. Tapspotensialet for den enkelte kreditteksponering beregnes med utgangspunkt i rating og durasjon.

Valutakursrisiko er risikoen for tap som har bakgrunn i endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valutasortene. Rammene for valutakursrisiko er uttrykt ved rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i enkeltvaluta.

Aksjerisiko er risikoen for tap i posisjoner som følge av endringer i aksjekurser. Denne risikoen er knyttet til posisjoner i egenkapitalinstrumenter. Aksjer i datterselskaper og aksjer som inngår i en konsolidert eller strategisk vurdering inkluderes ikke.

Likviditetsrisiko
Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler.

Innskudd fra kunder er bankens viktigste finansieringskilde, per 31. desember 2018 var innskuddsdekningen 50 prosent inklusive solgte lån til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt, mot 51 prosent per 31. desember 2017 (konserntall).

Banken reduserer sin likviditetsrisiko gjennom en spredning av innlån på ulike markeder, innlånskilder, løpetider og instrumenter samt ved bruk av langsiktige innlån. For stor konsentrasjon i forfall øker sårbarheten for refinansiering. Denne risikoen er søkt begrenset gjennom definerte rammer.

Finansavdelingen i banken er ansvarlig for konsernets finansiering og likviditetsstyring. Etterlevelse av rammer overvåkes av avdeling for risikostyring, og status rapporteres månedlig til styret. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at finansavdelingen både har ansvaret for å finansiere banken og datterselskapene.

Styringen tar utgangspunkt i konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstrategien gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Som en del av strategien er det også utarbeidet beredskapsplaner både for konsernet og SpareBank 1-alliansen for håndtering av likviditetssituasjonen i perioder med urolige kapitalmarkeder. Disse hensyntar perioder med både bankspesifikke, systemmessige krisescenarier og en kombinasjon av disse.

Banken skal ha en tilstrekkelig beholdning av likvide aktiva for å dekke ordinær drift i minimum 12 måneder uten tilgang på ekstern finansiering samt tåle et fall i boligpriser på 30 %. Banken skal i tillegg ha en tilstrekkelig likviditetsbuffer bestående av aktiva som tilfredsstiller LCRkravene, og som i størrelse til enhver tid sikrer at banken er over minimumskravet. Tilgangen til finansiering har fungert tilfredsstillende i 2018.

Konsernets likviditetssituasjon per 31. desember 2018 vurderes som tilfredsstillende.

Operasjonell risiko
Operasjonell risiko kan defineres som risikoen for tap som følge av:

- Mennesker: Brudd på rutiner/retningslinjer, manglende kompetanse, uklar policy, strategi eller rutiner, interne misligheter
- Systemer: Svikt i IT og andre systemer
- Eksterne årsaker: Kriminalitet, naturkatastrofer, andre eksterne årsaker

Operasjonell risiko er en risikokategori som fanger opp alt det vesentlige av kostnader forbundet med kvalitetsbrister i bankens løpende virksomhet.

Styring av operasjonell risiko har fått økt betydning i finansnæringen gjennom de senere årene. Faktorer som spiller inn er internasjonalisering, en sterk teknologisk utvikling og stadig økende krav fra både kunder, myndigheter og andre interessegrupper. Internasjonalt har mange betydelige tapshendelser i finansnæringen hatt sin bakgrunn i svikt innenfor dette risikoområdet.

Identifisering, styring og kontroll av operasjonell risiko er en integrert del av lederansvaret på alle nivå i SpareBank 1 SMN. Ledernes viktigste hjelpemidler i arbeidet er faglig innsikt og lederkompetanse samt handlingsplaner, kontrollrutiner og gode oppfølgingssystemer. Et systematisk arbeid med risikovurderinger bidrar også til økt kunnskap og bevissthet om aktuelle forbedringsbehov i egen enhet. Eventuelle svakheter og forbedringstiltak rapporteres oppover i organisasjonen.

SpareBank 1 SMN legger vekt på fullmaktstrukturer, gode rutinebeskrivelser og godt definerte ansvarsforhold gjennom leveranseavtaler mellom de ulike divisjonene som elementer i et rammeverk for å håndtere den operasjonelle risikoen.

Ledelsen vurderer foretakets IT-systemer som sentrale for drift, regnskapsføring og rapportering av gjennomførte transaksjoner, samt fremskaffing av grunnlag for viktige estimater og beregninger. It- systemene er hovedsakelig standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører.

Banken har tatt i bruk et eget registrerings- og oppfølgingsverktøy (Risiko Informasjonssystem) for bedre struktur og oppfølging av risiko, hendelser og forbedringsområder i konsernet.

Operasjonelle tap rapporteres periodisk til styret. Styret mottar årlig en uavhengig vurdering fra intern revisjon og ansvarlig revisor på konsernets risiko og om internkontrollen virker hensiktsmessig og er betryggende. Styret vurderer den operasjonelle risikoen i foretaket som moderat, herunder risikoen knyttet til regnskaps- og rapporteringsprosessen.

For ytterligere informasjon vises til bankens Pilar III-rapportering som er tilgjengelig på https://www.sparebank1.no/nb/smn/om-oss/investor/finansiell-info/kapitaldekning.html samt følgende noter:

Note 13 Maksimal kreditteksponering, ikke hensyntatt pantstillelser
Note 14 Finansielle instrumenter og motregning
Note 16 Markedsrisiko knyttet til renterisiko
Note 17 Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Note 8 - Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner** (mill. kr)	**31.12.18**	**31.12.17**
6.903	8.091	Utlån og fordringer uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.987	1.575
2.639	3.087	Utlån og fordringer med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	3.087	2.639
9.543	**11.178**	**Sum**	**5.074**	**4.214**
		Spesifikasjon på de vesentligste valutasorter		
7	17	CHF	17	7
231	770	EUR	770	231
7	95	GBP	95	7
19	19	ISK	19	19
7	36	JPY	36	7
9.074	10.071	NOK	4.007	3.747
119	78	SEK	33	118
68	84	USD	89	68
10	8	Andre	8	10
9.543	**11.178**	**Sum**	**5.074**	**4.214**
1,5 %	1,8 %	Gjennomsnittlig rente	1,9 %	0,9 %

31.12.17	**31.12.18**	**Gjeld til kredittinstitusjoner** (mill. kr)	**31.12.18**	**31.12.17**
7.729	7.338	Innskudd og gjeld uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	8.006	8.289
1.318	1.208	Innskudd og gjeld med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1.208	1.318
9.047	**8.546**	**Sum**	**9.214**	**9.607**
		Spesifikasjon av gjeld på de vesentligste valutasorter		
2.098	1.604	EUR	1.604	2.098
6.919	6.904	NOK	7.572	7.479
6	13	SEK	13	6
19	12	USD	12	19
5	12	Andre	12	5
9.047	**8.546**	**Sum**	**9.214**	**9.607**
0,6 %	0,8 %	Gjennomsnittlig rente	0,8 %	0,6 %

31.12.17	**31.12.18**	**Øvrige engasjementer til kredittinstitusjoner** (mill. kr)	**31.12.18**	**31.12.17**
2.288	55	Ubenyttede kreditter	55	2.288
55	55	Garantier	65	55
2.344	**111**	**Sum**	**121**	**2.344**

Innskudd og utlån fra/til kredittinstitusjoner har i hovedsak flytende rente.

Gjennomsnittsrenten er beregnet med utgangspunkt i renteinntekt/rentekostnad i forhold til beholdningskontienes gjennomsnittssaldo for det aktuelle år. Dog begrenset til beholdning i konti i valuta NOK.

Note 9 - Utlån til og fordringer på kunder

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	(mill. kr)	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
105.843	113.356	Brutto utlån	120.473	112.071
	697	Tapsavsetninger	744	
751		Individuelle nedskrivninger		765
323		Gruppevise nedskrivninger		347
104.769	**112.659**	**Utlån til og fordringer på kunder**	**119.728**	**110.959**
		Tilleggsinformasjon		
34.885	38.062	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	38.062	34.885
615	603	- herav utlån til ansatte	993	956
1.828	1.782	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	1.782	1.828
48	48	Ansvarlig kapital i øvrige finansinstitusjoner	48	48
648	646	Utlån til ansatte*)	1.132	1.149

*) Rentesubsidiering ved utlån til ansatte inngår i rentenetto. Lånerenten til ansatte er 75 prosent av beste boliglånsrente til øvrige kunder.

Morbank	Utlån gjenstand for nedskriving			Fastrentelån til virkelig verdi over resultat	
Brutto utlån -Totalt (mill. kr)	**Trinn 1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**		**Total**
Balanse 1.1.18	**91.074**	**9.931**	**1.560**	**3.278**	**105.843**
Overført til Trinn 1	2.230	-2.230	0	-	-
Overført til Trinn 2	-2.637	2.644	-7	-	-
Overført til Trinn 3	-458	-31	489	-	-
Netto økning / (reduksjon) saldo eksisterende utlån	-5.487	-65	11	-148	-5.689
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	46.099	2.067	72	2.269	50.507
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-33.363	-2.428	-581	-933	-37.305
Balanse 31.12.18	**97.458**	**9.888**	**1.543**	**4.467**	**113.356**

Konsern	Utlån gjenstand for nedskriving			Fastrentelån til virkelig verdi over resultat	
Brutto utlån -Totalt (mill. kr)	**Trinn 1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**		**Total**
Balanse 1.1.18	**96.286**	**10.855**	**1.652**	**3.278**	**112.071**
Overført til Trinn 1	2.439	-2.391	-48	-	-
Overført til Trinn 2	-2.957	2.970	-13	-	-
Overført til Trinn 3	-464	-71	536	-	-
Netto økning / (reduksjon) saldo eksisterende utlån	-6.397	-260	89	-148	-6.716
Nye utstedte eller kjøpte finansielle eiendeler	48.841	2.283	89	2.269	53.483
Finansielle eiendeler som har blitt fraregnet	-34.253	-2.556	-622	-933	-38.365
Balanse 31.12.18	**103.494**	**10.829**	**1.682**	**4.467**	**120.473**

Utlån og engasjementer fordelt på type

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	Utlån og engasjementer fordelt på type (mill. kr)	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
		Brutto utlån		
-	-	Leiefinansieringsavtaler (Finansiell lease)	2.934	2.839
12.797	13.657	Kasse-/drifts- og brukskreditter	13.056	12.330
4.186	3.761	Byggelån	3.761	4.186
88.860	95.937	Nedbetalingslån	100.722	92.716
105.843	113.356	Sum brutto utlån	120.473	112.071

		Øvrige engasjementer		
4.210	4.009	Finansielle garantier, herav:	4.009	4.210
714	699	Betalingsgarantier	699	714
1.286	1.125	Kontraktsgarantier	1.125	1.286
1.994	1.960	Lånegarantier	1.960	1.994
84	85	Garantier for skatter	85	84
132	141	Annet garantiansvar	141	132
1.018	918	Ubenyttede garantitilsagn	918	1.018
11.677	16.186	Ubenyttede kreditter	16.202	11.688
1.896	1.582	Innvilgede lånetilsagn	1.706	2.148
62	40	Remburser	40	62
18.863	**22.736**	**Sum øvrige engasjementer**	**22.875**	**19.126**
124.706	**136.092**	**Sum totale engasjementer**	**143.348**	**131.197**

Utlån og engasjementer fordelt på sektor og næring

	31.12.18			31.12.17		
Morbank (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Lønnstakere o.l	65.475	6.021	71.496	60.099	6.193	66.292
Offentlig forvaltning	44	603	647	226	855	1.081
Jordbruk,skogbruk, fiske og fangst	12.362	1.453	13.815	11.305	1.002	12.307
Havbruk	869	798	1.667	1.311	978	2.289
Industri og bergverk	3.438	2.379	5.818	2.850	1.625	4.475
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	2.947	2.951	5.898	2.794	1.398	4.193
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.335	2.136	4.471	2.432	2.399	4.830
Sjøfart og offshore	4.227	2.560	6.787	4.639	1.510	6.149
Eiendomsdrift	13.324	1.029	14.353	12.462	1.203	13.665
Forretningsmessig tjenesteyting	2.531	931	3.462	2.510	797	3.307
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.145	1.395	5.540	3.547	593	4.140
Øvrige sektorer	1.658	481	2.138	1.669	310	1.978
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	**113.356**	**22.736**	**136.092**	**105.843**	**18.863**	**124.706**

	31.12.18			31.12.17		
Konsern (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Lønnstakere o.l	70.070	6.094	76.163	63.812	6.332	70.144
Offentlig forvaltning	55	603	658	240	855	1.095
Jordbruk,skogbruk, fiske og fangst	12.686	1.458	14.144	11.606	1.013	12.619
Havbruk	1.180	803	1.983	1.697	992	2.689
Industri og bergverk	3.787	2.385	6.172	3.157	1.637	4.794
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	3.661	2.962	6.623	3.419	1.421	4.841
Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	2.621	2.140	4.761	2.700	2.409	5.109
Sjøfart og offshore	4.227	2.560	6.787	4.639	1.510	6.149
Eiendomsdrift	13.386	1.030	14.416	12.521	1.205	13.726
Forretningsmessig tjenesteyting	2.162	943	3.105	2.260	811	3.070
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	4.961	1.416	6.377	4.322	630	4.951
Øvrige sektorer	1.679	481	2.160	1.699	310	2.010
Sum totalt engasjement fordelt på sektor og næring	**120.473**	**22.875**	**143.348**	**112.071**	**19.126**	**131.197**

Utlån og øvrige engasjementer fordelt på geografiske områder

	31.12.18			31.12.17		
Morbank (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Trøndelag	74.312	13.820	88.132	70.137	12.106	82.243
Møre og Romsdal	23.993	7.051	31.044	22.319	5.078	27.397
Sogn og Fjordane	819	209	1.028	608	333	941
Nordland	984	47	1.031	1.216	37	1.253
Oslo	5.592	759	6.352	5.037	653	5.690
Landet for øvrig	7.148	818	7.966	6.070	615	6.685
Utlandet	507	31	538	456	42	498
Sum	**113.356**	**22.736**	**136.092**	**105.843**	**18.863**	**124.706**

	31.12.18			31.12.17		
Konsern (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Trøndelag	77.102	13.881	90.983	73.017	12.227	85.243
Møre og Romsdal	25.495	7.075	32.570	23.670	5.128	28.798
Sogn og Fjordane	1.262	216	1.477	981	347	1.328
Nordland	1.097	49	1.145	1.295	40	1.334
Oslo	5.151	762	5.913	4.710	658	5.368
Landet for øvrig	9.859	861	10.720	7.942	685	8.627
Utlandet	507	31	538	456	42	498
Sum	**120.473**	**22.875**	**143.348**	**112.071**	**19.126**	**131.197**

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

	31.12.18			31.12.17		
(mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Trøndelag	28.208	1.938	30.145	25.483	1.934	27.418
Møre og Romsdal	5.790	453	6.244	5.645	439	6.084
Sogn og Fjordane	323	14	337	317	21	339
Nordland	157	6	163	124	7	131
Oslo	1.516	60	1.575	1.270	47	1.317
Landet for øvrig	2.007	88	2.096	1.997	89	2.087
Utlandet	60	1	61	48	1	49
Sum	**38.062**	**2.560**	**40.621**	**34.885**	**2.539**	**37.424**

Brutto utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

	31.12.18			31.12.17		
(mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjementer**	**Totale engasjementer**
Trøndelag	862	-	862	1.164	-	1.164
Møre og Romsdal	158	-	158	158	-	158
Sogn og Fjordane	-	-	-	-	-	-
Nordland	63	-	63	87	-	87
Oslo	650	-	650	366	-	366
Landet for øvrig	50	-	50	52	-	52
Utlandet	-	-	-	-	-	-
Sum	**1.782**	**-**	**1.782**	**1.828**	**-**	**1.828**

Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler

Konsern (mill. kr)	31.12.18	31.12.17
Brutto fordringer knyttet til finansielle leieavtaler		
- Inntil 1 år	118	233
- Mellom 1 og 5 år	2.070	2.105
- Over 5 år	827	581
Sum brutto fordringer	**3.015**	**2.919**
Mottatt, ikke opptjent inntekt knyttet til finansielle leieavtaler	81	80
Netto investeringer knyttet til finansielle leieavtaler	2.934	2.839
Netto investeringer i finasielle leieavtaler kan analyserers på følgende måte:		
- Inntil 1 år	110	185
- Mellom 1 og 5 år	2.009	2.081
- Over 5 år	815	573
Sum netto fordringer	**2.934**	**2.839**

Utlån og øvrige engasjement fordelt på risikogrupper

Banken beregner misligholdssannsynlighet for alle kunder i utlånsporteføljen på innvilgelsestidspunkt. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av nøkkeltall knyttet til inntjening, tæring og adferd. Misligholdssannsynligheten benyttes som grunnlag for nøkkeltall for risikoklassifisering av kunden. I tillegg benyttes risikoklassen for å klassifisere hver enkelt kunde i en risikogruppe. Se note 12, Kreditteksponering for hver interne risikorating, for inndeling av risikoklasser.

Kundene rescores månedlig i bankens porteføljestyringssystem.

Øvrige engasjement inkluderer remburser, garantier, ubenyttede kreditter og lånetilsagn.

Engasjementsoppfølging gjøres ut ifra engasjementets størrelse, risiko og migrering. Risikoprising av næringslivsengasjement gjøres med bakgrunn i forventet tap og nødvendig økonomisk kapital for det enkelte engasjement.

Banken benytter makrobaserte stresstester for å estimere nedskrivningsbehov knyttet til objektive hendelser som ikke har gitt utslag i porteføljekvalitet på måletidspunktet.

Risikogruppe tapsutsatte og/eller misligholdte består av kunder med mislighold over 90 dager og/eller objektive bevis på verdifall som medfører redusert fremtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Se note 2 Regnskapsprinsipper for utfyllende beskrivelse av disse engasjementene.

	Verken misligholdt eller tapsutsatt						
Morbank 31.12.18 (mill. kr)	**Laveste risiko**	**Lav risiko**	**Middels risiko**	**Høy risiko**	**Høyeste risiko**	**Tapsutsatte og/eller misligholdte**	**Sum**
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	**50.134**	**7.035**	**2.542**	**598**	**801**	**242**	**61.353**
Trinn 1	50.134	6.212	1.051	139	94	-	57.630
Trinn 2	-	823	1.491	459	707	-	3.480
Trinn 3	-	-	-	-	-	242	242
Amortisert kost	**22.009**	**9.228**	**11.070**	**2.582**	**1.347**	**1.300**	**47.536**
Trinn 1	21.984	8.323	8.074	1.305	141	-	39.828
Trinn 2	25	905	2.996	1.277	1.205	-	6.408
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.300	1.300
Virkelig verdi over resultatet	**3.785**	**468**	**152**	**23**	**39**	**-**	**4.467**
Sum brutto utlån	**75.928**	**16.731**	**13.765**	**3.203**	**2.186**	**1.543**	**113.356**
Øvrige engasjementer	**11.749**	**4.445**	**5.018**	**540**	**201**	**783**	**22.736**
Trinn 1	11.749	3.715	3.305	303	24	-	19.096
Trinn 2	-	729	1.713	237	177	-	2.857
Trinn 3	-	-	-	-	-	783	783

Totale engasjementer	**87.677**	**21.176**	**18.783**	**3.743**	**2.387**	**2.326**	**136.092**

	Verken misligholdt eller tapsutsatt						
Konsern 31.12.18 (mill. kr)	**Laveste risiko**	**Lav risiko**	**Middels risiko**	**Høy risiko**	**Høyeste risiko**	**Tapsutsatte og/eller misligholdte**	**Sum**
Brutto utlån							
Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	**50.134**	**7.035**	**2.542**	**598**	**801**	**242**	**61.353**
Trinn 1	50.134	6.212	1.051	139	94	-	57.630
Trinn 2	-	823	1.491	459	707	-	3.480
Trinn 3	-	-	-	-	-	242	242
Amortisert kost	**21.662**	**10.576**	**16.028**	**3.191**	**1.755**	**1.441**	**54.653**
Trinn 1	21.637	9.668	12.740	1.608	209	-	45.863
Trinn 2	25	908	3.287	1.583	1.546	-	7.349
Trinn 3	-	-	-	-	-	1.441	1.441
Virkelig verdi over resultatet	**3.785**	**468**	**152**	**23**	**39**	**-**	**4.467**
Sum brutto utlån	**75.581**	**18.079**	**18.722**	**3.812**	**2.595**	**1.683**	**120.473**
Øvrige engasjementer	**11.754**	**4.466**	**5.114**	**550**	**208**	**783**	**22.875**
Trinn 1	11.754	3.737	3.305	303	24	-	19.123
Trinn 2	-	729	1.808	247	184	-	2.969
Trinn 3	-	-	-	-	-	783	783
Totale engasjementer	**87.334**	**22.546**	**23.836**	**4.362**	**2.803**	**2.466**	**143.348**

		31.12.2017	
Morbank (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**
Laveste risiko	69.528	10.852	80.379
Lav risiko	16.855	3.693	20.548
Middels risiko	12.676	3.294	15.970
Høy risiko	2.507	419	2.926
Høyeste risiko	2.708	478	3.185
Tapsutsatte og/eller misligholdte	1.570	128	1.698
Sum	**105.843**	**18.863**	**124.706**

		31.12.2017	
Konsern (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**
Laveste risiko	69.415	10.868	80.283
Lav risiko	18.307	3.750	22.057
Middels risiko	15.696	3.413	19.109
Høy risiko	3.532	460	3.991
Høyeste risiko	3.470	508	3.978
Tapsutsatte og/eller misligholdte	1.651	128	1.779
Sum	**112.071**	**19.126**	**131.197**

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Boligkreditt

	31.12.2018			31.12.2017		
Risikogrupper (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**
Laveste risiko	33.533	2.551	36.083	30.082	2.523	32.604
Lav risiko	3.175	6	3.181	3.556	12	3.568
Middels risiko	867	1	868	865	2	868
Høy risiko	279	1	279	227	1	228
Høyeste risiko	196	0	197	147	0	147

Tapsutsatte og/eller misligholdte	12	1	13	8	1	9
Sum	**38.062**	**2.560**	**40.621**	**34.885**	**2.539**	**37.424**

Utlån og øvrige engasjement solgt til SpareBank 1 Næringskreditt

	31.12.2018			31.12.2017		
Risikogrupper (mill. kr)	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**	**Brutto utlån**	**Øvrige engasjement**	**Totale engasjement**
Laveste risiko	1.496	-	1.496	1.465	-	1.465
Lav risiko	-	-	-	96	-	96
Middels risiko	287	-	287	267	-	267
Høy risiko	-	-	-	-	-	-
Høyeste risiko	-	-	-	-	-	-
Tapsutsatte og/eller misligholdte	-	-	-	-	-	-
Sum	**1.782**	**-**	**1.782**	**1.828**	**-**	**1.828**

Note 10 - Fraregning av finansielle eiendeler

Som et ledd i sin ordinære virksomhet foretar banken transaksjoner som resulterer i salg av finansielle eiendeler. Banken overfører slike finansielle eiendeler i hovedsak gjennom salg av kundens boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt eller næringseiendomslån til SpareBank 1 Næringskreditt.

Mottatt vederlag for lån som er solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS og Sparebank 1 Næringskreditt AS tilsvarer bokført verdi og vurderes å samsvare med lånenes virkelige verdi på salgstidspunktet.

I henhold til inngått forvaltningsavtale med kredittforetakene forestår banken forvalting av lånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjoner for de plikter som følger med forvaltningen av lånene.

Kredittforetakene kan selge lånene som er kjøpt fra banken, samtidig som bankens rett til å forvalte kundene og motta provisjon følger med. Dersom banken ikke er i stand til å betjene kundene kan retten til betjening og provisjon falle bort. Videre kan banken ha opsjon til å kjøpe tilbake lån under gitte betingelser.

Hvis kredittforetakene får tap på kjøpte lån har de en viss rett til å avregne dette i provisjoner fra samtlige banker som har solgt lånene. Det foreligger dermed en begrenset gjenværende involvering knyttet til solgte lån ved mulig begrenset avregning av tap mot provisjon. Denne muligheten til avregning anses imidlertid ikke å være av en slik karakter at den endrer på konklusjonen om at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap er overført. Bankens maksimale eksponering for tap er representert ved det høyeste beløpet som vil kunne kreves dekket under avtalene.

Banken har vurdert de regnskapsmessige implikasjonene dithen at det vesentligste av risiko og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene er overført til kredittforetakene. Dette innebærer full fraregning av solgte lån. Banken innregner alle rettigheter og plikter som skapes eller beholdes ved salget separat som eiendeler eller forpliktelser.

SpareBank 1 Boligkreditt
SpareBank 1 Boligkreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 20,69 prosent per 31. desember 2018 (19,85 prosent per 31. desember 2017). SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver lån med pant i boliger og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett, (OMF) innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Boligkreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Det er i 2018 kjøpt og solgt boliglån til en netto verdi av 3,1 milliarder kroner (1,7 milliarder kroner i 2017) til SpareBank 1 Boligkreditt. Totalt er det fraregnet boliglån til SpareBank 1 Boligkreditt for 38,0 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (34,9 milliarder i 2017).

Likviditetsfasilitet
SpareBank 1 SMN har, sammen med de andre eierne av SpareBank 1 Boligkreditt, inngått avtale om etablering av likviditetsfasilitet for SpareBank 1 Boligkreditt. Dette innebærer at bankene forplikter seg til å kjøpe OMF utstedt at foretaket begrenset til en samlet verdi av de neste tolv måneders forfall i SpareBank 1 Boligkreditt.

Forpliktelsen er begrenset til foretakets forpliktelser til å innfri utstedte OMF etter at foretakets egen beholdning av likviditet på forfallstidspunktet er trukket fra. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det primære ansvaret i henhold til samme avtale. Obligasjonene kan deponeres i Norges Bank og medfører således ingen vesentlig økning i risiko for banken. I henhold til sin likviditetsstrategi holder SpareBank 1 Boligkreditt likviditet iht kravene etter Net Stable Funding Regime. Denne likviditetsreserven hensyntas ved vurderingen av bankenes ansvar. Det er derfor kun i de tilfeller hvor foretaket ikke lenger har tilstrekkelig likviditet for de neste tolv måneders forfall at banken vil rapportere noe engasjement knyttet til dette.

Soliditet
Sammen med de øvrige eierne av SpareBank 1 Boligkreditt har SpareBank 1 SMN også inngått avtale om å sikre at SpareBank 1 Boligkreditt til enhver tid har en kjernekapitaldekning på minst ni prosent. Aksjonærene skal tilføre tilstrekkelig kjernekapital innen tre måneder etter å ha mottatt skriftlig anmodning om dette, med mindre det foretas andre grep for å redusere behovet for kapital.

Aksjonærenes forpliktelse til å tilføre slik kjernekapital er proratarisk og ikke solidarisk, og skal være iht til hver aksjonærs pro rata andel av aksjene i SpareBank 1 Boligkreditt. Hver eier hefter prinsipalt for sin andel av behovet, subsidiært for det dobbelte av det som er det

primære ansvaret i henhold til samme avtale. Foretaket har ved årsskiftet ca 16,8 prosent ansvarlig kapital, hvorav ca 14,7 prosent er kjernekapital. Sammenholdt med den svært lave risikoprofilen i foretaket har banken vurdert det som usannsynlig at det blir innkalt kapital iht denne avtalen og har valgt å ikke holde noen reserver for dette.

SpareBank 1 Næringskreditt
SpareBank 1 Næringskreditt AS eies av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen. Banken har en eierandel på 32,97 prosent per 31. desember 2018 (33,53 prosent per 31. desember 2017). SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver lån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Banken forestår forvaltningen av de solgte lånene og banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på lånene banken har solgt og kostnadene i kredittforetaket.

Samlede lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt er i 2018 redusert med 45 millioner kroner (redusert med 241 millioner kroner i 2017). Totalt er det fraregnet næringseiendomslån til SpareBank 1 Næringskreditt for 1,8 milliarder kroner ved utgangen av regnskapsåret (1,8 milliarder kroner i 2017).

Likviditetsfasilitet
Som beskrevet ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt er det inngått tilsvarende avtale med SpareBank 1 Næringskreditt.

Soliditet
Det er på samme måte inngått avtale om å sikre kjernekapital i SpareBank 1 Næringskreditt på minimum ni prosent. Se omtale ovenfor om SpareBank 1 Boligkreditt.

Note 11 - Tap på utlån og garantier

Morbank	2018			2017		
Tap på utlån (mill. kr)	**Privatmarked**	**Næringsliv**	**Totalt**	**Privatmarked**	**Næringsliv**	**Totalt**
Periodens endring i tapsavsetninger	18	126	144	7	278	285
Mertap ved konstatering	6	86	93	3	41	45
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-7	-1	-8	-5	-1	-6
Sum tap på utlån og garantier	**17**	**212**	**229**	**5**	**318**	**323**

Konsern	2018			2017		
Tap på utlån (mill. kr)	**Privatmarked**	**Næringsliv**	**Totalt**	**Privatmarked**	**Næringsliv**	**Totalt**
Periodens endring i tapsavsetninger	23	127	150	11	279	290
Mertap ved konstatering	30	98	127	12	46	58
Inngang på tidligere konstaterte utlån, garantier m.v.	-13	-1	-15	-6	-1	-7
Sum tap på utlån og garantier	**40**	**223**	**263**	**17**	**324**	**341**

Det er beregnet forventet kredittap på kredittinstitusjoner og sentralbanker men effekten er funnet uvesentlig og følgelig ikke tatt med i nedskrivningene.

Kontraktsregulerte utestående beløp for finansielle eiendeler som er nedskrevet i 2018, og som fremdeles er underlagt håndhevingsaktiviteter utgjør 734 millioner kroner for morbanken, og 776 millioner kroner for konsernet.

Avsetning til tap på utlån og garantier presenteres etter implementering av IFRS 9 fra første januar 2018. Se note 2 Regnskapsprinsipper og 4 Overgangsnote IFRS 9 for utfyllende informasjon om implementeringseffekten og overgangen. Sammenligningstall er ikke omarbeidet og informasjonen vedrørende 2017 er presentert etter tidligere regelverk i IAS 32.

Morbank (mill. kr)	**1.1.18**	**Endring avsetning for tap**	**Endring som skyldes konstatering**	**31.12.18**
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.017	125	-400	742
Utlån til amortisert kost Privatmarked	32	28	-15	45
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	65	10	-	75
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	**1.114**	**163**	**-415**	**862**
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	1.027	86	-415	697
Annen gjeld - avsetninger	68	80	-	148
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	18	-2	-	17

Konsern (mill. kr)	**1.1.18**	**Endring avsetning for tap**	**Endring som skyldes konstatering**	**31.12.18**
Utlån til amortisert kost Næringsliv	1.041	128	-402	766
Utlån til amortisert kost Privatmarked	49	34	-15	68
Utlån til virkelig verdi over utvidet resultat Privatmarked	65	10	-	75
Sum avsetning til tap på utlån og garantier	**1.155**	**171**	**-417**	**909**
Presentert som:				
Avsetning til tap på utlån	1.068	93	-417	744
Annen gjeld - avsetninger	68	80	-	148
Utvidet resultat - virkelig verdi justering av tap	18	-2	-	17

Morbank

	2018			
Total balanseført tapsavsetning (mill. kr)	**Trinn1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**	**Total**
Balanse 1. januar	**96**	**256**	**762**	**1.114**
Avsetning til tap				

Overført til (fra) Trinn 1	32	-32	-0	-
Overført til (fra) Trinn 2	-6	6	-0	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-2	3	-
Netto ny måling av tap	-34	45	158	168
Nye utstedte eller kjøpte utlån	55	93	1	148
Utlån som har blitt fraregnet	-40	-108	-4	-153
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-415	-415
Balanse 31. desember	**102**	**257**	**503**	**862**

Konsern		**2018**		
Total balanseført tapsavsetning (mill. kr)	**Trinn1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**	**Total**
Balanse 1. januar	**106**	**267**	**782**	**1.155**
Avsetning til tap				
Overført til (fra) Trinn 1	34	-33	-0	-
Overført til (fra) Trinn 2	-7	7	-0	-
Overført til (fra) Trinn 3	-0	-4	4	-
Netto ny måling av tap	-37	47	167	177
Nye utstedte eller kjøpte utlån	59	96	3	158
Utlån som har blitt fraregnet	-42	-111	-11	-163
Konstaterte nedskrivninger (konstaterte tap)	-	-	-417	-417
Balanse 31. desember	**112**	**271**	**526**	**909**

Morbank

		31.12.17	
Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	**Privat-marked**	**Nærings-liv**	**Totalt**
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.*)	24	602	625
- Konstaterte tap i perioden på utlån, garantier m.v. hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	8	146	155
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	4	8	13
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	191	191
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	6	100	106
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	**18**	**738**	**755**

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 4,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

		31.12.17	
Gruppenedskrivninger (mill.kr)	**Privat-marked**	**Nærings-liv**	**Totalt**
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	90	228	318
Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	-	5	5
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	**90**	**233**	**323**

Konsern

		31.12.17	
Individuelle nedskrivninger (mill. kr)	**Privat-marked**	**Nærings-liv**	**Totalt**
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.*)	27	611	638
- Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	9	147	157
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	5	9	14
+ Økning i nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere er gjort individuelle nedskrivninger	0	191	191
+ Nedskrivninger på engasjementer hvor det tidligere år ikke er gjort individuelle nedskrivninger	7	104	111
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	**20**	**750**	**769**

*) Individuelle tapsnedskrivninger på garantier, 4,2 mill. kroner, er oppført i balansen som gjeld under 'Andre forpliktelser'

		31.12.17	
Gruppenedskrivninger (mill. kr)	**Privat-marked**	**Nærings-liv**	**Totalt**
Gruppenedskrivninger for dekning av tap på utlån og garantier per 1.1.	100	239	339

Periodens gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier	5	4	9
Gruppenedskrivning for dekning av tap på utlån og garantier ved utløp av perioden	**104**	**243**	**347**

Morbank (mill. kr)	**31.12.2018**				
Avsetning for forventet tap fordelt på sektor og næring	**Trinn 1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**	**Sum**	**31.12.17**
Lønnstakere o.l.	20	44	24	88	20
Offentlig forvaltning	0	-	-	0	-
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	8	16	5	30	5
Havbruk	1	0	-	1	-
Industri og bergverk	9	20	0	29	14
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	11	11	21	43	16
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	14	8	11	33	24
Sjøfart og offshore	4	84	378	465	617
Eiendomsdrift	19	37	20	76	14
Forretningsmessig tjenesteyting	7	31	21	59	45
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	9	5	2	16	1
Øvrige sektorer	0	0	22	22	-
Ufordelt*)				-	323
Sum sektor og næringsfordelt	**102**	**257**	**503**	**862**	**1.078**

*) Ufordelt er for 2017 i sin helhet knyttet til gruppevise nedskrivninger. Se egen tabell for segmentfordeling av gruppevise nedskrivninger

Konsern (mill. kr)	**31.12.2018**				
Avsetning for forventet tap fordelt på sektor og næring	**Trinn 1**	**Trinn 2**	**Trinn 3**	**Sum**	**31.12.17**
Lønnstakere o.l.	25	52	33	109	20
Offentlig forvaltning	0	-	-	0	-
Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	9	18	6	33	6
Havbruk	1	1	-	2	-
Industri og bergverk	9	21	3	34	16
Bygg og anlegg, kraft og vannforsyning	12	13	24	49	17
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	15	8	12	35	26
Sjøfart og offshore	4	84	378	465	617
Eiendomsdrift	19	37	20	76	14
Forretningsmessig tjenesteyting	8	31	23	62	47
Transport og annen tjenesteytende virksomhet	10	6	6	23	6
Øvrige sektorer	0	0	22	22	-
Ufordelt*)					347
Sum sektor og næringsfordelt	**112**	**271**	**526**	**909**	**1.116**

*) Ufordelt er for 2017 i sin helhet knyttet til gruppevise nedskrivninger. Se egen tabell for segmentfordeling av gruppevise nedskrivninger

Note 12 - Kreditteksponering for hver interne risikorating

Banken benytter eget klassifiseringssystem for overvåking av kredittrisiko i porteføljen. Risikoklasseinndeling skjer ut fra hvert enkelt engasjements sannsynlighet for mislighold. I tabellen er denne inndelingen sammenholdt med tilsvarende ratingklasser hos Moody's.

Historisk mislighold er tall for morbank og viser default ratio (DR) per risikoklasse. Tallene er et uvektet snitt for normalscorede kunder i perioden 2010-2018.

Sikkerhetsdekning representerer forventet realisasjonsverdi (RE-verdi) på underliggende sikkerhetsverdier. Verdiene fastsettes etter faste modeller, og faktiske realisasjonsverdier valideres for å teste modellenes pålitelighet. I samsvar med kravene i kapitalkravsforskriften er estimatene «down-turn»-estimater. Basert på sikkerhetsdekningen (RE-verdi / EAD) klassifiseres engasjementet i en av sju klasser, hvor beste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på over 120 prosent, og laveste sikkerhetsklasse har en sikkerhetsdekning på under 20 prosent.

	Misligholdssansynlighet				
Risiko-klasse	**Fra**	**Til**	**Moody's**	**Historisk mislighold**	**Mislighold 2018**
A	0,00 %	0,10 %	Aaa-A3	0,01 %	0,01 %
B	0,10 %	0,25 %	Baa1-Baa2	0,04 %	0,04 %
C	0,25 %	0,50 %	Baa3	0,07 %	0,06 %
D	0,50 %	0,75 %	Ba1	0,27 %	0,47 %
E	0,75 %	1,25 %	Ba2	0,37 %	0,52 %
F	1,25 %	2,50 %		0,92 %	0,93 %
G	2,50 %	5,00 %	Ba2-B1	2,18 %	2,02 %
H	5,00 %	10,00 %	B1-B2	4,41 %	3,99 %
I	10,00 %	99,99 %	B3-Caa3	11,28 %	13,78 %
J	mislighold				
K	tapsutsatt				

	Sikkerhetsdekning	
Sikkerhets-klasse	**Nedre grense**	**Øvre grense**
1	120	
2	100	120
3	80	100
4	60	80
5	40	60
6	20	40
7	0	20

Bankens engasjementer klassifiseres i risikogrupper på bakgrunn av risikoklasse.

Risikoklasse	**Risikogrupper**
A - C	Laveste risiko
D - E	Lav
F - G	Middels
H	Høy
I	Høyeste risiko
J - K	Mislighold og nedskrevet

Morbank (mill. kr)	**Gjennom-snittlig usikret eksponering i % 31.12.18**	**Totalt engasjement 31.12.18**	**Gjennom-snittlig usikret eksponering i % 31.12.17**	**Totalt engasjement 31.12.17**
Laveste risiko	10,2 %	87.667	9,5 %	80.379
Lav risiko	8,5 %	21.176	9,9 %	20.548
Middels risiko	11,4 %	18.783	12,2 %	15.970
Høy risiko	11,8 %	3.743	8,6 %	2.926
Høyeste risiko	3,0 %	2.387	4,2 %	3.185
Mislighold og/eller tapsutsatt	11,3 %	2.326	32,0 %	1.698
Totalt		**136.092**		**124.706**

Konsern (mill. kr)	Gjennom-snittlig usikret eksponering i % 31.12.18	Totalt engasjement 31.12.18	Gjennom-snittlig usikret eksponering i % 31.12.17	Totalt engasjement 31.12.17
Laveste risiko	10,3 %	87.334	9,5 %	80.283
Lav risiko	8,4 %	22.546	9,2 %	22.057
Middels risiko	10,9 %	23.836	10,2 %	19.109
Høy risiko	11,4 %	4.362	6,3 %	3.991
Høyeste risiko	4,5 %	2.803	3,4 %	3.978
Mislighold og/eller tapsutsatt	13,2 %	2.466	30,5 %	1.779
Totalt		**143.348**		**131.197**

Realisasjonsverdien på stilte sikkerheter fastsettes slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en nedgangskonjuktur.

Note 13 - Maksimal kreditteksponering

Tabellen nedenfor viser maksimal eksponering mot kredittrisiko i balansen, inkludert derivater. Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantstillelser og tillatte motregninger.

For opplysning om klassifisering av finansielle instrumenter der dette ikke er spesifisert, se note 26 Klassifisering av finansielle instrumenter.

Morbank 31.12.18 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	819	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	11.178	-	-	-
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.467	4.253	18	20
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	46.897	26.195	1.105	16.960
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.295	60.430	97	136
Sertifikater og obligasjoner	20.428	-	-	11.375
Derivater	3.914	-	-	1.466
Opptjente ikke mottatte inntekter	67	-	-	-
Fordringer verdipapirer	7	-	-	-
Sum eiendeler	**149.072**	**90.878**	**1.220**	**29.957**
Forpliktelser, ikke balanseført				
Stilte garantier og remburser	5.022	-	-	-
Ubenyttede kreditter	16.242	2.347	26	967
Lånetilsagn	1.582	-	-	-
Andre engasjement	474	-	-	-
Sum forpliktelser	**23.321**	**2.347**	**26**	**967**
Sum total kredittrisikoeksponering	**172.392**	**93.225**	**1.246**	**30.924**

31.12.17 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	3.231	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	9.543	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	104.769	83.692	1.620	15.910
Sertifikater og obligasjoner - virkelig verdi over resultatet	20.014	-	-	10.092
Derivater	4.328	-	-	2.408
Sertifikater og obligasjoner - tilgjengelig for salg	50	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	61	-	-	-
Fordringer verdipapirer	35	-	-	-
Sum eiendeler	**142.031**	**83.692**	**1.620**	**28.409**
Forpliktelser, ikke balanseført				
Stilte garantier og remburser	5.346	-	-	-
Ubenyttede kreditter	13.965	4.817	47	2.010
Lånetilsagn	1.896	-	-	-
Andre engasjement	579	-	-	-
Sum forpliktelser	**21.786**	**4.817**	**47**	**2.010**
Sum total kredittrisikoeksponering	**163.817**	**88.509**	**1.667**	**30.420**

Konsern 31.12.18 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	819	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5.074	-	-	-
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over resultatet	4.467	4.253	18	20
Utlån til kunder vurdert til amortisert kost	53.967	26.195	1.105	24.675
Utlån til kunder vurdert til virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	61.295	60.430	97	136
Sertifikater og obligasjoner	20.348	-	-	11.375
Derivater	4.119	-	-	1.466
Opptjente ikke mottatte inntekter	86	-	-	-
Fordringer verdipapirer	277	-	94	184
Sum eiendeler	**150.451**	**90.878**	**1.314**	**37.856**
Forpliktelser, ikke balanseført				
Stilte garantier og remburser	5.032	-	-	-
Ubenyttede kreditter	16.257	2.347	70	982
Lånetilsagn	1.706	-	-	-
Andre engasjement	625	-	-	-
Sum forpliktelser	**23.620**	**2.347**	**70**	**982**
Sum total kredittrisikoeksponering	**174.071**	**93.225**	**1.383**	**38.838**

31.12.17 (mill. kr)	Maksimal eksponering mot kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet *)
Eiendeler				
Fordringer på sentralbanker	3.231	-	-	-
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4.214	-	-	-
Utlån til og fordringer på kunder	110.959	83.692	1.620	22.614
Verdipapirer - virkelig verdi over resultatet	21.494	-	-	10.092
Derivater	4.351	-	23	2.408
Verdipapirer - tilgjengelig for salg	66	-	-	-
Opptjente ikke mottatte inntekter	104	-	-	-
Fordringer verdipapirer	322	-	84	203
Sum eiendeler	**144.741**	**83.692**	**1.726**	**35.316**
Forpliktelser, ikke balanseført				
Stilte garantier og remburser	5.346	-	-	-
Ubenyttede kreditter	13.976	4.817	47	2.021
Lånetilsagn	2.148	-	-	251
Andre engasjement	764	-	63	-
Sum forpliktelser	**22.233**	**4.817**	**110**	**2.272**
Sum total kredittrisikoeksponering	**166.974**	**88.509**	**1.836**	**37.589**

*) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet kontanter, løsøre, skip og mottatte garantier. For obligasjoner med fortrinnsrett består sikkerhetsmassen av utlån til kunder i selskapet som har utstedt obligasjonen.

Bankens maksimale kreditteksponering fremgår av oppstillingen ovenfor. SpareBank 1 SMN utfører engrosbanktjenester for BN Bank og Samspar-bankene. I tilknytning til dette er det etablert garantiavtale som sikrer fullt oppgjør for eksponeringer knyttet til disse avtalene.

For privat- og næringslivskunder anvendes rammeavtaler med krav om sikkerhetsstillelse ved derivathandel. For kunder som driver med tradingvirksomhet aksepteres kun kontantdepot som sikkerhet. Kunder stiller kontantdepot og/eller pant i eiendeler som sikkerhet for kunders handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo ASA og Fish Pool ASA. For nærmere beskrivelse av NASDAQ se note 37 Annen gjeld og forpliktelser.

Sikkerhetsstillelsene er vurdert til markedsverdi, begrenset til maksimal kreditteksponering for den enkelte motpart.

Note 14 - Finansielle instrumenter og motregning

I den finansielle oppstillingen har konsernet ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

SpareBank 1 SMN inngår standardiserte og hovedsakelig bilaterale ISDA-avtaler om netting av derivater der finansielle institusjoner er motparter. I tillegg har banken inngått tilleggsavtaler om sikkerhetsstillelse (CSA) mot de mest anvendte motpartene. Per 31. desember 2018 har banken rundt 46 (25) aktive ISDA-avtaler. Fra første mars 2017 måtte banken i henhold til EMIR ha en CSA med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land. Banken inngår utelukkende avtaler med kontanter som sikkerhet. Håndteringen av sikkerhetsstillelsen under disse avtalene har banken satt ut til SEB Prime Collateral Services, det vil si at de håndterer marginkravene på vegne av banken. Mer om sikkerheter og pantstillelser i note 37 Annen gjeld og forpliktelser.

Mor og konsern er lik.

				d) Beløp som ikke er nettoført		
31.12.18 (mill. kr)	**a) Brutto beløp for eiendel i balansen**	**b) Brutto beløp av gjeld som kan nettes**	**c (a-b) Netto beløp av eiendeler i balansen**	**Finansielle instrumenter*)**	**Kontantsikkerhet mottatt**	**e (c-d) Netto eksponering**
Derivater eiendeler	979	-	979	-611	-80	288

				d) Beløp som ikke er nettoført		
	a) Brutto beløp for gjeld i balansen	**b) Brutto beløp av eiendeler som kan nettes**	**c (a-b) Netto beløp av gjeld i balansen**	**Finansielle instrumenter*)**	**Kontantsikkerhet avgitt**	**e (c-d) Netto eksponering**
Derivater gjeld	939	-	939	-611	-	328

				d) Beløp som ikke er nettoført		
31.12.17 (mill. kr)	**a) Brutto beløp for eiendel i balansen**	**b) Brutto beløp av gjeld som kan nettes**	**c (a-b) Netto beløp av eiendeler i balansen**	**Finansielle instrumenter*)**	**Kontantsikkerhet mottatt**	**e (c-d) Netto eksponering**
Derivater eiendeler	1.638	-	1.638	-835	-581	222

				d) Beløp som ikke er nettoført		
	a) Brutto beløp for gjeld i balansen	**b) Brutto beløp av eiendeler som kan nettes**	**c (a-b) Netto beløp av gjeld i balansen**	**Finansielle instrumenter*)**	**Kontantsikkerhet avgitt**	**e (c-d) Netto eksponering**
Derivater gjeld	1.076	-	1.076	-835	-	242

*) Innregnede finansielle instrumenter som ikke oppfyller enkelte av eller alle kriteriene for nettopresentasjon ihht. IAS 32 eller betingende motregningsretter som bare kan håndheves og utøves i tilfelle av mislighold, ved insolvens eller konkurs hos de enkelte motpartene.

Note 15 - Kredittkvalitet per klasse av finansielle eiendeler

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittratinger. Se avsnitt kredittrisiko under note 7 Risikoforhold.

Tabellen nedenfor viser kredittkvaliteten per klasse av eiendeler for utlånsrelaterte eiendeler i balansen, basert på bankens eget kredittratingsystem. Hele utlånsengasjementet er inkludert når deler av engasjementet er misligholdt. Misligholdt er i noten definert til betalingsmislighold over tusen kroner over 90 dager.

Morbank

		Verken tapsutsatt eller misligholdt					Tapsutsatt og	
31.12.18 (mill.kr)	Noter	**Laveste risiko**	**Lav risiko**	**Middels risiko**	**Høy risiko**	**Høyeste risiko**	**/ eller misligholdt*)**	**Sum**
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8	**11.178**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**11.178**
Utlån til og fordringer på kunder	9							
Privatmarked		60.055	8.552	3.712	860	1.095	291	**74.566**
Næringsliv		15.873	8.179	10.052	2.342	1.091	1.252	**38.790**
Sum utlån		**75.928**	**16.731**	**13.765**	**3.203**	**2.186**	**1.543**	**113.356**
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		5.478	-	-	-	-	-	**5.478**
Noterte andre obligasjoner		9.629	1.985	797	9	-	-	**12.421**
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		99	-	-	-	-	-	**99**
Unoterte andre obligasjoner		2.205	216	9	-	-	-	**2.430**
Sum finansielle investeringer		**17.412**	**2.201**	**807**	**9**	**-**	**-**	**20.428**
Totalt		**104.518**	**18.932**	**14.571**	**3.212**	**2.186**	**1.543**	**144.962**

		Verken tapsutsatt eller misligholdt					Tapsutsatt og	
31.12.17 (mill. kr)	Noter	**Laveste risiko**	**Lav risiko**	**Middels risiko**	**Høy risiko**	**Høyeste risiko**	**/ eller misligholdt*)**	**Sum**
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8	**9.543**	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**	**9.543**
Utlån til og fordringer på kunder	9							
Privatmarked		55.734	6.917	3.485	822	923	233	68.115
Næringsliv		13.793	9.939	9.190	1.685	1.784	1.336	37.728
Sum utlån		**69.528**	**16.855**	**12.676**	**2.507**	**2.708**	**1.570**	**105.843**
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		4.339	-	-	-	-	-	4.339
Noterte andre obligasjoner		10.056	263	640	-	-	-	10.959
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		53	-	-	-	-	-	53
Unoterte andre obligasjoner		4.545	-	-	-	-	-	4.545
Sum finansielle investeringer		**18.993**	**263**	**640**	**-**	**-**	**-**	**19.895**
Totalt		**98.063**	**17.118**	**13.315**	**2.507**	**2.708**	**1.570**	**135.281**

Konsern

31.12.18 (mill.kr)	Noter	Verken tapsutsatt eller misligholdt: Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Tapsutsatt og / eller misligholdt*)	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8	**5.074**	-	-	-	-	-	**5.074**
Utlån til og fordringer på kunder	9							
Privatmarked		60.141	9.460	6.803	1.069	1.350	357	**79.180**
Næringsliv		15.440	8.619	11.919	2.743	1.245	1.326	**41.293**
Sum utlån		**75.581**	**18.079**	**18.722**	**3.812**	**2.595**	**1.683**	**120.473**
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		5.478	-	-	-	-	-	**5.478**
Noterte andre obligasjoner		9.629	1.985	797	9	-	-	**12.421**
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		99	-	-	-	-	-	**99**
Unoterte andre obligasjoner		2.126	216	9	-	-	-	**2.351**
Sum finansielle investeringer		**17.332**	**2.201**	**807**	**9**	**-**	**-**	**20.348**
Totalt		**97.987**	**20.281**	**19.529**	**3.821**	**2.595**	**1.683**	**145.895**

31.12.17 (mill. kr)	Noter	Verken tapsutsatt eller misligholdt: Laveste risiko	Lav risiko	Middels risiko	Høy risiko	Høyeste risiko	Tapsutsatt og / eller misligholdt*)	Sum
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8	**4.214**	-	-	-	-	-	4.214
Utlån til og fordringer på kunder	9							
Privatmarked		55.855	7.773	5.477	1.142	1.366	269	71.882
Næringsliv		13.560	10.533	10.219	2.389	2.105	1.382	40.189
Sum utlån		**69.415**	**18.307**	**15.696**	**3.532**	**3.470**	**1.651**	**112.071**
Finansielle investeringer	29							
Noterte stat og statsgaranterte obligasjoner		4.339	-	-	-	-	-	4.339
Noterte andre obligasjoner		10.056	263	640	-	-	-	10.959
Unoterte stat og statsgaranterte obligasjoner		53	-	-	-	-	-	53
Unoterte andre obligasjoner		4.385	-	-	-	-	-	4.385
Sum finansielle								

investeringer	**18.833**	**263**	**640**	**-**	**-**	**-**	**19.736**
Totalt	**92.463**	**18.569**	**16.336**	**3.532**	**3.470**	**1.651**	**136.021**

*) Garantier stilt av GIEK er ikke hensyntatt

Note 16 - Markedsrisiko knyttet til renterisiko

Noten er en sensitivitetsanalyse gjort med utgangspunkt i relevante balanseposter per 31. desember og fremover i tid for det aktuelle året. Bankens renterisiko beregnes ved at det simuleres et parallelt renteskift på ett prosent for hele rentekurven på alle balanseposter.

Det har vært noe varierende renterisiko gjennom 2018. Renterisikoen er volatil og det er ikke uvanlig med slike variasjoner. Renterisikoen har i hele 2018 vært innenfor den totale rammen fastsatt av bankens styre, 132 millioner kroner per 31. desember 2018.

For ytterligere detaljer vedr. renterisiko se note 7 Risikoforhold.

	Renterisiko, 1 prosentpoeng endring	
Basisrisiko konsern (mill. kr)	**2018**	**2017**
Valuta		
NOK	-40	-39
EUR	-3	-8
USD	2	-1
CHF	-2	-1
Andre	-2	-3
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	**-45**	**-52**

Total renterisiko viser for 2018 at banken vil få et tap på en renteoppgang. Tilsvarende for 2017.

Tabellen under viser hvordan rentekurven forskyver seg innenfor de ulike tidsintervallene med tilhørende gevinst og tap innenfor de enkelte løpetider.

	Renterisiko, 1 prosentpoeng endring	
Rentekurverisiko konsern (mill. kr)	**2018**	**2017**
Løpetid		
0 - 1 mnd	-15	-17
1 - 3 mndr	-1	9
3 - 6 mndr	-13	-12
6 - 12 mndr	1	-8
1 - 2 år	-1	-5
2 - 3 år	-25	-3
3 - 4 år	41	15
4 - 5 år	-56	-27
5 - 7 år	22	2
7 - 10 år	3	-5
Total renterisiko, effekt på resultat før skatt	**-45**	**-52**

Note 17 - Markedsrisiko knyttet til valutaeksponering

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktiviteten knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner.

Konsernet har utarbeidet rammer for nettoeksponering i hver enkelt valuta, samt rammer for aggregert netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må netto ikke overstige 127,5 millioner kroner per enkeltvaluta og 150 millioner kroner aggregert.

Valutarisikoen har gjennom året vært lav. For ytterligere detaljer se note 7 Risikoforhold.

Morbank		Netto valutaeksponering NOK	Konsern	
2017	**2018**	(mill. kr)	**2018**	**2017**
-8	28	EUR	28	-8
-0	4	USD	4	0
-19	-11	SEK	-11	-19
-2	-10	GBP	-10	-2
-30	-3	Andre	-3	-30
-59	**7**	**Sum**	**7**	**-59**
150	150	Total valutaramme på bruttoposisjoner	150	150
128	128	Total ramme per valutasort	128	128
1,8	1,7	Res.effekt e. skatt ved 3 % endring	1,7	1,8

Note 18 - Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler. For detaljert beskrivelse henvises til note 7 Risikoforhold.

Konsern

31.12.18 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser**						
Gjeld til kredittinstitusjoner	8.006	1	498	647	62	9.214
Innskudd fra og gjeld til kunder	62.333	9.873	2.554	5.855	-	80.615
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	1.730	5.139	32.665	6.200	45.733
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	1.425	15.209	27.449	1.154	45.237
Andre forpliktelser	-	1.619	621	162	8	2.410
Ansvarlig lånekapital *)	-	12	71	2.127	255	2.465
Sum kontantstrøm forpliktelser	**70.339**	**14.659**	**24.092**	**68.904**	**7.679**	**185.674**
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	1.425	15.209	27.449	1.154	45.237
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-2.479	-15.110	-26.554	-1.294	-45.436
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	**-**	**-1.054**	**99**	**895**	**-140**	**-200**

Konsern

31.12.17 (mill. kr)	På forespørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Kontantstrømmer knyttet til forpliktelser**						
Gjeld til kredittinstitusjoner	8.288	737	-	491	90	9.607
Innskudd fra og gjeld til kunder	62.284	6.783	2.171	5.238	-	76.476
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	4.828	5.543	28.812	3.886	43.069
Derivater - kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	4.334	3.139	29.475	2.607	39.555
Andre forpliktelser	2	1.126	554	17	5	1.804
Ansvarlig lånekapital *)	-	6	726	1.335	260	2.327
Sum kontantstrøm forpliktelser	**70.574**	**17.814**	**12.134**	**65.467**	**6.849**	**172.838**
Derivater netto kontantstrømmer						
Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	4.334	3.139	29.475	2.607	39.555
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	-3.597	-2.646	-29.587	-2.804	-38.633
Netto kontraktsmessige kontantstrømmer	**-**	**737**	**494**	**-112**	**-197**	**922**

Inkluderer ikke verdijusteringer for finansielle instrumenter til virkelig verdi
*) For ansvarlig lånekapital benyttes call dato for kontantoppgjør
**) Kontantstrømmer inkluderer beregnede renter og sum avviker derfor fra balanseført forpliktelse

Note 19 - Netto renteinntekter

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
		Renteinntekter		
137	166	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	62	44
3.150	3.275	Renter og lignende inntekter av utlån til og fordringer på kunder	3.676	3.476
284	295	Renter og lignende inntekter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	291	281
-	0	Andre renteinntekter	28	23
3.571	**3.737**	**Sum renteinntekter**	**4.057**	**3.825**
		Rentekostnader		
133	142	Renter og lignende kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	154	137
654	749	Renter og lignende kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	734	636
668	615	Renter og lignende kostnader på utstedte verdipapirer	615	668
95	84	Renter og lignende kostnader på ansvarlig lånekapital	86	97
-0	0	Andre rentekostnader	15	13
49	50	Avgift Sparebankenes sikringsfond	50	49
1.599	**1.640**	**Rentekostnader og lignende kostnader**	**1.655**	**1.600**
1.972	**2.097**	**Netto renteinntekter**	**2.403**	**2.225**

Note 20 - Netto provisjons- og andre inntekter

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
		Provisjonsinntekter		
82	73	Garantiprovisjon	72	80
-	-	Meglerprovisjon	225	223
56	60	Provisjon spareprodukter	113	115
353	350	Provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	350	353
17	16	Provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	16	17
369	369	Betalingsformidling	360	362
172	174	Provisjon fra forsikringstjenester	174	172
49	60	Andre provisjonsinntekter	78	67
1.098	**1.102**	**Sum provisjonsinntekter**	**1.387**	**1.390**
		Provisjonskostnader		
83	78	Betalingsformidling	93	103
16	15	Andre provisjonskostnader	75	65
98	**92**	**Sum provisjonskostnader**	**168**	**168**
		Andre driftsinntekter		
31	25	Driftsinntekter fast eiendom	27	47
-	-	Eiendomsforvaltning og -omsetning	124	118
-0	0	Verdipapiromsetning	350	227
-	-	Regnskapsførerhonorarer	411	342
7	6	Andre driftsinntekter	46	49
38	**32**	**Sum andre driftsinntekter**	**958**	**783**
1.038	**1.042**	**Sum netto provisjons- og andre driftsinntekter**	**2.177**	**2.005**

Note 21 - Netto resultat fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
		Vurdert til virkelig verdi over resultatet		
-49	-208	Verdiendring på renteinstrumenter	-83	62
		Verdiendring på derivater/sikring		
-22	-4	Netto verdiendring på sikrede obligasjoner og derivater	-4	-22
7	10	Netto verdiendring på sikrede fastrente utlån og derivater	10	7
117	277	Øvrige derivater	336	167
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
-	-	Inntekter fra eierinteresser	416	437
626	506	Utbytte fra eierinteresser	-	-
48	-8	Verdiendring og gevinst fra eierinteresser	-3	30
3	10	Utbytte fra egenkapitalinstrumenter	8	6
3	16	Verdiendring og gevinst på egenkapitalinstrumenter	9	31
733	**599**	**Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til virkelig verdi**	**688**	**718**
		Vurdert til amortisert kost		
		Verdiendring på renteinstrumenter		
-4	4	Verdiendring på renteinstrumenter holde til forfall	4	-4
-	-	Verdiendring på renteinstrumenter lån og fordring	-	-
-4	**4**	**Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser til amortisert kost**	**4**	**-4**
		Vurdert til virkelig verdi - tilgjengelig for salg		
		Inntekter fra egenkapitalinstrumenter		
1	-	Gevinst/tap ved realisasjon av finansielle eiendeler	-	1
1	**-**	**Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler tilgjengelig for salg**	**-**	**1**
45	**65**	**Netto inntekter fra valutahandel**	**65**	**45**
776	**668**	**Sum netto resultat fra finansielle eiendeler**	**757**	**760**

Note 22 - Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

SpareBank 1 SMN sin godtgjørelsesordning
All belønning i SpareBank 1 SMN skal bidra til måloppnåelse og ønsket adferd. Samtidig skal godtgjørelsesordningene bidra til å fremme og gi insentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy risikotaking og bidra til å unngå interessekonflikter.

Alle godtgjørelsesordninger i SpareBank 1 SMN utformes i samsvar med lov om finansforetak og finanskonsern med tilhørende forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond.

Konsernets retningslinjer for variabel godtgjørelse skal sikre at ansatte, grupper eller virksomheten som helhet etterlever de risikostyringsstrategier, prosesser og verktøy konsernet har implementert for å beskytte verdier. Godtgjørelsesordningene utformes på en slik måte at ikke enkeltpersoner eller organisasjonen tar uakseptabel risiko for å maksimere den variable godtgjørelsen. Dette innebærer blant annet at grunnlaget for variabel godtgjørelse knyttet til foretakets risikojusterte resultat skal være en periode på minst ett år og at opptjeningsperioden ikke skal være kortere enn ett år. SpareBank 1 SMN har ikke godtgjørelsesordninger for kundeenheter som stimulerer til adferd som utfordrer bankens risikotoleranse, etiske retningslinjer eller kan bidra til interessekonflikter. Banken har ikke godtgjørelsesordninger for kontrollfunksjoner som stimulerer til adferd som utfordrer habilitet.

SpareBank 1 SMN sin policy er at det som hovedregel ikke skal etableres ordninger med resultat- eller prestasjonsbasert variabel godtgjørelse for ansatte.

Dersom det likevel etableres ordninger med variabel godtgjørelse, gjelder følgende retningslinjer:

- Det skal være et balansert forhold mellom fast og variabel godtgjørelse og fastlønnsandelen skal være så høy at virksomheten kan unnlate å utbetale variabel lønn.
- Andelen variabel lønn skal som hovedregel ikke utgjøre mer enn 50% av fastlønn.
- Alternative ordninger kan etableres unntaksvis, dersom dette ansees som en nødvendig tilpasning til ”bransjestandarden” blant konkurrerende virksomheter.

Det er etablert klausuler om avkorting i eventuell variabel godtgjørelse dersom det avdekkes brudd på gjeldende regelverk eller retningslinjer.

Godtgjørelse til ledende ansatte i SpareBank 1 SMN kan inneholde følgende elementer:

- Fast lønn
- Variabel godtgjørelse basert på prestasjoner
- Pensjonsordning
- Etterlønnsordninger
- Andre ytelser

Den samlede godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Den skal sikre at konsernet over tid har evne til å tiltrekke og beholde ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Beslutningsprosess
Styret i SpareBank 1 SMN har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre styremedlemmer og en representant for de ansatte.

Godtgjørelsesutvalget har blant annet ansvar for å:

- Årlig vurdere og foreslå total lønn og annen godtgjørelse for konsernsjef
- Være rådgiver for konsernsjef vedrørende lønn og annen godtgjørelse for konserndirektørene
- Årlig behandle konsernets godtgjørelsesordning
- Påse at praktiseringen av konsernets godtgjørelsesordninger årlig blir gjennomgått av en uavhengig kontrollfunksjon

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til konsernsjef
Konsernsjefs lønn og øvrige økonomiske ytelser fastsettes årlig av styret etter innstilling fra godtgjørelsesutvalget. Vurderingen tar utgangspunkt i oppnådde resultater, individuelle prestasjoner samt lønnsutviklingen i sammenlignbare stillinger.

Konsernsjef har ikke variabel godtgjørelse basert på resultat eller prestasjoner.

Det er inngått førtidspensjonsavtale med konsernsjef ved fratredelse før 67 år. Avtalen gjelder fram til utløpet av den måneden konsernsjefen fyller 67 år. Førtidspensjonen skal gi en ytelse på 68% av konsernsjefens faste årslønn på tidspunktet for pensjonering.

Det er også inngått en avtale med konsernsjefen om at alle pensjonsforpliktelser skal være innfridd ved fylte 67 år. Konsernsjefen mottar derfor et årlig beløp som frem til fylte 67 år gir en samlet utbetaling tilsvarende 68 % av det totale pensjonsgrunnlaget. Beløpet utbetales som et lønnstilskudd.

Konsernsjef gis, på lik linje med øvrige ansatte i konsernet, adgang til å delta i rettede emisjoner mot konsernets ansatte. Styret pålegger ledende ansatte som erverver egenkapitalbevis med rabatt en bindingsperiode på inntil 3 år.

Konsernet har en spareordning hvor ansatte kan kjøpe egenkapitalbevis (MING) for inntil 24.000 kroner pr år. Ordningen innebærer at det blir tildelt ett bonusbevis pr andre ervervede EK-bevis, dersom ansatte eier bevisene i minimum to år. Konsernsjefen kan på lik linje med andre ansatte delta i denne spareordningen.

Konsernsjef har ingen avtale om etterlønn ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder.

Godtgjørelse til øvrig konsernledelse
Konsernsjef fastsetter godtgjørelse til medlemmer av konsernledelsen etter drøftelse med godtgjørelsesutvalget. Godtgjørelsen fastsettes etter vurdering av oppnådde resultater, individuelle prestasjoner samt vilkår i markedet for de ulike områdene.

Konserndirektører har ikke variabel godtgjørelse basert på resultat eller prestasjoner.

Konserndirektører er medlem av bankens generelle pensjonsordning for lønn inntil 12G. De har i tillegg en topp-pensjonsordning som tilsvarer 15% for lønn over 12G. Ordningen var inntil 1. juli 2017 en kollektiv ordning, men ble lukket med virkning fra denne datoen. Ansatte med lønn over 12G som har startdato etter 1. juli 2017, er derfor ikke inkludert i ordningen.

Det er inngått førtidspensjonsavtale med én av konserndirektørene, med rett til å fratre ved fylte 62 år og med en ytelse på 68% av pensjonsgivende inntekt, inkludert pensjon fra SpareBank 1 SMNs pensjonskasse, folketrygden og AFP.

Konserndirektører har etterlønnsavtaler på *inntil* 12 måneder fra avtalt fratreden. Størrelsen på eventuell etterlønn vil være gjenstand for vurdering i henhold til det til enhver tid gjeldende godtgjørelsesregelverk.

Andre ytelser til konsernsjef og ledende ansatte
Andre ytelser til konsernsjef og ledende ansatte kan gis i den grad ytelsene har tilknytning til funksjon i konsernet og er i tråd med markedsmessig praksis for øvrig. For bankens konsernledelse er det etablert en bilordning med en fast godtgjørelse for å holde egen bil som benyttes i tjenesten.

Særskilt om godtgjørelse til ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte
SpareBank 1 SMN har vedtatt egne retningslinjer for ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering, ansatte med kontrolloppgaver og tillitsvalgte.

Konsernet har som følger av Finansforetaksloven og finansforetaksforskriften definert hvem som omfattes av de særskilte reglene basert på de definerte kriteriene.

Ingen ansatte i SpareBank 1 SMN som omfattes av de særskilte reglene, har i dag ordninger med resultat- eller prestasjonsbasert variabel godtgjørelse.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner med videre for det kommende regnskapsåret
Konsernsjef og ledende ansatte gis på lik linje med øvrige ansatte i konsernet, adgang til å delta i rettede emisjoner/spareprogram i egenkapitalbevis. Styret pålegger ledende ansatte som erverver egenkapitalbevis med rabatt en bindingsperiode på 3 år.

Av den variable godtgjørelsen til konsernsjef, ledende ansatt og øvrige risikotakere investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse i egenkapitalbevis i SpareBank 1 SMN med en bindingstid på ett år for en tredjedel, to år for en tredjedel og tre år for en tredjedel.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår
Konsernets standarder fastsatt i 2011, med senere endringer, har blitt fulgt i 2018.

Morbank			Konsern	
2017	**2018**	(mill. kr)	**2018**	**2017**
501	497	Lønn	1.423	1.284
40	46	Pensjonskostnader (Note 24)	96	79
35	34	Sosiale kostnader	65	62
575	**577**	**Sum personalkostnader**	**1.584**	**1.426**

656	623	Gjennomsnittlig antall ansatte	1.535	1.405
595	572	Antall årsverk per 31.12.	1.493	1.399
637	608	Antall ansatte per 31.12.	1.588	1.482

Ytelser til konsernledelsen

2018 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv.	Herav pensjons-tilskudd for lønn utover 12G	Herav aksjebasert bonus-avlønning 1)	Nåverdi pensjons-forpliktelse	Opptjente pensjons-rettigheter siste år 2)	Lån per 31.12	Antall egenkapital-bevis 6)
Finn Haugan	Konsernsjef	7.269	2.297	8	10.250	130	8.520	201.910
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	3.430	344	8	11.480	136	12.995	245.334
Vegard Helland	Konserndir. Næringsliv	2.941	169	8	1.300	140	1.263	34.224
Svein Tore Samdal 3)	Konserndir. Privatmarked	2.855	174	8	-	139	7.819	23.461
Nelly Maske 4)	Konserndir. Privatmarked	2.612	135	-	-	143	5.587	23.005
Ola Neråsen 5)	Konserndir. Risikostyring og compliance	2.215	117	-	2.438	138	-	41.786
Rolf Jarle Brøske	Konserndir. Kommunikasjon og Samfunn	2.164	95	-	-	129	9.602	6.585

1) Verdi på bonusbevis utdelt i 2018 i forbindelse med MING-spareordning. Dette er en frivillig ordning hvor alle ansatte kan delta på like vilkår
2) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp
3) Svein Tore Samdal fratrådte sin stilling 30. november 2018
4) Nelly Maske var tilsatt som Konserndirektør Organisasjon og Utvikling tom. 30. november 2018 og overtok som Konserndirektør Privatmarked første desember 2018
5) Konserndirektør Risikostyring og Compliance ble opprettet og innlemmet i konsernledelsen første mai 2018
6) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

2017 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Lønn mv.	Herav pensjons-tilskudd for lønn utover 12G	Herav aksjebasert bonus-avlønning	Nåverdi pensjons-forpliktelse	Opptjente pensjons-rettigheter siste år 1)	Lån per 31.12	Antall egenkapital-bevis 2)
Finn Haugan	Konsernsjef	7.041	2.297	-	12.653	115	3.693	200.521
Kjell Fordal	Konserndir. Finans	3.269	424	-	11.304	115	8.925	244.945
Vegard Helland	Konserndir. Næringsliv	2.822	246	-	1.338	115	1.254	33.835
Svein Tore Samdal	Konserndir. Privatmarked	2.936	275	-	-	115	7.344	23.141
Nelly Maske	Konserndir. Organisasjon og utvikling	2.377	171	-	-	115	6.864	20.305
Rolf Jarle Brøske	Konserndir. Kommunikasjon og Samfunn	1.960	137	-	-	115	9.937	5.305

1) Innskuddsbasert pensjonsordning, opptjente pensjonsrettigheter er årets innbetalte sparebeløp
2) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

Ytelser til styret og representantskapet
2018 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko-, og godtgjørelses-utvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapital-bevis 4)
Kjell Bjordal	Styreleder	457	35	4	-	130.000
Bård Benum	Nestleder styret	242	82	-	8.311	-
Mette Kamsvåg 1)	Styremedlem	158	62	2	-	5.600
Tonje Eskeland Foss 1)	Styremedlem	158	18	-	5.181	5.000
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	209	109	-	-	49.219
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem	209	82	-	-	3.000
Morten Loktu	Styremedlem	209	24	-	-	5.000
Arnhild Holstad 2)	Styremedlem	51	-	1	-	-
Aud Skrudland 2)	Styremedlem	51	6	-	-	7.265
Venche Johnsen 3)	Styremedlem, ansatterepresentant	238	12	788	405	24.996
Erik Gunnes 3)	Styremedlem, ansatterepresentant	209	-	802	1.277	815

1) Ble innvalgt i 2018
2) Gikk ut i løpet av 2018
3) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold
4) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i

Ytelser til styret og representantskapet
2017 (1.000 kr)

Navn	Tittel	Honorar	Honorarer til revisjons-, risiko-, og godtgjørelses-utvalget	Andre godtgjørelser	Lån per 31.12	Antall egenkapital-bevis 1)
Kjell Bjordal	Styreleder	442	34	5	-	130.000
Bård Benum	Nestleder styret	234	79	-	8.578	-
Aud Skrudland	Styremedlem	203	23	1	-	6.765
Arnhild Holstad	Styremedlem	203	-	2	2.229	-
Paul E. Hjelm-Hansen	Styremedlem	203	105	0	-	49.219
Janne Thyø Thomsen	Styremedlem	203	79	-	-	3.000
Morten Loktu	Styremedlem	203	23	-	-	5.000
Venche Johnsen 2)	Styremedlem, ansatterepresentant	154	-	757	577	24.716
Erik Gunnes 2)	Styremedlem, ansatterepresentant	203	-	787	966	535
Oddny Lysberg 2)	Varamedlem, ansatterepresentant	49	-	540	2.515	939

1) Antall egenkapitalbevis inkluderer egenkapitalbevis eid av nærstående og selskaper man har betydelig innflytelse i
2) Andre godtgjørelser inkluderer lønn i ansettelsesforhold

Honorar til representantskapet (1.000 kr)	**2018**	**2017**
Knut Solberg, representantskapets leder	67	81
Øvrige medlemmer	271	277

Godtgjørelse til ansatte 1)	**Antall**	**Godtgjørelse**	**Herav variabel godtgjørelse**
Ledende ansatte	25	44.779.129	0
Ansatte og tillitsvalgte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering	10	9.262.773	0
Ansatte som er ansvarlig for uavhengig kontrollfunksjon	12	10.262.684	0
Tillitsvalgte	10	2.201.987	0

1) Kategorier av ansatte omfattet av Finansforetaksforskriften

Note 23 - Andre driftskostnader

Morbank			Konsern	
2017	**2018**	(mill. kr)	**2018**	**2017**
203	217	IT-kostnader	293	266
17	12	Porto og verditransport	17	22
50	53	Markedsføring	106	104
50	66	Ordinære avskrivninger (note 32 og 33)	99	102
118	108	Driftskostnader faste eiendommer	153	118
77	93	Kjøpte tjenester	151	139
118	134	Andre driftskostnader	221	192
634	**685**	**Sum andre driftskostnader**	**1.040**	**943**
		Godtgjørelse til revisor (i 1000 kroner)		
877	1.104	Lovpålagt revison	2.386	2.028
62	72	Andre attestasjonstjenester	159	204
8	38	Skatterådgivning	395	239
29	33	Andre tjenester utenfor revisjonen	108	580
976	**1.247**	**Sum inklusive merverdiavgift**	**3.049**	**3.051**

Note 24 - Pensjon

Ytelsesbasert ordning

Pensjonsordningen administreres ved egen pensjonskasse, og gir rett til bestemte fremtidige pensjonsytelser fra fylte 67 år. I ordningene inngår også barnepensjon og uførepensjon etter nærmere bestemte regler. Konsernets ytelsesbaserte pensjonsordning sikrer de fleste ansatte en pensjon på 68 prosent av sluttlønn opptil 12 G. Ytelsesordningen er lukket for nye medlemmer. I tillegg ble det i styremøte i oktober 2016 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen må gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.januar 2017. Ved overgang til innskuddsbasert pensjonsordning fikk ansatte som var med i ytelsesordningen fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Endringen har medført reduksjon i pensjonsforpliktelsen. Dette ble behandlet som en avviklingsgevinst og reduserte pensjonskostnaden i 2016.

Fripoliser forvaltes av pensjonkassen som fra 1.1.2017 er en fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SMN og pensjonskassen som blant annet omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SMN fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Ved utgangen av 2018 er ordningen overfinansiert med 172 millioner.

Styret i pensjonskassen skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltakere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i pensjonskassen.

I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene. Forpliktelsene gjelder personer som ikke er innmeldt i pensjonskassen, tilleggspensjoner utover 12 G, ordinære førtidspensjoner og førtidspensjoner etter AFP (Avtalefestet pensjon).

For nærmere omtale av konsernets pensjonsordninger se note 2 om regnskapsprinsipper samt note 22 personalkostnader.

	2018		2017	
Økonomiske forutsetninger	Kostnader	Forpliktelser	Kostnader	Forpliktelser
Diskonteringsrente	2,4 %	2,4 %	2,6 %	2,4 %
Forventet avkastning på midlene	2,4 %	2,4 %	2,6 %	2,4 %
Forventet fremtidig lønnsutvikling	2,25 %	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %	2,25 %	2,25 %
Forventet pensjonsregulering	0%/2,25%	0%/2,25%	0%/2,25%	0%/2,25%
Arbeidsgiveravgift	19,1 %	19,1 %	14,1 %	14,1 %
Forventet frivillig avgang før/etter 50 år	2/0 %	2/0 %	2/0 %	2/0 %
Forventet AFP-uttak fra 62/64 år	25/50 %	25/50 %	25/50 %	25/50 %
Dødelighetstabell	K2013BE			
Uførhet	IR73			

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**Netto pensjonsforpliktelse i balansen (mill. kr). Finansiell status 1.1**	**31.12.18**	**31.12.17**
602	611	Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	651	641
-789	-748	Virkelig verdi av pensjonsmidler	-802	-842
11	0	Korrigering mot EK IB	0	15
-176	-138	Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-151	-186
4	4	Arbeidsgiveravgift	4	4
0	0	Planendring/ avkortning	0	0
-172	**-134**	**Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravgift**	**-147**	**-182**

Fordeling av forpliktelsen mellom usikret og sikret pensjonsordning konsern 1.1

Konsern	31.12.18			31.12.17		
	Sikret	Usikret	Sum	Sikret	Usikret	Sum
Nåverdi pensjonsforpliktelse i fondsbaserte ordninger	631	20	651	619	22	641
Virkelig verdi av pensjonsmidler	-802	-	-802	-842	-	-842
Korrigering mot EK IB	0	0	0	15	-	15
Netto pensjonsforpliktelse i balansen før arbeidsgiveravgift	-171	20	-151	-208	22	-186
Arbeidsgiveravgift	0	4	4	0	4	4
Planendring/ avkortning	0	0	0	0	0	0
Netto pensjonsforpliktelse i balansen etter arbeidsgiveravg.	-171	24	-147	-208	26	-182

2017	2018	Periodens pensjonskostnad	2018	2017
1	1	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	1	1
-5	0	Netto renteinntekt	-4	-5
-4	-3	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravg.	-3	-4
0	0	Periodisert arbeidsgiveravgift	0	0
-	-2	Gevinst ved avvikling		
-4	-2	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	-2	-4
7	5	Avtalefestet pensjon, ny ordning	5	10
37	43	Innskuddsbasert pensjonskostnad	93	74
40	**46**	**Periodens pensjonskostnad**	**96**	**79**

Aktuarielle tap og gevinster ført over andre inntekter og kostnader	31.12.18			31.12.17		
	Usikret	Sikret	Sum	Usikret	Sikret	Sum
Endring diskonteringsrente	-0	-17	-18	0	18	18
Endring i andre økonomiske forutsetningene	-	-	-	-	-	-
Endring i dødelighetstabell	-	-	-	-	-	-
Endring i andre demografiske forutsetninger	-	-	-	-	-	-
Endring i andre forhold DBO	-1	7	6	-2	3	1
Endring i andre forhold pensjonsmidler	-	-8	-8	-	-15	-15
Aktuarielle tap (gevinst) i perioden	**-2**	**-18**	**-19**	**-2**	**6**	**4**

31.12.17	31.12.18	Bevegelse i netto pensjonsforpliktelse i balansen	31.12.18	31.12.17
-172	-134	Netto pensjonsforpliktelse i balansen 1.1	-147	-182
24	-18	Aktuarmessige tap og gevinster gjennom året	-19	21
-4	-2	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad inkl curtailment/settlement	-2	-4
-1	-3	Utbetalinger over drift	-3	-1
36	-	Overføring til innskuddspensjon	0	36
-17	-	Innbetalt pensjonspremie ytelsesbaserte ordninger	0	-17
-134	**-158**	**Netto pensjonsforpliktelse i balansen 31.12**	**-172**	**-147**

31.12.17	31.12.18	Finansiell status	31.12.18	31.12.17
611	588	Pensjonsforpliktelse	628	651
-749	-749	Verdi av pensjonsmidler	-803	-803
-138	-161	Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	-175	-151
4	3	Arbeidsgiveravgift	3	4
-134	**-158**	**Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift ***	**-172**	**-147**

* Presenteres brutto i konsernregnskapet.

Fordeling av finansiell status 31.12 mellom sikret og usikret pensjonsordning konsern

	31.12.18			31.12.17		
Konsern	**Sikret**	**Usikret**	**Sum**	**Sikret**	**Usikret**	**Sum**
Pensjonsforpliktelse	610	17	628	631	20	651
Verdi av pensjonsmidler	-803	-	-803	-803	-	-803
Netto pensjonsforpliktelse før arbeidsgiveravgift	**-193**	**17**	**-175**	**-171**	**20**	**-151**
Arbeidsgiveravgift	-	3	3	0	4	4
Netto pensjonsforpliktelse etter arbeidsgiveravgift	**-193**	**21**	**-172**	**-171**	**24**	**-147**

Virkelig verdi av pensjonsforpliktelsen konsern	**31.12.18**	**31.12.17**
IB pensjonsforpliktelser (PBO)	651	641
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1	1
Utbetaling/utløsning fra ordning	-28	-26
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	15	16
Planendring/ avkortning	0	0
Aktuariell tap/(gevinst)	-11	19
UB pensjonsforpliktelser (PBO)	**628**	**651**

Virkelig verdi av pensjonsmidlene konsern	**31.12.18**	**31.12.17**
IB pensjonsmidler	802	842
Innbetalinger	3	1
Utbetalinger/utløsning fra fond	-28	-62
Forventet avkastning	19	22
Planendring/ avkortning	0	0
Aktuarielle endringer	8	-
UB markedsverdi av pensjonsmidler	**803**	**803**

Sensitivitet konsern	**+ 1 %-poeng diskonteringsrente**	**- 1 %-poeng diskonteringsrente**	**+ 1 %-poeng lønnsjustering**	**- 1 %-poeng lønnsjustering**	**+ 1 %-poeng pensjonsregulering**
2018					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	0	0	0	0	0
Endring i pensjonsforpliktelse	-77	96	0	0	89
2017					
Endring i opptjente pensjonsrettigheter i løpet av året	0	0	0	0	0
Endring i pensjonsforpliktelse	-83	104	0	0	105

2017	**2018**	**Medlemmer**	**2018**	**2017**
764	764	Antall personer som er med i pensjonsordningen	784	799
253	253	herav aktive	274	286
511	511	herav pensjonister og uføre	510	513

Plassering av pensjonsmidlene i pensjonskassen, prosentvis fordeling	2018	2017
Omløpsobligasjoner	38 %	31 %
Anleggsobligasjoner	5 %	10 %
Pengemarked	24 %	20 %
Aksjer	27 %	33 %
Eiendom	6 %	7 %
Sum	**100 %**	**100 %**

Pensjonsordningen er plassert i egen pensjonskasse, som har en langsiktig horisont på forvaltning av kapitalen. Pensjonskassen søker å oppnå en høyest mulig avkastning ved å sette sammen en investeringsportefølje som gir den maksimale risikojusterte avkastningen. Pensjonskassen søker å spre plasseringene på ulike utstedere og aktivaklasser for å redusere den selskaps- og markedspesifikke risikoen. Porteføljen er således sammensatt av aksjeinvesteringer i norske og utenlandske aksjer. Obligasjonsporteføljen er i all hovedsak plassert i norske obligasjoner. Bankinnskudd er plassert norske banker.

Note 25 - Skatt

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
2.236	2.379	Resultat før skattekostnad	2.382	2.269
-630	-535	+/- permanente forskjeller *	-443	-242
-215	-228	+/- endring midlertidige forskjeller i henhold til spesifikasjon	-205	-
-	-	+ underskudd til fremføring	0	45
1.391	**1.615**	**Årets skattegrunnlag/skattepliktig inntekt**	**1.733**	**2.073**
348	404	Herav betalbar skatt	462	378
-11	-14	Reduksjon i betalbar skatt som skyldes renter hybridkapital	-14	-11
337	**389**	**Betalbar skatt i balansen**	**448**	**367**
348	404	Betalbar skatt av årets overskudd	462	378
55	52	+/- endring i utsatt skatt	47	72
403	**456**	**Årets skattekostnad**	**509**	**450**
		Endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt		
55	52	Resultatført utsatt skatt	47	72
-2	5	Utsatt skatt ført mot egenkapital	4	1
-	-	Reklassifisering mellom betalbar skatt og utsatt skatt *	12	-
54	**57**	**Sum endring i netto forpliktelse ved utsatt skatt**	**63**	**72**

* Skyldes reduksjon i betalbar skatt som følge av konsernbidrag

Balanseført 31.12.17	Balanseført 31.12.18	Sammensetning av balanseført utsatt skatt	Balanseført 31.12.18	Balanseført 31.12.17
		Midlertidige forskjeller på:		
6	-	- Driftsmidler	194	199
-	-	- Leasingobjekter	288	250
134	158	- Netto pensjonsforpliktelse	161	148
221	188	- Verdipapirer	189	225
79	219	- Sikringsinstrumenter	219	79
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	4	5
440	**565**	**Sum skatteøkende midlertidige forskjeller**	**1.055**	**906**
110	**141**	**Utsatt skatt**	**263**	**226**
		Midlertidige forskjeller på:		
-2	-2	- Driftsmidler	-16	-14
-	-	- Netto pensjonsforpliktelse	-	-
-28	-	- Verdipapirer	-	-28
-267	-209	- Sikringsinstrumenter	-209	-267
-38	-21	- Andre midlertidige forskjeller	-117	-94
		- Fremførbart underskudd	-840	-867
-335	**-232**	**Sum skattereduserende midlertidige forskjeller**	**-1.182**	**-1.271**
-84	**-58**	**Utsatt skattefordel**	**-292**	**-317**
25	**82**	**Netto utsatt skatt (+)/skattefordel (-)**	**-28**	**-92**

Tabellen ovenfor består av midlertidige forskjeller fra alle konsoliderte selskaper vist brutto. På selskapsnivå er skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller nettoført. På konsernivå bruttoføres dette i samsvar med IAS 12 ved at hvert selskap presenteres separat ved beregning av konsernets skattefordel og utsatt skatt:

	31.12.18	31.12.17
Skattefordel balanseført	**175**	155
Utsatt skatt balanseført	**-147**	-85

Resultatført 2017	Resultatført 2018	Sammensetning av resultatført utsatt skatt	Resultatført 2018	Resultatført 2017
		Midlertidige forskjeller på:		
-12	7	- Driftsmidler	5	13
-	-	- Leasingobjekter	-38	-52
37	-6	- Netto pensjonsforpliktelse	6	10
-280	48	- Verdipapirer	36	-200
-236	-51	- Sikringsinstrumenter	-58	280
-20	-17	- Andre midlertidige forskjeller	0	-4
-511	**-18**	**Sum skatteøkende midlertidige forskjeller**	**-49**	**47**
-128	**-5**	**Utsatt skatt**	**-12**	**11**
		Midlertidige forskjeller på:		
-	-	- Driftsmidler	2	-
-	-0	- Netto pensjonsforpliktelse	-	-
4	-42	- Verdipapirer	-28	-83
288	-149	- Sikringsinstrumenter	-140	-227
-	-	- Andre midlertidige forskjeller	-7	-158
-	-	- Fremførbart underskudd	28	124
293	**-191**	**Sum skattereduserende midlertidige forskjeller**	**-145**	**-344**
73	**-48**	**Utsatt skattefordel**	**-36**	**-83**
-	-	Effekt av endret skattesats	1	1
-55	**-52**	**Netto**	**-47**	**-72**

2017	2018	Avstemming av resultatført periodeskatt med resultat før skatt	2018	2017
559	595	25 % av resultat før skatt	659	639
-158	-134	Ikke skattepliktige resultatposter (permanente forskjeller) *	-158	-191
2	-5	Skatteeffekt av poster ført direkte mot egenkapital	-1	-
-	-	Effekt av endret skattesats	1	1
-	-	Endring i ikke innregnede skattefordeler	7	-
403	**456**	**Resultatført periodeskatt**	**509**	**450**
18 %	**19 %**	**Effektiv skattesats i %**	**21 %**	**20 %**

* Inkluderer ikke fradragsberettigede kostnader samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede og felleskontrollerte selskaper (resultatandeler trekkes ut ettersom de allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

Note 26 - Klassifisering av finansielle instrumenter

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet					
31.12.18 (mill. kr)	Øremerket virkelig verdi	Obligatorisk	Holdt for omsetning	Virkelig verdi over andre inntekter og kostnader	Amortisert kost	Total
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	-	883	883
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	-	5.074	5.074
Utlån til og fordringer på kunder	4.467	-	-	61.295	53.967	119.728
Aksjer	-	678	1.195	-	-	1.873
Sertifikater og obligasjoner	-	20.348	-	-	-	20.348
Derivater	-	-	4.119	-	-	4.119
Opptjente ikke mottatte inntekter	-	-	-	-	86	86
Fordringer verdipapirer	-	-	-	-	277	277
Sum finansielle eiendeler	**4.467**	**21.026**	**5.314**	**61.295**	**60.286**	**152.388**
Forpliktelser						
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	-	9.214	9.214
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	-	80.615	80.615
Verdipapirgjeld	-	-	-	-	44.269	44.269
Derivater	-	-	2.982	-	-	2.982
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	2.268	2.268
Egenkapitalinstrumenter	-	-	31	-	-	31
Gjeld verdipapirer	-	-	-	-	809	809
Sum finansielle forpliktelser	**-**	**-**	**3.013**	**-**	**137.175**	**140.188**

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi				
31.12.17 (mill. kr)	Holdt for omsetning iht. IAS 39	Bestemt regnskapsført til virkelig verdi	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Total
Eiendeler					
Kontanter og fordringer på sentralbanker	-	-	-	3.313	3.313
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	-	-	-	4.214	4.214
Utlån til og fordringer på kunder	-	3.278	-	107.680	110.959
Aksjer	1.202	557	66	-	1.825
Sertifikater og obligasjoner	-	19.736	-	-	19.736
Derivater	4.351	-	-	-	4.351
Opptjente, ikke mottatte inntekter	-	-	-	104	104
Fordringer verdipapirer	-	-	-	322	322
Sum finansielle eiendeler	**5.553**	**23.571**	**66**	**115.633**	**144.823**
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner	-	-	-	9.607	9.607
Innskudd fra og gjeld til kunder	-	-	-	76.476	76.476
Verdipapirgjeld	-	-	-	42.194	42.194
Derivater	3.343	-	-	-	3.343
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	2.201	2.201
Egenkapitalinstrumenter	244	-	-	-	244
Gjeld verdipapirer	-	-	-	161	161
Sum finansielle forpliktelser	**3.586**	**-**	**-**	**130.638**	**134.225**

Note 27 - Vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter

Finansielle instrumenter til virkelig verdi klassifiseres i ulike nivåer.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked
Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på markedspris på balansedagen. Et marked er betraktet som aktivt dersom markedskursene er enkelt og regelmessig tilgjengelig fra en børs, forhandler, megler, næringsgruppering, prissettingstjeneste eller reguleringsmyndighet, og disse prisene representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på armlengdes avstand. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og statskasseveksler.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata
Nivå 2 består av instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, og som også inkluderer noterte priser i ikke aktive markeder.

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare data
Hvis fastsettelse av verdi ikke er tilgjengelig i forhold til nivå 1 og 2 benyttes verdsettelsesmetoder som baserer seg på ikke-observerbar informasjon.

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2018:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	1	4.117	-	4.119
- Obligasjoner og sertifikater	2.786	17.563	-	20.348
- Egenkapitalinstrumenter	1.195	128	550	1.873
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	4.425	4.467
Finansielle eiendeler virkelig verdi over utvidet resultat				
- Utlån til kunder	-	-	61.295	61.295
Sum eiendeler	**3.982**	**21.850**	**66.269**	**92.102**

Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	4	2.977	-	2.982
- Egenkapitalinstrumenter	31	-	-	31
Sum forpliktelser	**36**	**2.977**	**-**	**3.013**

Følgende tabell presenterer konsernets eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2017:

Eiendeler (mill. kr)	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	16	4.334	-	4.351
- Obligasjoner og sertifikater	2.547	17.189	-	19.736
- Egenkapitalinstrumenter	1.339	-	419	1.759
- Fastrentelån og ansvarlig lån	-	43	3.236	3.278
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Egenkapitalinstrumenter	-	-	66	66
Sum eiendeler	**3.902**	**21.566**	**3.722**	**29.190**

Forpliktelser	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Total
Finansielle forpliktelser til virkelig verdi over resultatet				
- Derivater	14	3.328	-	3.343
- Egenkapitalinstrumenter	239	4	-	244
Sum forpliktelser	**254**	**3.332**	**-**	**3.586**

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2018:

(mill. kr)	Egenkapital-instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Utlån til virkelig verdi over utvidet resultatet	Egenkapital-instrumenter til virkelig verdi over utvidet resultatet	Sum
Utgående balanse 31.12.17	419	3.236	-	66	3.722
Implementering IFRS 9	66	-	56.743	-66	56.743
Inngående balanse 1.1.18	**486**	**3.236**	**56.743**	**-**	**60.464**
Tilgang	76	2.269	18.147	-	20.492
Avhending	-20	-1.079	-13.596	-	-14.694
Nedskrivning forventet tap på utlån	-	-	-2	-	-2
Netto gevinst/tap på finansielle intrumenter	8	-2	2	-	8
Utgående balanse 31.12.18	**550**	**4.425**	**61.294**	**-**	**66.269**

Endringer i instrumentene klassifisert i nivå 3 per 31. desember 2017:

(mill. kr)	Egenkapital-instrumenter til virkelig verdi over resultatet	Fastrentelån	Aksjer tilgjengelig for salg	Sum
Inngående balanse 1.1.17	524	3.783	60	4.367
Tilgang	20	304	-	323
Avhending	-157	-849	-20	-1.026
Netto gevinst/tap på finansielle intrumenter	33	-2	27	57
Utgående balanse 31.12.17	**419**	**3.236**	**66**	**3.722**

Metode for verdsettelse

Verdsettelsesmetodene som benyttes er tilpasset til hvert finansielle instrument, og har som formål å benytte mest mulig av informasjonen som er tilgjengelig i markedet.

Metode for verdsettelse av finansielle instrumenter i nivå 2 og 3 er beskrevet i det følgende:

Fastrenteutlån til kunder (nivå 3)

Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Ved beregning av sensitivitet, er diskonteringsfaktor økt med 10 punkter.

Utlån til virkelig verdi over totalresultatet (nivå 3)

Boliglån med flytende rente klassifisert til virkelig verdi med verdiendring over totalresultat blir verdsatt basert på pålydende saldo og forventet tap. Utlån uten vesentlig kredittrisikoforverring etter første gangs balanseføring har estimert virkelig verdi lik pålydende saldo. For utlån med en vesentlig økning i kredittrisiko etter innvilgelse eller objektive bevis for tap, beregnes forventet tap over instrumentenes levetid på linje med tapsnedskriving av utlån til amortisert kost. Estimert virkelig verdi settes lik saldo fratrukket beregnet forventet livstidstap. Dersom man dobler nedside-scenarioets sannsynlighet i tapsmodellen, medfører det en reduksjon i virkelig verdi på 5 millioner kroner.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)

Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

Aksjer (nivå 3)

Aksjer som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste investeringer i unoterte aksjer. Disse omfatter blant annet 311 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og unoterte aksjer gjennom selskapet SMN Invest. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger. Fastsettelse av virkelig verdi for aksjene i Polaris er basert på verdsettelse foretatt av SpareBank1 Markets. Denne er foretatt basert på verdijustert EK.

Finansielle derivater (nivå 2)

Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutaswapper. Verdsettelsen er basert på observerbare rentekurver. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutvikingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet.

Sensitivitetsanalyse, nivå 3 pr 31. desember 2018:

(mill. kr)	Balanseført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger
Fastrentelån	4.425	-12
Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over resultatet *	550	-
Utlån til virkelig verdi over totalresultatet	61.295	-5

* Som beskrevet over er ikke informasjon for å foreta alternative beregninger tilgjengelig

Note 28 - Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter til amortisert kost

Finansielle instrumenter som ikke måles til virkelig verdi regnskapsføres enten til amortisert kost eller er i sikringsrelasjon. For nærmere beskrivelse se note 2 Regnskapsprinsipper. Amortisert kost innebærer verdsetting av balanseposter etter opprinnelig avtalte kontantstrømmer, justert for nedskrivninger. Amortisert kost vil ikke alltid gi verdier som er i samsvar med markedets vurderinger av de samme finansielle instrumentene. Dette kan blant annet skyldes ulik oppfatning av markedsforhold, risikoforhold og avkastningskrav.

Hvilke metoder som ligger til grunn for å fastsette virkelig verdi for finansielle instrumenter som er vurdert til amortisert kost beskrives nedenfor:

Utlån til og fordringer på kunder

P.t.-prisede utlån er utsatt for konkurranse i markedet. Dette tilsier at mulige merverdier i porteføljen ikke vil bli opprettholdt over lengre tid. Virkelig verdi av p.t.-prisede utlån er derfor satt til amortisert kost for utlån i trinn 2 og 3. Effekten av endringer i kredittkvaliteten i porteføljen hensyntas gjennom nedskrivninger for forventet tap, og gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi. Nedskrivninger for trinn 3-tap fastsettes gjennom en vurdering av fremtidig kontantstrøm, neddiskontert med effektiv rente. Nedskrevet verdi gir derfor et godt uttrykk for virkelig verdi av disse utlånene. For utlån som ikke har hatt vesentlig økning i kredittrisiko siden første gangs innregning (trinn 1) er virkelig verdi satt lik pålydende.

Obligasjoner klassifisert til holde til forfall

Endring til virkelig verdi er beregnet ut fra en teoretisk markedsverdivurdering basert på rente- og spreadkurver.

Utlån til og fordringer på kredittinsitusjoner, Gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder

For utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner, gjeld til kredittinstitusjoner og innskudd fra kunder, estimeres virkelig verdi til å samsvare med amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdivurderingen i nivå 2 baseres på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer der det er tilgjengelig.

Morbank

		31.12.18		31.12.17	
(mill. kr)	Nivå [1)]	Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	11.178	11.178	9.543	9.543
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	3	46.897	46.972	101.490	101.490
Opptjente, ikke mottatte inntekter	2	67	67	61	61
Fordringer verdipapirer	2	7	7	35	35
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		**58.149**	**58.224**	**111.129**	**111.129**
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	8.546	8.546	9.047	9.047
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	81.448	81.448	77.362	77.362
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	10.256	10.237	11.003	11.040
Verdipapirgjeld, sikring	2	34.013	32.284	31.191	31.472
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.854	1.850	1.102	1.104
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	370	363	1.057	1.060
Gjeld verdipapirer	2	699	699	-1	-1
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost		**137.185**	**135.426**	**130.761**	**131.084**

Konsern

(mill. kr)		31.12.18 Bokført verdi	31.12.18 Virkelig verdi	31.12.17 Bokført verdi	31.12.17 Virkelig verdi
Eiendeler					
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2	5.074	5.074	4.214	4.214
Utlån til og fordringer på kunder til amortisert kost	3	53.967	54.052	107.680	107.680
Opptjente, ikke mottatte inntekter	2	86	86	104	104
Fordringer verdipapirer	2	277	277	322	322
Sum finansielle eiendeler til amortisert kost		**59.403**	**59.488**	**112.320**	**112.320**
Forpliktelser					
Gjeld til kredittinstitusjoner	2	9.214	9.214	9.607	9.607
Innskudd fra og gjeld til kunder	2	80.615	80.615	76.476	76.476
Verdipapirgjeld til amortisert kost	2	10.256	10.237	11.003	11.040
Verdipapirgjeld, sikring	2	34.013	32.284	31.191	31.472
Ansvarlig lånekapital til amortisert kost	2	1.898	1.893	1.144	1.148
Ansvarlig lånekapital, sikring	2	370	363	1.057	1.060
Gjeld verdipapirer	2	809	809	161	161
Sum finansielle forpliktelser til amortisert kost		**137.175**	**135.415**	**130.638**	**130.963**

1) Virkelig verdi fastsettes etter ulike metoder innenfor tre nivåer. Se note 27 vurdering av virkelig verdi på finansielle instrumenter for nærmere definisjon av nivåene

Note 29 - Sertifikater og obligasjoner

Sertifikater og obligasjoner er klassifisert til virkelig verdi over resultatet per 31. desember 2018.

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**Sertifikater og obligasjoner fordelt på utstedersektor** (mill. kr)	**31.12.18**	**31.12.17**
		Stat		
1.974	2.089	Pålydende verdi	2.089	1.974
2.520	2.759	Bokført verdi	2.759	2.520
		Annen offentlig utsteder		
4.940	3.687	Pålydende verdi	3.687	4.940
4.955	3.705	Bokført verdi	3.705	4.955
		Finansielle foretak		
10.753	13.118	Pålydende verdi	13.040	10.598
12.327	13.880	Bokført verdi	13.800	12.168
		Ikke-finansielle foretak		
20	1	Pålydende verdi	1	20
30	9	Bokført verdi	9	30
17.686	**18.894**	**Sum rentepapirer, pålydende verdi**	**18.817**	**17.531**
63	76	Påløpte renter	76	62
19.895	**20.428**	**Sum rentepapirer, bokført verdi**	**20.348**	**19.736**

Note 30 - Finansielle derivater

Alle derivater er klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Urealiserte gevinster blir ført som eiendeler og urealiserte tap ført som gjeld. Dette gjelder både derivater benyttet til sikringsformål og holdt for handelsformål. Banken benytter seg ikke av kontantstrømsikring.

Kontraktssum viser absoluttverdier for alle kontrakter.

For beskrivelse av motpartsrisiko og markedsrisiko se beskrivelse i note 7 Risikoforhold. Ytterligere detaljer vedrørende markedsrisiko knyttet til renterisiko se note 16, og for markedsrisiko knyttet til valutaeksponering se note 17.

Morbank

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	**31.12.18**			**31.12.17**		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer (forwards)	4.089	78	-49	3.661	86	-51
Valutabytteavtaler (swap)	7.541	256	-26	11.654	321	-70
Valutaopsjoner	40	0	-0	59	0	-0
Sum valutainstrumenter	11.670	334	-76	15.375	407	-122
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	214.485	2.374	-1.878	178.023	2.532	-2.463
Korte rentebytteavtaler (FRA)	9.000	2	-2	9.000	2	-1
Sum renteinstrumenter	223.485	2.376	-1.880	187.023	2.534	-2.464
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Sum varerelaterte kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	31.548	282	-49	33.623	780	-230
Sum renteinstrumenter	31.548	282	-49	33.623	780	-230
Sum						
Sum renteinstrumenter	255.033	2.658	-1.929	220.645	3.314	-2.693
Sum valutaintrumenter	11.670	334	-76	15.375	407	-122
Sum varerelaterte kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Påløpte renter		508	-514		548	-466
Sum finansielle derivater	**267.893**	**3.914**	**-2.933**	**236.266**	**4.328**	**-3.341**

Konsern

Til virkelig verdi over resultatet (mill. kr)	**31.12.18**			**31.12.17**		
	Kontraktssum	Virkelig verdi		Kontraktssum	Virkelig verdi	
Valutainstrumenter		Eiendeler	Forpliktelser		Eiendeler	Forpliktelser
Valutaterminer (forwards)	4.089	78	-49	3.661	86	-51
Valutabytteavtaler (swap)	7.541	256	-26	11.654	321	-70
Valutaopsjoner	40	0	-0	59	0	-0
Sum valutainstrumenter	11.670	334	-76	15.375	407	-122
Renteinstrumenter						

Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	214.485	2.374	-1.878	178.023	2.532	-2.463
Korte rentebytteavtaler (FRA)	9.000	2	-2	9.000	2	-1
Sum renteinstrumenter	223.485	2.376	-1.880	187.023	2.534	-2.464
Egenkapitalinstrumenter						
Aksjeopsjoner	36	8	-11	37	12	-13
Aksjeterminer/futures	1.155	197	-38	1.535	10	11
Sum egenkapitalinstrumenter	1.191	205	-49	1.573	23	-2
Varerelaterte kontrakter						
Børsomsatte standardiserte forwards og futures kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Sum varerelaterte kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Sikring						
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (inkl. rente- og valutaswap, dekker også cross currency)	31.548	282	-49	33.623	780	-230
Sum renteinstrumenter	31.548	282	-49	33.623	780	-230
Sum						
Sum renteinstrumenter	255.033	2.658	-1.929	220.645	3.314	-2.693
Sum valutaintrumenter	11.670	334	-76	15.375	407	-122
Sum egenkapitalinstrumenter	1.191	205	-49	1.573	23	-2
Sum varerelaterte kontrakter	1.190	415	-415	246	60	-60
Påløpte renter		508	-514		548	-466
Sum finansielle derivater	**269.084**	**4.119**	**-2.982**	**237.839**	**4.351**	**-3.343**

Note 31 - Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	Aksjer og andeler (mill. kr)	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
119	**186**	**Til virkelig verdi over resultat**	**1.745**	**1.758**
73	84	Børsnoterte	1.332	1.492
46	102	Unoterte	413	266
50		**Tilgjengelig for salg**		**67**
50		Unoterte		67
169	**186**	**Sum aksjer og andeler**	**1.745**	**1.825**
		Fondsobligasjoner		
-	86	Børsnoterte	86	-
-	119	Unoterte	42	-
-	**205**	**Sum fondsobligasjoner**	**128**	**-**
		Virksomhet holdt for salg - herav aksjer		
82	82	Unoterte	43	49
82	**82**	**Sum aksjer holdt for salg (se note 39)**	**43**	**49**
73	170	Sum børsnoterte selskaper	1.418	1.492
178	302	Sum unoterte selskaper	498	382

Investeringer i fondsobligasjoner hvor utsteder har klassifisert instrumentet som egenkapital, er fra første januar 2018 reklassifisert fra gjeldsinstrument til egenkapitalinstrument. Historikk er ikke omarbeidet.

Spesifikasjon av aksjer, andeler og egenkapitalinteresser i morbank

Børsnoterte selskap	Eierandel over 10%	Vår beholdning (antall)	Ansk. kost (1.000 kr)	Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)
Visa Inc. C-aksjer		63.536	6.750	71.964
Sum børsnoterte aksjer			**6.750**	**71.964**
SpareBank 1 Nordvest		69.423	7.455	7.359
SpareBank 1 Søre Sunnmøre		48.070	4.999	5.071
Sum børsnoterte finansinstitusjoner			**12.454**	**12.430**
DNB Bank		20.000.000	21.122	21.068
SpareBank 1 SR-Bank		17.000.000	16.920	16.901
Askim & Spydeberg Sparebank		10.500.000	10.389	10.264
Jæren Sparebank		10.000.000	9.831	9.814
Jernbanepersonalets Sparebank		4.000.000	3.932	3.947
Sparebank DIN		2.000.000	2.090	2.044
Bank Norwegian		2.000.000	2.006	1.987
SpareBank 1 Østfold Akershus		2.000.000	1.974	1.984
Gjensidige Bank		3.500.000	3.485	3.485
Orkla Sparebank		2.000.000	1.987	1.977
Andebu Sparebank		2.000.000	1.970	1.975
Eika Boligkreditt		1.500.000	1.506	1.504
Øvrige fondsobligasjoner			9.155	9.160
Sum børsnoterte fondsobligasjoner			**86.367**	**86.109**
Unoterte selskap				
Eksportfinans		1.857	12.888	37.764
Molde Kunnskapspark		2.000	2.030	2.083
Spama		2.305	-	1.563
Swift Eur		44	855	1.503
Visa Norge		-	-	39.726
Visa C preferanseaksje			-	17.793
Diverse selskap			1.120	1.122
Sum ikke børsnoterte aksjer og andeler			**16.894**	**101.554**

SpareBank 1 Finans Midt-Norge	77.496.000	77.496	77.307
SpareBank 1 Boligkreditt	41.000.000	41.000	41.725
Sum ikke børsnoterte fondsobligasjoner		**118.496**	**119.032**
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner morbank		**240.961**	**391.090**

Spesifikasjon av aksjer, andeler og egenkapitalinteresser i konsern

Børsnoterte selskap	**Eierandel over 10%**	**Vår beholdning (antall)**	**Ansk. kost (1.000 kr)**	**Markedsverdi/ bokført verdi (1.000 kr)**
Polaris Media	11,3 %	5.584.508	145.080	136.820
Bonheur		1.250.000	87.576	117.000
Yara International		210.802	74.855	70.302
Data Respons		2.624.947	68.661	59.061
Olav Thon Eiendomsselskap		415.100	67.333	58.114
Subsea 7		657.598	73.500	55.422
Norwegian Air Shuttle		316.496	73.185	54.896
Kongsberg Gruppen		450.000	51.119	52.920
Magnora	14,7 %	7.719.497	60.918	50.177
Norwegian Royal Salmon		250.000	15.462	44.750
Scandic Hotel		450.000	40.617	40.617
Norsk Hydro		889.780	42.923	34.888
Panoro Energy		2.795.031	45.000	33.540
Equinor		164.756	33.119	30.274
Itera		3.350.000	30.717	28.140
MOWI		137.898	24.887	25.194
Aker BP		186.028	26.927	40.554
Crayon Group Holding		919.500	18.489	14.951
Borregaard		193.454	15.014	14.470
B2 Holding		920.000	14.422	11.316
TGS - NOPEC Geophysical Company		51.000	12.264	10.649
Nordic Semiconductor		359.212	11.945	10.381
Solstad Offshore		5.729.026	39.473	9.739
DNB		69.784	9.917	9.641
Ocean Yield		147.889	9.679	8.755
Webstep		350.000	8.575	8.750
Akastor		625.000	11.108	8.163
Tomra		38.032	7.104	7.409
Havila		64.384.332	16.901	4.888
Archer		1.020.000	9.690	4.432
Diverse selskap			61.063	42.179
Sum børsnoterte aksjer			**1.207.522**	**1.098.394**
SpareBank 1 Østlandet		823.874	69.775	68.382
SpareBank 1 BV		730.718	24.704	26.014
SpareBank 1 Telemark		168.900	19.671	19.559
SpareBank 1 Ringerike Hadeland		82.400	15.652	16.109
Norwegian Finans Holding		120.451	9.451	8.070
Helgeland Sparebank		100.000	8.825	6.925
Diverse selskap			4.013	4.057
Sum børsnoterte finansinstitusjoner			**152.091**	**149.115**
Unoterte selskap				
Viking Venture III	17,0 %	862.878	48.160	85.166
Salvesen & Thams		223	25.730	46.230
Okea		162.730	31.804	37.665
Herkules Capital 3		1	37.748	27.994
Norsk Innovasjonskapital III		600	10.200	19.372
Moldekraft	12,9 %	10.545	11.600	14.837
Crayo Nano		13.876	5.436	11.129

Sintef Venture IV	18.101	8.745	10.374
Numascale	4.382.117	6.320	6.819
Vectron Biosolutions	220.000	6.000	6.000
Novelda	18.280	6.143	5.814
Avexxin	184.505	5.605	5.586
Proventure Seed II	6.695.673	5.498	5.498
Real Estate Central Europe	3.000	5.500	4.000
Wellcem	40.036	1.361	2.965
North Bridge Nordic Property II	51.340	1.996	2.153
Sintef Venture V	9.000	2.001	2.001
Way	23.175	1.500	1.500
Viking venture II C-aksjer	8.301	830	1.465
Viking Venture II (C-aksjer + Venture 2)	250.972	19.123	1.054
DeBank	400.000	1.000	1.000
Sentrumsbyen Molde	1.000	1.000	1.000
Wellstarter	2.000	1.000	1.000
Diverse selskap		16.469	10.790
Sum ikke børsnotere aksjer og andeler		**260.768**	**311.413**
Eliminering av fondsobligasjon SpareBank 1 Finans Midt-Norge		-77.496	-77.307
Sum aksjer, egenkapitalbevis og fondsobligasjoner konsern		**1.783.846**	**1.872.704**

Note 32 - Immaterielle eiendeler

31.12.18

Morbank				Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	**Goodwill**	**Totalt**	**(mill. kr)**	**Totalt**	**Goodwill**	**Andre immaterielle eiendeler**
128	447	575	Anskaffelseskost 1.1	935	681	254
47	-	47	Tilgang	113	50	63
-0	-	-0	Avgang	-14	-	-14
175	447	622	Anskaffelseskost 31.12	1.034	730	303
54	-	54	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	141	28	113
36	-	36	Årets avskrivning	49	-	49
-	-	-	Årets nedskrivning	4	4	-
-0	-	-0	Avgang	-13	-	-13
-	-	-	Tilgang datter	2	2	-
89	-	89	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	183	34	149
86	**447**	**533**	**Balanseført verdi 31.12**	**851**	**697**	**154**

31.12.17

Morbank				Konsern		
Andre immaterielle eiendeler	**Goodwill**	**Totalt**	**(mill. kr)**	**Totalt**	**Goodwill**	**Andre immaterielle eiendeler**
59	447	506	Anskaffelseskost 1.1	737	573	164
70	-	70	Tilgang	239	108	131
-0	-	-0	Avgang	-2	-	-2
-	-	-	Utgang datter	-39	-	-39
128	447	575	Anskaffelseskost 31.12	935	681	254
36	-	36	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	97	7	90
18	-	18	Årets avskrivning	24	-	24
-	-	-	Årets nedskrivning	1	1	-
-0	-	-0	Avgang	-0	-	-0
-	-	-	Tilgang datter	19	19	-
54	-	54	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	141	28	113
75	**447**	**522**	**Balanseført verdi 31.12**	**793**	**653**	**141**

Note 33 - Eiendom, anlegg og utstyr

31.12.18

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	**Maskiner, inventar og transportmidler**	**Totalt**	**(mill. kr)**	**Totalt**	**Maskiner, inventar og transportmidler**	**Bygg, tomter og annen fast eiendom**
111	187	298	Anskaffelseskost 1.1	594	276	318
-	-	-	Ansk.kost som følge av virksomhetssammenslutninger	8	7	1
2	11	13	Tilgang	19	17	2
-10	-17	-27	Avgang	-53	-32	-21
1	0	1	Korreksjon	1	0	1
104	181	285	Anskaffelseskost 31.12	569	268	301
58	125	183	Akkumulert av- og nedskrivning 1.1	331	196	135
-	-	-	Akk.avskrivning som følge av virksomhetssammenslutninger	6	6	-
8	21	29	Årets avskrivning	47	28	19
1	1	2	Årets nedskrivning	2	2	1
-8	-19	-27	Avgang	-52	-33	-19
-1	2	1	Reversering av akk. av- og nedskrivninger	1	2	-1
58	130	188	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	336	201	135
46	**51**	**97**	**Balanseført verdi 31.12**	**234**	**67**	**167**

31.12.17

Morbank				Konsern		
Bygg, tomter og annen fast eiendom	**Maskiner, inventar og transportmidler**	**Totalt**	**(mill. kr)**	**Totalt**	**Maskiner, inventar og transportmidler**	**Bygg, tomter og annen fast eiendom**
117	198	315	Anskaffelseskost 1.1	1.430	266	1.164
-	-	-	Ansk.kost som følge av virksomhetssammenslutninger	191	11	180
-	-	-	Reklassifisering av eiendeler til holdt for salg	-854	-9	-845
5	24	29	Tilgang	55	50	5
-8	-34	-42	Avgang	-223	-40	-182
-3	-1	-4	Korreksjon	-4	-1	-3
111	187	298	Anskaffelseskost 31.12	594	276	318
54	140	194	Akkumulert av-og nedskrivning 1.1	524	198	327
-	-	-	Akk.avskrivning som følge av virksomhetssammenslutninger	76	27	49
-	-	-	Reklassifisering av eiendeler til holdt for salg	-211	-	-211
8	19	27	Årets avskrivning	44	25	19
3	1	4	Årets nedskrivning	4	1	3
-4	-34	-38	Avgang	-101	-53	-48
-3	-1	-4	Reversering av akk. av- og nedskrivninger	-4	-1	-3
58	125	183	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12	331	196	135
52	**63**	**115**	**Balanseført verdi 31.12**	**263**	**80**	**183**

Avskrivning
Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet levetid innenfor følgende rammer:

- Teknisk anlegg 10 år
- Maskiner 3 - 5 år
- Inventar 5 - 10 år
- IT-utstyr 3 år
- Transportmidler 10 år
- Bygg og annen fast eiendom 25 - 33 år

Sikkerhetsstillelse
Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler med unntak av SpareBank 1 Markets som har sikkerhetsstilt blant annet driftsmidler til DNB i forbindelse med banktjenester tilknyttet verdipapiroppgjøret.

Anskaffelseskost av avskrevne eiendeler
Anskaffelseskost av fullt ut avskrevne eiendeler som fortsatt er i bruk i banken i 2018 utgjør 114 millioner kroner (119 millioner).

Bruttoverdi av anleggsmidler som er midlertidig ute av drift
Konsernet har ikke vesentlige anleggsmidler som midlertidig er ute av drift per 31. desember 2018.

Note 34 - Øvrige eiendeler

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**(mill. kr)**	**31.12.18**	**31.12.17**
-	-	Utsatt skattefordel	175	178
115	97	Varige driftsmidler	234	263
61	67	Opptjente ikke motatte inntekter	86	104
35	7	Fordringer verdipapirer	277	322
158	179	Pensjonsmidler	179	171
333	384	Andre eiendeler	737	615
703	**733**	**Sum øvrige eiendeler**	**1.687**	**1.654**

Note 35 - Innskudd fra og gjeld til kunder

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**Innskudd fra og gjeld til kunder (mill. kr)**	**31.12.18**	**31.12.17**
63.180	63.179	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	62.346	62.293
14.182	18.269	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	18.269	14.182
77.362	**81.448**	**Sum innskudd fra og gjeld til kunder**	**80.615**	**76.476**
0,9 %	0,9 %	Gjennomsnittlig rente	0,9 %	0,9 %

Av totale innskudd utgjør fastrenteinnskudd 4,4 prosent (4,4 prosent i 2017).

31.12.17	**31.12.18**	**Innskudd fordelt på sektor og næring**	**31.12.18**	**31.12.17**
31.797	33.055	Lønnstakere o.l.	33.055	31.797
11.284	12.202	Offentlig forvaltning	12.202	11.284
3.061	3.066	Jordbruk, skogbruk, fiske og fangst	3.066	3.061
1.021	742	Havbruk	742	1.021
2.736	1.696	Industri og bergverk	1.696	2.736
3.046	3.541	Bygg, anlegg, kraft og vannforskyning	3.541	3.046
4.152	4.663	Varehandel, hotell- og restaurantvirksomhet	4.663	4.152
1.269	996	Sjøfart og offshore	996	1.269
4.595	4.949	Eiendomsdrift	4.644	4.405
6.429	6.883	Forretningsmessig tjenesteyting og lignende	6.883	6.429
5.846	6.572	Transport og annen tjenesteytende virksomhet	6.210	5.414
2.127	3.083	Øvrige sektorer	2.917	1.863
77.362	**81.448**	**Sum innskudd fordelt på sektor og næring**	**80.615**	**76.476**

31.12.17	**31.12.18**	**Innskudd fordelt på geografiske områder**	**31.12.18**	**31.12.17**
49.685	52.718	Trøndelag	51.952	48.822
14.898	14.908	Møre og Romsdal	14.908	14.898
2.067	2.577	Sogn og Fjordane	2.577	2.067
563	655	Nordland	655	563
5.876	5.331	Oslo	5.264	5.853
3.449	4.425	Landet for øvrig	4.425	3.449
824	835	Utlandet	835	824
77.362	**81.448**	**Sum innskudd fordelt på geografiske områder**	**80.615**	**76.476**

Note 36 - Gjeld ved utstedelse av verdipapirer

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	(mill. kr)	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
-	392	Sertifikater og andre kortsiktige låneopptak	392	-
42.194	43.877	Obligasjonsgjeld	43.877	42.194
42.194	**44.269**	**Sum gjeld ved utstedelse av verdipapirer**	**44.269**	**42.194**
-	2,9 %	Gjennomsnittlig rente sertifikater	2,9 %	-
1,5 %	1,3 %	Gjennomsnittlig rente obligasjonsgjeld	1,3 %	1,5 %

31.12.17	31.12.18	Verdipapirgjeld fordelt på forfallstidspunkt *)	31.12.18	31.12.17
9.266	-	2018	-	9.266
5.983	5.284	2019	5.284	5.983
9.386	9.463	2020	9.463	9.386
7.600	8.448	2021	8.448	7.600
5.785	5.854	2022	5.854	5.785
2.075	8.921	2023	8.921	2.075
-	4.000	2024	4.000	-
498	500	2029	500	498
295	299	2031	299	295
246	249	2032	249	246
-	299	2033	299	-
255	259	2035	259	255
275	279	2044	279	275
20	18	Valutaagio	18	20
187	140	Over og underkurs, markedsverdi strukturerte obligasjoner	140	187
324	256	Påløpte renter	256	324
42.194	**44.269**	**Sum verdipapirgjeld**	**44.269**	**42.194**

*) Fratrukket egne obligasjoner. Sum nominell egenbeholdning 2018 utgjør 65 millioner kroner (505 millioner i 2017)

31.12.17	31.12.18	Verdipapirgjeld fordelt på vesentlige valutaer	31.12.18	31.12.17
13.683	15.548	NOK	15.548	13.683
25.360	26.512	EUR	26.512	25.360
1.114	392	USD	392	1.114
2.037	1.817	Øvrige	1.817	2.037
42.194	**44.269**	**Sum verdipapirgjeld**	**44.269**	**42.194**

Morbank og konsern

Endring i verdipapirgjeld	31.12.18	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.17
Sertifikatgjeld	391	391	-	-	-
Obligasjonsgjeld	43.463	12.390	9.815	-775	41.663
Verdijusteringer	158	-	-	-49	207
Påløpte renter	256	-	-	-68	324
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	**44.269**	**12.781**	**9.815**	**-891**	**42.194**

Endring i verdipapirgjeld	31.12.17	Emittert	Forfalt/ innløst	Øvrige endringer	31.12.16
Obligasjonsgjeld	41.663	11.490	6.332	970	35.535
Verdijusteringer	207	-	-	-246	453
Påløpte renter	324	-	-	-4	328
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	**42.194**	**11.490**	**6.332**	**720**	**36.317**

Note 37 - Annen gjeld og forpliktelse

Morbank			Konsern	
31.12.17	31.12.18	Annen gjeld og balanseført forpliktelse (mill. kr)	31.12.18	31.12.17
21	84	Utsatt skatt	147	81
337	389	Betalbar skatt	448	367
9	10	Formuesskatt	10	9
70	30	Tidsavgrensninger	413	444
108	115	Avsetninger	115	108
4	148	Tapsavsetninger garantier og ubenyttede kreditter	148	4
24	21	Pensjonsforpliktelser	21	24
88	97	Trasseringsgjeld	97	88
16	11	Leverandørgjeld	66	82
0	699	Gjeld verdipapirer	809	162
-	-	Egenkapitalinstrumenter	31	244
232	288	Annen gjeld	366	311
909	**1.892**	**Sum annen gjeld og balanseført forpliktelse**	**2.670**	**1.923**
		Andre forpliktelser ikke balanseført		
579	474	Kredittrammer, trading	551	731
-	-	Øvrige forpliktelser	73	33
579	**474**	**Sum andre forpliktelser**	**625**	**764**
1.488	**2.366**	**Totale forpliktelser**	**3.295**	**2.686**

Pantstillelser

SpareBank 1 SMN ble fra første mars 2017 i henhold til EMIR pålagt å ha en CSA-avtale med daglig utveksling av marginsikkerhet mv. med alle finansielle motparter som banken handler med hjemhørende (blant annet) i et EU-land.

Emir-forordningen regulerer OTC-derivater og innebærer blant annet at SpareBank 1 SMN er pålagt å cleare visse derivattransaksjoner gjennom en sentral motpart (Central counterpart). Dette gjelder rentederivater i norske kroner, euro, britiske pund, japanske yen, amerikanske dollar, svenske kroner og polske zloty. Derivater cleares gjennom London Clearing House som sentral motpart hvor sikkerheten per i dag kun er kontanter. SpareBank 1 SMN er ikke direkte medlem i London Clearing House, men har inngått avtale med Commerzbank og SEB som clearingbroker.

SpareBank 1 Markets clearer ordinære aksjehandler utført på Oslo Børs gjennom CCP oppgjør. Selskapet er Direct Clearing Member på SIX X-Clear. Selskapet stiller kontanter som sikkerhet for den daglige margineringen.

SpareBank 1 SMN er registrert som GCM på NASDAQ OMX Clearing AB. Banken tilbyr kunder clearingrepresentasjon knyttet til kundens handel av strøm- og laksederivater på NASDAQ OMX Oslo ASA og Fish Pool ASA. Clearingrepresentasjon innebærer at banken trer inn i kundens sted som motpart overfor NASDAQ OMX Clearing AB og blir forpliktet overfor NASDAQ til å stille marginsikkerhet og å gjennomføre oppgjør av kontrakter og betale gebyrer. Kundene vil for bankens eksponering stille sikkerheter bestående av kontantdepot og/eller pant i eiendeler.

Morbank			Konsern	
Kontanter	Sum	Pantstillelser	Sum	Kontanter
561	561	Pantstillelse 31.12.18	589	589
955	955	Tilhørende forpliktelse 31.12.18	982	982
1.157	1.157	Pantstillelse 31.12.17	1.204	1.204
1.226	1.226	Tilhørende forpliktelse 31.12.17	1.273	1.273

Pågående rettstvister

Konsernet er ikke part i rettstvister med et økonomisk omfang som vurderes å ha vesentlig betydning for konsernets økonomiske stilling. Det er ikke foretatt tapsavsetninger per 31. desember 2018.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har inngått flere forskjellige operasjonelle leieavtaler av lokaler, parkeringsplass og biler.

De fleste leieavtalene har en opsjon for forlengelse.

Leiekostnad bestod av følgende:

Morbank 2017	Morbank 2018	(mill. kr)	Konsern 2018	Konsern 2017
92	84	Ordinære leiebetalinger	116	83
28	22	Mottatt vederlag fra fremleie	24	44
64	**61**	**Sum leiekostnad**	**92**	**39**

Fremtidig minimumsleie knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler forfaller som følger:

	Morbank	Konsern
Innen 1 år	46	103
1 til 5 år	191	293
Etter 5 år	300	342
Sum	**536**	**739**

Avsetninger

Konsernet har gjort avsetninger for pensjonsforpliktelser (se note 24), tap på garantier (se note 11 for endring i tapsavsetning på garantier), restruktureringskostnader og gavefond. Avsetning for restruktureringskostnader er gjort med bakgrunn i nedbemanningsplan. Avsetning til gavefond er den delen av tidligere års overskudd som skal deles ut til almennyttige formål. Mer om dette i avsnittet Samfunnsansvar.

Morbank/konsern (mill. kr)	Pensjons-forpliktelser	Restrukturerings-kostnader	Gavefond
Balanseført verdi 1.1	**24**	**39**	**69**
Ekstra avsetninger foretatt i perioden	-	-	70
Beløp som er benyttet i perioden	-3	-18	-45
Økningen i løpet av perioden i det diskonterte beløpet som oppstår over tid, samt virkningen av eventuelle endringer i diskonteringsrenten	0	-	-
Balanseført verdi 31.12.	**21**	**21**	**94**

Note 38 - Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Morbank 31.12.17	Morbank 31.12.18	(mill. kr)	Konsern 31.12.18	Konsern 31.12.17
		Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital		
659	-	2036 fast rente 2,94 %, JPY (Call 2018) *	-	659
-	-	2026 SpareBank 1 Finans Midt-Norge 16/26	43	43
150	150	2027 flytende rente NOK (Call 2022)	150	150
600	600	2027 flytende rente NOK (Call 2022)	600	600
250	250	2029 flytende rente NOK (Call 2024)	250	250
-	250	2028 flytende rente NOK (Call 2023)	250	-
-	500	2028 flytende rente NOK (Call 2023)	500	-
11	-	Over-/underkurs/markedsverdi	-	11
4	-	Valuta agio tidsbegrenset	-	4
1	3	Påløpte renter	4	1
1.676	**1.753**	**Sum tidsbegrenset ansvarlig lånekapital**	**1.796**	**1.718**
		Fondsobligasjonslån		
350	350	Fondsobligasjon10/99, fast rente 8,25 % NOK (Call 2020)*	350	350
100	100	Fondsobligasjon 10/99, flytende rente NOK (Call 2020)	100	100
25	13	Underkurs evigvarende	13	25
8	8	Påløpte renter	8	8
483	**471**	**Sum fondsobligasjonslån**	**471**	**483**
2.159	**2.224**	**Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån**	**2.268**	**2.201**
4,5 %	3,5 %	Gjennomsnittlig rente NOK	3,5 %	4,5 %
4,2 %	4,2 %	Gjennomsnittlig rente JPY	4,2 %	4,2 %

* Fastrentefinansieringen er gjort om til flytende rente ved bruk av rentebytteavtaler

Konsern

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.18	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valutaendringer og over-/ underkurs	31.12.17
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.793	750	-	-	1.043
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	-	-	699	40	659
Fondsobligasjonslån, NOK	450	-	-	-	450
Verdijusteringer	13	-	-	-27	40
Påløpte renter	12	-	-	3	10
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	**2.268**	**750**	**699**	**15**	**2.201**

Endringer i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	31.12.17	Emittert - nominell verdi	Forfalt/ innløst- nominell verdi	Valutaendringer og over-/underkurs	31.12.16
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, NOK	1.043	1.000	1.000	-	1.043
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, Valuta	659	-	-	-3	662
Fondsobligasjonslån, NOK	450	-	-	-	450
Verdijusteringer	40	-	-	-24	64
Påløpte renter	10	-	-	-1	10
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	**2.201**	**1.000**	**1.000**	**-27**	**2.228**

Note 39 - Investering i eierinteresser

Datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet og selskaper holdt for salg per 31. desember 2018.

Firma	Org.nr	Forretningskontor	Eierandel i prosent
Investering i datterselskaper			
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	936159419	Trondheim	87,0
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	936285066	Trondheim	95,4
SpareBank 1 Invest	990961867	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	938521549	Trondheim	64,6
SpareBank 1 SMN Kvartalet	990283443	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	934352718	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Card Solution	990222991	Trondheim	100,0
St. Olavs Plass	999263380	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Bilplan	979945108	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Markets	992999101	Oslo	66,7
Aksjer eid av datter- og datterdatterselskaper			
GMA Invest	994469096	Trondheim	100,0
Sentrumsgården	975856828	Leksvik	24,0
Aqua Venture	891165102	Trondheim	37,6
BrainImage	917956146	Trondheim	34,5
Omega-3 Invest	996814262	Namsos	33,6
Tjeldbergodden Utvikling	979615361	Aure	35,3
Grilstad Marina	991340475	Trondheim	35,0
GMN 6	994254707	Trondheim	35,0
GMN 51	996534316	Trondheim	30,0
GMN 52	996534413	Trondheim	30,0
GMN 53	996534502	Trondheim	30,0
BN Bolig	917463069	Oslo	50,0
Brauten Eiendom	917066221	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Kapitalforvaltning	980300609	Trondheim	100,0
SpareBank 1 Capital Markets		New York	100,0
Leksvik Regnskapskontor	980491064	Leksvik	50,0
Spjelkavik Regnskap	936731716	Ålesund	100,0
Grongstad Regnskap	971193808	Namsos	100,0
Flatanger Regnskapskontor	983734219	Flatanger	100,0
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen	975966372	Tromsø	19,5
SpareBank 1 Banksamarbeidet	986401598	Oslo	18,0
SpareBank 1 Betaling	919116749	Oslo	21,6
Investeringer i tilknyttede selskaper			
SpareBank 1 Boligkreditt	988738387	Stavanger	20,7
BN Bank	914864445	Trondheim	33,0
SpareBank 1 Næringskreditt	894111232	Stavanger	33,0
Bjerkeløkkja	998534976	Oppdal	40,7
SpareBank 1 Kredittkort	975966453	Trondheim	17,4
SMB Lab	917143501	Trondheim	20,0
BETR	995756080	Tromsø	20,0
Investering i selskaper holdt for salg			
Mavi XV	890899552	Trondheim	100,0
Mavi XI	990899568	Trondheim	100,0
Mavi XXIV	999211062	Trondheim	100,0
Mavi XXV	999239242	Trondheim	100,0
Mavi XXVI	999239331	Trondheim	100,0
Mavi XXVII	999239390	Trondheim	100,0
Mavi XXVIII	999239455	Trondheim	100,0
Byscenen Kongensgt 19	992237899	Trondheim	94,0

Aksjer i datterselskaper morbank

Investeringen er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet. Sum kostnader er inkludert skattekostnad. Bokført verdi av datterselskaper i tabellene under er morbankens bokførte verdi. Resultatkolonnen viser selskapets årsresultat.

2018 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK *)	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	IKE av res. *)	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	772.590	61.259	10,0	7.723	6.580	1.143	364	337	226	111	39	602
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												**602**
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	66	4.788	10,5	276	91	186	24	496	517	-20	-3	143
SpareBank 1 SMN Kvartalet	99	30.200	0,0	310	10	300	-	30	24	5	-	332
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	18	238	75,0	394	112	282	13	444	390	54	2	201
SpareBank 1 Invest	457	457.280	1,0	793	45	748	-	13	6	7	-	739
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	6	100	61,0	49	1	49	-	4	3	1	-	53
SpareBank 1 Card Solution	200	2.000	0,1	5	0	5	-	2	2	0	-	5
St. Olavs Plass	10	100.000	0,1	78	1	77	-	7	6	1	-	75
SpareBank 1 Bilplan	6	41.206	0,1	5	3	3	-	8	10	-2	-	4
SpareBank 1 Markets	529	3.168.991	0,2	2.258	1.582	676	225	551	535	16	5	456
Sum investering i andre datterselskaper												**2.008**
Sum investeringer i konsernselskap morbank												**2.610**

*) IKE : Ikke-kontrollerende eier-interesser

2017 (mill. kr)	Selskapets aksjekapital (1.000 kr)	Antall aksjer	Pålydende verdi (1.000 kr)	Eiendeler	Gjeld	EK	IKE av EK *)	Sum inntekter	Sum kostnader	Resultat	IKE av res. *)	Bokført 31.12
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	612.590	61.259	10,0	6.724	5.745	979	304	392	295	96	34	499
Sum investeringer i kredittinstitusjoner												**499**
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	57.803	4.788	10,5	278	97	181	28	395	367	27	-8	120
SpareBank 1 SMN Kvartalet **)	326.160	30.200	10,8	869	11	857	-	78	64	14	2	994
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	17.850	238	75,0	323	110	212	10	377	315	62	-	154
SpareBank 1 Invest	457.280	457.280	1,0	854	49	805	-	48	5	43	-	739
SpareBank 1 Bygget Steinkjer	6.100	100	61,0	49	1	49	-	4	3	1	-	53
SpareBank 1 Card Solution	200	2.000	0,1	7	1	6	-	5	4	1	-	9
St. Olavs Plass	10.000	100.000	0,1	77	1	76	-	6	6	0	-	75
SpareBank 1 Bilplan	5.769	41.206	0,1	32	28	5	-	112	112	0	-	9
Jernbanegata 19	1.000	10.000	0,1	10	0	10	-	-	0	0	-	13
SpareBank 1 Markets	529.221	3.168.991	0,2	2.242	1.573	669	223	452	440	12	4	456
Sum investering i andre datterselskaper												**2.621**
Sum investeringer i konsernselskap morbank												**3.120**

*) IKE : Ikke-kontrollerende eierinteresser

**) Deler av selskapets eiendeler er klassifisert som holdt for salg

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet er bokført til anskaffelseskost i selskapsregnskapet. Konserntall er presentert etter egenkapitalmetoden.

Morbank			Konsern	
31.12.17	**31.12.18**	**(mill. kr)**	**31.12.18**	**31.12.17**
3.766	3.940	Balanseført verdi per 1.1.	5.760	5.638
174	369	Tilgang/avgang	344	168
-	-	EK-føringer	-66	-74
-	-	Resultatandel	416	437
-	-	Utbetalt utbytte	-355	-410
3.940	**4.309**	**Balanseført verdi per 31.12**	**6.098**	**5.760**

Spesifikasjon av årets endring på konsern	**Tilgang/Avgang**	**EK-endringer**
SpareBank 1 Gruppen	-	-11
SpareBank 1 Boligkreditt	216	-67
SpareBank 1 Næringskreditt	58	-3
SpareBank 1 Kredittkort	-5	-16
Sparebank 1 Betaling	100	-15
BN Bank	-	90
Øvrige selskap	-26	17
Sum	**344**	**-6**

Utbytte fra investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(mill. kr)	**2018**	**2017**
SpareBank 1 Gruppen	287	228
SpareBank 1 Boligkreditt	14	22
BN Bank	-	132
SpareBank 1 Næringskreditt	17	29
SpareBank 1 Kredittkort	38	-
Sum utbytte fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet	**355**	**410**

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollet virksomhet

Tabellene nedenfor inneholder selskaps- eller konsernregnskapstall hundre prosent andel, med unntak av resultatandel som oppgis som SMN-konsernets andel. Badwill og amortiseringseffekter knyttet til oppkjøp er inkludert i resultatandelen. Bokført verdi er konsernverdi i SMN-konsernet.

2018 (mill. kr)	**Eiendeler**	**Gjeld**	**Inntekter**	**Kostnader**	**Resultatandel**	**Bokført verdi 31.12**	**Antall aksjer**
SpareBank 1 Gruppen	75.383	67.177	13.719	12.239	289	1.558	381.498
SpareBank 1 Boligkreditt	245.521	233.938	3.578	3.573	-7	2.152	14.879.609
SpareBank 1 Næringskreditt	13.365	11.287	262	211	15	685	5.353.070
SpareBank 1 Kredittkort	5.948	4.867	1.122	991	23	188	502.131
Sparebank 1 Betaling	656	0	-	57	-12	141	1.635
BN Bank	29.021	24.739	658	364	92	1.239	4.658.389
Øvrige selskaper					17	135	
Sum					**416**	**6.098**	

2017 (mill. kr)	**Eiendeler**	**Gjeld**	**Inntekter**	**Kostnader**	**Resultatandel**	**Bokført verdi 31.12**	**Antall aksjer**

SpareBank 1 Gruppen	70.650	62.385	17.911	15.703	349	1.569	381.498
SpareBank 1 Boligkreditt	262.196	250.924	3.529	3.709	-41	2.003	13.039.586
SpareBank 1 Næringskreditt	12.479	10.426	274	213	19	629	4.895.248
SpareBank 1 Kredittkort	5.972	4.806	1.049	965	15	209	517.253
BN Bank	26.168	22.285	646	363	98	1.147	4.658.389
Øvrige selskaper					-2	202	
Sum					**437**	**5.760**	

Selskaper holdt for salg

SpareBank 1 SMN eier 100 prosent av Mavi XV som følge av misligholdt engasjement. Bankens strategi er at denne type eierskap i utgangspunktet skal ha kort varighet, normalt ikke lenger enn et år. Investeringen bokføres til virkelig verdi i morbankens regnskap, mens det i konsernregnskapet foretas en enlinjes konsolidering (skatteeffekt hensyntatt).

Eiendeler og gjeld relatert til bankens hovedkontor i Søndre Gate 4-10 i Trondheim sentrum er klassifisert som holdt for salg fra fjerde kvartal 2017 basert på konsernledelsen og styrets godkjenning av salget av eiendommen, samt at prosessen var kommet så langt at det var høyst sannsynlig at salget ville være gjennomført innen 12 måneder.

SpareBank 1 SMN aksepterte den 9. november 2017 et bud på eiendommen. SpareBank 1 SMN med datterselskaper vil leie tilbake ca. 70 prosent av arealet i en 15 års leiekontrakt med opsjon på forlengelse. Estimert årlig brutto årsleie i 2018 er 36,4 millioner kroner. Brutto eiendomsverdi er 755 millioner kroner, og har gitt SpareBank 1 SMN en netto gevinst på 144 millioner. Transaksjonen ble sluttført i andre kvartal 2018 gjennom salg av eiendomsselskapet Søndre gate 4-10 AS.

2018 (mill. kr)	**Eiendeler**	**Gjeld**	**Inntekter**	**Kostnader**	**Resultatandel**	**Eierandel**
Mavi XV konsern	43	1	5	-1	5	100%
Søndre gate 4-10	-	-	144	0	144	-
Sum Holdt for salg	**43**	**1**	**148**	**-1**	**149**	

2017 (mill. kr)	**Eiendeler**	**Gjeld**	**Inntekter**	**Kostnader**	**Resultatandel**	**Eierandel**
Mavi XV konsern	49	1	6	-7	-1	100%
Søndre gate 4-10	600	-	6	-6	-0	100%
Sum Holdt for salg	**649**	**1**	**12**	**-13**	**-1**	

Note 40 - Oppkjøp av virksomheter og virksomhetssammenslutning

Generelt
Ved oppkjøp av selskaper utarbeides oppkjøpsanalyse i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser vurderes til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet.

Oppkjøp av regnskapskontor
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN har i 2018 overtatt samtlige aksjer i Rauma Regnskapsservice AS, Aktiva Regnskap AS, Tinde Økonomi AS, Fosenøkonomen Regnskapsbyrå AS, Admit Systemer AS og Admit Regnskap AS. Disse er innfusjonert i 2018. I tillegg har selskapet kjøpt Spjelkavik Regnskap AS, Flatanger Regnskapskontor AS og Grongstad Regnskap AS. Disse virksomhetene integreres fullt ut med SpareBank 1 Regnskapshuset SMN i 2019.

Økonomisenteret Kunderegnskap AS og SpareBank 1 Regnskapshuset Brekstad AS er også innfusjonert i 2018.

Det er utarbeidet oppkjøpsanalyser i samsvar med IFRS 3 hvor identifiserbare eiendeler og forpliktelser er vurdert til virkelig verdi på overtakelsestidspunktet. Forskjellen mellom konsernets anskaffelseskost og bokført verdi av netto eiendeler er allokert til goodwill.

Note 41 - Vesentlige transaksjoner med nærstående selskaper

Med nærstående parter menes her datterselskaper, tilknyttede selskaper, felleskontrollerte virksomheter og selskaper holdt for salg hvor morbanken har betydelig innflytelse. I tillegg medregnes SpareBank 1 SMN Pensjonskasse og selskaper eid av morbankens personlige nærstående. Morbankens mellomværende med ansatte og medlemmer av styret vises i note 9 utlån til og fordringer på kunder samt i note 22 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte. Inngående balanse kan avvike fra utgående balanse året før da utgående balanse kan inkludere selskaper som i løpet av regnskapsåret er kommet til som bankens nærstående.

	Datterselskaper		Øvrige nærstående selskaper	
Lån (mill. kr)	**31.12.18**	**31.12.17**	**31.12.18**	**31.12.17**
Lån utestående pr 1.1.	5.909	4.780	4.609	4.049
Lån innvilget i perioden	1.200	1.445	31	515
Tilbakebetaling	276	317	45	3
Lån per 31.12	**6.833**	**5.909**	**4.595**	**4.561**
Renteinntekter	130	119	125	121
Obligasjoner og ansvarlige lån pr. 31.12	158	160	858	1.749
Innskudd (mill. kr)				
Innskudd per 1.1.	938	1.158	2.061	3.950
Nye innskudd i perioden	42.985	30.304	52.419	53.459
Uttak	42.684	30.514	52.936	55.346
Innskudd per 31.12.	**1.238**	**947**	**1.544**	**2.063**
Rentekostnader	19	14	13	14
Verdipapirhandel	28	25	204	468
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Boligkreditt	-	-	340	322
Provisjonsinntekt SpareBank 1 Næringskreditt	-	-	16	17
Utstedte garantier og kausjonsansvar	110	110	23	89

Lån og innskudd

Alle lån og innskudd for nærstående parter er bokført i morbanken.

Handel med verdipapirer

SpareBank 1 SMNs finansavdeling og Sparebank 1 Markets, via utkontrahert virksomhet, utfører et betydelig antall transaksjoner med bankens nærstående selskaper. Det gjøres løpende transaksjoner innenfor rente- og valutaområdet, betalingsformidling, obligasjonshandel mv. Disse inngår som en del av den ordinære bankdrift og alle avtaler er inngått på markedsmessige vilkår. Rapporterte tall i tabellen ovenfor inkluderer nettoinvestering i derivater, kjøp og salg av obligasjoner og innskudd.

Andre transaksjoner

SpareBank 1 SMN har inngått leveranseavtaler med flere nærstående selskaper for å sikre ordinær bankdrift og videreutvikling av SpareBank 1-alliansen. Dette omfatter utvikling av datatekniske løsninger i alliansesamarbeidet, provisjoner fra forsikrings- og spareprodukter, administrative tjenester, leie av lokaler mv. Avtalene er vurdert å være på markedsmessige vilkår. I tillegg deltar banken i kapitalforhøyelser i nærstående selskaper, se note 39 om investering i eierinteresser.

Note 42 - Eierandelskapital- og eierstruktur

Eierandelskapital

Bankens eierandelskapital utgjør 2.596.728.860 kroner fordelt på 129 836 443 egenkapitalbevis, hvert pålydende 20,00 kroner. Per 31. desember 2018 var det 9 371 egenkapitalbeviseiere (8 788 per 31. desember 2017).

Eierandelskapitalen er tatt opp på følgende måte (i hele kroner):

År	Endring	Endring i eierandelskapital	Total eierandelskapital	Antall egenkapitalbevis
1991	Rettet emisjon	525.000.000	525.000.000	5.250.000
1992	Rettet emisjon	75.000.000	600.000.000	6.000.000
2000	Ansatt emisjon	5.309.900	605.309.900	6.053.099
2001	Ansatt emisjon	4.633.300	609.943.200	6.099.432
2002	Ansatt emisjon	4.862.800	614.806.000	6.148.060
2004	Fondsemisjon	153.701.500	768.507.500	7.685.075
2005	Rettet emisjon	217.424.200	985.931.700	9.859.317
2005	Ansatt emisjon	23.850.000	1.009.781.700	10.097.817
2005	Splitt	-	1.009.781.700	40.391.268
2005	Fortrinnsemisjon	252.445.425	1,262,227.125	50.489.085
2007	Utbytteemisjon	81.752.950	1.343.980,075	53.752.203
2007	Ansatt emisjon	5.420.000	1.349.400.075	53.976.003
2008	Utbytteemisjon	90.693.625	1.440.093.700	57.603.748
2008	Ansatt emisjon	6.451.450	1.446.545.150	57.861.806
2009	Fondsemisjon	289.309.025	1.735.854.175	69.434.167
2010	Ansatt emisjon	12.695.300	1.748.549.475	69.941.979
2010	Fortrinnsemisjon	624.082.675	2.372.632.150	94.905.286
2011	Fortrinnsemisjon	625.000	2.373.257.150	94.930.286
2012	Nedsettelse av pålydende	-474.651.430	1.898.605.720	94.930.286
2012	Fortrinnsemisjon	569.543.400	2.468.149.120	123.407.456
2012	Ansatt emisjon	16.220.200	2.484.369.320	124.218.466
2012	Rettet emisjon	112.359.540	2.596.728.860	129.836.443

20 største eiere	Antall	Andel
VPF Nordea Norge Verdi	5.734.807	4,42 %
State Street Bank and Trust CO (nominee)	4.442.606	3,42 %
Sparebankstiftelsen SMN	3.965.391	3,05 %
VPF Odin Norge	3.542.919	2,73 %
VPF Danske Invest Norske Aksjer Inst. II	3.274.149	2,52 %
VPF Pareto Aksje Norge	2.578.447	1,99 %
VPF Alfred Berg Gambak	2.156.139	1,66 %
State Street Bank and Trust CO (nominee)	1.919.043	1,48 %
JP Morgan Chase Bank (nominee)	1.871.849	1,44 %
State Street Bank and Trust CO (nominee)	1.768.901	1,36 %
VPF Danske Invest Norske Aksjer Inst. I	1.750.292	1,35 %
Forsvarets Personellservice	1.717.046	1,32 %
Pareto AS	1.707.998	1,32 %
Handelsbanken Nordiska Småbolagsfond	1.701.137	1,31 %
MP Pensjon PK	1.552.771	1,20 %
JP Morgan Securities	1.459.686	1,12 %
VPF Nordea Kapital	1.438.701	1,11 %
VPF Nordea Avkastning	1.260.717	0,97 %
Euroclear Bank S.A/N.V (nominee)	1.119.647	0,86 %
VPF Storebrand Norge I	1.096.565	0,84 %
Sum for de 20 største eiere	**46.058.811**	**35,47 %**
Øvrige eiere	83.777.632	64,53 %
Utstedte egenkapitalbevis	**129.836.443**	**100,00 %**

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SMN sitt mål er å forvalte konsernets ressurser på en måte som gir egenkapitalbeviseierne en god, stabil og konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og kursstigning på egenkapitalbevisene.

Årsoverskuddet vil bli fordelt mellom eierkapitalen (egenkapitalbeviseierne) og grunnfondskapitalen (tidl. sparebankens fond) i samsvar med deres andel av bankens egenkapital.

SpareBank 1 SMN legger til grunn at omlag halvparten av eierkapitalens andel av overskuddet utbetales som utbytte, og tilsvarende at omlag halvparten av grunnfondskapitalens andel av overskuddet utbetales som gaver eller overføres til en stiftelse. Dette forutsatt at soliditeten er på et tilfredsstillende nivå. Ved fastsettelse av utbyttet blir det tatt hensyn til forventet resultatutvikling i en normalisert markedssituasjon, eksterne rammebetingelser og behov for kjernekapital.

Note 43 - Resultat per aksje

Egenkapitalbeviseiernes andel av resultatet er beregnet som resultat etter skatt fordelt i forhold til gjennomsnittlig antall egenkapitalbevis i regnskapsåret. Det foreligger ikke opsjonsavtaler knyttet til egenkapitalbevisene slik at utvannet resultatet er overensstemmende med resultat per egenkapitalbevis.

(mill. kr)	2018	2017
Grunnlag årsresultat som fordeles mellom EK-beviseiere og grunnfondskapital 1)	2.018	1.763
Resultat til egenkapitalbeviseiere, fordelt etter egenkapitalbevisbrøk 2)	1.291	1.128
Gjennomsnittlig antall utstedte egenkapitalbevis fratrukket egne bevis	129.411.807	129.487.830
Resultat per egenkapitalbevis	**9,97**	**8,71**

1) Korrigert årsresultat	2018	2017
Konsernets årsresultat	2.090	1.828
- ikke-kontrollerende eierinteressers andel av årsresultat	-34	-32
- korrigert for renter på hybridkapital ført direkte mot EK	-37	-33
Korrigert årsresultat	**2.018**	**1.763**

2) Beregning av egenkapitalbevisbrøk (morbank) (mill. kr)	31.12.18	31.12.17
Eierandelskapital	2.597	2.597
Utjevningsfond	5.602	5.079
Overkursfond	895	895
Fond for urealiserte gevinster	99	81
Annen egenkapital	-	-
A. Sum egenkapitalbeviseiernes kapital	**9.193**	**8.652**
Grunnfondskapital	5.126	4.831
Fond for urealiserte gevinster	56	45
Annen egenkapital	-	-
B. Sum grunnfondskapital	**5.182**	**4.877**
Avsetning gaver	373	322
Avsatt utbytte	661	571
Egenkapital ekskl. hybridkapital	**15.409**	**14.422**
Egenkapitalbevisbrøk A/(A+B)	**63,95%**	**63,95 %**
Egenkapitalbevisbrøk til disponering	**63,95%**	**63,95 %**

Note 44 - Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

Utbytte (mill. kr)	2018	2017
SpareBank 1 Finans Midt-Norge	62	51
EiendomsMegler 1 Midt-Norge	23	42
SpareBank 1 Regnskapshuset SMN	-	30
Allegro Kapitalforvaltning	-	20
MAVI XV	-	148
SpareBank 1 SMN Invest	63	58
SpareBank 1 SMN Card Solutions	1	1
SpareBank 1 SMN Kvartalet	-	10
Sparebank 1 Bygget Trondheim	-	4
Sparebank 1 Bygget Steinkjer	1	1
Sum utbytte	**151**	**364**

Analyse av regnskapet (konsern)

Resultatanalyse, mill kr	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Renteinntekter	4.057	3.825	3 597	4 031	4 265	4 118	3 928	3 891	3 422	3 462
Rentekostnader	1.655	1.600	1 714	2 159	2 475	2 502	2 451	2 499	2 105	2 137
Rentenetto	**2.403**	**2.225**	**1 883**	**1 872**	**1 790**	**1 616**	**1 477**	**1 392**	**1 317**	**1 325**
Provisjonsinntekter	2.177	2.005	1 674	1 545	1 512	1 463	1 139	919	855	756
Resultat eierinteresser	423	443	423	448	527	355	244	248	276	349
Resultat finansielle investeringer	334	317	521	11	193	147	207	186	133	247
Sum inntekter	**5.337**	**4.989**	**4 502**	**3 876**	**4 021**	**3 580**	**3 067**	**2 746**	**2 582**	**2 677**
Personalkostnader	1.584	1.426	1 159	1 093	1 002	914	924	810	583	725
Andre driftskostnader	1.040	943	844	838	787	807	730	672	557	528
Sum kostnader	**2.624**	**2.369**	**2 003**	**1 931**	**1 789**	**1 722**	**1 654**	**1 482**	**1 140**	**1 253**
Resultat før tap	**2.713**	**2.621**	**2 499**	**1 945**	**2 232**	**1 859**	**1 413**	**1 264**	**1 441**	**1 424**
Tap på utlån og garantier	263	341	516	169	89	101	58	27	132	277
Resultat før skatt	**2.450**	**2.279**	**1 983**	**1 776**	**2 143**	**1 758**	**1 355**	**1 236**	**1 309**	**1 147**
Skatt	509	450	341	370	362	388	295	255	260	210
Resultat virksomhet holdt for salg	149	-1	4	- 1	0	30	16	43	- 27	
Overskudd	**2.090**	**1.828**	**1 647**	**1 406**	**1 782**	**1 400**	**1 077**	**1 024**	**1 022**	**937**
Avsatt utbytte	**661**	**571**	**389**	**292**	**292**	**227**	**195**	**190**	**285**	**201**

Balanseutvikling, mill kr										
Kontanter og innskudd i finansinstitusjoner	5.957	7.527	4.207	5.677	5.965	5.984	4.091	4.075	2.532	1.260
Verdipapirer og derivater	32.438	31.672	29.489	30.282	27.891	26.358	25.614	21.485	22.948	19.302
Brutto utlån	120.473	112.071	102.325	93.974	90.578	80.548	74.943	73.105	69.847	61.782
- Tapsavsetninger / Individuelle nedskrivninger utlån	744	765	632	183	172	173	144	172	222	219
- Gruppevise nedskrivninger utlån	-	347	339	376	295	295	295	290	290	289
Øvrige aktiva	2.581	3.096	3.030	2.540	2.080	2.938	3.766	3.251	3.182	2.704
Eiendeler	**160.704**	**153.254**	**138.080**	**131.914**	**126.047**	**115.360**	**107.975**	**101.455**	**97.997**	**84.541**
Innskudd fra finansinstitusjoner	9.214	9.607	10.509	8.155	9.123	6.581	7.410	9.118	13.062	11.310
Innskudd fra kunder	80.615	76.476	67.168	64.090	60.680	55.927	52.252	47.871	42.786	37.227
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og derivater	47.251	45.537	40.390	40.569	39.254	36.806	33.121	31.306	29.625	24.070
Øvrig gjeld	2.671	1.924	1.532	1.734	1.095	1.485	2.070	2.122	1.922	1.876
Ansvarlig lånekapital	2.268	2.201	3.182	3.463	3.371	3.319	3.040	2.690	2.756	3.875
Egenkapital	18.686	17.510	15.299	13.904	12.524	11.242	10.082	8.348	7.846	6.183
Gjeld og egenakapital	**160.704**	**153.254**	**138.080**	**131.914**	**126.047**	**115.360**	**107.975**	**101.455**	**97.997**	**84.541**
Nøkkeltall										
Forvaltningskapital	160.704	153.254	138.080	131.914	126.047	115.360	107.919	101.455	97.997	84.541
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	156.992	145.948	137.060	128.355	117.794	111.843	105.500	98.465	91.317	86.679
Brutto utlån	120.473	112.071	102.325	93.974	90.578	80.548	74.943	73.105	69.847	61.782
Brutto utlån inkl. lån solgt til SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt	160.317	148.784	137.535	127.378	120.435	112.283	104.925	95.232	87.665	77.429
Brutto utlån til lønnstakere	108.131	98.697	89.402	80.725	74.087	68.591	62.587	55.034	49.619	45.157
Brutto utlån til næringsliv og offentlig sektor	52.186	50.087	48.133	46.653	46.348	43.692	42.322	40.198	38.046	32.272
Innskudd	80.615	76.476	67.168	64.090	60.680	55.927	52.252	47.871	42.786	37.227
Innskudd fra lønnstakere	33.055	31.797	29.769	28.336	26.496	23.891	22.279	20.860	19.052	17.898
Innskudd fra næringsliv og offentlig sektor	47.561	44.678	37.398	35.754	34.184	32.036	29.973	27.011	23.734	19.330

Innskuddsdekning (Innskudd / utlån i balansen)	67 %	68 %	66 %	68 %	67 %	69 %	70 %	65 %	61 %	60 %
Innskuddsdekning (Innskudd / utlån inkl SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskeditt))	50 %	51 %	49 %	50 %	50 %	50 %	50 %	50 %	49 %	48 %
Kapitaldekning										
Ren kjernekapital	14.727	13.820	13.229	12.192	10.679	9.374	8.254	6.687	6.177	4.938
Kjernekapital	16.472	15.707	15.069	13.988	12.382	10.989	9.357	7.856	7.286	6.730
Ansvarlig kapital	18.743	17.629	17.185	16.378	14.937	12.417	10.943	9.055	8.646	8.730
Risikoveid volum	101.168	94.807	88.788	89.465	95.317	84.591	82.446	75.337	66.688	64.400
Ren kjernekapitaldekning	14,6 %	14,6 %	14,9 %	13,6 %	11,2 %	11,1 %	10,0 %	8,9 %	9,3 %	7,7 %
Kjernekapitaldekning	16,3 %	16,6 %	17,0 %	15,6 %	13,0 %	13,0 %	11,4 %	10,4 %	10,9 %	10,5 %
Kapitaldekning	18,5 %	18,6 %	19,4 %	18,3 %	15,7 %	14,7 %	13,3 %	12,0 %	13,0 %	13,6 %
Uvektet kjernekapitalandel (Leverage Ratio)	7,4 %	7,2 %	7,4 %	6,7 %	6,0 %					
Kostnader i % av inntekter	49 %	47 %	44 %	50 %	44 %	48 %	54 %	53 %	44 %	47 %
Tapsprosent utlån (inkl lån solgt til SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt)	0,17 %	0,24 %	0,39 %	0,14 %	0,08 %	0,09 %	0,06 %	0,03 %	0,16 %	0,31 %
Egenkapitalavkastning	12,2 %	11,5 %	11,3 %	10,7 %	15,1 %	13,3 %	11,7 %	12,8 %	14,6 %	16,2 %
Utlånsvekst (brutto utlån inkl lån solgt til SB1 Boligkreditt og SB1 Næringskreditt)	7,8 %	8,2 %	8,0 %	5,8 %	7,3 %	7,0 %	10,2 %	8,6 %	13,2 %	8,6 %
Innskuddsvekst	5,4 %	13,9 %	4,8 %	5,6 %	8,5 %	7,0 %	9,2 %	11,9 %	14,9 %	5,5 %
Antall ansatte	1588	1482	1328	1298	1273	1238	1216	1153	1117	1108
Antall årsverk	1493	1399	1254	1208	1192	1159	1135	1109	1035	1017
Antall bankkontor	48	48	48	49	49	50	51	54	54	55

Resultat per år

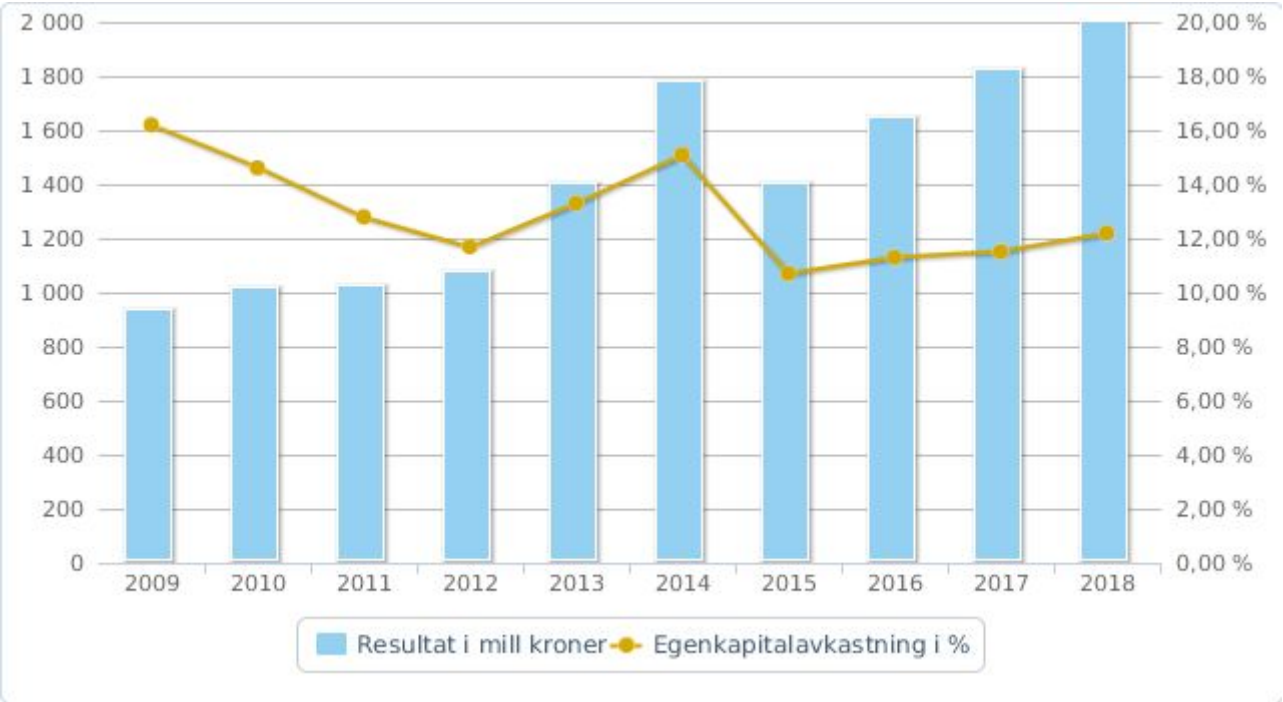

Kapitaldekning i prosent

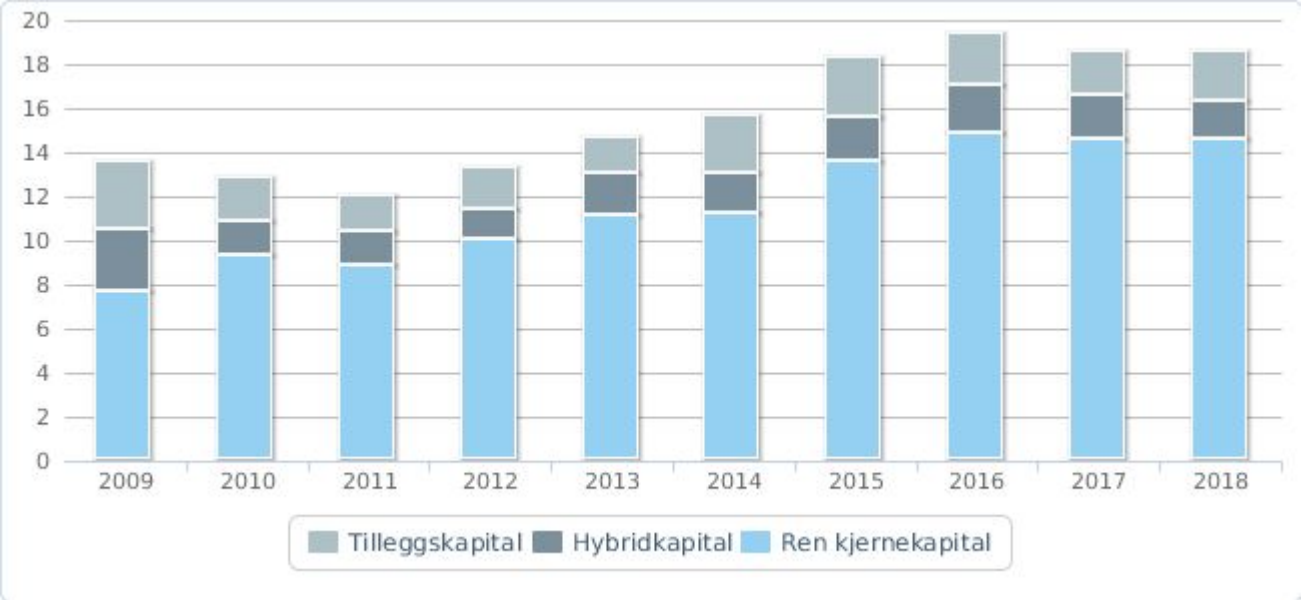

Utlån - innskudd (mrd kroner)

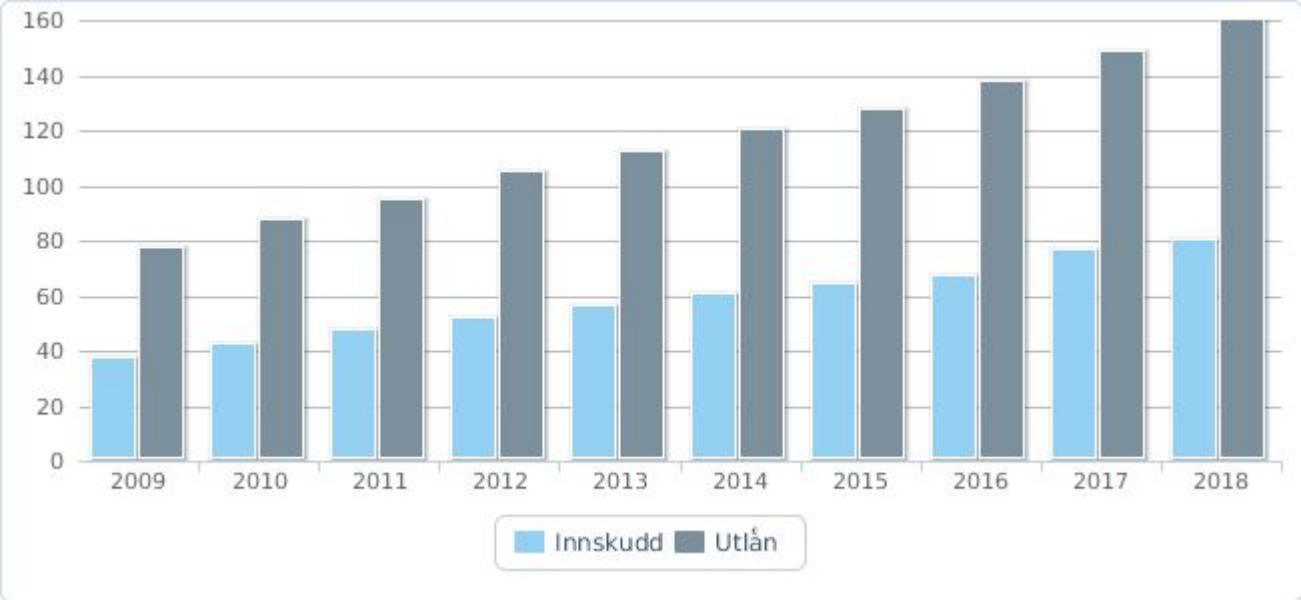

Årsverksutvikling

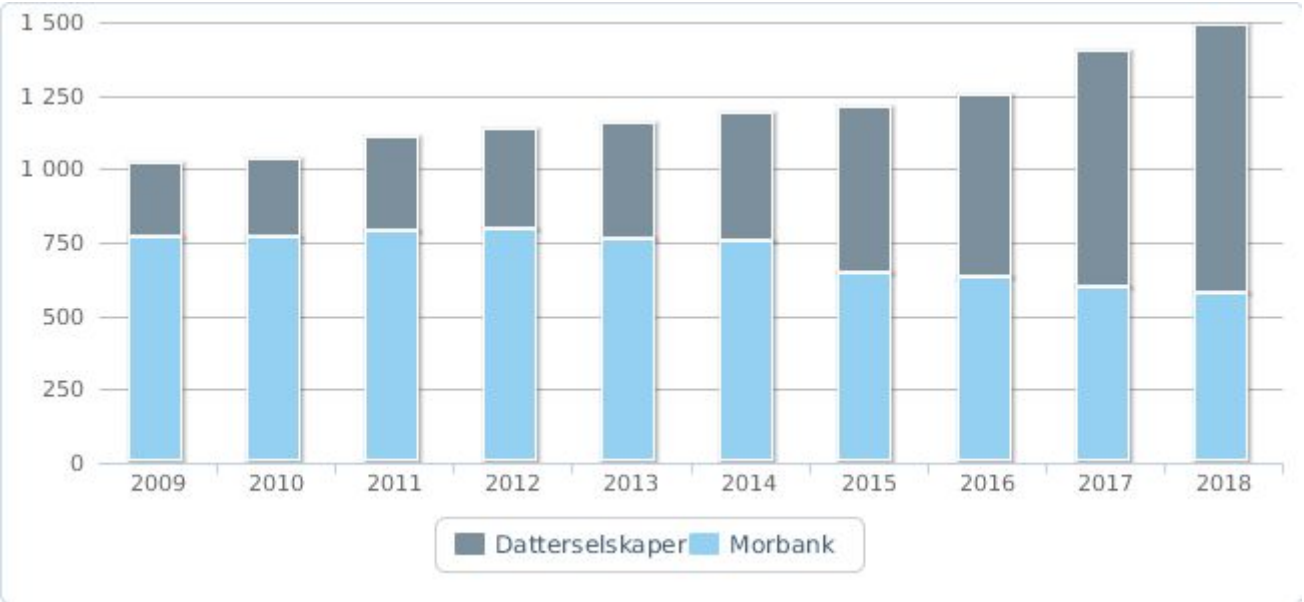

Tap på utlån

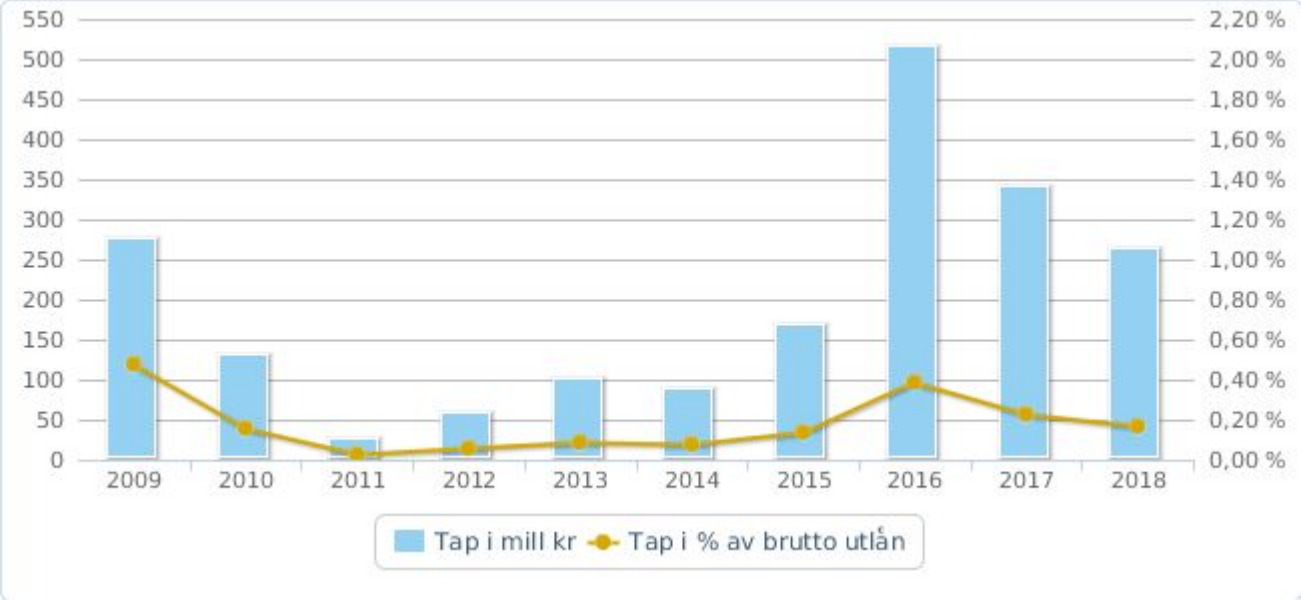

Utbytte og resultat per egenkapitalbevis

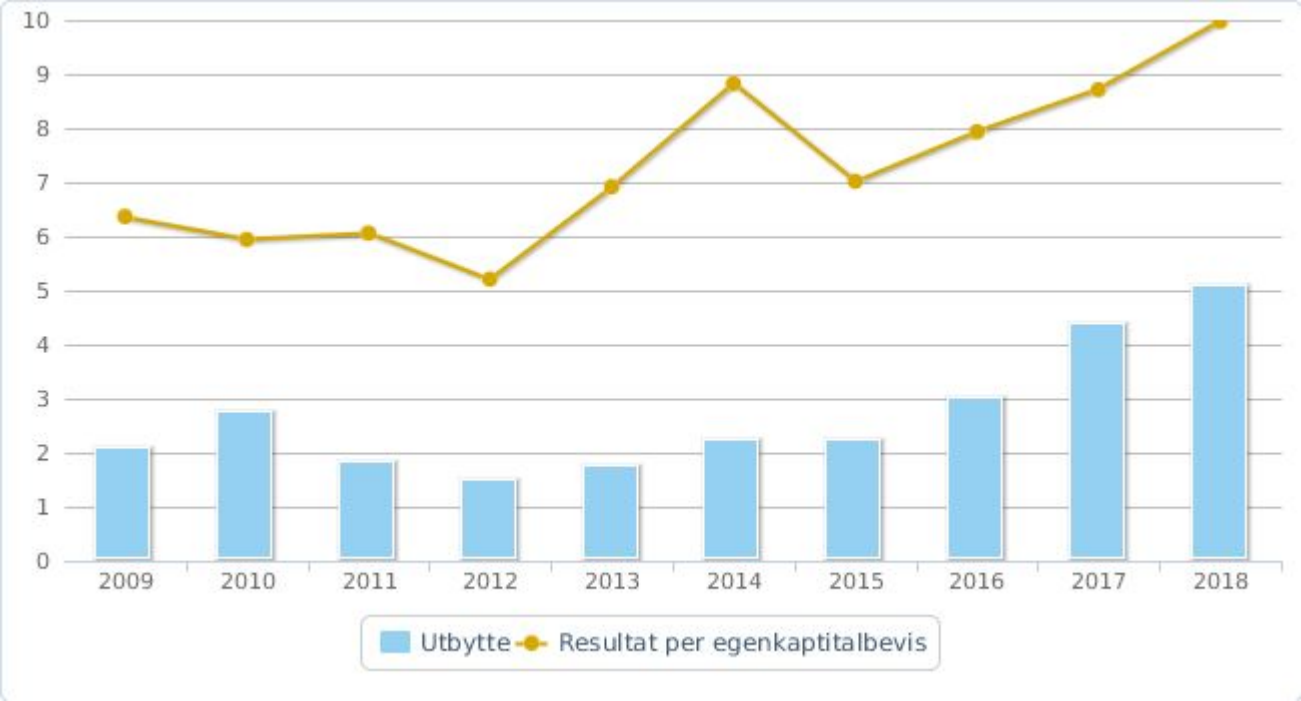

Erklæring i henhold til verdipapirhandellovens § 5-5

Erklæring fra styret og konsernsjef

Vi erklærer etter beste overbevisning at

- årsregnskapet for morbanken og konsernet for 2018 er utarbeidet i samsvar med IFRS som fastsatt av EU, med de tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven
- årsregnskapsopplysningene gir et rettvisende bilde av morbanken og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet samt at
- årsberetningen gir en rettvisende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til morbanken og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Trondheim, 5. mars 2019
Styret i SpareBank 1 SMN

Kjell Bjordal Styrets leder	Bård Benum Nestleder	Paul E. Hjelm-Hansen
Mette Kamsvåg	Tonje Eskeland Foss	Morten Loktu
Janne Thyø Thomsen	Erik Gunnes Ansatterepresentant	Venche Johnsen Ansatterepresentant
		Finn Haugan Konsernsjef

Deloitte AS
Dyre Halses gate 1A
NO-7042 Trondheim
Norway

Tel: +47 73 87 69 00
www.deloitte.no

Til representantskapet i SpareBank 1 SMN

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert SpareBank 1 SMNs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og

- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noteopplysninger, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter

- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til SpareBank 1 SMN per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU

- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettvisende bilde av den finansielle stillingen til konsernet SpareBank 1 SMN per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NWE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL"), its network of member firms, and their related entities. DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL (also referred to as "Deloitte Global") does not provide services to clients. Please see www.deloitte.no for a more detailed description of DTTL and its member firms.

© Deloitte AS

Registrert i Foretaksregisteret Medlemmer av Den norske Revisorforening
Organisasjonsnummer: 980 211 282

IT systemer og kontroller relevant for finansiell rapportering

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
SpareBank 1 SMNs IT-systemer er helt sentrale for regnskapsføringen og rapporteringen av gjennomførte transaksjoner, for å fremskaffe grunnlag for viktige estimater og beregninger, og for å fremskaffe relevant tilleggsinformasjon. IT-systemene er standardiserte, og forvaltningen og driften er i stor grad utkontraktert til tjenesteleverandører. Det vises til nærmere beskrivelse om forvaltning og drift av IT-systemene i SpareBank 1 SMN, se note 7 i årsregnskapet. God styring og kontroll med IT-systemene både i SpareBank 1 SMN og hos tjenesteleverandørene er av vesentlig betydning for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering og er derfor et sentralt forhold i revisjonen.	SpareBank 1 SMN har etablert en overordnet styringsmodell og kontrollaktiviteter knyttet til sine IT-systemer. Vi har opparbeidet oss en forståelse for SpareBank 1 SMNs overordnede styringsmodell for IT- systemene som er relevant for den finansielle rapporteringen. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter relevant for den finansielle rapporteringen som er knyttet til IT- drift, endringshåndtering og informasjonssikkerhet. For et utvalg av disse kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. Vi vurderte tredjepartsbekreftelse (ISAE 3402-rapport) fra en av SpareBank 1 SMNs tjenesteleverandører med hensyn til om denne hadde tilfredsstillende internkontroll på IT-områder som kan ha betydning for SpareBank 1 SMNs finansielle rapportering. Vi vurderte også tredjepartsbekreftelse (ISRS 4400 Avtalte kontrollhandlinger) knyttet til tjenesteleverandøren med hensyn til om utvalgte automatiserte kontrollaktiviteter i IT-systemene, herunder blant annet beregning av renter og gebyrer, og systemgenererte rapporter var tilfredsstillende utformet og om de hadde fungert i perioden. Vi benyttet egne IT-spesialister i arbeidet med å forstå den overordnede styringsmodellen for IT-systemer og i vurderingen og testingen av kontrollaktivitetene knyttet til IT-systemer.

Nedskrivninger for forventet tap på utlån til næringsliv

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan dette er adressert i revisjonen
SpareBank 1 SMN har utlån til næringsliv, se note 3, 4, 7 og 11 for en omtale av implementeringseffekter ved overgangen til IFRS 9, kredittrisiko og nedskrivninger på utlån og garantier. Banken har med virkning fra 1. januar 2018 implementert IFRS 9, og modellene for beregning av tap er endret fra tap knyttet til objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet til forventede tap. SpareBank 1 SMN har foretatt en vurdering av behovet for nedskrivninger på utlånene på implementeringstidspunktet for IFRS 9 og per 31.12.2018. Det er knyttet betydelig skjønn til bankens vurderinger av størrelsen på	SpareBank 1 SMN har etablert ulike kontrollaktiviteter knyttet til nedskrivninger på utlån innen næringsliv. Vi rimelighetsvurderte nedskrivningene og endringene i nedskrivningene gjennom året, og innhentet og vurderte SpareBank 1 SMNs begrunnelse for endringene. Vi vurderte og testet utformingen av utvalgte kontrollaktiviteter knyttet til individuelle nedskrivninger på tapsutsatte utlån. Kontrollaktivitetene vi vurderte og testet var knyttet til identifikasjon av tapsutsatte utlån og vurdering av kontantstrømmer fra disse utlånene. For et utvalg av disse

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan dette er adressert i revisjonen
nedskrivningene innen næringsliv. Som følge av markedssituasjonen innenfor oljerelatert virksomhet er det vurdert at det foreligger en særlig usikkerhet knyttet til nedskriving på utlån innenfor denne næringen. Skjønnsutøvelsen knytter seg til framoverskuende vurderinger av sannsynligheten for mislighold og tap gitt mislighold for å estimere forventet tap. SpareBank 1 SMN benytter modeller og informasjon fra en tjenesteleverandør i beregningen av forventet tap. Forutsetningene og estimatene som benyttes i vurderingene er avgjørende for størrelsen på nedskrivningene, og nedskrivninger på utlån i bedriftsmarkedet er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	kontrollaktivitetene testet vi om de hadde fungert i perioden. For et utvalg av tapsutsatte utlån testet vi om disse var tidsriktig identifisert og vurderte de kontantstrømmer som banken hadde estimert fra utlånene. For øvrige nedskrivninger på utlån beregnet ved bruk av modeller og informasjon fra SpareBank 1 SMN sin tjenesteleverandør, vurderte vi tredjepartsbekreftelse knyttet til: • modelldokumentasjon • beregning av sannsynlighet for mislighold, tap gitt mislighold og eksponering på tidspunkt for mislighold, og • validering av modellene mot historisk tap. Vi vurderte om noteopplysningene om nedskrivninger på utlån innen næringsliv tilfredsstiller kravene i IFRS 7.

Noteinformasjon om kapitaldekning

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan dette er adressert i revisjonen
SpareBank 1 SMN er underlagt reglene om kapitaldekning i Finansforetaksloven med tilhørende forskrifter. Forskrift om årsregnskap for banker stiller krav til opplysninger om kapitaldekning i note til årsregnskapet. I note 6 til regnskapet gis det informasjon om blant annet benyttede metoder, netto ansvarlig kapital, totalt beregningsgrunnlag og kapitaldekning. Med unntak av engasjementer mot stater og sentralbanker, benytter SpareBank 1 SMN interne målemetoder (IRB) for beregning av kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. SpareBank 1 SMN må til enhver tid tilfredsstille minimumskravet til kapitaldekning på selskaps og konsernnivå. Det forhold at overholdelse av kravet til minimum kapitaldekning er et vilkår for bankens virksomhet og at beregningene er komplekse og bygger på en rekke forutsetninger og estimater, gjør at den er et sentralt forhold i revisjonen. Skjønnsutøvelsen knytter seg til framoverskuende vurderinger av	SpareBank 1 SMN har etablert ulike internkontrollaktiviteter knyttet til beregningene av netto ansvarlig kapital, totalt beregningsgrunnlag og kapitaldekning. Vi vurderte og testet utformingen av de internkontrollaktiviteter som vi oppfattet som de mest sentrale. Internkontrollaktivitetene vi testet var knyttet til fullstendighet i dataoverføring og beregning av risikovektet beregningsgrunnlag. For et utvalg av disse kontrollene testet vi om de fungerte effektivt i perioden. Vi vurderte SpareBank 1 SMNs fortolkninger av kapitaldekningsregelverket innenfor utvalgte områder opp mot kapitaldekningsregelverket og praksis i bransjen. Videre kontrollerte vi nøyaktigheten av beregningen av utvalgte poster som inngår i ansvarlig kapital. Vi vurderte også om øvrig informasjon i noten om kapitaldekning var tilfredsstillende.

Sentrale forhold ved revisjonen	Hvordan dette er adressert i revisjonen
sannsynligheten for mislighold og tap gitt mislighold for å estimere forventet tap. SpareBank 1 SMN benytter modeller og informasjon fra en tjenesteleverandør i beregningen av forventet tap. Forutsetningene og estimatene som benyttes i vurderingene er avgjørende for størrelsen på nedskrivningene, og nedskrivninger på utlån i bedriftsmarkedet er derfor et sentralt forhold i vår revisjon.	

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- Identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.

- Opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.

- Evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.

- Konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.

- Evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde.

- Innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatsdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Trondheim, 5. mars 2019
Deloitte AS

Mette Estenstad
statsautorisert revisor